

ORHAN KEMAL

BİR FİLİZ VARDI

ORHAN KEMAL

BİR FİLİZ VARDI

BİR FİLİZ VARDI

Orhan Kemal, Bir F'iliz Vardı / 3. Basım, 1980 Nisan / Kapak, Erkal Yavi / Kapak Baskısı, Çolakoğlu Matbaası / Dizgi-Baskı, Yaylacık Matbaası / Cilt, Deniz Mücellithanesi / Kitabı Hazırlayan, Metin Aldemir / Kitabı Yayımlayan, Kemal Karatekin, Tekin Yayınevi, Ankara Cad. 51 - İst. Tel. 27 69 69

ORHAN KEMAL

BİR FİLİZ VARDI

Roman

Üçüncü Basım

Handwritten signature: Orhan Kemal

77

TEKİN YAYINEVİ

Elinde gazete, oturdukları sipsivri apartman eskisinin trambzansız, dimdik merdivenini koşarak çıkarken, nefes nefeseydi:

— Anneciğiiim, anneciğiiiim!!!

Ne vardı? Ne oluyordu? Komşuların sabah akşam, vakitli vakitsiz, alaturka, alafranga şarkı, türkülerine alıştıkları kızda ne vardı bugün?

— Anneciğiiim, anneciğiiiim!!!

Birisi mi kovalıyordu? Kaçırılmak mı istenmişti? Etinden et mi koparılıyordu?

— Anneciğiiiim, anneciğiiiim!!!

Katlardaki genç, yaşlı, kadın, erkek, kız, oğlan kiracılar, hatta kara bıyığı sol kaşına çapkınca eğik lâcivert kasketiyle apartman sahibi, apartman sahibinin bacakları varisli karısı, erkek yüzlü kızı, kız yüzlü oğlu kapılarının önüne çıkmış, merdiveni koşarak çıkmakta olan Filiz'in savrulan etekleri altından beyaz beyaz, tombul tombul gözücüp kaybolan bacaklarına bakıyorlardı. Elinde gazete varmış, «Anneciğiiim, anneciğiiiim!!!» lerden başka, «... bak ne yazıyor gazetede, onaltı yaşında işçi kız arıyorlar benim gibi!» diyormuş. Duymuyor, duysalar bile anlamıyorlardı.

Karılarla anneler, kocalarıyla oğulları için tehlikelerin en büyüğü olan bu bembeyaz, tombul tombul bacakları görüp baştan çıkmasın, şeytana uymasınlar diye, kocalarıyla oğullarını içeri sokmağa çalışıyorlardı.

— Anneciğim, bak ne yazıyor gazete. Onaltı yaşında, benim kadar bir kız istiyor bir kitapçı!

Günlerden pazardı. Otuzla otuzbeş arası anne, mutfakta, en küçük kızının başını sabunluyordu. Temmuz sıcağı bir yandan, üzerindeki tenekede su ısınmakta olan gaz ocağının gaz kokulu sıcağı öte yandan, kadın kan tere batmıştı. «Anneciğiiiiim, anneciğiiilm» lerle ötekilerin ses kalabalığı, sesin sahibinden çok önce anneye ulaştı:

— Bak şu deliye, bağırip durmasın. Vallahi kalkarsam parçalarım onu!

Filiz'in iki yaş küçüğü Nur, bir sinema dergisine bakıyordu sedire yüzükoyun uzanmış. Mavisî soluk kloş etekliğı altında çıplak, dolgun bacakları. Sırası mıydı şimdi? Hiç mi rahatlık yoktu şunlardan? Allah kahretsin-di böyle evi de, anneyi de, ablayı da!

Tam kapıda karşılaştılar:

— Nerde annem?

Ortanca alıp alıp veriyordu zaten:

— Ne bağırip duruyorsun?

— Annem nerde diyorum sana!

İçerden «Anne» nin sesi:

— Cehennemim dibindeyim!

Filiz sesin geldiğı mutfağı koştı. Fısıltıyla yanmakta olan gaz ocağının gaz kokulu sıcağı, aydınlık Mayıs sıcağı, annesinin alnıyla gerdanında tomur tomur terler, mutfağın ufacık penceresinden gözüken Mayıs güneşli alt alta, üst üste evler kalabalığı, daha uzaklarda kımıltısız deniz.

— Anneciğim ilâna bak: Onaltı yaşında işçi kız arıyor bir kitapçı!

Güneş vurdukça yeşile çalan elâ gözleri pırıl pırıl. Gözlerindeki pırıl pırlılık içinde asıl. İçinden vuruyor dışa. Onaltı yaşında, kendi kadar bir işçi kızın aranmasına seviniyor, coşuyor, duramıyor yerinde. Peki ama, annesi neden ilgilenmiyor? Niçin onun gibi sevinip «Afferin kızım. Demek iş buldun? Aferin, aferin, aferin!» demiyor, işini gücünü bırakıp kızının boynuna sarılmıyor, öpmüyor onu?

— Duydun mu anneciğim? Onaltı yaşında, benim kadar?

Anne küçük kızının başını sabunluyor habire. Duy-muyor mu? Sağır mı? Hiç de bile.

— Anne, anneciğim, duyuyor musun?

Bakmıyor bile anne:

— Duyduk.

— Benim kadar bir kız arıyorlar!

— Ne olmuş arıyorlarsa?

— Gidip çalışırım fena mı?

— Dereyi görmeden paçaları sıvama!

— Neden?

— İşe girdin mi? Yarın başlıyor musun?

Gerçekten de, bu gazeteyi İstanbul'da en az beş, on bin kendi kadar kız okuyacak. Bu beş on bin genç kız arasında da herhalde bir, iki bin, haydi haydi bir iki yüz onaltısında kız bulunacaktı. Bu bir iki yüz onaltısındaki kızların içinde o da olsa bile, ne belliydi iş verenin onu alacağı?

İçinde sanki bir lâmba kısıldı. Gözlerinin yeşile çalan elâsı gölgelendi. Elinde gazete, mutfaktan yavaşça çıktı. Sedire açılı dergiye kapanmış habire Marilyn'in nasıl film yıldızı oluşunu okuyan kardeşinin yanına gitti:

— Ne okuyorsun?

Zaten sinirliydi:

— Görmüyor musun?

— Marilyn mi? Doyamadın gitti şuna!

— Kafamı karıştıрма!

— Ya.. öyle oldu demek?

İri gözlerini sertçe yeşil yeşil çevirdi:

— Ne var?

— Niye itleniyorsun?

— Ağzını topla!

— İtleniyorsun iştel

— Sana ağzını topla diyorum. Sen okurken ben ge-
sem, kafanı karıştırırsam...

— Peki, peki. İşe girince, ablam ablam n'olursun karyoka pabuç al dersin!

— Gir de alma. Şimdi rahat bırak beni...

Girecek, ne yapıp yapıp girecek, görecekler. Girdikten sonra da yüzlerine bakarsa.. Bakmıyacak işte. Babası kızsın, dövsün isterse, bakmıyacak. Sabahleyin erkenden kalkıp, elini yüzünü yıkıyacak, saçlarını tarıyacak, çeşitli eteklikleri, blûzları olacaktır o zaman elbette, hergün birini giyecek... Peki ama, işe gidince, şu pis kız, ondan habersiz giymez mi eteklikleriyle blûzlarını? Annesi ama, annesi de Filiz'e dost değil ki. Dost olsa, «Cehennemim dibindeyim. Ne bağıırıp duruyorsun» demezdi. Yalnız bu mu? Her zaman azarlar, evi ona süpürtür, elinden gelse bulaşıkları bile ona yıkatır. Annesi, kardeşleri, babası... Hiç biri dost değil!

Babası hemen her gün: «Evin içinde at gibi dolaştığın yeter, hazır yiyici!» der. «Bul bir iş de, hiç olmazsa boğazını çıkar!»

Çalışacak işte. O zaman annesi evi süpürtemez ya!

Çalışacak ama, pek pek... Ne verirler acaba? Gündelik mi? Haftalık mı? Haftalık olsa, haftada elli lira. Elinin yirmi beşini eve verse, kalır yirmibeş. Yirmi beşin onunu taksitçiye, kalır onbeş. Onbeşle evet, evet; sinemaya gider cumartesileri, çikolata alır, tost yer, turşu suyu içer, ciklet... Ama mutlaka, mutlaka gider sinemaya!

— Seni götürmiyeceğim işte!

Marilin'den başını kaldırdı:

— Kimi?

— Seni.

— Nereye?

— Sinemaya.

— Ne zaman?

— İşe girince.

Bir kahkaha attı. Sinir bir kahkaha:

— Sen delisin ha kız, vallaha delisin!

Abla değil de «kız» demese, büsbütün kızdı:

— Deliyim evet. Haftalığımı aldım mı başlarsın ama.. köpek gibi yaltaklanmağa!

— Ne zaman yaltaklandım?

— Ayva aldığım zaman?

— Yaltaklanmışım..

— Yaltaklandın tabî. Ablacığım ablacığım demedin mi? Bir ısırik ver n'olursun demedin mi? Inkâr et bakalım!

— Ben de sana dondurma ısmarlamıştım..

Yeniden Marilyn'e daldı gitti.

Dondurma ısmarlamışmış. Evet, ısmarlamıştı ama, kimin parasıyla? Evde birikmiş eski gazeteleri satmıştı eskiciye, onunla. Para kendisinin değildi ki! Ama çalışmaya başlayınca... Çalışmaya başlayınca biliyordu yapacağı. Eteklikler, blûzlar, iki karyoka, iki çaça dört pabuç. Bir de yüksek topuklu alırdı. Sıkıysa giysin. Vallâhi kıyametleri koparır. İsterse annesi de onunla birlik olsun. Giydirmez işte, zorla mı? Evet abla, biliyor ama, o da küçüklüğünü bilsin!

— Pis, dedi.

Gözleri Marilyn'de:

— Sensin!

— Soracağım ama bunları...

— Çalışmağa başlayınca mı?

— Kloş, dar, dolu etekliğim, karyoka, çaça pabuçlarım, yüksek topuklum bile olacak!

— Hah hah haaay...

— Giy de gör!

— Giymem ki..

— Giymezsın, evet.

— Giymem tabî.

— Can atarsın can!

— Hiç de bile..

Tepesi attı:

— Niye giymeymişsin hanımefendi?

— Senin pis şeylerine ihtiyacım yok!

— Pis sensin!

- Maymun!
 - Maymun olsam, adım Nur olurdu..
 - Asıl Filiz olur maymunların adı!
 - Bok!
 - Kız, sus diyorum ha!
 - Susmazsam n'olur?
 - Hadi hadi sus artık, seninle uğraşacak değilim!
- Filiz deliye döndü. Hakarete uğramıştı, alt olmuştu ha? «Seninle uğraşacak değilim!» ne demek? O neydi ki? Eşek mi? Köpek mi? Ne? «Hadi hadi sus. Hadi hadi sus!» ha?

Usullacak:

- O üniversitelinin bana ne dediğini biliyor musun?
- Gözleri hep Marilyn'de :
- Hangi?
 - O işte!
 - O kim kız?
 - Sarışın.
 - Mavi gözlüsü mü?
 - Tâbi ya.
 - Ne dedi?
 - Niye söyleyim?
 - Söylemezsen söyleme..

Umursamıyor mu yani? Hııı umursamaz. Domuzluğundan. Tabî domuzluğundan. Domuzluğundan olmasa, üniversiteli geçerken pencerenin kanatlarını gürültüyle açıp sokaktaki kardeşine seslenmezdi!

İçini sinirli sinirli çekti.

- Bana dedi ki...
- Ne dedi?
- Niye söyleyim?
- Yalan da ondan!
- Evet, yalan..
- Yalan olmasa, söyledin ne dediğini!
- Söylemiyeceğim, çatlatacağım seni!
- Çatlamam ki.

— Evet, çatlamazsın. Öyle bir çatlarsın ki, deli olursun!

— Pis!

— Elin yüzün is!

— Verem!

İşte buna gelemezdi Filiz. Boğulacak kadar hırslandı, kıpkırmızı kesildi. Sonra koştu odaya. Masa üzerindeki film rulolarını aldı geldi, pencerenin bol ışığına tuttu:

— Verem sensin, bak, hani? Doktor dedi ki...

— Hadi hadi.. doktor dedi kiymiş...

— Dedi ki, bunlar hafif duman dedi. Eşek, verem böyle mi olur?

— Değilsin de ne diye o kadar iğne vurundun?

— Kalsiyum azlığından kızım. İnsan iğne vuruncaca hemen verem mi olması lâzım?

Gözleri hep Marilyn'de :

— Boşveer...

— Yani verem miyim sence sahiden?

— Veremsin tabî!

Film rulolarını tutan elleri yanlarına düştü:

— Veremim, daha var mı diyeceğin?

— Veremsin!

— Şişko değilim ya senin gibi!

— Hıı... şişkoymuş.

— Şişkosun tabî. Şişko olmasan, üniversiteli beğenirdi!

— Beğenmediğini mi zannediyorsun?

— Beğenmiyor ya?

— Öyle bil sen..

— Mâdem beğeniyor niye konuşmuyorsun?

— Konuşmuyor muyum?

— Yaa... konuşuyorsun demek? Öyleyse anneme!

— Pis, müzevir...

Seslendi:

— Anneee!!

Mutfaktan gaz ocağı fışığı karışık, bezgin, yorgun bir ses:

- Annesiz kaaal!
- Nur var yaaa...
- Kız sus kız! Biz senin yaptıklarını söylüyor muyuz?
- Benim korkum yok ki!
- Evet, yok.
- Yok tabî!
-
-

II.

Bin dokuz yüz altmışın yirmiyedi mayısına kadar hiç de içkici değildi babaları. VC. ye kayıtlıydı, çift atlı yük arabası vardı. VC. den geçtim, İstanbul toz toz, duman duman yıkılıyor, yapılıyor, caddeler yollar açılıyordu, işler ekspres, yetiyordu çift atlı arabanın kazancı. Sonraları Unkapanı'ndaki kömür deposuna bağlanmıştı. Sabahlardan akşamlara kadar kömür taşıyordu uzak uzak. Kömür yüklü arabasına atlayıp, dizginleri de toparlayıp sigarasını yaktı mı, değme keyfine. Bir türkü tutturmaya çokluk. Bir Urumeli türküsü. Anaya babaya, hasretliğe dair, yanık bir türkü; uzaklarda, çok uzaklarda unutulmuşların acısını taşıyan!

Balkan harbinden önceki bozgunlardan birinde, dört tekerlekli bir muhacir arabasıyla cıngır mıngır kaçıp gelmişlerdi Vodina'dan mı ne? Bilmiyor. Kızanlık Urumeliydi onun için, Vodina, Serez, Alasonya, Filibe... Urumeli! Annesinin dizine koymuştu başını, uzanmıştı. Sarsıla sarsıla uyumuştur bütün gece. Yağmur vardı şakır şakır, şimşek çakıyordu uykusunda. Ne zaman gözlerini açırsa babasının yanıp sönen sigarasını görmüştü. Sonra bir sabah, yağmurla, çamur renkli, sırlıklam bir sabah varmışlardı İstanbul'a. Trenler gelip gidiyordu. Kara vagonlar. Kara vagonlarda yaralı askerler. Günlerce bekletilmişlerdi kara vagonların ıslak, yorgun tahtaları dibinde. Tekerlek-

ler, tekerlekler. İp bağlamıştı vagon tekerleklerinden birine. Annesi eline eline vurmuştu.

Ve yıllar böylesine ıpslak gelip gelip geçmişti.

Evet VC. liydi ama, ona neydi VC. den?

Akşamları ter ter, toz toz dönerdi evine. Yorgun. Ayaklarında dokuz yüz kırk üçlerde ucuza düşürölüp satın alınmış Rozvelt'ler, evinin kapı eşiğinde çıkarırdı. Haşlanmışçasına kıpkırmızı ayaklarının parmak araları pamuk pamuktu, terden vıcık vıcık. Bir de pis kokardı kil!

Aldırmazdı Filiz'in annesi. Kocaman leğende soğuk su, getirir, yıkardı erkeğinin ayaklarını öğürmeden, şimdiki gibi. Öğürmezdi, çünkü adam ekmek, et, domates, patlıcan, elma, armut, şeftalinden başka altın bilezik, yüzük de getirirdi zaman zaman karısına, küpe de. Şimdi- kinden daha mı çok severdi karısını? Kimbilir, belki. Hafta sonlarında lâcivertlerini giyinir, vişne çürüğü kravat, yumurta ökçe rugan iskarpinler, takardı koluna karısını...

Filiz'le Nur küçücüküler. Küçücüküler ama, yalnız kalınca ağlamazlardı, korkmazlardı basan karanlıklardan. Büsbütün kormazlardı da değil, korkarlardı ya, geç vakit ağızları rakı, bira kokulu dönen babalarıyla annelerine korkmadıklarını söylerlerdi. «Korkuyoruz» deseler, ya bırakılmıyacaklarını, ya da birlikte götürüleceklerini bilirlerdi. Ne bırakılmamalı, ne de götürölmeliydiler oysa. Komşunun kendileri akran oğullarıyla nasıl karıkocalık oynarlardı yoksa?

Erol Filiz'inkiydi. Erdal Nur'un ki. Onların da babalarıyla anneleri gece gezmesine, ya da sinemaya gitmiş olurlardı. Ya onlar onlara, ya da oğlanlar Filiz'lere gelirlerdi komşulara çaktırmadan. Lâmba zaten sönük. Pencereden ay vursa bile tüller indirildi mi kim kime.

Karı-kocalık oynarlardı ama, akılları ermemecesine. Kızlar hemencecik anne oluverirlerdi, oğlanlar da baba. Babalar işten terli, yorgun dönerlerdi, anneler de leğenlerle su koştururlardı sözde. Kocaların ayakları yıkanır- dı öğürölmeden, kurulanırdı. Herkes kendi kocasını sedi-

re oturtur, başını göğsüne dayar adamın, sorardı :

«— Nasılsın kocacığım?»

«— İyiyim canımın içi. Sen?»

«— Ben de ama, bu çocuklar, ah bu çocuklar!»

«— Demek senl gene üzdüler?»

«— Sorma. Yiyip bitirdiler vallahi!»

«—»

«—»

Babalar tıpkı tıpkısına gerçek babaları, anneler de gerçek anneleri. Sözde yemek yenir, el ağızlar yıkanır, sonra da yatılırdı. Yatıldıktan sonra kilotların çıkarıldığı-nı nerden bilirlerdi? Ama çıkarırlardı işte. Daha sonra? Daha sonrasını da bilseler bile, o kadar!

Oğlanlar usullacık gelmedikleri geceler de olurdu çokluk. Korkarlardı. Çünkü karanlıklarla birlikte odaya avuç avuç kara böcekler saçılırdı sanki, uçuşurlardı havada. Önce kara kara, sonraları ateş ateş. Uyurlardı birbirlerine sarılıp. Kara böcekler düşlerine bile girerler, kara kara girerler, ateş ateş glrerlerdi. Çullanırlardı üzerlerine.

Sonra büyüdüler.

Edirnekapı, Karagümrük'lü günler geldi. Oniki, onüç yaşının Edirnekapı, Karagümrük, Yavuzselim, Malta, Fatih dolu günleri. Ne günlerdi o günler! Boynunda, bir Karagümrük sinemasında gördüğü küçük balıkçı kızı Fanl'ninki gibi irice bağlanmış kırmızı bir mendil, başında geniş siperli erkek kasketi, bacağında beyaz dikişli mavi pantolon; kovboy pantolonu, pantolonunun önden ceplerinde Birinci paketi, kibrit, arka cebinde demiri paslı küçük bir sustalı..

Bu sustalıyı Atom vermişti ona:

«— Yanında bulunsun. Asılan olursa korkma, vurl!»

«Atom âbi»ydi ilk zamanlar, sonraları «Atomcuğum» oldu, daha sonraları da «Sevgili Atom!»

Ne oğlandı be!

Okula Orta birden bir tekme, ver elini Kumkapı, Yenikapı kıyıları. Kendi gibilerle sabahlardan akşamlara ka-

dar dudak kıyılarında cıgaralar, ellerde mesina oltalar, solucan kutuları... Hava güneşliymiş, güneşli değil de yağmurlu, karlı, karlar lâpa lâpa, yağmurlar sicim sicim, soğuktan herkesler evlerine, sobalarının başlarına soku- luyorlarmış. Onlara ne? Deniz anadır, babadır, hala, dayı, teyzedir. Daha bile halden anlıyan akrabadan çok daha yakındır onlara. Okullarına tekme yi atanlara ana, baba, uzak yakın bütün akrabalar rest çeker, ekmek vermezler çokluk, ama deniz? Hey anam babam deniz! Deniz ek- mek değil, kilosu yedi sekizlik, sırasına göre on, onbeş- lik mercanlar, pisiler, uskumrular bile verir karşılığında hiçbir şey istemeden!

Kıyılar, Kumkapı, Yenikapı kıyıları... Çak kibriti, ateş- le çalı-çırpyı kovuklardan birinin rüzgâr ayaz, kar, yağ- mur tutmayan alaca karanlığında, çalı-çırpının turun- cu, kızıl alevleri cızır cızır kızartsın uskumruları, Bobi, şa- rap şişesinin içeri kaçan mantarına bassın gamatoyu, «Yuuuuh!» desin Makas Hasan, Jilet Nuri bir ısıklık tuttur- sun şahlanıp köpüren mosmor denize!

Filiz, bu yıllarını bilmez Atom'un.

Onu gazete satarken tanımişti. Sabahları erken er- ken fırlardı evden, haydi bayie. Gazeteler koltukta, içki ve cigaradan kalınlaşmış sesiyle çın çın öttürürdü İstan- bul sokaklarını. Ateş gibi girerdi mahalleye. Filiz hemen koşardı pencereye, uzun uzun bakardı. Babası çoktan gitmiş olurdu işe, annesi, kardeşleri uykuda. Merdivenli kedi sessizliğiyle iner, diklirdi karşısına Atom'un:

«— Ne lan sabah sabah?»

Atom bir avuç ufak parayı gösterirdi:

«— Var mısın?»

«— Nereye?»

«— Sinemaya!»

Filiz coşardı:

«— Varım lan!»

«— Lan deme, lan!»

Mahallede hiçbir kız böyle konuşmazdı Atom'la. Ne hiçbir kızı? Oğlanlar da. Sıkı mı? Atom'du o be, Atom!

Bir bilekler vardı oğlанда kalın, kıllı kıllı; bir pazılar, naah böyle, kocaman kocaman!

Baba, ana hak getireydi Atom'da. Amca, dayı, hala, teyze... Bir kocakarısı vardı ama, haminne filân değil. Kocakarı işte. Yatağını serer, toplar, yiyeceğini önüne kor, kirlisini yıkar, söküğünü diker. Kırış kırış, kıl kıl çeneli, dedikoducu mu dedikoducu. Kalın sesiyle:

«— Rasim, oğluuum!» derdi arada Atom'a.

Onun Atom'luğundan haberi bile yoktu. Olsa bile, ne? Birinde:

«— Nee?» demişti Filiz'e, «... sana kaynanalık mı? Kuyruğundan tuttuğum gibi...»

Hiç kimse yan bakamazdı Atom'a mahallede. Yalnız Filiz: «Hıyar» derdi, «Salak» derdi, «Kaz yumurtası», «Aptal» derdi. «Taş arabası» demişti birinde de bunalmış olacak, sertçe bakmıştı.

«— Ne o?» demişti Filiz.

İçini çekmiş, gülüvermişti ardından da:

«— Bana Taş arabası diyen senden başkası olamaz ki..

«— Ne yapıpardin?»

«— Bilmem ama...»

«— Ee...???»

Geceleri Vatan caddesi asfaltı kıyısında Çingene çocukları top oynarken ağız mızıkasıyla Samba çalardı Atom, Ça-ça-ça çalardı, Tintin tinimini hanım çalar, asfalttan fırtına gibi gelip geçen pırıl pırıl hususîlere ana avrat söğerdî.

Ne diye onun da bunlardan bir tane olmasın?

Ne diye olmadığını sorardı Filiz.

Atom ne bilecek ne diyesini? Olmuyordu işte, olmuyordu!

«— Olsa?»

Olsa, ah oluverse de Filiz'i atsa içine, buralardan volta volta!

«— Nereye?»

Ne bilecekti nereye gideceklerini? Filiz'in canı nere-

ye isterse, Ama giderlerdi işte bir yerlere.. Deniz deniz, vapur vapur, duman duman. Güneşin kan kırmızısı. Kan kırmızısı güneş devrilirdi yüksek apartmanların ardına. Kıyı, kıyıda büyük büyük fıçılar, kayık, mavna, gemi leş-leri. Sarhoş gemicileri tavlardı Filiz; Fani gibi! Sarhoş gemiciler, ağızlarında pipo, anlaşılmıyan dilleriyle tütün tütün kokarak asılırlardı Filiz'e; Fani gibi. Ne bilecekler Atom'un sıkılı yumruklarıyla az ötedeki fıçılardan birini ardında beklediğini?

Atom anlatırken Filiz alırdı sözü, Filiz'den gene Atom. Öyle ki, çok eskiden görülüp unutulmuş korsan filimlerinde yaşarlardı. Filiz gerçekten de bir Fani, bir Eliza, bir Mari olurdu. Atom da daha çok yumruğuna sıkı korsanların reisi Aldorador, Sinabar, ya da «Vatan Kurtaran Ceymis». Kafalarındaki sinemada Vatan Kurtaran Ceymis, Kaçırılan sevgilisi Mari için tek başına ordulara saldırır; ya da kimbilir hangi devletin kaç parça gemisini küçük ama, sıkı mı sıkı yelkenlisiyle darmadağın ederek sevgilisini kurtarır. Kurtarılmış Mari, kurtarıcısı Ceymis'in geniş göğsüne dayalı başıyla ağlarken Filiz değil, gerçekten Mari'dir; Ceymis de Atom değil, gerçek bir «Vatan Kurtaran Ceymis»; Vatan caddesi asfaltının kıyısında değil, mor suları minare boyu şahlanan azgın Okyanuslardadırlar.

«— Sonra Atom âbi?»

«—»

Ama şimdi çok uzaklarda kalmıştı bütün bunlar. On, onbir, oniki yaşın buzlu carını ardında!

Şimdi artık ne ağzında hiçbir zaman yanmıyan cigara, ne bacağında beyaz dikişli daracık mavi kovboy pantolonu, ne Fani'ninki gibi kocaman mendil, ne de arka cebinde demiri paslı sustalı.

Atom bile yok artık.

Yıl dokuz yüz altmış bir. Babası çoktan sattı çift atlı arabasını, paraları kiraya, içkiye, cigaraya verdi. İşsizdir. Geceleri koltuk meyhanelerinden çok geç dönmektedir evine. Kime, neye belli belirsiz, ayıp ayıp küfürler

ağzında. Annesi bile eskiden olduğunca kapıdan karşılamıyor. Çünkü o da bezgindir halinden. Yetmiş lira haftalıkla çorapta çalışıyor:

«— Acı bana adam!» diyor, «... acı bana. Ben çorap atölyelerinde unutulacak kadın mıyım?»

Babası sarhoştur, küfür gibi geçer sedire:

«— Ben? Ben ya? Koltuk meyhanelerinde kendine şarap ısmarlatacak adam mıydım?»

«— İçme efendim. Ananın memesi değil ya!»

Baba cigara aranır, yoktur. Söğür buna da:

«— İçme..» diye kahırlanır. «... içme. Ben içmeyim de kimler içsin? Gamımı neyle dağıtacağım?»

«— Ee... düşmez kalkmaz bir Allah!»

Sonra da hıçkırarak kocasının hoşuna gidecek biçimde içini döker:

«— Bizi bu hale getirenler, bizden beş beter olsunlar!»

Adamın aklından artık toz duman olmuş DP. VC. ler, toplar, tanklar ve bir sabahın çok erken bir vaktinde duyulmamış kalın bir sesle konuşan radyosu geçer:

«— Türk silâhlı kuvvetleri.....

.....

.....»

Babanın aklından bütün bunlar geçer ama, sövemez, sayamaz, karmakarışık bir şeyler homurdanmakla yetinir. Evidir, karısı, çocuklarıdır yanındakiler evet, belli olmaz gene de. Duvarların bile kulağı vardır çokluk.

«— Bu da geçer yahu!»

Kadın daha cesurdur belki:

«— Ne zaman?»

«— Bana mı soruyorsun? Sen onu, ip tutanlara, çanak yalayıcılara sor!»

Filiz düşünür düşünür, çıkaramaz ip tutanlarla, çanak yalayıcıları. Kimdir bunlar, kimlerdir? Nerde, nasıl ip tutarlar? Nerde, nasıl, kimin çanağını yalarlar?

O gece de baba aylardır olduğunca eve geç döndü. Anne bitmez tükenmez yamalarına dalmıştı.

Filiz, gazetedeki bir aşk romanında, Nur gene Mari-
lin'in yıldız oluşundaki nasılda, en küçük de sedirde, uy-
kuydaydı.

Anne bakmadı bile erkeğinin emektar Rozvelt'lerini
çıkarışına.

Baba alınmadı değil çift atlı arabanın durmamacası-
na işlediği günlerin Kazablanka'sı, Cumhuriyet'i, Beyaz
Park'ını düşünüp. Yalnız bunlar mı? Altın bilezik, küpe,
yüzük. Sonra eve but but taşınan et, kilo kilo domates,
patlıcan, elma, armut, muz. Karı milleti buydu işte. Elin
kolun sağlam mı? Cebin dolu mu? Senden iyisi yok. Elin
kolun tutmuyor mu, işsiz misin, kesen boş mu? Yok sen-
den kötüsü!

İçeri girdi, durdu karısının önünde.

Kadının başı, elindeki yamada, bakmıyor bile. Peki
ama, gelen kim? Babasının, dedesinin zamanında anne-
siyle ninesi, nineleri böyle miydiler erkeklerinin karşısın-
da? Erkekleri sokaktan gelince şu kadın, şu elindeki ya-
maya başını indirmiş kadın gibi mi kayıtsız oturlardı?

Dişlerini gıcırdattı. Babasıyla dedesi içinden bu ha-
le güldüler sanki «Yazık.» dediler, «yazık oğlum. Bizim
zamanımızdaki erkekliği, demek böyle öldürdünüz?»

Dişlerini yeniden gıcırdattı, içini çekti hırslı hırslı.
Hayır, hayır, erkekliği öldürmemişlerdi ama, işlerin bo-
zulması. Devir, devran, alan, satan, ip tutan...

Karısının elindeki yamalara bir tekme!

Kadın hayretler içinde:

— Ne var? Ne oluyorsun?

Bütün gün sabahın erken saatlerinden akşamın altı-
sı, yedisine kadar, Haziran güneşinin keskinlemesine vur-
duğu daracık, hamam gibi atölyede kocaman ütülle ço-
rap ütölemek, saat yediden sonra eve gelip, evi toplamak,
bulaşıkları yıkamak, ortalığı düzeltmek, süpürmekten,
şimdi de yama yamamaktan haraptı.

Adam, karısının «Ne var? Ne oluyorsun?» ununu ce-
vapladı:

— Ne olacağım? Eve gelen kocan mı? Hayvan mı?

Kadın anladı, mahsustan:

— Bilmiyorum, dedi.

— Bilmiyor musun?

— Bilmiyorum, evet!

— Ulan eskiden böyle miydin? Ben daha kapıyı çalarken beraber beni kapıda karşılamaz mıydın?

— Eski çamlar bardak oldu oğlum!

— Ya!

— Evet. O zaman evimde, kadınlığımı bilirdim. Şimdi ben de çalışıyorum, yarı erkek, yarı kadın. Sen sensin.

ben ben. Ne hakkın var bana kafa tutmağa? Vicedansız!

Sen içki zıkkımlanırken, ben bulaşık yıkıyordum. Allah-tan korkmaz...

Annesi belki de haklıydı ama, babası haksızlığın! anlayıncaya annesine girişip dövebilirdi. Elinde gazete, babasının karşısına dikildi:

— Babacığım!

Akları kanlı gözleriyle kızına hınçla baktı:

— Ne var?

— Şuraya müracaat etmiştim ya hani?

Baba, karısını unutup kızının «müracaatını» hatırladı:

— Evet?

— Mektup geldi, yarın gideceğim çağırıyorlar!

Gerçekten de, bütün gün sevinç içinde ne Samba kalmış, ne Rumba, ne Roken-rol. Sipsivri apartmanın kiracıları doymuşlardı Filiz'in aydınlık, berrak sesine.

O gece kavga önlendi.

Filiz'le iki yaş küçüğü Nur, babalarının içerden yansıyıp duran horultusuna dikkat bile etmeden konuşuyorlar, habire konuşuyorlardı:

— Ah bir yarın olsa, değil mi Nur?

— Ah.. erken kalkarsam uyandırayım mı seni?

— Tabî tabî. Ne kadar erken hazırlanıp gidersem o kadar iyi!

— Senden başka kaç kişi gelecek bakalım?

— Öyle korkuyorum ki..

— Niye?

— Geleceklerin içinde kimbilir ne güzeller vardır!

Öfkelenince veremli filân dese bile, Nur'a göre ablasından daha güzel, hele erkekler üzerinde daha etkin hiçbir kız olamazdı. İstese, mavi gözlü sarışın üniversite-liyi bile... ama bunu düşünmek istemiyordu. Hem canım barışmışlardı artık, işe de girecekti, sırası mıydı bunu düşünmenin?

— Olsun, dedi. Sen istedikten sonra.

— Ne olur?

— Senden başka hiçbir kız giremez oraya!

Nur'u öyle sevdi ki birden:

— Canım kardeşim, dedi. İçlerinde sen olsan ya?

— Ben olsam da..

— Sahi mi söylüyorsun Nur?

— Elbette sahi söylüyorum. Ben senin yanında neyim ki?

Çılgınca sarıldı Filiz, öpüştüler. Uzun uzun öpüşüp birbirlerini övdükten sonra, konuşmağa başladılar: Sabah hemen oluverdi, gitti, işe giriverdi. Hafta hemen geldi. İlk, ikinci, üçüncü haftalar. Para, paralar alındı. Eve verilenin dışındaki paralarla taksitçiye gidildi. Önce birer eteklik, birer blûzluk. Nur pileli yaptı etekliğini. Filiz kloş. Pileliyi hiç sevmeydi. Nur pileliyi de severdi, kloşu da. Hem canım, kendininkilerden bıktılar mı, değişirlerdi. Böylelikle ikiye eteklikleri olmuş olurdu.

Sıra blûzlara geldi. Nur Japone yaptıracaktı kendininkini. Filiz uzun kollu. Uzun kollu olsun da gerekince gereği kadar çemirlerdi dirseklere doğru. Nur'a değil, hiç kimseye açıklıyamamıştı şimdiye kadar kollarının inceliğini. Kollarını ince sanıyor, ayıpmış gibi, saklamağa çalışıyordu blûz yada entarisinin uzun kollarında. Değildi oysa, ince değildi. Şimdikinden kalın olsa, hiç yakışmazdı ama, anlamıyordu.

Taksitçiden ikinci etekliklerle ikinci blûzluklar alınırken, Nur'un aklına geliverdi:

— Pabuç?

Filiz eliyle alnına vurdu:

— Sahi ha?

— Pabuçsuz giyilir mi anam?

— Giyilmez..

— İkinci etekliklerle blûzlardan vazgeçelim!

— Sonra alırız ikincileri. Ben kendime Çaçı alacağım. Sen?

— Ben, malûm: Karyoka!

— İyi ya.

— Nerden alacağız? Taksitçiden mi?

— Başka nerden alabiliriz?

— Doğru. Hangi taksitçiden?

Filiz şöyle bir düşündü: Mahalledekinden olmazdı. Annesi zaten borçluydu. Sonra adam her görüşte tuhaf tuhaf bakıyor, çevresine sezdirmeden eliyle: «Gel!» demek istiyordu. Açık açık dese hava hoştu Filiz için. Gider. Adam belki de: «— Annene söyle. Taksitleri yatırmayı unuttu galiba,» filân dese diyebilirdi. Omuz silker, «Bana ne?» der. Pek pek annesine söylerdi. Ama adam gizliden gizliye, hiç kimseye çaktırmadan «Gel!» yapıyordu eliyle. Bir şeyler gizliydi bu «Gel!» in altında, muhakkak. Çünkü ne zaman, kim böyle çevresine çaktırmamaya çalışarak «Gel!» yapmışsa, altından çapanoğlu çıkmıştı.

— Ha abla? Hangi taksitçiden?

— Bilmiyorum.

— Şu pisten mi yoksa?

Kardeşinin «Şu pisten mi?» sini beğenmedi:

— Hangi?

— Şu işte, köşe başındaki!

— Annemin aldığı mı?

— He.

— Yok canım.

— Ondan almıyalım.

Büsbütün huylanarak eşeledi:

— Annemin borcu var diye mi?

— Hem öyle, hem de...

— Hem de?

Nur karşılık vermedi.

Filiz anlıyordu işi. Herhalde ona da çevreye çaktırmamağa çalışarak, eliyle «Gel!» yapmış olacaktı.

— Hem de Nur?

Nur'un kafasında üç gün öncesinin sıcak, serçe solutan öğle üstü. Buz almağa gidiyordu. Taksitçinin önünden geçerken, adam ilişmişti gözüne. Dükkânının gölgesine küçük iskemlesini atmış, oturmuştu. Aptes alıyordu, Cemirli kolları, pıtırdayan dudaklarıyla bakmıştı Nur'a. Bakmış, dudakları pıtır pıtır, gülmüş, sonra da çevreye çaktırmamağa çalışarak eliyle «Gel!» yapmıştı. Nur ne bilecek? Annesinin her zaman alış-veriş yaptığı, babası yaşında bir adam. Gitmişti. Dükkâna girmişlerdi birlikte. Dükkân serindi, limon kolonyası kokuyordu. Raflarda top top eteklikler, ropluklar, blûzluklar. Camekânlarda naylon iç çamaşırları, cıncık boncuk, irili ufaklı, zarif şişelerde renk renk lâvanta, kolonyalar...

Dalmıştı. Birden yabancı bir elin sıcak ağırlığı saçlarında! İrkilmiş, korkuyla bakmıştı adama, kaçınmıştı. Adam yılışık, eli terbiyesiz, hem de çok terbiyesizdi.

— Yoksa adam, seni de mi dükkânına çağırırdı?

Pencereden vuran ayın nurlandırdığı yüzüyle döndü ablasına:

— Seni?

Filiz gülüverdi. Mahallede hangi küçük kızı çağırma-mıştı ki? Aklından otobüs homurtusu yüklü serin bir sabah geçti. Ekmek almağa gidiyordu. Dükkânının taa arkalarındaki tezgâhının başındaydı taksitçi. Filiz camekâna sokulmuş, naylon iç çamaşırlara Grandüşe çoraplara blûzluk etekliklere bakıyordu. İçi gidiyordu. Hiç bir zaman ulaşamayacakmış gibi geliyordu. Ulaşamayacaktı gerçekten de. İşsizdi artık babası satmıştı arabasını paraları yemişlerdi. Onun için ulaşamayacaktı, ulaşamayacaktı bütün bunlara Allah belâsını versin! Ulaşmak istiyordu oysa. Naylon iç çamaşırları, en iyisinden naylon çoraplar, eteklikler, blûzlar...

«— İçeri gel, içerde daha iyileri var!»

Korkuyla bakmıştı adamın ahlak, kıl kıl damarlı süt-beyaz yüzüne. Zaten her zaman çağırıp duruyordu. Ne bilecek? Girmişti:

«— Her zaman niçin çağırıyorsunuz beni?»

Omuz silkmişti adam:

«— Hiç, öyle.»

«— Nasıl öyle?»

«— Hiç canım, konuşalım diye!»

«— Aa.. Benimle mi?»

«— Niçin şaştın?»

«— Sizinle ne konuşabiliirim ben?»

«— Herşey. Maşallah koskocaman kızsın!»

«Koskocaman kız» lık hoşuna gitmişti ama, şımaran adamın kocaman, sımsıcak, terbiyesiz, hem de çok terbiyesiz eli işe karışıp, saçlarını okşamağa başlamasaydı!

Kızmış kaçınmıştı.

El hem terbiyesiz hem de arsızdı.

«— Rica ederim doğru durun!»

«— Okşuyorum yavrum..»

«— Böyle şeyleri sevmem!»

«— Bak burada herşey var.. istediğini beğen al, para filân istemem!»

«— Ya?»

«— Canın sağ olsun, parasız al götür!»

«— Annem nerden aldığımı sorarsa evde ya?»

«— Bir şeyler uydurursun.»

«— Meselâ?»

«— Canım, ne bileyim ben? Bir şeyler uydurursun, işte..»

«— Sokakta mı buldum derim?»

«— Para buldum, satın aldım dersin. Annen de alıyor benden. Taksit filân da verdiği yok pek öyle.. Arkasını arıyor muyum?»

«— Peki sonra?»

«— Sonra, hiç.»

.....»

.....»

El, üzeri tüylü, kocaman, ağır, bembeyaz el. Günde beş vakit aptes alan, sabunla gıcır gıcır yıkanmış el. Göğsüne inmişti, terbiyesizce. Ama Filiz onun bildiği kızlardan değildi. Olmamıştı. Olmıyacaktı. Yıllarca önce, daha şu kadar çocukken, komşunun kendi kadar oğluyla girdikleri tavuk kümesinde... Başkaydı o. Akli hiçbir şeye ermiyordu o zaman. Demir miydi komşunun oğlunun adı? Galiba. Demir. Demir. Demir olacaktı. Annesiyle babasına dair geceleri boyuna gördüklerini anlatmıştı, meraklandırmıştı Filiz'i. «Haydi biz de yapalım onlar gibi!» demişti. Kümese onun için girmişlerdi. Üstelik hiç bir şey de yapmamışlardı, sayılmaz. Hem o zaman küçücüktü!

Nur sabırsızlıkla sordu:

— Ha abla? Seni?

— Herkesi çağırır o!

— Kasap gibi, değil mi?

— Kasap da mı çağırdı?

— Seni çağırmadı mı?

— Beni çağırdı, gittim, verdim ağzının payını!

— Ne dedin?

— Dedim ki; seni babama söylersem, dedim..

— Korktu mu?

— Tabî, korkmaz mı?

— Ne dedi?

— Peki, peki, kes dedi.

— Buz dolabının arkasına mı çekmek istediymi?

— Seni?

— Herkesi oraya çekmek ister o âdi!

— Nursen'e neler yapmış değil mi?

— Aylâ'ya, ya?

— Aylâ'ya da mı?

— Ağzın süt kokuyor daha.

— Hani esmer üniversiteliyi seviyordu Aylâ hanım?

— Boşver, onların sevgisi.. Biz onlar gibi olmıyalım

emi?

— Biz şey gibi...

— Ne?

— Hani bir filme gitmiştik?

— Hangi?

— Şu canım, Sevdalı Gelin mi ne..

Haa.. zengin birine vermek istedi babası, annesi de, kız fakir oğlana kaçtıydı gelinliğiyle filân. O değil mi?

— Hıı.

— Sen de bir gün...

— Evet?

— Nuur!

— Ha?

— Babamlar da bir gün seni zengin birine vermek isteseler...

Nur omuz silkti :

— Gitmem ki!

— Aferin sana. İlle de o değil mi?

Güldü:

— Kim?

— Sarışın üniversiteli..

Nur içini çekti.

— Sana imreniyorum, dedi. Filiz.

— Niye?

— Öyle işte.

— Niye ama?

— Uğrunda seve seve ölebileceğin bir sevgilin var!

Kanatları açık pencere, pencerenin ötesinde lâcivert gece, lâcivert gecenin yıldız dolu şıkır şıkır göğü, gökte yusuvarlak, pırıl pırıl ay!

Bir sevgilisi olsaydı Filiz'in, bir sevgilisi olsaydı da yoluna seve seve ölseydi, ölebilseydi!

Nur'un mahalleli delikanlılar üzerine sorduklarına hep omuz silkti. Sevmiyordu ki hiç birini. Suluydular, den-sizdiler, hayvandılar hattâ. En çok da o kız yüzlü, Alain Delon'a benzeyen liseli. Arsada top oynarlarken, Filiz bak-kala, kasaba ya da gazete almağa filân diye evden çık-sa da, arsadan geçmek zorunda kalsa, topu ille de Fi-

liz'e atacak! Ne çıkıyordu sanki atınca? Hiç. Bir oğlan bir kıza top attı diye kız hemencecik vurulacak mı?

— Hayvan! dedi.

Nur şaştı:

— Kim?

— O işte!

— O mu? Kim o?

— Alain Delon'a benzien liseli..

Nur başını salladı:

— Seni seniii...

Kızdı:

— Ne var?

— İstemem, yan cebime koy, değil mi?

— Hiç de bile.

Ama Nur ardını bırakmıyor sorusunun. Yoksa? Evet yoksa?

— Ha abla? Yoksa aklımdan geçen gibi mi?

Filiz'in ısrarlı susuşu. Nur usanıyor sormaktan. Gözlerini pencerenin dışında, taa uzaklardaki aya dikerek sarışın üniversiteliyi düşünmeğe dalıyor.

Filiz'se, başta o, Alain Delon'a benzien kız yüzlü liseli, sırnaşık, terbiyesiz, sulu oğlanların aklına şaşıyor. Ne sanıyorlar onu? Top attilar, «Yengen, yengen» dediler diye hemencecik sanki... Sahi, bu mahallede bu moda da yeni çıkmıştı. Geçenlerde gene arsadan geçiyordu. Her zamanki gibi, yurdun üniversiteli kiracılarıyla Alain Delon'a benzien kız yüzlü o liseli duvarlara gümm gümm şut atıyorlardı. Hem de kendilerini bir Galatasaraylı Metin, Fenerli bir Can, bir Lefter, Beşiktaşlı Şenol, Birol falan sanarak. Filiz, elinde file, manava gidiyordu. Kuvvetli bir şut. Top, Filizin saçlarını yalıyor hızla geçti.

Alain Delon'a benzien o şımarık liseli, hemen:

«— Dikkat et yahu, az kalsın, yengene değecekti!»

Bir başkası sormuştu:

«— Yengem mi? Ne zamandanberi?»

«— Bir gün olur belki!»

Topun saçlarını yalıyorak kurşun gibi geçmesine de-
li olmuştu ama şu, «Yengen» lâfına da elinde olmıyarak
gülüvermişti.

Tabî hemen başlamışlardı:

«— Bak, bak gülüyor!»

«— Yengen gülüyor!»

«— Yaşadın hadi..»

«— Dügün ne zaman, düğün?»

«— Önce nişan!»

Ağlıyacak kadar hırslanmıştı, birden;

«— Allah canınızı alsın emi?»

«— Peki yengeciğim..»

«— Ne pekisi be? Ben yokum arkadaş!»

«— Niye?»

«— Allah canımı alırsa, sevgilim kendini öldürür son-
ra!»

III.

Uykuya ne zaman, nasıl geçti?

Yukarıda ay, şıkır şıkır yıldızlar, lâcivert gök. Dün-
ya kalaylı gibi, pırıl pırıl. Filiz, ufacık burnuyla sinirli. Ayın
nurlandığı yüzünden hırçın dalgalar geçiyor. Dudakları
kımıldıyor, ufacık yumruğu sıkılıp açılıyor. Nur'un da Fi-
liz'in de üzerlerindeki yorgan kayıp gitmiştir. Savrulmuş
geceliklerinin altında çocuksu ama, bembeyaz, biçimli
bacaklar.

Nur sırtüstü uzanmıştı. Filiz'se kıvrılmıştı iri bir vir-
gül gibi. Hırçın. Uykusunda bile. Kaşları, göz kapakları,
dudakları, saçlarının telleri.

Bir ara:

— Hadi be, pis! diye sayıkladı.

Bu, duvarın ötesindeki yatağında kocasıyla yatmak-
ta olan anneye gitti. Uyanıktı. Onların da baş uçlarında
kanatları açık pencere. Lâcivert gökteki ay, onların da
yüzlerine vuruyordu. Ama Nur'la Filiz'in yüzlerine vurdu-

ğ u gibi değil. Vursa bile, Nur'la Filiz'in yüzlerindeki kadar rahat mı? Hayır. Çünkü bu yüzlerde, hafif de olsa, kırışıklar.. Hele babanın yüzünde iyice uzamış kara sakal! Ay ışığı bu yüzde mutsuz. Ona kalsa Filiz'le Nur'un-kiler gibi yüzleri bırakıp, böylesine sakallı, böylesine asık, böylesine uykuda bile sıkıntılı yüzleri nuruyla yıkamazdı!

Anne'nin aklında çorap atölyesi.

Evet, ustaydı, ustabaşıydı adam ama, ne çıkacaktı?

«— Karımı boşar seni alırım. Leman. İnanmıyor musun? Vallahi de boşarım, billâhi de. Sen yeter ki he de!» İcini çekti.

«He,» dedi, sonra? O, karısından boşanacak, kendisi kocasından. Kocasından ama, bakalım boşıyacak mı adam? Boşadı. Çocuklar? Yetişmiş, kocaman iki kız, en küçük? En küçük olmasa haydi neyse, Filiz'le Nur pek pek birkaç yıl sonra evlenirlerdi. Ne diye, ah ne diye doğurmuştu sanki bu en küçüğü?

— Ben sizin bildiğiniz kızlardan değilim!

Annenin akli en küçüğü ne diye doğurduğundan, büyük kızına kaydı. Gene boyuna sayıklıyordu. Her gece, her gece. Uykuda âdeta kavga ederdi. Filiz'in günü nasıl geçirdiğini tıpa tıp anlamak için geceyi, uykuya geçmesini beklemek yeterdi. Bir sayıklama, o gün neler olmuş, kimler takılmışsa uykuda bir bir...

Çok da sıkıydı ağzı, semt delikanlılarından geçtim, bakkal gibi, kasap gibi, manav gibi, en çok, en çok da taksitçi gibi... Taksitçiye uğramalıydı yarın. Borcunun birikmesi önemli değil, önemli olan kocası. Kendine, kızlarına bir şey almıya görsün. Hemen gözleri iri iri açılır, başlardı:

«— Ne o? Bakıyorum, boğazınızdan arttırıp üste başa harcıyorsunuz. Allah versin. Anlamıyorum, bir çorap işçisi boğazından arttırıp süse fontaziye..»

Kadın büyük kızını hatırlayıp gülüverdi. Şeytan kız: «Babacığım fontaziye değil, fantaziye!»

Kime dersin? Adam yontulmamış:

«— Fantaziye, fontaziye, Keyfimin kâhyası mısınız?»

Birinde de kızmıştı:

«— Dilini eşek arısı soksun emi?»

Adam hemen anlam çıkarmıştı:

«— Soksun da gebereyim diye mi?»

«— Bak. hemen de mâna çıkarır..»

«— Evet, evet, gebereyim diye. Ben de istiyorum gebermeyi. Gebermek benim gibi işini gücünü yitirmiş birinin ailesi için kurtuluş yolu ama, ne yapayım? Herkes ölümden korkar, yaşamıya dört elle sarılır, ben üstüne üstüne gidiyorum, bulmuyor. Ne yapayım?»

Acımişti çok ama, bilmiyordu ki acındığını. Hiçbir zaman da bilmiyecekti. Şurda oturur, kahırlı kahırlı konuşur, ağlamaklı olur, yanına varıp da okşamağa görsün, tersleniverir:

«— Geri dur, geri dur iyi gün dostu, geri dur!»

O zaman eli ayağı buz kesilir, kaldırıp bir şey vurmak geçer içinden. Bütün gün koca İstanbul kazan, o kepçe, gezer dolaşır. O kahve senin, bu kahve benim. Nerede eski günlerinin tanıdığı eski partili, VC. li arkadaşları var, gider bulur. Ne konuşurlar? Herhalde eski günlerin eski parti büyükleri üzerine ahlı oflu, hasret dolu konuşmalar. Zaman zaman evde atıp tuttuğunca, eskileri devirenlere atıp tutmalar. Bir şey değil, ya bir ağzı çabuğun yetiştirmesi, ya da kulağı olan duvarlar işitecek, haydi mahkeme, muhakeme, haydi içeri... O zaman da elinde yemek kabı, hapishane kapıları!

— Rica ederim kendinize gelin!

Filiz, gene Filiz. «Rica ederim kendinize gelin!» le kimi paylıyordu acaba?

Birinde Beyazıt'a gidiyorlardı. Mavi, kocaman, pırıl pırıl bir hususî, yanlarında durmuştu. Direksiyondaki ince, kara bıyıklı beyefendi, gayet kibar:

«— Buyurmaz mısınız?»

Filiz âdeta çıkışmıştı adama:

«— Niçin buyuracakmıŖız? Bizi nerden tanıyorsunuz?»

Adam kurt:

«— Hiçbir yerden..»

«— O halde?»

«— TanışmıŖ oluruz Ŗekerim!»

«Ŗekerim mi?» AçmıŖtı ağızını:

«— Ben nerden Ŗekerin oluyormuŖum senin? Terbiyesiz. Defol git yoluna!»

Usullacık güldü. Deli kız, ah deli kız. Gerçekten de çok deli dolu, lâfı ağızındaydı. Kimseyi beğenmezdi. ZenginmiŖ, yakışıklıymıŖ.. Yıllarca öncenin serseri gazete satıcısı, Atom mu ne. O iŖte, hep o bu hale sokmuŖtu kızını. Geç öğrenmiŖti konuŖtuklarını. Geç öğrenmese bırakarmıydı konuŖmalarına. Erkek erkekti, kadın kadın. Hiçbir erkek, hiçbir kadını anlamak zorunda değıldi. Geldi, takıldı, yakışıklı, altında da araba mı var? Bitti!

Kocasını yanında bir yandan bir yana döndü.

Kocasına göre de erkek erkekti, kadın kadın. Kocasına kalsa, erkeğın güzeli çirkini, genci yaşıısı olmazdı. Erkeğın erkekliğı iŖinden, gücünden, kazancından, harca-yıŖından belli olurdu. Kızlar el malıydılar. Ananla giderken mavi hususi mi gelip durdu yanında? Direksiyondaki inceltiymiŖ kara bıyıklı, yakışıklı mı? Buyur mu etti? Tanısın tanımasın, kimbilir ne söyleyecekti adam! Kurt olsun, zampara olsun. O kurt, zamparaysa, sen de kadın ol, fettean ol, al avucunun içine efendim!

Bir gün açık açık konuŖmuŖlardı kocasıyla gene böyle bir meseleyi:

«— Ŗu taksitçi var ya, taksitçi?»

«— Hangi?»

«— KöŖe baŖındaki..»

«— Evet?»

«— Filiz'i sordu benden..»

«— Ne diye?»

«— Kaç yaŖında diye..»

«— Ne yapacakmıŖ?»

«— Bilmem?»

İşin bu yanını kocasına açamazdı. Sonra, oğlu da yoktu adamın. «Kaç yaşında? Güzeel.. Çok hoşuma gidiyor. Lâkin aksi, inatçı. Hiç canım, kim ne bilecek? Sen, ben, o, bir de Cenabıallah bilecek. Kızsa bana ne kızlığından? Canım, bana ne dedim ya! Boşver kadına. Kadın olduktan sonra senin suyun çıkmadı ya! Niye deli olacaktım? El değmedik yavrunun yeri başka tabî. Bir zamanlar sen de onun gibi körpe, yavru değil miydin? Şimdi? Şimdi de fena değilsin ama, kızın başka. Gün gelecek o da senin gibi olacak. Yavruluğunun kıymetini bilsin. Ben sır küpüyüm, sır! Sen, ben, o, bir Allah bilecek dedim, uzun etme gayri. Bütün gün o da, küçüğü de gezer dolaşırlar. Nerde? Ne için? Baksana benim gözüme, ben kaçın kurrasıyım?»

Dışarda gene Filiz'in sayıklaması:

— Eeeh sen de bel!

Acaba kimeydi bu «Eeeh?» Yarın uyanınca sorsa, söylemezdi ki kâfir kız. Şu taksitçi.. kimbilir ne kadar asıldı da bir günden bir güne gelip... Söylemezdi. Döv, vur, öldür, etinden et kes, boş. Kendi işini kendi görür, verilecek karşılığı kendi verirdi. Annesine, babasına gelsin, filânca bana böyle böyle dedi, şunu teklif etti... Hayır, hayır. Hele babasına, Allah yazdıysa bozsun. O, beş vakit namazında niyazında taksitçi kimbilir neler demiş, ne vaadlerde bulunmuştur. Kocasına kalsa, «Erkeğin güzeli çirkini, genci yaşlısı olmaz!» der, çıkardı içinden. Öyle demişti zaten. «Teksitçi Filiz'i oğluna değil de kendine istiyorsa ya?» demişti de şakaya vurup, zil çalmıştı etekleri adamın âdeta: «— Daha iyi. Hani o günler! Bir iki demez veriverirdim. Kocca mağaza, boru mu?»

— Anneciğim, anneciğim...

Kadın birden doğruldu yatakta. Yere atlarken kocasını uyandırdıysa da aldırmadı, dışarı çıktı: Yorgan kaymış, bacaklar eteklerin altından ufacık kilotlara, kasıklara kadar... Hava sıcaktı ama, gene de yorganı üzerleri-

ne.. hiç olmazsa ince bir örtü. Babaları tuvalete falan kalabilir, yataklarının yanından geçebilirdi.

İçerde adamın kalın öksürüğü.

Uyandığını anlamıştı. Bir kıyıdaki yatak çarşafını kızlarının çıplak bacaklarına örttü:

Sonra döndü kocasının yanına.

Adam kibrit çaktı, cigarasını yaktı.

Kadın:

— İçme şu zıkkımı gece vakti, dedi.

Lâcivert göklerde ay aşağılara kaymıştı bir hayli.

Kadın yatağa, kocasının yanına girdi:

— Küt küt öksürüyorsun!

Adam sırtüstü yatıyordu. Karısının elini tuttu:

— Atın ölümü arpadan olsun..

— Deli.

— Niye?

— Atın ölümü arpadan olsunmuş. Sen ölüp kurtulacaksın, ben?

Gözlerini tavandan karısına çevirdi:

— Sana ne olur?

— Bizi kime bırakacaksın?

Gözlerini yeniden tavana kaldırdı, acı acı güldü.

— Ne o? dedi kadın.

— Hiç.

— Nasıl hiç?

— Sen, kızların...

— Ne olmuş bana, kızlarıma?

— Ben aradan çıkarsam sizi yerde komazlar!

— Hadi gene deli deli konuşma..

— Yalan mı? Sen zengin kocaya, kızların zengin babaya lâyük mücevherlersiniz. Ne yapalım? Yok artık. Zengin değilsek de yağımızla kavruluyorduk. Onu da yitirttiler. Eeeh Allah varsa...

Kadın eliyle ağzını kapadı kocasının:

— Başlama gene. Ben çalışıyorum, yarın kızın da başlarsa çalışmağa..

Adam karşılık vermedi. Vermedi ama, karanlıklar çök-

müştü gene içine. Bir zamanların haşarı, ele avuca sığmaz «Rüştiye talebesi» ni düşündü. İzmir yakınlarında ki şipşirin bir kasabada doğmuştu. «Arzuhâlcî»ydi babası. Annesi, başında her zaman beyaz başörtü, elinde tesbih, pıtırdayan dudaklarında mırıl mırıl bir dua... Tek öğünü:

«— Hüseyinime besmelesiz meme vermedim!»

Beş vakit namaz, üç aylarda oruç. Ramazanlarda, bayramlarda gene namaz, gene oruç, teravihler, sahur lar, idare lâmbaları, yakın mesçitteki yanık sesli hâfızın güm-bürdeyen sesi, beyaz başörtülü kadınlar, sümüklü çocuklar, cennet cehennem kafalarda öte dünya, öd ağacı, sarı yapraklı kitaplar...

Ne olursa olsun mutluydu o yıllar Hüseyin. Şimdi yitirmişti dünyası bütün bunları. Mutsuzluk ondandı, ek-meksizlik ondan. Dua üstüne duruyordu yerler, gökler. Dualar silindikçe yerlerin göklerin rahmeti kaçıyordu. Babası bir arzuhâlcîydi ama çarşı içindeki ufacık yazıhanesinde, rahleciğinin başında boyuna «Allah, cellecelâlehu!» derdi. Köylüler gelirdi, «Efendi amuca» diye. «Hocaefendi» de diyenler olurdu. Birinde bir muhacir: «Hâfız ağa» demişti. Elllerinde ufacık ufacık sepetler, küçük yağ çömllekleri. Bet bereket vardı canım. Aptesler, namazlar oruçlar kaçmamıştı dünyadan da onun için. Cenabıallah kızgın değildi şimdiki gibi kullarına. Köylüler, elleri sepetli, yağ çömllekli köylüler. Üstleri başları paramparça ama elleri sepetli, çömllekliy diler ya!

«— Hâfız efendi sen gaali iki satırcık bi arzuhal yavızır de götürelim hükûmata!»

«— Sen daha iyisini bilirsin ya hocaefendi..»

«— Hakkımızı sen korursun gaali!»

«— Hakkımızı?..»

«— Hak!..»

—»

—»

Avuçları nasırlı, toprak yüzlü zavallılardı. Ak sakallı arzuhalciden şifa umarak toplanırlardı başına, gözlerini

dikerlerdi «Efendi» nin tızcırdayan kemiş kalemine. Kemiş kalem Galiberdi moruyla «Müdde-i umumî» liğe, «Mahkeme-i istinaf»a Osmanlıcanın en öñü ilikli diliyle sülüsler düşürmeğe başlardı.

Hüseyin ufacıktı o zamanlar ama, babasının hatırı için herkes severdi onu. Komşu dükkânlara dalar, raflardaki kavanozlardan kuru üzüm avuçlar, fındık avuçlar, boyalı halka şekerleri alır ama, para lâfı olmazdı. Canım bet bereketten başka, esnafta hatır saymak vardı. Şimdiki gibi aç gözlü müydüler? Dünya böylesine sen sensin, ben benim miydi? Bir Ramazan, Bir Bayram gelmez mi? «... Allah sizi inandırсын, evimizin içi güm güm gümülerdi. Evet, babam bir arzuhalciydi ama, sabahlardan akşamlara kadar meci diye, sarı lira keserdi. Neden? Bet bereket vardı, bet bereket!»

Eski günlerin arabacısı Hüseyin, bu türlü konuşmaların daniskasına Fatih 'ara sokaklarında, ya da Malta çarşısındaki kahvelerde dalar çokluk. Kendi gibi «Feleğin sillesini» yemiş devlet, parti, VC. düşkünü ahablarıyla toplandılar mı, her biri bir kahraman, başlarlardı eski günlerin bolluğundan, şimdilerin darlığından, bet bereketin her gün bir parça daha ortadan kalktığından..

Bu gidişle ne olacaktı ortalığın hali?

Öksürdü.

— Ne düşünüyorsun? dedi kadın.

— Ne bileyim ne düşündüğümü?

— İnsan ne düşündüğünü bilmez mi?

Kahırlı kahırlı:

— Bilir ama bilmez. Bir erkek, ekmeğini yitirip de karı, çocuk eline muhtaç hale geldi mi, bildiğini de, bileceğini de unutur!

— Ne ben, ne kızın... başına kakmayız ki...

— Orasını Allah bilir artık. Benim için kurtuluş, gerberip aranızdan çıkmak. Ondan sonra ne haliniz varsa görün... Böyle işsiz, yalı kazığı gibi dolaş, karın, sonra da kızın başlasın çalışmağa...

— Ee..?

— Elâlem de lânet etsin benim erkekliğime. Herkes ne bilecek işin arşını, endazesini? Sanacaklar ki, keyfimden, deysuluğumdan çalıştırıyorum sizi!

Kadın lâfın gene nereye geleceğini biliyordu:

— Hadi hadi, dedi. Bizi kınayanın başına versin Allah, onları bizden beş beter etsin. Sen bizi çalışalım diye zorlamıyorsun ki! Ben, senin çalıştığın zamanları bilmiyorum muyum? Az mı iyi günlerini gördüm? Elinde varda şurda burda çar-çur etmiyorsun ya!

Karşılık vermedi. Bir ara büyük kızı gene hırçın hırçın sayıklayınca sordu:

— Yarın gidiyor mu?

— Gidiyor.

— Gitsin, gitsin de şu ortalığın vaziyetleri düzelene kadar.. Haftada elli lira mı vereceklermiş?

— Kendi öyle umuyor ama, belli değil daha.

— Ummakla olur mu?

— Karşıkilerin kızı Beyoğlu bakkaliyesinde kasiyer ya!

— Bu da mı kasiyerlik yapacak?

— Kitapçı yanında tezgâhtarlık. Sen de amma kulağına söz girmez insansın ha!

Sertçe baktı:

— Niye?

— Bir haftadır, belki bin sefer lâfı oldu..

Sigarasından duman alıp bıraktı:

— Haftada elli, ayda ikiyüz, Eh fena değil şimdilik. Üç yüz de sen kazanıyorsun..

«Şimdilik beşyüz» dü. İçinde birden bir sevinç. Kira, günlük geçim, arada ufak tefek, şu bu. O da gidip geldiği kahvelerden birinde bir ocakcılık uydurur da eline günde on lira geçerse.. ayda üç yüz, beşyüz daha sekizyüz. Ulan iyiydi be ev halkının da çalışması!

Karısının elini okşadı.

Kadın biliyordu sonun böyle geleceğini, çekmedi. Bıkmıştı oysa, hiç de hazır değildi ama; kocası!

Ay iyice devrilmişti. Yıldızlar daha bir meydana çıkmışçasına irileşmişlerdi, pırıl pırıl.

Dışarda gene Filiz'in sayıklaması:

— Doğru durun!

Bir duvar ötede babayla anne duydular, aldırmadılar. Aldıracak halde değillerdi zaten. Olsalar bile, ne? Ertesi gün sorsalar söylemezdi ki. Çocukluğundanberi, sokakta, daha şu kadarken, dayak yer, şurası burası sıyrılır, kanar, kimin yaptığını söylemezdi. Arkadaşları söylerlerdi de kızar, bağırır çağırırdı.

— Doğru durun diyorum işte!

Durmuyor, lâf dinlemiyordu adam. İriyarı, koskocaman, kaba bıyıklı biriydi düşünde gördüğü kitapçı. Şu, gazeteye ilân verip onaltı yaşında kız tezgâhtar arayan. Yarın gideceği. Düşünde gitmişti. Düşündeki patronu. Okula gidip geldiği yıllarda, okullar açıldıktan bir süre sonra arkadaşlarıyla okul kitaplarını satın aldığı dükkân girmişti düşüne. Gazetedeki ilânın sahibi değildi bu ama, düşünde onu görmüştü. Oydu, almıştı dükkâna, haftada elli lira. Çalışıyordu. Kitaplar, kitaplar. Yığın yığın kitaplar, toz içinde. Dükkânın ardındaki depoda olurlarmış. İriyarı, kocaman bıyıklı adam da yanında. Tavanında ufacık, tozlu bir ampulün yandığı, loş, basık depo. Kitapları raflara kaldıracaklar, sıra sıra yerleştirecekler sözde. Adam, adamın üzeri tüylü, kocaman eli. Bu el de mahaladaki taksitçinin eli gibi terbiyesiz. Önce saçlarını okşamıştı. Sonra, sonra.. peki ama, bunun için girmemişti ya işe!

«— Ben buraya bunun için girmedim ki!»

Şaşılacak şey, kitapçı değişmiş. Bulunduğu yer birden taksitçinin dükkânı olmuştu. A... buraya gelmemişti ki o! Ne diye, ne diye sanki...

«— Siz kitapçıydınız hani?»

«— Aldattım seni!»

«— Gazeteye ilân veren siz miydiniz?»

«— Benim tabî. Seni aldatmak, buraya düşürmek için...»

«— O halde çekilin, gideceğim!»

«— Hiçbir yere gidemezsin!»

«— Çekilin diyorum!»

«— Çekilmiyeceğim!»

«— Bağırırım, vallahi billâhi bağırırım!»

«— Kimse duymaz ki. Duysalar bile kapı kilitli!»

Yığın yığın kitapların arasında bir kaçma, bir kovalama. Kan ter içinde ordan oraya kaçıyor, adam arkasında. Bir ara büyük bir yığını, bir kitap yığınının ardına kaçıyor soluk soluğa. Adam da. Gözlerinden ateş saçarak bakıyor:

«— Hiçbir yere kaçamazsın!»

«— Anneciğiiiim!!!»

Çığlığa annesi koşarak geliyor, sarsıyor kolundan:

— Filiz! Filiz, yavrum!!

Ter içinde. Gözleri açılıyor ilkin, bakıyor annesine. Annesi değil ki karşısındaki, o!

— Anneciğim, anneciğiiiim!!!

— Ne var yavrum? Ne oluyorsun?

Babası da geliyor:

— Ne olmuş? Ne var?

Uykunun bulanık sularından yüze çıkıyor ağır ağır. Anlıyor işi. Evde, yatağındadır. Karşısındaki annesi, öteki de babası. Demek düş görmüş.

Annesi gene sarsıyor:

— Ne var? Rüya mı gördün?

Evet, taksitçiyi gördüm ama, nasıl anlatır?

Babası:

— Ha? Rüya mı?

Gördüyse gördü. Onlara ne?

— Cevap versene be!

— Amaan...

— Deli kız!

— Deliyim, evet. Bırakın beni, uykum var!

Başını yastığa atıyor, yumuyor gözlerini. Uykusu iyiden iyiye kaçmıştır. Kalbi hâlâ çarpıyor. Nasıl da yaka-

lamıştı adam. Eli kitap yığınının üzerinden nasıl da uzanmıştı!

Babasıyla annesi söylenerek odalarına çekiliyorlar.

Çarpan kalbi, kitap yığınının üzerinden uzanan el, yakalanışı. Sahi, kitapçı depoya çeker, saldıрмаğa kalkarsa? Kalksın. Bağırır, kaçır, daha olmazsa ortalığı alt-üst eder!

Nur'un uykulu sesi.

— Ha?

— Rüya mı gördün?

— Yavaş ol, evet.

— Kimi?

— Hiç canım, saçma.

— Onu mu?

— Kimi?

— Şu canım, taksitçiyi..

— Hem o, hem değil. İşe başlamışım, kocaman bıyığıyla kitapçı. Sonra bir de bakıyorum, taksitçiymiş meğer. Güya mahsustan vermiş ilânı. Bir saldırıyor...

Kalbi çarpıyor artık. Nur'un da uykusu kaçmıştır.

— Cumartesi sinemaya gideriz değil mi? -

— İş olmazsa...

— İş olursa pazarları. Ha?

— Tâbi.

— Beyoğlu sinemasına da gider miyiz?

— Gideriz.

— Babam bırakmazsa ya?

— Ne karışır? Çalışıyorum!

— Ya haftalığının hepsini alırsa elinden?

— Zor!

— Ne yaparsın?

— Vermem.

— Döverse?

— Kaçarım!

— Nereye?

Bilmiyor. Ama kaçabilir. Bir zamanlar Atom'la konuşukları yerlere. Duman duman bir vapur, deniz deniz.

Büyük fıçıların, dillerini bilmediği insanların, pipolu adamların dünyasına. Fani gibi. Yıllarca öncenin bir Karagüm-rük sinemasında görüp, Atom'la birlikte vatan caddesi asfaltı kıyısında konuştukları dünyalara!

— Ha abla, nereye?

— Uzaklara, çok uzaklara!

— Nasıl?

— Atlarım bir vapura...

— Bilet sormazlar mı?

— Saklanırım.

— Bulurlar!

— Fani gibi saklanırım, vapurun en dip, ambarına, fıçıların arkasına!

— Acıkırsan?

— Tayfaların ekmeğini çalarım.

— Yakalanırsan ya?

— Ağlarım, yalvarırım. Beni ele vermeyin derim, n'olursunuz ele vermeyin beni!

— Dinlemezlerse?

— Deliye bak. Fani'yi yakaladılar, bir ağladı, numaradan tabî, tayfalar nasıl acıdılardı...

— Peki, sevgilimiz ol derlerse?

— Hepsinin mi?

— Öyle ya?

— Olmam ki.

— Ya?

— Birinin. İçlerinden en hoşuma giden birinin sevgilisi olurum. Ama en en hoşuma giden birisinin!

— Sonra?

— Sonra onu da aldatır gene kaçarım!

— Deli..

— Niye?

— Karnına çocuk korsa ya?

— Amaaan sen de. Düşürürüm!

—

—

İçerden babasının horultusu geliyordu.

Vapur vapur, deniz deniz, duman dumandı dünya. Göz alabildiğince deniz. Denizi duyuyor, görmüyordu. Ama biliyordu uçsuz bucaksız bir denizin üzerinde gittiğini.

Ambarındaydı kocaman vapurun, taa dipte. Sirkeleşmiş şarap kokuyordu ambar. Fıçılar, birtakım çuvaltar, sandıklar.. Kocaman kocamandı sandıklar. Sandıkların yanında karmakarışık ipler, halatlar.

Bir yatak seriliydi fıçılarla halatların orda. İncecik, yalın. Kimseler yoktu. Üzerine uzanmak geçti içinden, caydı. Belki de eski, gammaz bir tayfanındı da lâf anlamaz, haaydi kaptana. Kaptan da liman polisine, polis de.

Annesi değil, babasından kaçıyor. Kitapçının yanında çalışıyordu, haftalığının hepsini elinden almak istediler, kaçtı bir gece hiç kimseye görünmeden. Şimdi kocaman, üç bacalı bir vapurla gidiyor. Evet, gidecek, gök tırmalıyanların, Pekos Bill, Bil Kid'lerin Amerikasına gidecek. Dönmiyecek bir daha!

Birden bir ısıklık. Tanış bir ısıklık ama, olsun. Gizleniyor kocaman fıçılardan birinin ardına. Kıyısından bakıyor fıçının, a... Atom bu, hani şu eski Atom, yıllarca öncenin gazete satıcısı. Bir zamanların «Sevgili Atom»u. Hep o eski Atom. Vatan caddesi asfaltı kıyısında, elektrik ışıklarının ulaşamadığı karanlıklara gizlendikleri gecelerin anam Atom, canım Atom, Atom'cuğum'u!

Elleri pantolonunun önden ceplerinde. Sırtında gömlek, kolları dirseklere kadar sıvalı. Hep hep o Atom işte. Pırıl pırıl hususilere gamatoyu bastıkları, kalın sesiyle İstanbul sabahlarını «Gazete, Gazetee!!» diye dolduran, «Hiyar, apta! kaz yumurtası, taş arabası!»

İyi ama, ne geziyor burda? Yoksa çıkıyor mu?

Çakıyor.

Kesti ıslığı, güldü, fıçılardan birini nişanlayıp bir tük-rük attı dişlerinin arasından :

«— Çık ulan meydana, inek! Bize de mi numara?»
Gizlendiği fıçının ardında gülüverdi.

«— Çıksana ulan, kayarto!»

Ne diye korkacaktı Atom'dan?

«— Sensin kayarto!»

«— Ben miyim?»

«— Tabî!»

«— Bana bak!»

«— Ne var? Değil misin? Hıyar. Kaz yumurtası, taş arabası!»

Atom hiç sesini çıkarmaz yıllarca önceki gibi. gelir yanına, oturur, bir cigara yakar. Filiz başını dizine kor, uzanır boylu boyunca:

«— Söyle, değil misin?

«— Ne?»

«— Kayarto?»

Başını sallar:

«— Senin, ama yalnız senin!»

«— Biliyorum.»

«— Başkası binde değil, milyonda birini söylese...»

«— Biliyorum, biliyorum. Nerde ağız mızıkan?»

«— Burda, nah!»

Çıkarır pırıl pırıl mızıkasını arka cebinden.

«— Çalsana!»

Başlar. Tıpkı tıpkısına Vatan caddesi asfaltı kıyısındaki gibi, Ça-ça-ça, Samba, Rumba; en sonra da Tintin tinimini hanım.

«— Mızıkayı duyarlarsa ya?»

«— Kim?»

«— Vapur adamları!»

«— Ne vapuru be?»

«— Vapurda değil miyiz? Babamdan kaçmıyor muyum? Pekos Bill'in memleketine gitmiyor muyum?»

Atom başını kaldırır dizinden, şaşar:

«— Yoo...»

«— Ya?»

«— Vatan caddesi asfaltındayız!»

Bakınır çevresine, gerçekten de.. İyi ama, nasıl olur? Babası haftalığının tümünü elinden aldı diye, geceyi beklemiş, hiç kimseye gözükmeden, usullacılık... hattâ birer kıyıya kıvrılıp uyumuş terli kedilere bile çaktırmadan tüymüştü. Limana inmişti. Üç bacalı kocaman vapura girmişti satıcı kız Fani gibi.

Atom, kuyruklu, kocaman bir husiye basar gamatoyu.

Filiz hâlâ akıl erdirememektedir bu işe:

«— Peki ben kitapçının yanında da mı çalışmadım?»

«— Ne kitapçısı be?»

«— Kitapçı işte. Haftada elli lira veriyordu. Babam elimden aldı, ben de kızıp kaçtım evden!»

Atom çenesini okşar:

«— Rüya görmüşsün sen aslanım!»

Kızdı:

«— Çek elini be!»

«— Çekmiyeceğim!»

«— Çek diyorum!»

«— Çekmiyeceğim!»

«—»

«—!!»

Çekmek değil, kollarının arasına alıvermişti Filiz'i, sarıvermişti sımsıkı.

«— Anne! Anneciğim, baksana şu pise!»

«— Ne var? Ne oluyor gene?»

«— Durmuyor, terbiyesiz!»

«— Terbiyesiz sensin kız!»

«— Terbiyesizsin işte. Seni anneme dövdüreyim de gör!»

«— Hah hah haaay!»

«— Ne var?»

«— Annen beni dövemez ki!»

«— Dövemez evet. Benim annem koskocaman erkekleri bile döver be!»

«—»

«—»

Düşüne karışan leğen tıngırtıları, şu şarılıtsı. Artık ne Atom, ne ağız mızıkası, ne Vatan caddesi asfaltı, ne pırlıl pırlıl hususiler. Betonda leğen gibi, bakır, çinko tas gibi araçların tıngırtısı.

Yatağında bir yandan bir yana döndü.

Leğen sesi, tas sesi, su sesi. Mutfak betonunda şarılıtsı suların. Daha bir yüze çıkararak uykusundan, kulak verdi. Tamam, mutfakta yıkanıyorlardı gene. Evdeydi. Öyle ya, işe başlamamıştı daha, bu sabah gidecekti. O da, bakalım onu alırlarsa!

Bir mırıltı. Babasıyla annesinin mutfak betonundaki leğen, tas tıngırtısı, su şarılıtsı arasındaki mırıltıları. Gözlerini hafifçe açtı: Sabah olmuştu. Güldü pembe pembe. Baş uçlarındaki açık pencereden tozlu bir mavilikle gökyüzü görünüyordu. Oh oh, sabah olmuştu, iyi ki sabah olmuştu, çok şükür, yaşasın!

Yaşasın ama, şu babasıyla annesi de. Biliyordu evet, her şeyi biliyordu. Atom'dan duymuştu çok önceleri. Vatan caddesi asfaltı kıyısında mı, başka yerde mi? Ama duymuştu. O işten sonra yıkanılırmış. Hattâ Atom: «— Bir gün gelecek, biz de seninle yıkanacağız!» demişti. Vurmuştu elinin tersiyle Atom'un ağzına. Canı adamakıllı yanmıştı enayinin. Dayatmıştı: «— Karım olacaksın işte, karım olacaksın. Çocuklarımız olacak!»

Bitmez tükenmez leğen tıngırtısı, su şarılıtsı.

— Abla!

Nur. Uyanmıştı demek?

— Ha?

İyice sokulmuştu ablasının kulağına:

— Yıkanıyorlar gene!

— Yavaş söyle; biliyorum..

— Ama her gün, her gün!

— Her gün!

— Ne demişti Atom?

— Boşver!

— Sahi ne demişti?

— Bir gün gelecek, biz de seninle yıkanacağız. Boş-
veer!

— Yıkanamadınız. Nerde acaba şimdi Atom âbi?

— Boşver dedim ya be. Gideceğim şİmdi!

— Seviniyorsun değil mi?

— Mutlaka alınacağımı bilsem daha çok sevinirdim
ama...

— Korkuyor musun?

— Çok.

— Bu gece rüyamda kimi gördüm bil bakalım?

— Kimi?

— Bilsene!

— Ne bileyim?

— Atom'u Hani şu Karagümrük'teki evimizde.. Ba-
na çikolota verirdi ya?

— Biliyorum.

— Kocaman bir çikolata verdi!

Filiz güldü:

— Ben de gördüm.

Nur şaştı:

— Sen de mi?

— Ben de.

— Nasıl?

— Hiiç.. Önce bir vapurdaydım, üç bacalı. Hani şu
satıcı kız Fani vardı ya?

— Sinema mı?

— Hıı. Onun gibi. Kaçıyordum babamdan. Kocaman
kocaman sandık, fıçılar. Derken Atom. Bir ısıklık dudağın-
da, hergele. Rüya işte, biliyormuş güya orda olduğumu...

Önce babası çıktı mutfaktan, sonra annesi. Islak ıslak
geçtiler odaya. İkisi de suçlu gibiydi, korkak gibi, çe-
kingen. Sırtlarında yırtık pırtık hamam havluları.

Oda kapısı yavaşça örtüldü.

Kadın fısıldadı:

— Kızlar uyanacak diye ödüm koptu!

Adam sert sert kurulanırken, havlu boyuna yırtı-
lıyordu:

— Ne olur uyanırlarsa? Kıyamet mi kopar?

— Ayıp!

— Aldırma. Bir gün onlara da sıra gelecek..

— Olsun, ayıp.

— Bırak şimdi onu bunu. Bir zaman çalışsın bakalım.

Haftada elli lira, fena değil. Hattâ öteki de bir elli kazan-
sa... ha?

Kadın da kurulanırken havluyu yer yer yırtıyordu, is-
temeden:

— Yani, hepimiz pazara dökülelim teker teker?

Sertçe döndü:

— Ne demek o?

— Öyle ya, ben çalışıyorum. Allah kısmet ederse bü-
yük çalışacak, ardından küçük. Sıra en küçüğe gelecek
yavaş yavaş...

Her günkü çekişme gene başlamıştı.

Bütün bunlardan habersiz en küçük, babasıyla anne-
sinin karyolası yanında, yerdeki ufacık yatağındaki dü-
şünde baloncunun kızıyla çekişiyordu. Büyük çocukların
futbol oynadıkları arsada olurlarmış. Baloncunun kızının
elinde kocaman bir çikolata. Sinir sinir soyuyordu gümüş
kâğıdından.

«— Senin var mııı?»

«— İstesem olur!»

«— Hııı.. olurmuş...»

«— Olamaz mı?»

«— Olsun bakalım!»

«— Oluuur!»

«— Nasıl?»

«— Niye söyleyim?»

«— Söylemezsen söyleme..»

«— Bir ısırık verirsen söylerim!»

«— Çikolotadan mı?»

«— Hıı..»

«— Pışşııırt...»

«— Ben senin onu nerden aldığını bilmiyor muyum
sanki?»

«— Bil bakalım. Nerden aldım?»

«— Ali Yılmaz bakkaldan almadın mı?»

«— Aldımsa aldım.»

«— Ben alamam mı?»

«—»

«—»

Kanatları açık pencere ötesinde gittikçe kızarıp pembeleşen bir gün başlıyordu. Kırmızı kiremitli harap ahşap evlerle apartmanların ötesinde mavi deniz.

Kadın:

— Sabah sabah kavgayla berbat etmiyelim şu güzel günü, dedi.

Adamın umurunda değildi. Ne deniz, ne hafifçe tozlu mavi gök, ne de gittikçe kızarıp pembeleşen gün.

— Çeneni tut öyleyse!

—

—

Anne bir türlü lâf anlatamadığı adamı bırakıp dışarı çıktı. Kızları yatakta, konuşur buldu.

Filiz:

— Kavganız bitti mi?

Anne bakmadan mutfağa geçti. Artık ne Nur, ne de babasıyla annesi. Kavgaları da vızgelirdi. Uçuyordu. Pencereye, pencereden dışarlara ilişti gözü. Dışarda güneş!

Pencereye abandı:

— Nur, koş, Nuur!

Nur koştu. Pencereye o da ablası gibi abandı:

— Ne var?

— Güneşe bak!

Baktı, gördü:

— Ayy.. ne güzel değil mi?

— Harika!

— Denize düşmüş de kan içinde çıkıyor gibi değil mi?

Karşı, yan, daha yandaki apartmanlar, kiremitleri paslı eski harap evler. Damlarda, balkonlarda filân ya-

tânlar. Taa dipteki arsada atını kaşağılayan yaşlı arabacı, bir tavuğu kovalıyarak geçen kankırmızı bir horoz.

— Bak, bak! dedi Filiz.

Nur güldü:

— Ayy.. ne fena!

— Niye?

— Nasıl da eziyor zavallı tavuğu..

— Deli!

— Niye?

— Mavi gözlü üniversiteliyi düşün!

— Ne olmuş?

— Serhi ezse?

— O başka bu başka.

— Tuh!

Filiz güldü ama, nafile.

— Öyle korkuyorum ki, dedi.

— Neden?

— Ya giremezsem?

Nur payladı:

— Başladın mı gene?

Filiz:

— Ama, dedi, kimbilir ne güzeller gelir şekerim!

Sen en güzelleri olursun gene de!

Adamakıllı gururlandı:

— Sahi?

— Tabî sahi.

— Ben güzel değilim ki..

— Sen de güzelden de başka bir şeyler var. Ne bi-

leyim ben? Başka bir şey işte. Sokakta hep sana bakıp,

hep sana lâf atmıyorlar mı? Sonra.. canım sen istedik-

ten sonra ne yapar yapar girersin işte. Etékliklerimizi

unuttun mu? Karyoka pabuçlarımızı. Ça-ça. Hani sinema-

ya gidecektik?

Filiz içini hasretle çekti:

— Doğru.

— Giremezsen hiçbiri olmaz!

Boynunu büktü:

— Biliyorum.

Mutfakta çay hazırlamakta olan annenin gaz ocağı, çaydanlık bardak, kaşık gürültüsü.

— Biliyorsan ona göre!.

Ona göre, biliyor. Tabî ona göre. Girmesi şart. Girmemezse ne eteklikler, ne pabuçlar, ne de sinema. Girmesi lâzım. Başkaları varsa bile, daha güzeller bile varsa, ne yapıp yapıp atlatmanın yolunu bulmalı. Nasıl mı? Bilmiyor, bilmiyor ama, bulmalı işte!

— Nuur!

— Efendim anne?

— Sofra bezini ser!

Filiz bunları duymadı, duydu anlamadı. Gözleri denizin uzaklarında. Başı pencerenin tahtasına dayalı. Güneşin kan kırmızı tekeri mavi sulardan sanki sırılsıklam çıkıyor. Görmüyor. Görüyor anlamıyor. Adam, yani kitapçı, Filiz'in düşündeki gibi koca göbekli, iri yarı mıydı bakalım. «Rüyalar yalan söylemez!» gibi birşeyler hatırlıyor. Annesinden mi? Yoo, anneannesinden. Anneannesinin yeşil gözleri. Nur ona benzermiş. Hiç sevmiyor. İyi ki o benzemedi anneannesine. Tabî iyi ki! Ne diye kahkah atınca tersliyor? Entarisinin eteğini kısaltmağa kalksa karışır, pencereden oğlanlara baksa karışır, ortalığı süpürüp toplamasa karışır...

«Rüyalar yalan söylemez!» se, yeni patronu koca göbekli. Belki de Filiz'den başka başvuran olmayacak? Ama kaabil mi? Koca İstanbul. Olmaz mı hiç? İstanbul'un her yanından, çeşitli kızlar, kadınlar gelecek. Belki de on, yirmi, yüz, yüzyirmi kızın arasından Filiz'i seçecek ha? Zor! «— zor, mor. Seçtireceğim kendimi, ne yapıp yapıp seçtireceğim. Yoksa, ne eteklikler, ne pabuçlar, ne de sinema!»

Ya babasının acı alayları? Başlardı artık:

«— Ben söylemez miyim onda iş yok diye? Ona varsa çene, ukalâlık, evin içinde at gibi gezmek, sokaklarda dolaşmak... Hiçbir baltaya sap olamaz o, o kadar!»

Olamazsa olamaz! Kafasını kızdırırlarsa atlar liman-
daki üç bacalı, kocaman vapura... Galiba en iyisi de bu!
Vapur vapur, deniz deniz, duman duman. Sonra gök tır-
malıyanlar uzaklarda. Kıyıda kocaman fıçılar. Saklanır
bunlardan birinin ardına. Ne Atom'u? Canım rüyaydı o,
düş'tü. Atom kimbilir nerelerde şimdi? Yeni yeni Filiz'lere
ağız mızıkasıyla Samba, Rumba, Tintin tinimini hanım ça-
lıyordu akşamları Vatan caddesi asfaltının kıyısında!

— Haydi kızım, çay hazır!

Düşünceli düşünceli gitti sofraya. En küçükleri de
uyanmıştı, iri gözleriyle:

— Filiz abla bel!

— Ha?

— Şu baloncunun kızıyla bir daha konuşmıyacağım!

Filiz duymadı bile. Baloncunun kızı da kim? Ama en
küçüğe göre «Terbiyesizin biri»ydi. Ali Yılmaz bakkala
götürmüştü rüyasında, bu da çikolata istiyor demişti.
Vermişti adam sonra da... Aaay, sonrada'sını anlatamaz-
dı anlatamazdı işte. Eteğimi kaldırdı, bacaklarımı sıktı
diyeblir mıydı? Annesi etini yolardı sonra. Öldürseler di-
yemezdi. Yalnız, usullacık:

— Onunla bir daha konuşmıyayım da görsün! dedi.

Kimse duymadı. Zaten babaları da gelmişti asık, ha-
fifçe sakallı yüzüyle. En küçük birden hatırladı, sordu:

— Filiz abla!

— Ha?

— Bugün gideceksin değil mi?

Anlamadı birden:

— Nereye?

— İşe.

— Gideceğim, dedi.

Baba bakmadan:

— Gidip dünyayı fethedecek, dedi.

Öyle kızdı ki. Hiç kimsenin babası onun babası gibi
değildi. «Hayvan» diye geçirecekti, tuttu kendini. «Dün-
yayı fethedecek!» miş. Lâfa bak, kitapçıya gldecek sade-
ce, dünyayı fethetmeğe falan değil!

— İŖe girersen haftadan haftaya bir lira verirsin banna değil mi?

Babasına bakmadan, inadına:

— Tabi, dedi.

Gene babası, bakmadan:

— İt doydu ya...

Tepesi attı:

— Ben it değilim.

Annenin aklı gitti:

— Filiz!

Tepesi atmıştı, bu sefer:

— Ne var?

— Baban şaka yapıyor kızım..

— Böyle şakaları sevmem!

Baba, akları pembeleşmiş gözleriyle mavi mavi baktı:

— Niye?

— Sevmem de ondan!

— Sen bu evin çocuğu değil misin? Yoksa Mısır kıralının sarayından mı geldin?

ıldırarak. «Mısır kıralının sarayı» diyor. Mısır kiralı nerde şimdi? Mısır'da kırallık mı kaldı? Faruk şimdi Nis'-de mi, Montekarlo'da mı, Italyada mı? Gazete okumıyan, dergilere göz atmıyan insan...

— Mısır kırallık değil artık!

— Kıral, ireizicumhur...

— İreizicumhur da değil, Reisicumhur, Cumhurbaşkanı!

Baba fkeden kıpkırmızı:

— Reisicumhur İrelzicumhur.. hepsı bir!

— Değil!

— Filiz!

— Ne var anne?

— Kısa kes!

Kesti, kesti ya, niçin? Yanlış söylüyor İşte. Utanılacak birilerinin yanında söylerse ya? Ayıp değil mi? «Her koyun kendi bacağından asılır!» ama, ne münasebet? Utanılacak birileri sonra: «— Filiz'in babası ne cahil!» derlerse ya? Ya alay ederlerse onlara çaktırmadan?

Babaysa alıp alıp veriyordu. Rüştiye'yi bitirmişti. Rüştiye'yi! Hem de Arabî, Farisî! Eski harflerdi okudukları, şimdiki gibi çocuk oyuncağı değil. Babası geceleri sabahlara kadar rahlesinin karşısına oturtur ders çalıştırırdı. O Ulûm-u diniyyeler, o Eşya'lar, o Hikmet'ler, o Kimya'lar...

— Yumurta kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmiyor!

Yanlış, bu da yanlıştı işte Doğrusu; civciv yumurta-
dan çıkmış da kabuğunu beğenmiyor olacak. Söylenmez ki. Bilmiyor, bilmiyor işte. Ne olacak, eski zaman okulu. Bir de herşeyi bilirim sanır!

— ... zamanında biz Arabî okuduk, Farisi okuduk kızım. Bizim okuduklarımız sizinkiler gibi çocuk oyuncağı değildi. Şimdikiler ne? Yirmi dokuz harfli Alfabe. Bizimki Elifbâydi, Elifbâ!

Söylenecek çok söz vardı ama, uğraşamazdı. Çayını çabucak içip kalktı. Babasının sözlerini beğenmediğini, içerlediğini açıklayan sinirli kalkışı, adamın gözünden kaçmadı. İşe girmeden başlamıştı çalıma. Çalışmağa başlayınca yanına varılmıyacaktı. Eeeh böyleydi işte bu dünya. Bir baba, bu zamanda ekmeğini yitirmemeliydi. Yitirdi da karıya kancığa muhtaç oldu mu, bırak!

Dudakları rujlu, kılık kıyafetleri şık, zarif, çalımlı memur bayanlar geçti kafasından. Filiz de onlardan biri mi olacaktı? Neden olmasın? Hele aradan birkaç yıl geçip, maaşı da arttı mı, belki de babasını sokakta görse tanımazlıktan gelecekti. Arabacı Hidayet gibi. Kızı o biçim işte, dudaklar boyalı, saçlar kabartılmış, iskarpinler pırıl pırıl, Hidayet'le Sirkeci'de karşılaşırlar. Kızın yanında memur arkadaşları, kadınlar, erkekler.. Babasını görür, görmezlikten gelir. Fıkara: «— Orospuyu ayaklarımın altına alacaktım ya, hadi dedim kör şeytana lânet olsun!» demişti içi yanarak. Filiz ona öyle yapsın da bak. Hidayet değil o. Karı, kancık takımını tepesine çıkaranlardan değil. Ev halkı bunu böylece bilmeli!

Filiz'se Nur'un yardımıyla içerdeki ayna karşısında

hazırlanıyordu. Unutmuştu babasını.

— Tarağı ver!

— Dur, şu arkaları iyi açayım da...

— Al ama, taradıktan sonra ver bana!

Aldı, hızlı hızlı, çabuk çabuk taradı taradı taradı.

— Yavaş kız, yavaş kız, deli!

— Ne var?

— Yoluyorsun bütün?

— Tokalarım nerde?

Nur tokalarını aramağa başladı ablasının. Sağa sola bakındı, karyola, yatakların üzerleri, altları..

— Nur!

— Ha?

— Yüzüm soluk mu?

— Yoo.. her zamankinden bile renklisin.. Kllotunu değiştin mi?

— Değişmedim. Seninkini veriver!

Karyolanın altındaki bohça. Nur çabucak kilotu buldu, uzattı:

— Al!

Filiz aldı. Kavuniçi jarseden, ufacık bir kilot. Bunun tıpkısı Filiz'in de vardı ama, o her güne giyip çoktaan eskitti. Nur giymiyor. Nur arasıra, gezmeye gittiklerinde giyiyor.

Filiz eski, yer yer delik, yamalı, hafifçe kirli kilotunu Nur'un kavuniçi jarse kilotuyla değişiveriyor:

— Tokalarımı bulamadın mı?

Gene sağa sola bakıyor:

— Yok. Nereye bıraktın hatırlamıyor musun?

Omuz silkiyor:

— Ne bileyim ben? Anneme sor!

Sesleniyor Nur:

— Anne!

Dışardan:

— Ne var?

— Ablamın tokaları nerde?

Kısa boylu, az şişmanca kadın, kocasının «Eşeğe

binmiş gidiyordu!» suna aldırmadan geliyor, hemencecik buluveriyor tokaları:

— Koca kızlar. Bakın, size bakıyorlar!

Filiz annesine oldu bitti şaşar. Evin içinde en bulunamayan şeyleri anneleri hemencecik buluverir. Elinde, yada gözlerinde sihir mi var ne?

— Anne!

— Ha?

— Güzel miyim?

— Maymun, diyor anne. Neren güzel senin?

Nur âdeta paylıyor annesini:

— Hişt, anneee!

— Ne var?

— Ablamın moralini bozma. Elbette güzel. Hem de hiç kimse onun kadar güzel olamaz!

Filiz aynadan bakıp gördüğü annesine dönüp sarıyor onu kollarıyla:

— Afferin sana anacığım, afferin. Tabî maymunum. Nerem güzel benim?

Ana da kızını sarıp öpüyor. Anne gibi değil, ablası sanki Filiz'in!

— Kombinezonumu da değişsem iyi mi olurdu anne?

Çapkın anne:

— Hadi kızım, hadi, diyor. İlk gününde iç çamaşırlarının farkına varmazlar...

Nur güldü.

Filiz:

— Anneeee!

Anne kızının al al oluveren yanaklarıyla ilgili değil. Yerden Filiz'in değişilmiş eski klotunu aldı:

— Ay ay, klot da mı değiştin?

— Yavaş ol bee!

— Delisin, sen vallahi delisin Filiz!

— Niye?

— Kızım; klot, gömlek değişmenin mânası ne?

— Amaan sen de...

— Şeye gitmiyorsun kızım, işe gidiyorsun. O da girebilirsen!

Çeyrek saat içinde alı al, moru mor, çarpan kalbini ince, uzun çocuk parmaklariyle tutarak:

— Anneciğim benim için dua edin olmaz mı?

Anne, Nur, hattâ en küçük:

— Ederiz, ederiz...

— Haydi, bay baaay!

Üçü üç yandan:

— Güle güleeee!!!

Katlarının çıkış kapısı, sonra merdivenler. Minare merdiveni gibi döne döne inilen, inildikçe kararıp loşlaşan merdivenler. Arada katlardan birinin kapısı açılıyor, merdivenlerin rutubetli loşluğuna acı zeytinyağı kokusu yüklü portakal aydınlığı vuruyor. Kiracılardan birinin kârısı, kızı, ya da Filiz akran baldızı:

— A... nereye Filiz?

Filiz günlerdenberi neler anlatmamıştır.

— Gidiyorum!

— İşe mi?

— Bakalım, olursa!

Çapkın bir göz kırpması:

— Kilotunu değiştin mi?

— Tuh!

Bir başkası:

— Demek bugün başlayacaksın?

— Bakalım, kısmetse.

— Neden kısmet olmayacakmış? Olur inşallah!

Bir kıyıda âdeta öfkeyle dikilmekte olan bıyıklı, sakallı bir kocakarı :

— Olmayıp da... dünya sizin gibi sürtüklerin yavrum!

Filiz kıpkırmızı kesiliyor.

Kadın:

— Hişşt, anne! diyor.

Filiz onları da yukarda bırakıp, savrulan etekleri altında gözüküp kaybolan bembeyaz, tombul tombul ba-

caklarıyla merdivenleri koşarak inerken ev sahibinin oğlu değil, kendisi, kart horoz, koku sezmişçesine gene taa aşağıda, en dipten yukarıya, Filiz'in bacaklarına bakıyor. Beyaz beyaz bacaklar. Başı dönüyor, karalar uçuşuyor gözlerinin önünde. Bu ay da kirayı hâlâ vermeyişleri hiç önemli değil. Ne çıkar? Vermesinler. Yeter ki, şey, canım biliyor Filiz'in kız olduğunu ama, eeeh, kız olsun. İnsan şöyle bir sarsa, o kırmızı kırmızı yanaklara dudaklarını bir yapıştırırsa... Bakkala kalırsa... Yalancı o da. Sıkıştırıyorsa, ev sahibinden niye sakınsın?

— Günaydın amca!

Kart horozun titreyen, sıtmalısı sesi :

— Günaydın yavrum. Bize niye gelmez oldun?

— Mari teyzesine gitmedi mi?

— Daha iyi ya!

— Pis!

Bir sıçrayışta sokak. Güneş dolu sokakta koşuşan mahallenin yalınayaklı çocukları. Karşı evlerin pencerelerinde komşu kadınlar, kızlar, yaşlılar.

— İşe mi Filiz?

Gülüyor. Günlerdenberi bilmiyen mi kaldı mahallede? Kadınlar, kızlar biliyor ama, erkekleri bilmiyor. Anlatıyorlar yenibaştan. İşe gidiyormuş, girebilirseymiş. Nasıl giremez? İs isteyenin yaşı böylesine onaltı, dudakları kan yalamışçasına kırmızı kırmızı, eteği dizinin az üstünde olur da, işe giremez mi hiç?

— Efendi baba, böyle biri gelse de senden iş istese???

Eski bedestanlı, kıs kıs gülüyor ama, gene de hasretle:

— Geçti, diyor. Kuş gibi uçup geçti bizden o günler!

Refika-i hayatı Hürmüz hanım yanında bitiveriyor sakallı sakallı:

— A vallahi yalan söylüyor. Bütün gün pencere önünde ne diye oturduğunu bilmiyor musun?

— Günahımı alıyorsun hanım, günahımı!

— Seni kart kedi seni... .

Filiz eteklerini savura savura sokağı geçerken, bak--
kal:

— Vay Filiz. Nereye böyle sabah sabah?

Filiz'in karşılık vermesine hacet yok. Kasap:

— İş'e, diyor göz kırparak!

Manav:

— Hangi iş'e?

Filiz sertçe bir bakıyor, manav bozuluyor:

— Kızma abla. Kötü bir şey mi dedik?

Kasap inceltilmiş kapkara bıyığıyla uzun uzun bakı-
yor ardından. Bakkal ensesini kaşıyarak yanına yaklaş-
ıyor:

— Bir öpüşüne ne verirsin?

— Ben mi?

— Hayır, baban!

— Helâlinden temiz bir ellillğim var...

— Ben yüz veririm. İnsan böylesine yemez yedirir,
giymez giydirir şerefsizim.. Lâkin küçüğü de yaman, kü-
cüğü...

— Bunun bakışı, adım atışı...

— Anaları?

Derinden kalın bir ses:

— Heeey bakkalbaşı.. Çeneyi bırak da gel, bir kilo
şeker ver!

Tapucunun erkek suratlı kaynanası.

— Hop anne, geldik!

Üç adımda yanına buluyor kocakarının.

Kocakarı farkında:

— Gene Filiz'i mi çekiştiriyordunuz kasapla?

— Ne yapalım be anne?

— Ayıp oğlum, ayıp. Zavalılık ekmek parası için
çalışmağa gidiyor sabah sabah. Siz tutmuş arkasından...

Bakkal az sonra dönüyor kasabın yanına:

— Şu Hâfız hanım teyze var ya?

— Var.

— Bu Filiz'e toz kondurmaz. Niye?

— Erkek gibi karı, çakmıyor musun?

— Ben de onu düşünüyordum...

.....

Filiz bütün bunları ardında çoktaan bırakmıştır. Ayaklarında Nur'un tabanı delik, boyası uçmuş kara topuklusu. Basıldıkça topuklar yamalı yamıliveriyor. Üstelik büyük de. Nur ondan iki yaş küçük ama, ayakları hem büyük, hem de kiloca Filiz'den ağır. Filiz bu yüzden kendini Nur'dan hem çirkin, hem zayıf hem de sevimsiz bulur. Ne zaman yanyana ayna karşısına geçseler, Nur'un bal sarısına çalan yeşil gözleri, gergin derili pespembe yüzü, kirpikleri Filiz'in canını sıkar ama, belli etmez. Onun gözleri elâdır, koyu elâ. Güneş vurdu mu sarıya çalar. Kirpikleri kısa kısa, çenesi ufak, sivri. Saçları da koyu kestane. Nur'un ki sarıya çalan kestane, üstelik kıvrır kıvrır. Nur'un kendisinden daha güzel olduğuna şüphesi yoktur ama, sokakta en çok Filiz'e asılırlar...

Birinde, Kapalıçarşı'ya gidiyorlardı. Yün almağa. Yün, Beyazsaray'da da vardı, hatta daha yakınlarda da vardı ama, maksat sadece yün almak değil ki! Gene her zaman ki gibi oğlanlar takılmışlardı. A, sahi.. ev sahiplerinin erkek yüzlü kızı da onlarlaydı. Filiz, Nur'la ev sahibinin arasında. Oğlanlar. Oğlanlar üçtü ilkin, sonra biri ayrılmış, iki kalmışlardı ya, ikinin biri sulu, arsız, hatta terbiyesizdi. Sakız gibi yapışmıştı:

«— Bayanlar, sist bayanlar! Arkadaş olalım. Ama bakın, rica ediyorum. Bir dakikayı da mı çok göreceksiniz?»

Uzun boylu, ayaklarında eskimiş siyah mokasenler, ceket dapdar, kısacık.

«— Bayanlar, sist bayanlar. Yalvarıyorum, n'olursunuz!»

«—»

«— N'olursunuz diyorum ablalar. Bizim gibi delikanlılar kaç yılda meydana gelir! Acıyın!»

Filiz hırsıyla durmuştu:

«— Defolsana be, sırnaşık!»

«— Kaşık mı dediniz?»

Ev sahibinin kızı kolundan çekmişti:

«— Yürü be Filiz!»

Sırnaşık oğlan adını öğrenmişti ya:

«— Filiz, Filiz hanım, ne güzel isminiz var, harika!

Yalvarıyorum, atlatın arkadaşlarınızı, tam da biribirimize göreyiz. Unutmayın ki, en umulmadık tesadüfler mesut neticeler doğurabilir, Filiz hanım!»

Üçünden yalnız Filiz'in üstüne düşülmesi, ev sahibinin erkek suratlı kızını deliye çevirmişti.

Mavi soluk basmadan kloş entarisini savura savura gidiyor durağa, otobüs durağına. Otobüs durağı, çarşının taa içinde, kalabalığın göbeğinde. Sağda solda insan dolu kahveler, kasap, bakkal, manav, sebzeçi, taksitçi dükkânları.

Sahi, taksitçi arkada kaldı. Dikkat bile etmedi geçerken. Dükkânda mıydı? Açmış mıydı? Görmüş mü? Dükkânda, açmış, görmüştü de kapıya çıkmadıysa, çıkmağa lüzum görmediyse... Üzülür doğrusu. Erkeklerin bakmamaları, baktıktan sonra da ardına düşüp asılmamalarına çok, ama çok alınır. Baksınlar, ardına düşsünler, lâf at-sın, asılsınlar. O kadar. Bütün bunlar oluyor, erkekler onun için göğüslerini yumrukluyorlarsa süksesi yerinde, aksi halde, süksesini yitirdi demektir. O günü Allah göstermesin. Böyle günlerin dünyasından yaşanmağa değer mi?

— Sist, yavruuu!

Göz ucuyla baktı: Kara, kuru bir oğlan. Beğenmedi. «Geeç!» dedi içinden.

— Anam ısırayım!

Bu da efendiden biri. Gülümsedi. Adam şımarmış olacak, takıldı ardına. Geldiğini biliyor Filiz ama, çekindiği adım atışından belli. Durakta durdu. Durak kapalı durak. Başkaları da var. Erkenci işçi kızlar, fingir fingir. Beride bir kocakarı. Dünyanın namusu ondan sorulurcasına öfkeli. Efendiden adamsa, var bir otuzbeşlik. Yanında durdu. Bakmıyor. Düpedüz bakmadığını his-

sediyor Filiz. Düpedüz değil de, o biçim işte. Bir şey, bir şeyler söyleyecek, belli. Ama korkuyor mu, çekiniyor mu? Oysa ne var korkacak? Çekinecek? Bugün hiçbir aslanı, isterse serseri olsun, terslemeğe niyeti yok. İşe gidiyor bugün. Girecek. Haftadan haftaya elli lira. Yarısını eve, yarısıyla taksitçiden... Ama mahalledekinden değil. Niçin? Bilmiyor henüz. Ne taksitçi mi yok koca İstanbul'da? Mahmutpaşa'da gene annesinin tanıdığı bir taksitçi vardı. Birinde annesinden ayrı gitmişti, yalnız. Bu taksitçilerin tümü de mi o biçim?

«— Küçük hanım çekinmeyin, ne lâzım olursa gelin alın. Para mı? Aa... ne ayıp! Sizin için paranın sözü mü olur?»

Efendiden adam sağında yutkunup duruyor. Soluna bir başkası geldi, usullacık. Ayaklarına şöyle bir baktı Filiz, çıkırtmadan.. Boyasız, siyah mokasenler. Üstelik de topuklarına basmış, bitirim işi. Geç yavrum, geeeç. Ama, hayır, delikanlının oralı bile olduğu yok. İnce, uzun parmaklarının arasında sigara. Başını yavaşça kaldırıp baktı, yukarlarda, taa yukarlarda bir yerlere bakarcasına. Yakışıklı! Simsiyah, kıvrır kıvrır saçları, hafifçe sakalı. Bal mumundan gibi yüzü, hafifçe esmer. İyi ama, neden bakmıyor? İlgilenmiyor, niçin? Baksın, ilgilensin, lâf atsın da Filiz boşversin. O başka. Ama yanında durulup da bakılmamak...

Üç sulu geçiyordu yoldan. Biri Filiz'i gördü:

— Yavruya bak, yavruya!

Baktılar, gördüler, güldüler. İkinci:

— Issırıim! dedi.

Filiz «Issırıim» diyene değil de, yanında bakmadan dikilmekte olana baktı yavaşça. Hiliç, oralarda bile değil. Hatta düşünceli, sıkıntılı gibi. Tükenen sigarasından yenisini yaktı, bir fiskede fırlattı eskiyi. Fırlatılan izmarit tatlı bir eğriyle caddenin bozuk, kirli parkelerine düştü. Cıldıracak Filiz. Neden bakmıyor şu aptal? Görmedi mi? Çok mu ağırbaşlı? Yoksa sevgilisine âşık da, gözleri dünyayı mı görmüyor? Böyle bile olsa, Filiz be, yanındaki Fi-

filiz! Hiçbir erkek, hiçbir âşık, hiçbir kara sevdalı Filiz'e bakmamazlık edemez. Edemez tabî, elbette edemez!

Caddede gene birkaç sulu. İçlerinden biri durağa doğru lâf attı:

— Ne haber Hızlı Niyazi?

Solundaki esmer, dalgın dalgın:

— Sağlık be Bomba, dedi.

— İşe mi?

— Başka nereye gidebiliriz?

— Allah kuvvet versin!

— Cümlemize..

Gidenlerin ardından iç geçirdiğini sandı «Hızlı Niyazi» nin. Hızlı Niyazi esmer üstelik. Filiz hiç de sevmez esmerleri ama, neden bakmıyor? Balmumundan gibi esmerliği. Sırtındaki beyaz gömleğin kollarını dirseklerine kadar sıvamış. Bacağında, lâciverdini mavi mavi atmış ütüsüz, daracık bir pantolon...

Sağındaki «Efendiden»i çoktan unuttu. O da kim be? Asıl, solundaki. Birisine mi benziyor? Evet, birisine ama kime? Bakışı, duruşu, parmakları arasındaki sigaradan duman alışı... Kim acaba? Haa, dur dur.. evet evet, sahi: Atom! Hani şu sigaradan bozulmuş kalın sesiyle İstanbul'u çın çın öttürerek gazete satan Atom'a! Atom'un arada düştüğü sıkıntılı zamanlardaki halini hatırlatıyor.

Otobüs durağı gittikçe kalabalıklaşıyordu. Dokuz, on yaşındaki kızlı oğlanlı çocuklarla, genç kızlar, kadınlar, saçları kırlaşıp ağarmış yaşlı kadınlar, erkekler. Saat başı değişen bu kalabalık, birbirine hiç de yabancı değildir. Tanıştır çoğu. Bir Filiz yabancı. Filiz bu saatlerde burda çok yeni henüz. Yadırgandığının farkında. Kendi kadar kızlar bir araya gelivermiş, kafa kafaya konuşuyorlar. Kendi üzerinde konuştuklarını seziyor Filiz. Konuşsunlar. Evet, ayağındaki pabuçların topukları yamuk, kloş etekliğinin mavisi iyice soluk, ne var? İşe giriyor bugün. Haftaya elli lira alacak. Yarısını eve, yarısının yarısını taksitçiye verip, istediği etekliği alır. Sonra sıra gelir pabuçlara. Peki ama, şu, küpesinin âdi kırmızı taşıyla sinir si-

nir bakan sarışına ne oluyor? Güzel olsa bari. Kuru bam-
ya!

«— Kız bakıp durmasana, sinir!»

Kızın aldırdığı bile yok. Bakıyor, hem de gözlerini hiç ayırmamacasına. A... deli olacak. Yoksa bir yerden mi tanışıyorlar? Belki de Karagümrük Kız Orta'dan. Niçin ol-
masın? Aynı sınıftaydılar belki. Tabiat Hocası elindeki ki-
tapla belki de kafalarına vurmuştu. O yılların okul arka-
daşlığı.

Kız birden soruverdi:

— Siz Nur'un ablası değil misiniz?

Düşündüklerinden utanarak:

— Evet.

— İşe mi gidiyorsunuz?

— Bakalım, olursa..

— Nerde?

— Bir kitapçıda.

— Nur benim ilkokul üçten arkadaşım. Birinde size
gelmiştik de saklambaç oynamıştık.. O çalışmıyor mu?

— Hayır. Siz nerde çalışıyorsunuz?

— Ben mi? Çorapta.

— Nerde?

— Mahmutpaşa'da. Kitapçıdan daha iyidir çorapçı.
Çorapçılık zenaat. Demek bugün başlayacaksınız?

— Yoo.. daha belli değil. Benim gibi, benim kadar
kimbilir ne kızlar başvuracak!

Bıyıklı bir Ermeni dudusu:

— Doğru, dedi. İşe girmek zor!

Nur'un arkadaşı «mayrik»i li, «hayrik» li bir şeyler
söyledi sinirli sinirli. Kadın bakışlarını başka yanlara ka-
çırdı. Filiz'i de, kızı olduğu anlaşılan kırmızı küpeliyi de
sanki unuttu.

Kız yanına sokuldu;

— Kitapçıdaki iş olmazsa, çorapta çalışmak ister mi-
siniz?

— Neden istemiyeyim?

— Ben Nur'a sorarım. İşiniz olmamışsa bizim patro-
na götürürüm sizi!

— Teşekkür ederim.

Sarı bir KADIRGA - KARAKÖY otobüsü parkelerde
hantal hantal geldi, önlerinde tıklım tıklım durdu. Çok ka-
labalıktı ama, bu saatlerde de boş gelmezdi. Boşlar iki
saat sonra, on'la oniki arasında.

Önünde kızlı oğlanlı, karılı kocalı, yaşlı ihtiyarlı bir
alay insan, arkasında o galiba, esmer delikanlı. Balmu-
mundanmışa benziyen. Bayıldığından değil, aldırış etme-
yişi. İyi kötü bir işi olanlar yılışmıyorlardı pek öyle. Yılı-
şan, sulululuk edenler daha çok; işsiz, avâre, serserî ta-
kımları. İş, güç sahiplerinde bir ağırbaşlılık, bir düşünce-
lilik..

Kalabalıkla birlikte zorla girdi otobüse. Güneş lyice
yükselmiş, dünyayı sıcak sıcak kavramıştı. Sıkışıklık, sı-
cak, ter kokusu. Nerdeyse bunalacaktı.

— Önlere yürüyeliim, önlere yürüyelim!

Biletçi. O biletçi. Kasketini sol kaşına çapkınca eğ-
mişti gene. O günkü gibi. Ev sahibinin kızı, Nur'la Kapa-
lıçarşı'ya yün almağa gittikleri günkü gibi. Gözleri yuva-
larında cin mi cin. Arıyor, bir şeyler arıyor. Belki de biri-
lerini, birini ya da. Tanış olsun olmasın. Kız, kadın... Ye-
ter ki yüzlerine bakılır olsun!

Nur'un kırmızı küpeli arkadaşı, kulağına eğildi:

— Sizi tanıyor mu?

Şaşı:

— Kim?

— Biletçi.

Baktı. Gerçekten de, eli iş'te, gözü Filiz'de.

— Yoo..

— Bakıyor ama?

— Bakıyor, evet bakarlar. Bilmem ki?

Biletçi duymuşcasına güldü. O günkü gibi. «Önündeki
işe baksana ulan taş arabası! Sırası mı bu sıkışıklıkta?
Aa.. yılışıyor hâlâ. Etraftan da bakmağa başladılar!»

Sirtını döndü. Nur'un arkadaşının kırmızı küpeler.

— Bilet bayan, bilet!

Parayı Nur'un arkadaşına verdi:

— Benim biletimi de aliverin lütfen..

Lânga-Nişanca yolunun parkelerinde sallana sallana ilerliyen otobüs, Aksaray'a doğru asfalta düşünce hızlandı, ciddileşti âdeta. Aksaray'da yeni bir erkenci memur, işçi saldırısı. Sonra lâleli üzerinde Üniversite, Beyazıt, Çarşıkapı...

Beyazıt'la Çarşıkapı'dan sonra otobüs birden tenhalaştı. Cağaloğlu'nda Filiz de indi. Daha sonra Nur'un arkadaşı, annesi.

— İyi şanslar..

— Mersi, dedi Filiz.

— İşiniz olmazsa, unutmayın. Çorapta...

— Mersi mersi, unutmadım!

— Güle güleee...

Kızla annesi İran konsolosluğunun bulunduğu caddeye saparlarken, Filiz de çarpan kalbiyle işyerine yöneldi.

Geniş Ankara caddesini hızla inip çıkan taşıtlar.

Avucundaki adrese belki de bininci sefer baktı.

V.

İşyerinde ondan önce gelmiş üç kız vardı. Üçü de kart, üçü de aşırı boyalı, üçü de örselenmiş. Hele biri, galiba en çirkinleri, elindeki ufacık aynada dudaklarının mora çalan rujunu tazeliyordu. Öbür ikisi ona bakıyorlardı.

— Günaydın!

Dalgınlıklarından sıyrılıp Filiz'e döndüler. Yoksa bu da mı iş için gelmişti? Çocuktuk bu daha ayol! Ne işe yarayabilir? Topukları yamuk ayakkapları, mavisini iyice solmuş alelâde kloş etekliği, etekliğin soluk mavisinden japone blözü...

Yok canım, korkulacak bir şey yoktu!

— Günaydın!

Dudaklarının mora çalan rujunu tazeliyen.

Sonra kart karı:

— Günaydın şekerim!

Daha sonra da en ufaktefek, en kuruları.

— Günaydın!

Dudaklarının rujunu tazeliyen işini bitirerek aynasını, rujunu filân, üzerinde beyaz harflerle PAA yazılı kocaman mavi çantasına soktu, boyalı dudaklarını diliyle yalamağa başladı. Bir yandan da Filiz'e bakıyordu. Bakışlarında önemsemeyiş. Filiz gözlerini yerdeki tozlu tahtalardan kaldırıp baksa, anlıyacak küçümsendiğini, belki de umutları kırılacak ama, bakmıyordu. Onun bakmayışı, ondan önce gelmiş, birbirine yabancı üç kızı bakıştırdı.

Az önce dudaklarını boyıyan, sanki:

«— Boşverin,» demek istedi, «ne işe yarar bu?»

Sarışın, kupkuru sanki karşılık verdi:

«— Belli olmaz şekerim!»

Üçüncü, esmer de onun gibi düşünüyordu:

«— Erkek milleti mi? Zevklerine hiç güven olmaz!»

Ve sanki üçü arasında bakışların konuşması:

«— Haklısınız şekerim ama, benim bu işe mutlaka girmem lâzım!»

«— Benim? Benim ya?»

«— Ya benim?»

«— Benim annem kanser, ne haber?»

«— Pöh.. benimki bugünlük yarınlik. Ölüverecek de cenazesini kaldırarak para bulamıyacağım diye ödüm kopuyor!»

«— Beni sormuyorsunuz hiç. Benim başımda öyle bir belâ var ki, düşman başına. Bu işe girip de haftadan haftaya birkaç kuruş kazanıp götüremedim mi yandım. Kesser beni vallahi!»

«— Doğrusu kanserin şakası yoktur!»

«— Bugünlük yarınlik hastanın ya?»

«— Ya lâf anlamaz alkolik serserinin?»

«— Başına çıkarmasaydın kızım. Kanserliyle bir olabilir mi?»

«— Hiç canım..»

«— Hiç mi! Patron gelsin de bakalım hangimizi alacak...»

Dudakları acı morla boyalı olan Orta okulu bitirmişti ama, «Lise mezunuyum» diye atıyordu.

Annesi bugünlük yarınlik Orta sondan belgeliydi.

Alkolik belâlıdan dert yanansa ilkin dördünden.

Ama hiçbiri doğruyu söylemeğe yanaşmıyorlardı.

Şu, soluk basması içindeki zavallı kaç a kadar okumuştı acaba?

— Sen de iş için mi geldin?

Filiz gözlerini tozlu tahtaların aralıklarından, dudakları acı morla sıvalıya kaldırdı:

— Ben mi?

— Sen!

Kıpkırmızı kesildi:

— Evet.

— Tahsilin var mı bari?

Şaşaladı, sonra topladı kendini:

— Orta'dan ayrıldım.

Üçü birden güldüler. Liseden dese, gene güleceklerdi.

— Demek Orta'dan?

Küçümsendiğini anlamanın tepkisiyle sertçe sordu:

— Siz?

Onlar da alınmışlardı. Yoksa topukları yamuk ayakkaplarına, mavisini iyice atmış alelâde entarisine bakmadan, onlarla mı kıyaslamağa kalkıyordu kendini?

Morlu:

— Tahsilim Orta olsa, doğrusu gelmeğe cesaret edemezdim! dedi.

Annesi bugünlük yarınlik:

— Ben de!

Alkolik serserinininki onlardan geri kalmadı:

— Doğrusu ben de şekerim. Bu zamanda liseyi bitirmedin mi...

— İş aramağa hiç çıkmamalı!

— Tabî şekerim..

—

—

Filiz'in gözleri kararıyor. Demek üçü de lise mezunu? Eyvaah, olmadı. Az sonra patron gelecek, soracak. Lise diyecekler. O Orta'dan. Gülecek. «— Orta'yı bitirememişsin kızım. Ne diye geldin?» Keşke gelmeseydi. Bir şey bahane edip çıksa? Çıksa da bir daha dönmese buraya? Eve bir yalan atar. Doğrusunu Nur'a söylemez. Eteklikler, karyoka, çaça pabuçlar, haftadan haftaya sinema elveda! Elveda kediler, köpekler, sabahleyin mavi sulardan ıslak ıslak doğan kan kırmızısı güneş, bozuk parkeler, taksitçi, kasap, bakkal, manav hepinize elveda!

Göğsü inip inip kalkıyor. Bakmadan biliyor ona baktıklarını. Baktıklarını, sezdirmeden dalga geçtiklerini, içten içe kıs kıs güldüklerini. Ne diye bekliyor? Patron az sonra gelse bile, onu almıyacak nasıl olsa. Şunlar, şu liseliler dururken ne diye alsın Orta'dan ayrılmış? Hem onların dudakları boyalı, elbiseleri yeni, pabuçlarının topukları onunkiler gibi yamuk da değil. Sonra Filiz küçücük daha. Onlar kocaman kocaman, kolları kalın kalın. En kurularının bile kolu Filiz'inkinden kalın. Bacakları sonra. Bacakları da. Onların çorapları, bileklerinde saat, rujları, kalemleri, pudrierleri, lise diplomaları var.

Gözlerini yavaşça kaldırıp, usullacık baktı. Bakışı bakışlarıyla karşılaştı ötekilerin. Alayla bakıyorlardı. Şimdi eve nasıl gidecek? Bütün bunları Nur'a nasıl anlatacak? Yalan atacak tabî, kurra çektiler diyecek, başkası kazandı kurrayı... Peki ama, içindeki «Ben»? İçindeki «Ben» e nasıl kabul ettirecek bunu? Hayır, hayır, doğruyu, dosdoğruyu söyleyecek. En iyisi bu. «Onların lise diplomaları vardı. Patron onlardan birini beğendi. Benim diplomam, rujum, kalemlerim, kalın kollarım, bacaklarım yok. Onlar güzel, ben değilim. Beğenmedi beni. Duyuyor musun, Nur? Senin herkesten güzelsin dediğin ablanı beğenmedi patron. Ben çirkinim, gösterişsizim. Sokakta lâf atıp arkam-

dan gelmelerine bakma. Benimle dalga geçiyorlar, alay ediyor, eğleniyorlar. Ben bu dünyada dalga geçilip alay edilecek kadar zavallıyım. Dünyanın en zavallı kızı ben'im, Nur!»

Nerdeyse ağlıyacaktı. Birden yıllarca öncenin Vatan caddesi gecelerini, Atom'u hatırladı: «... sen, sen beni anlardın Atom'cuğum. Neredesin? Gel. Bul beni, ufacık sevgilini bul, elimi kocaman, nasırlı erkek avuçlarının arasına al. Beni teselli et, umut ver bana, yaşama umudu ver. Sonra al buradan, götür limana. O senin hani sık sık anlattığın üç bacalı kocaman vapura sok beni. Birlikte basıp gidelim buralardan. Dönmiyelim bir daha. Annem mi? Ağlarsa ağlasın. Babama hiç acımiyorum. Ne diye arabasını sattı? Satmasaydı bol bol tereyağı, reçel alırdı, yumurta, pastırma, sucuk alırdı, yerdim. Kollarım bacaklarım kalınlaşırdı benim de. Benim de bunlar gibi rujlarım, kalemlerim, pudriyerim olurdu. Ne diye Orta'yı ikiden bıraktırdınız bana? Okumuyor muydum? Karnem kırık notlarla mı doluydu? Orta'dan sonra Lise'yi bitirsem de şunlara alay konusu olmasam fena mıydı? Belki de Üniversite'yi bile bitirirdim. Tabiiyeci, Fillz sen doktor ol dememiş miydi? Sana kızıyorum ama, babacığım senin de ne suçun var? Arabanı keyfinden mi sattın? Biliyorum, bizim için. Artık ne araba, ne Atom. Sen de yoksun. Bilsen şu halimi bana acır, elimden tutar, asfaltın kıyısına indirir: Aldırma ulan kayarto derdin. Okkalı bir gamato saliverirdin iş'ine de, diplomasına da, ruj, kalemler, pudriyer'ine de. Ah Atom, bana senden başka hiç ama hiç kimse acımaz benim istediğimce. Nur, evet ama, onun acıması.. Duysa ki sarı saçlı, mavi gözlü Üniversitelinin bana dediklerini, o da acımaz, boğmak geçerdi içinden belki de. Ne yapayım? Gel benimle konuş demedim ya! Ne suçum var? Hoş o da benimle alay ediyordur. Çünkü ben bir hiç'im. Hiç kimseyi ardıma düşüremem. Duraktaki esmer oğlan bakmadıydı bile. Otobüs biletçisine boşver. İnsanın kolları, bacakları kalın kalın olmalı. Kilotum turuncu muydu, kavuniçi mi? Bunlarkin herhalde naylori, ya da orlondandır. İç çamaşırları.....»

Merdivenleri çıkan ayak sesleri Filiz'in kafasındaki filmi kopardı birden. Merdiveni biri değil, birleri çıkıyordu. Patron mu? Yanında arkadaşları da mı var?

Suluk basmanın hafif mavisini altında çarpan yüreği!

Geliyorlar, eyvah, eyvahlaaar olsun, geliyorlar. Şimdi neredeyse içeri girecek, bakacak, sorup alay edecekler. Evet evet, alay. Lise diploması, ruju, kalemleri yoksa ne diye geldi? Ama hayır, onaltı yaşında küçük kız istemişlerdi ilânda. Bunlar basbayağı kadındı hemen hemen. Değillerse bile anaç anaç üçü del

Bir umut, yepyeni, taptaze, pırıl pırıl bir umut, turuncu bir umut!

Sahi, gazetedeki ilânda, kız, onaltı yaşında kız diyorlardı. Bunlar? Dur bakalım. Amaan şu merdivenler de, ne bitmez şeymiş! Yahut hayır, bitmesinler. Patronun içeriye gelmesi ne kadar gecikirse, umutlarının kırılması o kadar geç olur. Hooş, ne? Gelip de durumu öğrenince pek pek: «İşime yaramazsınız!» der, Filiz de arkasına bakmadan çıkar gider. Yalana ne hacet? «— Gittim. Orta'dan ayrılışım işlerine gelmedi. Onlara Lise mezunu lâzımmış. Olmadı. Çorapta çalışacağım. Nur, senin bir arkadaşınla tanıştık. Hani bir gün bizde saklambaç oynamışsınız? Hatırladın mı? O işte. Bana kendi çalıştığı çorap fabrikasında iş bulacak. Çorap fabrikasında çalışıyormuş o. Kitapçı olmadıysa olmasın şekerim, hiç üzülme. Çorap daha iyi. Taksitçiden etekliklerimizi, ayakkabıcıdan senin Çaça'ları, benim Karyokayı...»

Önce upuzun, daracık boyuyla bir maşayı hatırlatan, kalın simsiyah bıyıklı bir adam, ardından tepe saçları dökük, tombalak ama sevimli bir başkası girdi; daha arkadan da her haliyle kurda, tilkiye, sansara benzeyen bir başkası.

En önden girenin «Patron» olduğu anlaşılıvermişti:

— Hah, geldiniz mi? Bu kadar mı?

Dudakları mosmor sıvalı:

— Bu kadar efendim.

Maşa, tombalak sansara döndü:

— Bu dördünden birini beğeneceğiz...

Birden Filiz'e takıldı kara gözleri, çarpıldı âdeti. Bir şeyler söyleyecek oldu, söyleyemedi, yutkundu, şaşkınlıktan kurtulmak için:

— Evet evet, dedi. Birini.. Beğenin bakalım!

Filiz gözlerini yerdeki tozlu tahtaların aralığına indirdi. Kaldırdı: Bakıyor!

Sonra «Bakıyorlar» oldu. Gerçekten de, üç baş yan yana gelmiş, bir şeyler fısıldaşarak bakıyorlardı. Bakışları tatlıydı üstelik. Gözleri kızlara kaydı. Mor ruj, üzerinde beyaz harflerle PAA yazılı çanta filân öfke içindeydi. Filiz başını indirdi, kaldırdı, indirdi. En son kaldırışında patronu yanında buldu:

— Adın ne senin?

Göğsünün solunda umutlu, sımsıcak bir çırpınış:

— Filiz!

Ötekiler de gelmişlerdi:

— Harika! dedi kurt.

Tepe saçları dökük:

— Gerçekten de Filiz gibi...

Hırçın, mor, acı mor:

— Şu halde bana eyvallah!

Arkasına bakmadan çıktı gitti. Ötekiler de. Ne patron, ne kurt, ne de tepe saçları dökük patates, bakmadılar bile. Bu tamamdı. Hem de istediklerinden âlâ!

Patates'in öğrenmek istediği başkaydı. Babası, annesi yok muydu bu küçüğün? Varsa nasıl kıyabiliyorlardı çalıştırmağa? El kapıları üzerine hiç mi fikirleri yoktu?

Kurt, alev alev yanan gözleriyle:

— Başlarım senin merakından ha! dedi.

Maşa da, onun gibi düşünüyordu:

— Ama ne!

— Herkesin cemaziyül evvelinden sana ne?

— Seni ne alâkadar eder?

Patates sanki duymamıştı onları:

— Okul çağında, baba ekmeği yiyip, arkadaşlarıyla oynayacak zamanı, dedi. Yazık!

Filiz şöyle bir duymuştu konuşulanları. Patates'i sevmişti birden. Vardı kırk, otuzdokuz. Ötekiler gibi azgın erkek açlığıyla değil, dostça, arkadaşça bakıyordu. Atom gibi bile bakmıyordu. Acıyor muydu? Galiba. Baş sıkışsa, «Âbi, âbiciğim.. n'olursun kurtar beni! dese, gözünü budaktan sakınmazcasına kurtarır, gibi geliyordu.

Patron, patates'le kurt'u bırakıp, soldaki odasına gitti. Ne patates, ne de kurt farkına vardılar. Onların aklı Filiz'deydi.

Kurt da çekilip gittikten sonra Maşa'yla yalnız kaldı.

— E küçük, gel bakalım!

Oldu bittir sevmezdi bu «Küçük» sözünü. Küçük değil-di ki! Onaltı yaşındaydı, koskocaman kız. Haminnesi kaç kere başına kakmıştı: «Ben senin yaşındayken, ikinci çocuğuma hâmileydim!»

Maşa'nın ardından gittir. Düşünde gördüğü depoyu hatırlatan bir yere girdiler. Tavanda, tıpkı tıpkısına düştükine benzeyen ufacık, tozlu bir ampul. Yerlerde, masaların, iskemle, rafların üzerlerinde yığın yığın kitaplar. Düşteki depodan ayrı olarak, tahta bölmeler vardı. Bölmelerin ardında masalar. Masalardan biri cevizden mi ne, ağır, kocaman. Maşa geçip oturmuştu bile.

— Şu masa da senin Filiz abla!

Filiz şöyle bir baktı, sevdi masasını. Ona göre tam da. İnce bacaklı, minik. Galiba Filiz'e benziyordu.

— Benim cadde üzerinde satış için bir başka kitap mağazam var. Burası depo. Taşra müşterilerine toptan satış yaparız buradan. Ben burada oldukça satışları idare ederim. Bulunmadığım zamanlar sen. Oldu mu?

Filiz başını kaldırdı hafifçe, baktı:

— Oldu.

— Çoğu zaman yalnız kalacaksın burada..

Sesini kıstı, çevreyi kolladıktan sonra:

— Hiç kimseye yüz verme, dedi. Etraf aç kurtlarla dolu. Sense daha küçüksün, yavrucuksun. Senin namusun benden sorulur bundan böyle!

Kıs kıs güldü Filiz, İçinden «— Değilim!» diye geçirdi. «Ne küçüğüm, ne de yavrucuk. Pis bıyıklı, maşa. Senin öğütlerine hiç ama, hiç ihtiyacım yok!»

Maşa tekrar sordu:

— Anladın mı?

— Anladım, demek zorunda kaldı.

«— Anlamadım, anlamadım işte. Anlamıyacağım da. Sana ne? Canımın istediğine yüz de veririm, astar da. Benim namusum senden niye sorulacakmış? Neyimsin? Annem mi? Babam mı? Annem, babam ol istersen. Bana onlar bile karışamaz!»

Aklından patates geçti: Ne diye terslemişti sanki? «Zavalı! diye geçirdi. «Nasıl da dargın dargın gitti! Bundan sonra patates diye düşünmiyeceğim onu. Düşünmiyeceğim ama, ne yapayım? Elimde değil. Tıpkı tıpkısına kocaman bir patatese benziyor!»

— Haftada elli lira vereceğim şimdilik. Gözünü açar, sözlerimi dinlersen...

«— Ne olur? Yüz mü yaparsın? Seni senii. Bizim mahalledeki taksitçiden, bakkaldan, kasap, manavdan başkası mısın sense yani? Ama dur bakalım bay patron, acele etme. Belki de senin istediğince açamıyacağım gözümü...»

— Gözünü açarsan kazanırsın. Senden önce, sen yaşta bir kız vardı burada...

«— Benden güzel miydi acaba?»

— Senden güzel değildi ama, çok akıllıydı!

«— Yani?»

— Kuzu gibiydi yavrum, kuzu!

«— Bak ben onun gibi kuzu değilim bay patron. Benden hava alacaksın. Senin gibi ne maşalar var benim ceplerimde!»

— Baban, annen var mı?

Anlamadı birden:

— Efendim?

— Çok dalgınsın. Niçin?

Mahsustan:

— Ben mi?

— Sen.

Omuz silkti:

— Bilmem.

— Çok dalgınsın. Gözünü aç, burada dalgınlık hiç iyi değildir. Vallahi kaşla göz arasında depoyu omuzlayıp götürürler. Hele o!

Aklından patates geçti:

— Kim? dedi gene de.

— O işte, deminki..

— Terslediğiniz mi?

— Mahsustan tersledim. Ressamdır. Sakın odasına gitme olmaz mı?

Gidecek işte. Senden hoşlanmadı ki senin öğütlerini dinlesin. Oysa, bizden hoşlandı. O biçim hoşlanmak değil, ama hoşlandı işte! «— Sendense hoşlanmadım. Her dediğinin aksini yapacağım. Yapacağım, kov istersen. Vızgelir tırıs gidersin. Girdim ya! O kendini beğenmişlerin inadına girdim ya, onlar giremediler ya! Kanserli hastası varmış, annesi bugünlük yarınlıkmış. Belâlısına para lâ-zımmış...»

— Sana söylüyorum.. Onun odasına sakın gitme!

— Niçin?

— Niçin mi? Büyük sözü dinle ve gitme, o kadar!

Gidecek, gidecek işte, gidecek. Ne diye büyük sözü dinliyecekmiş? Büyük de kim? Şu kara bıyıklı, pis, maşa yapılı mı? Hah hah haaay... Beyefendiye bak, onun odasına gitme, kurtlara yüz verme. Yani? Bana kal! Pışş.. «— Sana kalmıyacağım işte, uysal da olmayacağım. Haf-talığı arttırmazsan da artırma!

Kardeşini hatırladı birden, Nur'u: «— Duyuyor musun Nur? Herif daha ilk günden başladı. Başladı ama, ab-lanı bilmez misin? Öylelerini sulu dereye götürürüm de...»

— Gitmiyeceksin değil mi?

Çaresiz:

— Madem istemiyorsunuz.. dedi.

Dedi ama, gidecek, gidecek, gidecek!

İş hiç de sıkıcı değildi doğrucası.

Sabahın erken saatlerinden, akşamın altısı, pek pek yedisine kadar kitap deposunda oturmak. Oturmak da masa başında, kalkmamacasına değil. Kalk, deponun içinde dolaş, dilediğin kitabı al, oku; canın dolaşmak ya da kitap okumak istemiyorsa, pencereye git, ana caddeden gelip geçen dolmuş, taksi, hususî, otobüsleri, şık şık bayanları, bayları, delifişek gençleri seyret uzun uzun.

Arada kitapevinin salon kapısına da çıkıyordu.

En çok ressam, tepe saçları dökülmüş, «Patates» ressam için!

Şaşıyordu adama. Sabahları hemen hemen hep aynı saatte geliyor, odasına geçerken, Filiz de kitap deposunun kapısındaysa, başıyla, kibarca selâmlıyordu.

Ötekiler ya?

Salonun sağ karşısındaki avukat yazıhanesinin kâti-bi mi, hizmetçisi mi ne... Filiz'in ilk geldiği günler saçlarını hiç de böyle sık sık taramazdı ıslatıp. Yazıhane kapısına da böylesine sık çıktığını hatırlamıyor. Sonra o zamanlar saçlarının şimdiki ıslık ıslıklığı nerde? Mavi briyantınle tarıyor olmalı. (Mavi briyantini, evlerinin karşısındaki Üniversitelilerden görüp öğrenmişti. Nur'la birlikte, tül perde ardına gizlenip baktıkları yurdun loş odasında, pencereye bırakılmış, zaman zaman da alınıp avuçlara döküldükten sonra saçların iyice ovulduğu küçük bir şişe içindeydi).

Avukat kâti-bi mi, odacısı mı, hizmetçisi mi her neyse, mavi briyantın ya da suyla ıslatıp taradığı saçlarıyla yazıhane kapısına sık sık çıkıyordu işte. Elinde bir kitap, kapağı sırtıyla dayanıyor, kitap okuyordu sözde. Onu orda, öyle kitap okur numarası içinde görmez mi, gülesi geliyordu ama, gülmüyordu tabî. Çünkü bir gülse, gülüver-

se, tamam. Yılışık oğlandan kurtulabilirsen kurtul. Ama sinirine de dokunmuyor değil. Taralı saçlarla, kitap okuyor numarasıyla tava getirilecek kız mı Filiz?

Bir gün, beş gün.. A, deli olacak. Ne sanıyor Filiz'i Allah aşkına! Patronuna bir söylese.. Söylese ama, o zaman da: «Ben sana depodan dışarı çıkma demedim mi?»

Dedin, cehennemin dibine kadar de. Pis. Hiç sevmiyor maşa yapılı patronunu. Onun için de işe onu karıştırmaz...

Sonra, bir moruk var avukat yazıhanesinin yanındaki odada. Ufak tefek, minnacık mavi gözlü, cin bakışlı. Kim? Ne? Ne yapar o yazıhaneye kapanıp? Sormak da olmaz. Kime soracak? Moruğun kendisine mi? Allah göstermesin. Moruklardan çok korkar!

Böyle bir moruk vardı fırında. Gözleri de bununki gibi mavi mavi. Ne zaman sıcak ekmek almağa gitse de moruk tezgâhta olsa, pis pis bakar, usullacık: «Senin adın ne? Kaç yaşındasın? Ne güzel dudakların var? Benim kızım olur musun? Ekmek parası sende kalsın, çikolata alırsın. Gel bir öpeyim..»

Moruklardan değil, hiç kimseden korkmuyor aslında. Ne var korkacak? Vızgelir dünya be! «Maşa» dan da korkmuyor, korkmaz. Korkmaz ama, haftadan haftaya alacağı ellilik. Ellinin yirmi beşini eve, yirmi beşiyle de...

— Merhaba Filiz!

Bayağı korkarak döndü: O kız. Yirmi yaşlarında, tombul, yüzü beyaz, kara gözleri, kaşlarıyla çok ama çok güzel. Depo kapısına çıktığı ilk günlerden bir gün görmüştü sırnaşık avukat kâtibinin dikildiği yazıhanenin tam karşısına rastlıyan yazıhaneye girerken. Bakışmışlardı sadece. Pırıl pırıl siyah, saten iş entarisi içinde balık gibiydi. Ayaklarında da Filiz'in bayıldığı yüksek topuklu ruhanlar...

Gene böyle ««Merhaba Filiz» dediği bir gün sormuştu:

«— Beni nerden tanıyorsunuz?»

Kız bayağı bozulmuştu:

«— Hiç, burdan.»

«— Ben sizi tanı mıyorum ama...»

«— Tanışmamıza mani mi?»

«— Yoo..»

«— O halde?»

«— Adımı kimden öğrendiniz?»

«— Senin maşa'dan!»

Filiz bir kahkaha atmıştı. Demek herkes maşa'ya benzetiyordu onu?

«— Sahiden de.. tıpkı tıpkısına maşa değil mi?»

«— Tıpkı!»

«— Adımı o mu söyledi?»

«— O söyledi.»

«— Sen mi sordun?»

«— Ben sordum.»

«— Senin adın ne?»

«— Neclâ.»

«— Senin patron ne iş yapıyor?»

«— Tabelâsını okumadın mı?»

«— Yoo..»

Çalımla:

«— Yüksek mühendis, müteahhit!»

Patronu değil de, kendisi yüksek mühendis müteahhitmişcesine kabarmıştı. Ne oluyordu? Çok da umurun-daydı Filiz'in! «— Bana ne senin yüksek mühendis müteahhidinden? Yüksek mühendis, müteahhit sen olsan bile bana vızgelir, tırıs gidersin. Demek bizim patronu burada herkes maşa biliyor? Neclâ yüksek mühendis, müteahhidin yanında çalışıyor, ben? Maşa'nın değil mi? Peki, ne iş yapıyor?»

«— Sen ne iş yapıyorsun orda?

«— Ben mi?»

«— Hı hı..»

«— Hiç.»

Nasıl da gülüvermişti. Çalımlı, şanuvâr kokulu bir gülüş. Bir naylon kilot, bayıltıcı mavi orlon kombinezon, Viz-zan-dee bir ruj ve bunlara benzer yığınla öteberi geçti

Filiz'in kafasından. Bütün bunları kullanmış, kullanmış değil elini bile sürmüş değildi. Gazetelerde okumuştı reklâmlarını, daha çok da büyük parfümerlerin vitrinlerinde görmüştü.

«— Nasıl hiç? Adam seni yanında ne diye tutuyor?»

Çenesini okşamıştı yumuşacık, pamuk gibi eliyle:

«— Seni patronun ne diye tutuyorsa şekerim!»

Şaşalamıştı Filiz:

«— Ne diye tutuyorsa mı?»

«— Öyle ya!»

«— Ne için tutacak? Bütün gün depoyu bekliyorum, arada gelen taşralı müşterilere kitap verip parasını alıyorum...»

«— Demek başlamadı daha?»

«— Neye?»

«— Amma da numaracısın ha!»

Büsbütün şaşmıştı:

«— Ben mi? Niye?»

«— Ama hoşuma gidiyorsun. Aferin, insan karda gezmeli, izini belli etmemeli!»

Kapıya o sırnaşık avukat kâtibi mi, odacısı mı ne çıkmasa, «— İnsan karda gezmeli, izini belli etmemeli»yle ne demek istediğini öğrenmeye çalışırdı ama, o pis, sıkı sıkı taralı saçları, kitabı, yosun yeşili gözleriyle çıkıvermişti. Çıkıvermiş, uzaktan uzağa başlamıştı film artistleri gibi göz süzmeğe.

«— İğrenç!» demişti.

Neclâ:

«— Kim? Ha, o mu? Çok iğrenç, çok sırnaşıktır. Sa-
'kın yüz verme!»

Kızmıştı:

«— Yüz vermek mi?»

«— İlk zamanlar bana da böyle bakardı. Hatta birin-
de yoluma çıkıp asılmasın mı?»

«— Sonra?»

Merdivende ayak sesleri işitince depoya kaçmıştı.

Ama o günden sonra da dost olmuşlardı Neclâ'yla.

«Karda gezip iz belli etmemenin» ne demek olduğunu iyice öğrendi. Neclâ öyle açık saçık şeyler anlatmıştı ki, al al olmuştu Filiz'in yanakları. Lâkin, cin gibi kızdı bu Neclâ. Yaşı yirmiydi ama, bu yüksek mühendise gelinceye kadaaar...

«— Senin gibi, benim de yanaklarım hemen al al oluverirdi de, ilk patronum çıldırırdı!»

Yumuşacık, bembeyaz elini ağzına siper etmişti:

«— Fakat biliyor musun, çok midesiz oluyor şu erkekler!»

Filiz anlamıştı:

«— Neden?»

Ayıp, çok çok ayıp. Filiz'i yerlere, yerlerin taa dibine geçiren şeyler anlattıktan sonra, yüzünü buruşturarak:

«— Köpek gibiler Allah kahretsin!» demişti.

Filiz yeni şeyler öğrenmenin şaşkın utancıyla yüzünü kapamıştı. Neclâ incecik bileklerini yakalayıp ellerini yüzünden çekmişti:

«— Aptala bak, ne var utanacak? Madem el kapılarında çalışıp ekmeğini kazanacaksın, alışman lâzım kızım!»

Âdeta isyanla:

«— Ben ha?»

Beriki pişkin, uysal:

«— Sen tabî..»

«— Hele öyle bir şey teklif etsin..»

«— Ne yaparsın?»

«— Ne mi yaparım?»

«— Ne yaparsın tabî...»

«— Hiçbir şey yapmasam suratına bir tokat...»

«— Sonra?»

«— Sonra da volta volta!»

Anlamamıştı Neclâ:

«— Ne?»

«— Sonra da volta volta!»

«— Ne demek o?»

«— Çeker giderim yani..»

Bir kahkaha attıktan sonra birkaç sefer tekrarlamıştı Neclâ:

«— Volta volta, volta volta.. Nece bu kız?»

Filiz adeta göğsünü gere gere:

«— Atomca!

Neclâ büsbütün şaşmıştı:

«— Nece nece?»

«— Atomca!»

«— Kim bu Atom?»

«— Kim mi? O biçim işte..»

«— Yani?»

«— Yani değil, Apostol!»

«— Vallahi ömürsün Filiz. Dalgan mıydı?»

Atom'u anlatmıştı Filiz, uzun uzun. İştahla. Kalın sesiyle gazete sattığı sabahları, gittikleri sinema, sandal gezintileri, Vatan caddesi kıyılarının ağız mızıkası yüklü geceleri, caddeden kurşun gibi geçen hususiler, hususilerin ardından salıverdikleri gamatolar, diz dize oturup tek hayalle çıktıkları Amerika gezileri, kimbilir hangi Amerikan limanının üst üste yığılı koca göbekli fıçıları ardına gizlenip tavladıkları sarhoş gemiciler, soygun...

— Dişlerin ne kadar güzel Filiz!

— Atom da öyle söylerdi.

— Onu hâlâ seviyor musun?

— Geçti artık.

— Aramıyor mu?

— Arasa bile...

— Ee?

— Eski çamlar bardak oldu!

—

—

Neclâ o gün gene hemen her günkü sorusunu tekrarladı:

— Maşa hâlâ asılmadı mı?

Akşamüstüydü. Yarım saat sonra birlikte çıkacaklardı. Maşa kasayı yapıyordu. Bir yandan kasayı yapıyor, bir yandan hafif hafif içiyordu. Filiz o kadar alışmıştı ki

Ona, artık ne «Depodan dışarı çıkma!» larına aldırıyor, ne de kaşlarını çatmalarına. Tek kızdığı: «Küçük!» dey-i-şi.

«— Küçük!»

«—»

«— Ben gidiyorum küçük, buradan ayrılma!»

«—»

«— Küçük, ne satış oldu bugün?»

«—»

«— Küçük!»

«— Küçük, küçük...»

Neclâ'nın sorusuna, biraz da sinirli:

— Asılmadı, asılmadı, asılmadı... dedi.

Neclâ güldü:

— Asılacak!

Tepesi attı:

— Asılamaz!

— Asılır.

— Asılamaz Neclâ. Ben o biçim kızlardan değilim!

Tanıştıklarındanberi Neclâ'nın yüzünden belki de ilk, kapkara bir sıkıntı geçti. «— Ben o biçim kızlardan değilim!» yani, «— Senin gibiler mi demek istedi?

Çekti yazıhanelerine gitti.

Filiz alındı. Niyeydi bu surat? Ne demişti? O biçim kızlardan değildi elbette, olmayacaktı hem de. Yoksa bu-nu anladığından mı kızmıştı? O biçim kızlardan olmasını mı istiyordu? Olmayacaktı işte, olmayacaktı!

İçerden Maşa'nın kalın sesi:

— Küçüük!

Zaten kan tepesine fırlamıştı, hırsıyla gitti:

— Bana, bundan sonra küçük demeyin!

Maşa masası başında, çökük avurtlarıyla hâlâ kasa yapıyordu. Ona hiç, ama hiç yakışmıyan inceltilmiş kap-kara bıyığı, akları damar damar kızarmış gözleri, şarap şişesi, beyaz tavuk eti, kukureç, bir baş kırmızı soğanı...

Keleş keleş güldü:

— Küçük değil misin?

- Değilim!
- Yaa!
- Evet.
- Nesin ya?
- Büyük'üm!

Maşa kahkahayla gülerek masadan kalktı, ayakta durmağa çalıştı. Çalıştı evet, anladı Filiz. Sarhoş mu olmuştu? Belki. Sarhoş olunca sululaşır mıydı? Saldırır mı? Ya da Neclâ'nın dediğince asılır mı?

Arkasında elleri, ağır ağır geldi:

- Büyüksün demek?
- Tabî büyük'üm!
- Nerenden belli?
- Ne?
- Büyük olduğun?
- Kimlik cüzdanımdan!
- Anlaşılmaz ki..
- Nerden anlaşılır ya?
- Nerden mi anlaşılır?

Yanaklarına uzandı, kaçındı Filiz. Bozuldu ama, renk vermedi:

— Bak, nerden anlaşılacağını bile bilmiyorsun daha!

Filiz'in hafifçe kabarmış göğsü hızlı hızlı kalkıp iniyordu. Yoksa Neclâ haklı mıydı? Asılmak bu muydu? Niçin olmasın? Kafayı çekip, usuldan usuldan...

Dışarda ayak sesleri.

Kendine geldi Filiz. Paydos başlamış olmalıydı. Neclâ, tavşan bakışlı ufacık ihtiyar, sırnaşık bakışlı avukat kâtibi gidiyorlardı herhalde.

Birden karikatürcü ressamı hatırladı: Yoksa o da mı gidiyordu?

Kulak verdi, iyice kulak verdi, anlıyamadı.

Maşa'ysa hep o deminki haliye dikiliyor, içlerinden alevlenmiş kara gözleriyle bakıyordu kıza, yiyecek gibi. Bitiyordu, bitiyordu be! Kurda «— Ufaktan ufaktan başladım demişti ama, nerde? Yoksa çirkin miydi? «— Er-

keğln çirkinli olmaz. Bir erkeğin erkekliği kesesinin dolu-
luğundan belli olur!» derdi Maraş mezarlığında çoktaan
kemikleri sürmedenlik olmuş babaannesi. Kesesi dolu,
inceltmiş bıyığı, uzun boyu.. Biraz zayıfçaysa da, «—
Boşver,» diyordu Kurt. «— Kıza hayvan gibi asılma. Ya-
vaştan yavaştan, ufaktan ufaktan. Anası babasıyla tanış,
emniyetlerini kazan, evlerine gir çık. Belki kardeşi, genç
annesi, kimbilir belki de güzel akrabaları, komşusu var-
dır. Bizi de düşün. Yoksa vallaha taş korum tekerine ha!»

Filiz'le birden göz göze geldiler:

— Demek böyle? dedi.

Filiz hiçbir şey anlamadı:

— Nasıl?

— Büyüklüğün nerden belli olacağını bilmiyorsun?

Korkmağa başlamıştı. Sarhoş olmasa korkmazdı ama,
sarhoştı. Sallanıyordu. Gene de korkmaz ama, rezil ola-
bilirdi üstüne atılsa, bağırır çağırır. Bağırıp çağırınca çev-
reden koşuşurlar. Koşuşup gelenlerin önünde... İstemi-
yordu, istemiyordu işte!

— Ben gidiyorum, dedi.

Adam yerine geçerken:

— Kasayı yapalım da..

Masa lâmbasının bol ışığı, bol ışıktaki Maşa'nın ku-
ru eli, kuru elinde kalem, kalemln altında defter.

— Gel buraya!

İstemiyor, gitmek istemiyor. Vakit geç oldu, herkes
gidiyor, paydos. Ne diye kalacak koskocaman yapıda
onunla? Çalışma falan numara olabilir ama, gidecek. Git-
meli. Oturmalı karşısına. Kasayı yapmalılar...

— Gel diyorum buraya!

Gidiyor, dikiliyor masanın önünde.

— Dikilme, otur!

Oturmak istemiyor ki..

— Otursana!

— İyi böyle.

— Neden oturmak istemiyorsun?

İçinden geçenleri düpedüz söyleyemez, atıyor:

- Eve gitmem lâzım!
- Niçin?
- Misafirimiz gelecek de..
- Misafiriniz mi gelecek? Kim?
- Teyzemler.

Yılışıyor:

- Teyzen de senin kadar güzel mi?

Kaşları hemen çatılıyor Filiz'in:

- Ben güzel filân değilim!
- Sen ha? Demek farkında değilsin güzelliğinin?
- Gideceğim ben.
- Çocukları var mı teyzenin?
- Var.
- Kız mı oğlan mı?
- Biri kız, biri oğlan.
- Kız kaç yaşında?
- On.
- Oğlan?
- Onaltı.

Pis pis gülerek göz kırptı:

- Onaltı ha?
- Evet. Ne var?

— Ne olacak, eve neden gitmek istediğin anlaşılıyor!

Filiz kıpkırmızı kesildi. Hiç sesini çıkarmadı.

- Gece yatısına mı kalacaklar?

Yoktu böyle teyzesi ama, attı:

- Evet.
- Yaşadın desene..
- Niye yaşıyormuşum?

Hemen karşılık vermedi. Şişedeki son şarabını da tepesine dikti, tavuğun beyaz etli budunu dişledi, hazla çiğnerken Filiz'i süzüyor, onaltı yaşındaki haşarı oğlanla Filiz'in bu gece neler yapabileceklerini tasarlamağa çalışıyordu.. Maraş'taki aşı boyalı konakta o da tam onaltı yaşındaydı. Onun da dolu teyzesi, halası, uzak akrabaları; halası, teyzesi, uzak akrabalarının haşarı oğlanları, fıkır

fikir kızları vardı. Gece yatısına gelirlerdi. Yemekler yenilir, babalar, anneler salonda kahve içip çene çalmağa daldıkları sıralar, onlar da işe saklambaç'tan başlar, karıkocalık'ta son verirlerdi. Bir Mürvet vardı, halasının kızı mı, yoksa büyük halasının kızının kızı mı ne. Maşa'dan beş yaş büyük. Ne zaman onlarda yatıya kalsalar, Mürvet abla fırsat kollardı. En çok da herkes uykuya çekildiği, gecenin çok ileri saatlerinde. Uykuya geçmiş olurdu çokluk. Mürvet ablanın dürtmesiyle uyanırdı. Ondan sonra sabaha kadar...

İçini o günlerin hiçbir zaman ulaşamayacak hasretiyle çekti. Filiz'e kaldırdı gözlerini:

— Söylee!

Filiz sanki iğne üzerinde:

— Ne söyleyeyim?

— O onaltı yaşında, sen onaltı.. Ha?

— Evet.

Sesini kıstı, yılan fışılmasıyla:

— Geceleri koynuna giriyor mu? dedi.

Artık bu kadarı da çoktu:

— Rica ederim bırakın bunları. Hem ben gideceğim artık!

— Oğlana değil mi?

— Bana bak! dedi.

— Ne var?

— Ben senin bildiğin...

— Kızlardan değilsin, malûm ama, boşver şimdi buna...

— Gideceğim ben!

— Peki, dedi. Peki ama, dur...

Çevik bir davranışla pantolonunun arka cebinden şişkin cüzdanını çıkarıp masaya, Filiz'in önüne attı:

— Madem misafirin var, para da lâzım olur..

Kâğıt paralarla sıkı sıkı dolu cüzdan açılmıştı.

— Al, dedi. Ne kadar lâzımsa al, çekinme!

O neden? Haftalığını iki gün önce almıştı. Elli lira. Yirmi beşini eve vermişti. Kendisine kalan yirmi beşle si-

nemaya gitmişlerdi. Yolda Nur kaşarlı tost istemişti, canları portakal suyu istemişti, içmişlerdi. Sinema dönüşü bir naylon çorap almıştı kendisine. Yedibuçuk lira. Gözüyle bakmıştı Nur'a, imreniyor gibi gelmişti, acımıştı ona. Bir tane de ona alınca Nur sevinçten deliye dönmüştü, boynuna sarılmıştı ablasının. Ne iyiydi paralı olmak, istediğini alabilmek. Hattâ Nur'un kirpikleri yaşarmış, «— Sen ne iyisin ablacığım! demişti. Coşmuştu Filiz. Gözüne ilişen kocaman, kıpkırmızı bir lâstik topu da en küçükleri için satın almıştı. Annesi? Unutur mu hiç? Annesine ruj, babasına kocaman bir keten mendil...

— Alsana kız!

— Niçin?

— Teyzenler gelecekmiş, lâzım olur..

—?

Ne misafiri? Ne teyzesi? Ama alsa, alabilse? Saklasa bir kıyıya, yarın akşam paydosundan sonra Nur'la Mahmutpaşa'daki taksitçiye:

«— Al sana yirmi beş lira. İşte adresim!»

Taksitçi evinin adresini zaten biliyor, çalıştığı yeri de öğrenince...

«— Emredersiniz bayan...

«— Bana, kardeşime eteklik, blûzluk...»

Maşa dayanamıyor, şişkin cüzdandan bir ellilik çekip uzatıyor:

— Al!

— Bu haftalığımı peşin mi veriyorsunuz?

— Bunun haftalıkla ilgisi yok!

Bileğindeki kocaman saati gösteriyor Filiz'e :

— İş zamanı biteli nerdeyse yarım saat oluyor. Şimdi artık işveren, işçi değil, iki arkadaşız. Haydi ben de işi paydos edeyim de çıkalım..

Filiz'in elinde ellilik, utanç içinde, dikiliyor. Peki ama, ne olacak bunun sonu? Hiç kimse bir başkasına bedavadan para vermez. Okşamak istemişti, eline vurmuştu. Vurmasa da kendini okşatsa mıydı acaba? Ne çıkardı? Yıllarca önce Atom'un kucağına bile oturmuştu da hiçbir şey çıkmamıştı.

— Haydi!

Çıktılar. Maşa kapıyı çekip anahtarla kilitledi, anahtarı Filiz'e uzatırken, ressamın kapısı açıldı. O da çıktı. Şaştı. Şaşmaktan çok şüpheyile sordu:

— Gitmemiş miydiniz daha?

Maşa nefretle:

— Hayır, dedi.

Sanki suç üstünde yakalanmıştı Filiz. Neden, niçin, bilmiyor ama, bu adama karşı tuhaf bir saygısı var işte. Ondan hoşlanıyor, çekiniyor, kirli değilse bile, lekeli yanlarını ona göstermek istemiyor.

Sokağa çıkılacak merdiveni Maşa'nın ardında ağır ağır inerken utanç içinde. Adama ne diye bir «— Eyvallah», ya da «— Haydi hoşça kal» filân demediler sanki? Maşa demedi, o ne diye hiç olmazsa küçük bir baş selâmıyla..

— Öyle sinirleniyorum ki şu herife!

— Hangi? dedi Filiz.

— O ressam mı, karikatürcü mü ne.. pis herif. Gitmemiş miydinizmiş. Gidip gitmediğimiz ondan sorulur sanki...

Sıra sıra elektriklerinin yandığı geniş caddesiyle sokak!

Maşa seslendi:

— Taksi!

Mavi, pırıl pırıl bir taksi durdu önlerinde.

Maşa, bir sayın bayanmışçasına kapıyı açtı Filiz'e:

— Buyurun!

Aa... bu da nesi? Şaşkın, bakıyor.

— Ben, ben...

— Sen seni bırak şimdi, gir. Seni evine götüreceğim!

— Peki ama, niçin?

— Geç oldu kızım, bak elektrikler yanmış. Sen tek başına nasıl gidersin?

Birden coşkun bir minnet, bakıyor adama. Öyle sevimli geliveriyor ki yüzü. Giriyor. İyi ama, o da mı gelecek yoksa?

Maşa da gırlveriyor arabaya, Filiz'in yanına:

— Haydi, çek!

Şoför soruyor:

— Nereye?

— Nereye gideceğiz Filiz? Nerde oturuyorsunuz?

Filiz oturdukları semtin adını söylüyor. Şoför anlamıştır. Araba yürüyor ama, Filiz'in içine de kurt düşmüş-tür: Maşa da mı gelecek onlara?

— Bize mi gidiyoruz?

Gülüyor Maşa:

— Beni evinize kabul ederseniz...

— Bana göre...

Sözünü kesiyor:

— Korkma. Seni kapıdan bırakıp döneceğim! Rahatlıyor birden. Hem rahatlıyor, hem de seviveriyor Maşa'yı.

Maşa anlamıştır bunu. Kendini daha çok sevdirmek için, karpit lâmbalarıyla aydınlatılmış kocaman manavın önünde şoföre sesleniyor:

— Biraz durur musun?

Kuvvetli bir fren. Araba zınk, duruyor. Maşa atlıyor yere, gidiyor. Giderken de bir şeyler söylüyor ama, anlamıyor Filiz. Filiz'in gözleri karpit lâmbalarıyla aydınlanmış manavın balmumu şarısı muz hevenkleriyle dizi dizi, sıra sıra, pırıl pırıl. Seçme seçme mandalinleri, portakalları, elmalarında. Ne diye bunlardan bol bol satın alıp yemedilerdi sanki Nur'la geçende? A... sahiiii... şimdi el-li lirası var, yarın taksitçiden dönerken uğrar alır bol bol yerler. En çok muzı sever. Muz, mandalin, portakal, sonra elma. Armudu da sever ama, olgun olacak, tatlı olacak.. Yarın pirzola alsa? Ne diye almayacakmış? Alır tabî, tabî alır. Annesi parayı nerden aldığını sorarsa...

— Al bakalım Filiz abla, teyzenlere ikram edersin!

— Teyzemlere mi?

— Tabî. Niye şaştın?

Kocaman paketi âdeta kucaklıyor ama, içinde bir huzursuzluk. İnsanın patronu da olsa bir yabancı ne diye bu kadar iyi davransın? Bir yandan bütün bir ellilik, öte

yandan kocaman bir kesekâğıdı dolusu meyve. Niçin? Yoksa tav mı?

Yan gözle bakıyor:

«— Değil bunlar, sen beni hiçbir şeyle tavlıyamazsın!»

Taksi hızla caddeleri geçip, birbirini kesen ara sokaklardan mahalleye giriyor. Sağlı sollu dükkânlar. Dükkânlarda elma, armut, muz, kıvırcık salata, gövde gövde etler, vitrinler dolusu cıncık boncuk. Sonra kahveler. Cigara dumanı yüklü aydınlık kahvelerde semtin delikanlıları, Üniversiteliler. Sanki Filiz'i tanıyan herkes bugün bu kahvelerde. İskeleleriyle dışarlara taşmışlar, kahkahalar, karşıdan karşıya seslenişler. Sonra karşılıklı kahvelerin oparlörlerinden semtin saat sekize doğru gecesine bangır bangır bağırان radyoları, geceyi altüst ediyorlar.

Birden bir köşebaşı, o!

O işte canım, sarı saçlı, mavi gözlü üniversiteli. Gerçi Filiz ne onunla, ne de başka herhangi birisiyle ilgili değil ama, yüreği gene de hop ediyor. Çünkü taksi tam yanlarından köşeyi döndü. Dönerken de arabanın içine şöyle bir baktı, mavi mavi. Herhalde gördü, gördüyse arkadaşlarına belki de:

«— Aa, arabadakini gördünüz mü?»

Arkadaşları telâşla:

«— Filiz değil miydi Filiz?»

«— Tamam!»

«— Yanındaki kimdi?»

«— Kim olacak, zamparasıdır!»

«— Başladı desene..»

«— Niye başlamasın? Güzel kız. Körpe de...»

«— Mahallede hiç kimseyle konuşmamasının sebebini anladınız mı şimdi?»

«— Ben size dememiş miydim?»

«— Nerden geliyor?»

«— Kimbilir hangi Boğaz otelinden!»

«—»

«—»

Filiz'in yanakları ateş ateş. Ne diye, ne diye böyle düşünecekler? Hiçbiriyle ilintisi olmaması önemli değil. Ne derlerse desinler de değil. Hayır, hiçbir Boğaz oteline gitmedi şimdiye kadar, gitmiyecek de. Onun için hiç, ama hiç kimse kötü şeyler düşünmemeli Filiz için. Peki ama nerdeyse evlerinin kapısına gelecekler. Hah, geldiler bile:

— Burada duralım!

Maşa:

— Dur, dedi.

Araba durdu. Filiz atladı yere. Çevrede gene konuşkomşu. Durumunu kurtarması lâzım. Hiç kimse onun üzerine aykırı şeyler düşünmemeli:

— İnmiyor musunuz?

Maşa'nın canına minnet. Gene de:

— İneyim mi?

— İnin tabî..

— Mersi.

Ne kibarlık ne kibarlık. Bugün Maşa gerçekten her hali, her davranışıyla müthiş kibar. Filiz sanki yanında haftalığı elli liraya çalışan işçisi değil de, Şişli'nin, Maçka'nın ya da bilmem nerenin Vizonlu, Pelüslü, Astraganlı sayın bayanı.

Birden silindi herşey. Ev sahibi! Şu, merdivenin altbaşlarında durup bacaklarını gözetlemeği huy edinmiş Ermeni. Sokak kapısına çıkmış, şaşan gözlerle bakıyordu.

Filiz iki adamı tanıttı birbirine:

— Ev sahibimiz Artin usta, Patronum...

İki adam âdeta hınçla, nefretle el sıkıştılar. Hele ev sahibi, inceltilmiş kara bıyığıyla bir Van kedisi. Filiz'in patronuna bakıyor, onu süzüyordu. Bir yandan da o her zaman çat-pat gördüğü beyaz bacakları bu adamın nasıl okşadığını düşünüyordu. Filiz sezdi adamın düşüncelerini. Maşa taksinin parasını veriyordu. Çapkınca göz kırpan Filiz:

«— Ne o Artin usta? Kötü bakıyorsun!» demek istedi.

Artin usta gerçekten kötü bakıyordu:

«— Demek potronun?»

«— Evet. N'olacak.»

«— Allah versin kızım...»

«— Bana bak!»

«— Ne var?»

«— Ben senin erkek suratlı kızın değilim...»

«— Bana ne kızımдан?»

«— Ben senin bildiğin kızlardan da değilim. Adamla aramda hiçbir şey yok. O kadar!»

«— Gecelik külâhıma anlat!»

«— Bacaklarımı seyrettiğini, Filiz yavrum Filiz, bir öpücük bir onluk dediğini mayriğe söylersem!»

Gene birden üniversiteliler.. İçlerinde sarı saçlı, mavı gözlü. O da, ötekiler de tıpkı Artin usta gibi gülüyorlar. Bunların hepsi de çıldırmış. Ayol patronu işte, gecikti diye araba tuttu, evine getirdi. Ama inanmıyorlar, belli inanmıyorlar. Artin ustaya da bak, yanlarına nasıl da gitti, gülerek. Başkaları da sokuldu, bu yana, Filiz'le patronuna bakıyorlar. Şüpheli bir bakış, inanmıyan, kötülük sezmışlerin alaylı bakışı!.

Maşa yanına gelince hepsinin inadına:

— Bize buyurmaz mısınız? dedi.

Gözleri mahallelisinde. Yanaklarına saldıran sımsıcak kanı alev alev. Gözleri kararıyor, çevre dönüyor, dönüyor. Ne yaptı, ah ne yaptı gene! Ya babası gelmemişse henüz? Ya annesi evde değilse? Annesi evde de, çokluk olduğunca gene kahveleri yoksa? Ya teyzesinin gelmiyeceğini, onlara çokluk misafir filân gelmediğini öğrenirse? Zaten gelmiyecekler ki!

Maşa'nın canına minnet:

— Bir fincan kahvenizi içeyim, peki! dedi. Yarın bütün bunları Kurt'a anlatmanın, anlatacak olmanın sevinçiyile, taksiye:

— Bekle!

Filiz için ok yaydan çıkmış, olanlar olmuştur. Öne düşüyor. Minarelerdeki gibi, kıvrıla kıvrıla çıkan, dara-

cık, karanlık merdiveni çıkıyorlar. İlk kat, ikinci, sonra üçüncü. Kat kapılarındaki küçük ampuller de olmasa önlerini göremeyecekler.

— Ne tuhaf merdiven bu böyle, Filiz?

Güldü:

— Çok.

— Kaça oturuyorsunuz burada?

— Konturatımız yüz ama, biz ikiyüz veriyoruz.

Maşa «Niçin?» diye sormuyor. Niçin olduğunu bilmiyor mu? Hava parası. O da kitap deposu olarak kullandığı o kacaman odanın konturatu ikiyüz lira olduğu halde dört yüz vermiyor mu? Ama şaşmıyor. Tüccar adam, ticaret bunun burası. Keşke konturatlar filân, akitler makitler, millî korunmalar falan olmasa da, iş erbabı, daha çok da alıcıyla satıcı karşı karşıya gelse. Mal sahibi beş kuruşluk mala beş yüz kuruş istese. Canım zaten ne karışır hükûmet böyle şeylere? Karışmamalı. Hükûmet dediğin, mal sahibinin, para sahibinin yardımcısı olmalı. Aaaah ah... Aklından Filiz'in babasının aklından geçenler geçti: Bir sabah radyolarda: «— Dikkat, dikkat!» le başlayan ve Türk silâhlı kuvvetlerinin bildirisini yayınlayan kalın gür ses!

Yüzü buruştu. Çevresindekilere bu kalın sestən yana olduğunu söylüyor, kalın sesin bu memleket radyolarından eksilmemesine dua ettiğini belirtiyordu ama, öte yandan da el altından eski harflerle karınca duaları, Mekke, Medine'nin taş basma resimleri gibi nice nice paketler yolluyordu Anadolu'ya!

Dördüncü kat.

Kat kapısı birden, gürültüyle açılıyor, bol ışıkla birlikte, acı acı soğan kokusu bir de ev sahibinin erkek yüzü kızı tırılıyor dışarı. Ardından da kurşun gibi bir terlik, Ermenice küfürler içerden.

Terlik hiç kimseye değmeden karşı duvara çarpıp yere düşüyor.

— Aa.. Filiz sen misin?

Ev sahibi Artin ustanın erkek yüzü kız Mari. Kirpik-

siz, çipil gözlerini büyük büyük açarak bakıyor. İçerden hâlâ bol ışık, soğan kokusuyla karışık Ermenice küfürler sürüp gidiyor ama, Mari'nin aldırıldığı yok. Kızın gözünde ne mayrik, ne hayrik, vızgeliyor. Küfürleri de duymuyor sanki.

Bir ara usullacık:

— Kim? diyor.

Filiz de usullacık:

— Patronum..

— O pakette neler var?

— Hiç, meyve.

— O mu aldı, sen mi?

— Aa...

Üst kata çıkmağa devam ediyorlar. Kafasında Mari. Kafasının içindeki duvara sırtıyla dayanmış, sanki boyuna:

«— Allah versin kızım,» diyor, «... demek zamparalarını artık eve...»

«— Ağzını topla, patronum, zamparam değil!»

«— Bize de mi lolo kızım? Çalışan kızların ne olduğunu bana sorsunlar!»

«— Ben senin bildiğin...»

«— Kızlardan değilsin, malûm.. Hepsi öyle söyler ama, gene de benim bildiğimden başkası değildirler. Nui bana herşeyi anlattı. Hani taksitçiye gidecekmışsınız ya?»

Sanki gerçekten Nur herşeyleri Mari'ye söylemişcesine kızdı:

«— Pis Nur!» diye geçirdi. «... ben sana gösteririm!»

Oturdukları katın kapısını hırsla vuruyor. Kapıyı annesi açıyor, görmüyor birden patronunu Filizin, başlıyor.

— Kız nerde kaldın bu vakte kadar?

Filiz'in aklı gidiyor:

— Annee!

Genç kadın birden dikkat ediyor Maşa'ya, mahalle karısı hali uçup gidiyor, başlıyor:

— Buyurun efendim, buyurun. Niçin buyurmuyorsunuz?

Filiz tanıtıyor onları birbirine:

— Annem!

Sonra da Maşa'yı:

— Patronum!

El sıkışıyorlar. Kadın her şeyi anlamıştır:

— Buyurun efendim!

— Rahatsız etmiyeyim?

— Aman efendim, ne şeref bizim için...

Otuziki, otuzüç yaşlarının çok güzel kadın yüzüyle anne, kızının patronuna lâf yetiştirirken, ortanca kızına da yerdeki sofra beziyle çevreye saçılmış en küçüğün kirli kilotu, çorapları, birtakım bezleri kaldırıvermesini işaret ediyor.

— ne şeref. Yalnız, evimizin hali, çok dağınık. Kusura bakmayın n'olursunuz...

— Rica ederim, kusur ne kelime?

— Çocuklar, malûm, halden anlamazlar. Acıktık diye tutturdular, ben de hemen yere serivermişim sofra bezini. Nur, kaldır o çorap tekini kızım!

Bütün bu telâşe ve karşılıklı kibarlık, mazeret yüklü lâfları ardında bırakan Filiz mutfağa geçmişti bile. Yanında en küçük, az sonra da elinde sofra beziyle çorap teki, Nur. Gene gazocağının fışılması mutfakta, gene kocaman bir teneke su gazocağının üstünde.

— Kim bu kız?

— Bizim patron.

— Ayy... sahiden de tıpkı maşa!

En küçük, kirli saçları darmadağın, bacaklarına sarılıyor Filiz'in :

— O pakette ne var ablacığım?

Filiz duymuyor bile. Avucundaki bütün elliliği gösteriyor Nur'a, yavaşça.

Nur memnun:

— Nerden aldın?

Gözüyle içerdeki «Maşa» yı işaret ediyor:

— O verdi.

— Niçin?

— Hiic, öyle.

— Haftalığına mı sayacak?

— Yok canım...

— Ya?

— Saymıyacak. Lâzım olur diye verdi. Haa, depoda adama yalan attım, bu gece teyzemler gelecek diye. Annemi çağırırsana bana!

Nur mutfak kapısına gittiği sıra en küçük, paketi yere indirmiş, kocaman bir muz hevinginden koparmıştı bile. Nur'un biraz kalın ama, sımsıcak sesi:

— Annnneee!

Filiz tırnaklarını kemirerek sinirli sinirli dikiliyor.

Anne geliyor:

— Ne var kız? Niye çağırdınız beni?

Filiz, depoda attığı yalanı tekrarlayıyor. Kadın tombul tombul gülüyor:

— Allah cezanı vermiye. Peki...

Ortanca kızına dönüyor:

— Koş ev sahiplerine, bir pişirimlik kahve al gel. Yarın iade ederiz..

Nur, küçük bir kahve fincanıyla koşuyor. Anne, Filiz'i de yanına çağırıyor misafirin. En küçük memnun. Paket ona kaldı. Annesiyle ablası çıkarlarken, kocaman bir elma alıyor paketten, eteğiyle çabucak silip parlatıyor, sonra da iki sıra küçük bembeyaz üstelik kuvvetli dişlerini iştahla geçiriveriyor kütür kütür elmaya.

Elma be, oh be!

Ne annesi, ne ablaları, ne kara bıyığı, daracık, upuzun boyuyla tıpkı tıpkısına maşaya benzeyen misafir amca! Oracıktaki küçük bir tahta sandığın üzerine oturuyor. Elma be, oh be! Ona ne Filiz ablasının teyzemler gelecek diye attığı yalandan, Nur ablasının bir pişirimlik kahve istemenin utancıyla kızarışından, annesinin Filiz ablasını yalancı çıkarmamak için diller dökmesinden!

Maşa kalkmak üzereydi ki Filiz'in babası kalın öksürüğüyle geldi. Maşa'dan başka herkes tanıdı bunu. Anne kapıya koşarken:

— Hah geldi babaları, dedi.

Her yanından tatsızlık, bezgınlık, yorgunluk akarak girdi içeri adam. Az önce Fatih kahvelerinden birinde Bülüm'de gene on çay yutulmuştu arabacı Hakkı'ya. Dün sekiz çay, bugün on, yarın kimbilir kaç. İş değildi canım, vallahi iş değildi. Gitmemeliydi bir daha o kahveye de.

İnce suratını, kara bıyığını hiç beğenmediği misafirin kızının patronu olduğunu öğrenince utançlı bir öfke geçti içinden. Çalışan kadınlarla kızları biliyordu. Çok duymuştu birtakım patronların öğünerek anlattıklarını. Evet, kız'dı Filiz ama, olsun, patronlar kızlara da kızlara göre el atarlardı. Ah, o kömür yüklü arabasıyla İstanbul içinde uzak uzak gidip, hiç durmamacasına para kazandığı yıllar! O günler geri gelse, şu pis bıyıklı herifi kolundan tuttuğu gibi...

— Hoş geldiniz, dedi çaresiz.

Adam saygıyla ayağa kalkmıştı iskemlesinden:

— Hoş bulduk efendim..

— Rahatsız olmayın, oturun..

— Rica ederim..

Baba yemiyordu bu ağızları, yemezdi. Hiç kimse yediremezdi ona. Kaçın kurrasıydı o! Rica ederim'ler, rica ederim'ler. O da çok değil birkaç yıl önce, şu İstanbul içinde uzak uzak taş kömürü taşıyıp bol bol kazandığı yıllar, harap tahtaları yanık, eski mahallelerden birindeki «Fatma» sını görmeğe böyle gider, babasının, annesinin, «Kız» sandıkları Fatma'nın babasıyla annesi onu da böyle karşılardı. Hatta boktan birer yüzükle bir gün nişanlanmıştı Fatma'yla. Yer miydi, be yermiydi şu pis bıyığın numaralarını!

— Ne iyi ettiniz geldiğinize. Ben de zaten sizi çok merak ediyordum!

Maşa da çok merak ediyormuş. Hattâ Filiz'e her gün sorarmış.

— Öyle değil mi Filiz?

Filiz az kalsın gülüverecekti.

— Öyle dedi.

Hiç de öyle değildi oysa. Hiç, ama hiç hatırlamıyor Maşa'nın babasını sorduğunu. Yalancılar. Babası da yalancı. Bir günden bir güne sorsa bari.

Ne Maşa, ne de baba durdu bunun üzerinde. İkisi de söyledikleri an unutmuşlardı ne söylediklerini. Yalnız baba, içindekileri döküp ferahlamak ihtiyacıyla:

— Efendim, dedi, ortalığın hali malûm. Devir bizi kârı, kızlarımızı çalıştırmak zorunda bıraktı. Ne diyelim? Bu da geçer yahu demekten başka elimizden birşey gelmiyor ki!

Maşa anlamıştı adamı. Evet, tamam, o da yanıklardan.

— Hangi ocağa kayıtlıydınız?

Baba da anlıyarak ferahladı, tuhaf, sevdi birden pis bıyığı.

— Ben mi? Şey...

Söyledi. Maşa da aynı partinin bilmem nere ocağına kayıtlıydı. Bunu öyle bir hasretle söyledi ki, baba da ha da sevdi herifi, artık «Pis bıyık» diye düşünmemeğe çalıştı.

— Efendim, allem ettiler, kallem ettiler, memleketi gene ellerine geçirdiler..

— Geçirdiler ki geçirdiler...

— İdareyi ele almak marifet değil. İdare etsinler de görelim!

Maşa sinir sinir güldü:

— Onu bir kalem geçin.

— Doğru. Millet iş, millet ekmek istiyor!

Maşa'nın hiçbir karşıtlığı yoktu. Baba köpüre köpüre ardını getirmeğe başladı sözlerinin:

— Çift atlı bir yük arabam vardı. Allah sizi inandır-sın, işte hanımın yüzü, bey gibi, paşa gibi geçinirdik. Öyle değil mi hanım?

Bak buna diyeceği yoktu hanımın. Canım, bir bet, bir bereket, bir başkalık vardı herşeyde. Sinemaya giderlerdi, tiyatroya giderlerdi, taa Bebeklere kadar uzanırlardı çocukları bırakıp bırakıp. İçkisi, eti, çeşitli salatası, tatlısı tuzlusuyla...

— Doğru, çok doğru.. dedi. Bu seneye kadar el kapısı nedir bilmemiştik. Çok şükür, buna da şükür, ne diyelim?

Babayı kandıramıyordu artık «Şükür» ler:

— Şükür, şükür şükür. Her şeyin bir haddi var. Öyle değil mi ama?

— Doğru. Benim işler de, herkesinki gibi, bozuk. İşte Filiz hanım içinde, kitap satışları bile hemen tamamıyla durdu.

Sonra birden «Fakir» sanılmaktan korktu. Korktu, çünkü kızlarını daha varlıklı birinin yanına aktarabilirlerdi.

— Bereket versin, pederden kalma bir şeyler var memlekette de, onların icarıyla...

— Oh oh oh...

— Yoksa vur dükkâna kilidi, işlerin tekrardan düzeleceği zamanı bekle.

— Doğru.

Konuşuyor, konuşuyorlar. Bir dürüstlük, bir namus yarışıdır başlıyor. Bu arada Filiz, Maşa'nın çok, ama çoklarının çok dübür bir olduğunu hayretler içinde öğreniyor..

— Bu zamanda el kapıları..

Baba derin bir iç geçiriyor.

Maşa ardını getiriyor sözlerinin:

— El kapıları değil mi, bırak. Sen tut, üstüne titriyerek o boylara getirdiğin yavrunu birkaç kuruş için ne idiği belirsiz birinin ağzına at! Yahut da, horozdan bile sakındığın karını...

Baba'nın yeni bir «Ah!»ı.

— Sizi gayet iyi anlıyorum efendim. Fakat açıkça belirtmek isterim ki ben, hâfız oğluyum. Benim babam yedi sefer Hacca gitmiş adamdır. Annem bütün hayatı boyunca çarşı nedir bilmemiştir. Kızkardeşlerimse, kapı komşuya salıverilmezdi. Bakmayın. Bunun burası İstanbul. Burada her cins insan var. Sonra patrondan patrona da fark tabî. Sizi temin ederim ki ben, bunca yıllık iş hayatımda yanımda çalıştırdığım kızlara, kadınlara dönüp

de kötü gözle bakmadım. Neden? Rahmetli babamın kemiklerini mezarında sızlatmamak için!

Baba gene yemediyse de yemiş görünürken, anne kendini gülmemek için zor tuttu. Filiz iskemlesinde ufaldıkça ufalmış, gözlerini elinin tırnaklarına indirmişti.

—nasıl olur efendim? Havsalam almaz benim böyle âdi şeyi. Ekmeğini kazanmak için çalışmak zorunda bir ana kuzusunu nasıl, ama nasıl zevklerine âlet etmeğe kalkarsın?

Filiz gözlerini parmaklarından Maşa'ya kaldırdı. Vay anasını, amma da yedirmeğe çalışıyordu herif be! Babası yiyor muydu? Annesi? Göz göze geldiler. Az kalsın ikisi de koyuvereceklerdi makaraları.

— en çok da bu zamanda. Öte dünyayı, Cenâb-ı Hak'kı, Rûz-u Mahşer'i filân unuttular. Halbuki, bu dünyada ne kadar seyyiatımız olmuşsa, bütün hesaplarını yarın öte dünya'da vereceğiz. Harama hile mı kattık? Namahreme mi baktık? Zina mı işledik?

Filiz gene bakışını babasına kaldırdı, gözücüyle baktı. Dinliyordu. Atom'un bir zamanlar dediğince, «Koyun gibi dinliyor, herifin martavallarını yiyordu»...

Nur, kahve için gittiği ev sahiplerinden boş fincanla dönmüştü.

Annesi mutfakta sordu:

— Hani kahve?

Boş fincanı bir yana bıraktı:

— Yok.

— Niye?

— Kahveleri yeni bitmiş.

— Aşağıdakilere gideydin.

— Onlarda da yeni bitmiş.

— Daha aşağıdakiler?

— Uff. Gittim, hepsine gittim. Hepsinde de yeni bitmiş!

Filiz:

— Numaracılar, dedi.

Babanın sesi:

— Hanım!

Anne sıkıntıyla:

— Şu adamın hanım'larından da bıktım!

Gene de koştı:

— Efendim?

— Beyefendi kalktılar, bak. Bense diyorum ki, Allah ne verdiyse... hatta bir de ufak şişe alalım... ha?

Filiz'in bütün elliliğinden habersiz annenin aklı gitti. Ya adam canına minnet bilir, gitmekten vazgeçer de kalırsa? Şişeyi nerden, nasıl, hangi parayla alacaklardı?

Adam'sa, yani Maşa, gerçekten cana minnet bilmişti. Filiz'in evinde, Filiz'in kokladığı havayı koklıyarak, Filiz'e baka baka kafayı çekmeyi ama, ayıp olmaz mıydı? Az önce namustan, dinden imandan söz etmişti. Gerçi buz üstüne yazılan yazı gibi, eriyip silinmişti bütün söyledikleri ama, olsun, bu seferlik tadında bırakmalıydı. Yoksa biliyordu Filiz'lerin yoksul olduklarını. Olmasalar kızlarını haftalığı elli liraya ne diye çalıştırsınlar? Ufak şişe, yiyecek, meze, şu bu, en azından bir elliliğin kapısıydı. Çıkarıp verse... çiy kaçırdı. Bunca yaş yaşamış, oturup kalkmasını bilenlerle düşmüş kalkmıştı. Bu seferlik tadında kalırsa, bir dahaki seferlere yol olurdu.

Baba, adamın kalmak istemeyeceğini adeta biliyordu. E, düşmez kalkmaz bir Allah. O da her zaman böyle değildi ya! Altmışa yaklaşan yaşantısı boyunca çok paralar kazanmış, karı-kız kafese koymak için çok alyanslar takmış, takınmıştı. Hiçbir keskin zampara yüz bulunca astarın isteyivermezdi. Adamın az önce uzun uzun üzerinde durduğu «Namus»a da inanmamıştı.

Filiz'e gelince... Şayet böyle bir şey olur da adam kalırsa, çapa pabuçlar, eteklikler için taksitçiye vermeyi düşündüğü elliliğe kıyacak, evin şerefini kurtaracaktı.

Bereket Maşa, Filiz'in atmasıyona uygun biçimde konuşmuş olan annenin, «Evet kızkardeşimgil gelecek!» dediğini hatırlamıştı.

— İnşallah başka akşam demleniriz. Ben de bir yere uğriyacaktım...

O da yalan atmıştı. Uğrıyacak hiçbir yeri yoktu. Yoktu ama, bu akşamlık gerçekten de yeterdi. «Küçük»ün babası, annesiyle tanışmış, en çok da babasına «Dürüst patron»luğu üzerine inanç vermişti.

Filiz'in içindeki Atom:

«— İyi oğlum» dedi, «yedirdin moruğa ya!»

Annesininse üstünden sanki dağlar kalkmıştı:

— Yemeğe kalmıyorsunuz, bari bir acı kahvemizi içseydiniz.

Maşa'da ok yaydan çıkmıştı bir sefer:

— İnşallah başka zaman. Haydi hoşça kalın!

Ellerini sırayla sıkıp geçerken, avucunda Filiz'in elinin sıcaklığı. Ah bu küçük, küçücük el, elin sıcaklığı!

Babasıyla annesi misafiri yolcu ederlerken, iki kardeş mutfağa koştular.

Meyve paketli!

En küçük hâlâ başındaydı paketin. Öyle yemiş, öyle yemişti ki, karnı ağrımağa başlamıştı. Annesini görünce:

— Karnım ağrıyor, dedi.

— Helâya git.

Paketi kızlarının elinden kaptı:

— Yalnız size gelmedi o!

Kocasına götürürken, Nur, iri muzı kabuğundan soyuyordu. Filiz'e bakmadan:

— Afferin adama, dedi. Sevdim..

Filiz katıla katıla güldü:

— Demek sevdin?

— Çok. Her zaman böyle bir şeyler getirip birazcık oturduktan sonra giderse, onu daha çok seveceğimi!

Filiz de muzunu kabuğundan soymuştu:

— Kahve almağa gittiğinde Mari'ler ne dedi?

— Ne diyeceklerini bilmiyor musun?

— Adamı sormadılar mı?

— Sormaz olurlar mı?

— Kim dedin?

— Kim diyebilirim?

— Ne dediler?

— Ooof Fiiiiit!

Filiz sol avucundaki bütün ellillği gösterince, Nur'un ilgisizliği siliniverdi:

— O mu verdi?

— Hıı..

— Hafta başı değil ki..

— Olmasın.

— Yani hafta sonunda bir ellilik daha mı verecek?

— Tabî.

Nur çapkınca göz kırptı:

— Anlıyalım kızım.. n'oluyor?

Filiz gene katıla katıla güldükten sonra omuz silkti:

— Bende o göz var mı?

— İyi ama, adam...

— Adam namus deposu, duymadın mı konuştukla-rını?

Nur, adamın dediklerini tekrarladı:

— Allah sizi inandırsın ki ben, yanımda çalıştırdığım kızlara en küçük bir sarkıntılık...

Sözü Filiz aldı:

— Nasıl olur efendim? Havsalam almaz benim böyle şeyi!

— Havsala ne demek abla?

— Ne bileyim ben?

Nur üzerinde durmadı:

— Boşver. Ellilikle taksitçiye gideriz değil mi?

Filiz birden hatırlıyarak:

— Hişt, var ya.. dedi. Demin kimi gördüm bil baka-lım!

— Kimi gördün?

— Bilsene!

— Ne bileyim kız?

— Hani hiç aklından çıkmıyordu?

Nur'un gözleri parladı:

— Yoksaaa???

— Tamam.

Muzu ısırmaktan vazgeçti:

— Nerde gördün?

— Taksiyle geliyorduk, arkadaşlarıyla köşe başında dikiliyordu. Baktı, gördü beni. Öyle utandım ki...

Nur şüpheyle:

— Niye?

— Aklına kimbilir ne gelmiştir diye.

Nur ferahladı. Isırdı muzunu. Lâfı değiştirmek için:

— Yarın taksitçiye gidelim, dedi.

— Gidelim ama, ne zaman?

— Ne zaman olursa.

— En iyisi cumartesi.. ha?

Nur'un aklından sarı saçlı, mavi gözlü geçti. Taksitçiye çabucak giderlerse pabuçlarla eteklikleri, blûzlukları çabucak alırlar, çabucak dikinirler, çabucak güzel görünürdü ona!

Sarı saçlı, mavi gözlü bir gıdıklanma geçti içinden.

Filiz de Neclâ'yı hatırlamıştı birden:

«— İnsan karda gezip izini belli etmemeli!»

VII.

Saat bire doğru Nur geldi. Filiz bekliyordu. Yanında Neclâ. Kırmızı kırmızı boyanmıştı, göz kapakları mavi mavi. Kulaklarında yuvarlak sarı halkalar, ayaklarında yüksek topuklu, beyaz garnili siyah rugan iskarpinler.

«İnsan karda gezip izini belli etmemeli!»

Nur:

— Geldim abla!

Filiz, yanibaşında sabırsızlıkla dikilmekte olan Neclâ'yla, Neclâ'nın «Karda gezip izini belli etmemeli» sini düşünüyordu. Müteahhit mühendis patronu açık mavi hususiyle gelip alıyordu Neclâ'yı cumartesileri.

Nur'a:

— Haydi çıkalım! dedi.

Maşa, bir arkadaşıyla yemeğe gitmişti. Filiz de üçe kadar izin almıştı.

— İyi pazarlar şekerim, biz gidiyoruz.

Neclâ sarı halkaları, kırmızı dudaklarıyla sinirli sinirli baktı. Biraz geç:

— Güle güle, dedi.

Nur yolda sordu:

— O pis, bana niye yüz vermedi?

Filiz güldü:

— Patronu gelecekti de ondan.

— Mavi hususili mi?

— Evet.

— Nereye gidiyorlarmış?

Sımsıcak, pırıl pırıl bir güneş, İstanbul'u kavramış, yakıyordu. Dolmuş durağına geldiler. Durakta gene yakın iş yerleriyle dairelerin inceltilmiş bıyıklı, cin bakışlı delikanlıları, gözü hâlâ çöplükte ortayaşlıları, hatta hızını alamamış elli, altmışlıkları.

Önce çapkın bir ısıklık. Sonra traş sabunu, kolonya kokulu bir iç çekiş. Filiz sertçe döndü: Bir ellilik. Saçlarının yarından çoğu ağarmış.

— İki bacı yanyana dayanabilir misin?

Nur anladı, gülüverdi.

Filiz kızdı:

— Yılışıklığı bırak!

Çaktırmadan baktı: Yirmibeş sularında, inceltilmiş kapkara bıyıklı. Yanındaki de inceltilmiş bıyıklı ama, kapkara değil, kumral:

— Hava poyraza çeviriyor, dedi.

— Aldırma. İki bacı yanyana...

— Sonra?

— Sonrası yok. Hava sahiden de poyroza çevirdi.

Aa... peki ama şekerim, sonu neden mes'ut bir izdivaçla sonuçlanmasın?

Nur gene elinde olmıyarak gülüverdi.

Kumral:

— Hiç canım. Bütün saadetler mes'ut tesadüflerden doğmamış mıdır?

— Ulan feylesof gibi konuşuyorsun!

- Gibisi fazla.
- Yani feylosof mısın?
- Yani değil, Apostol..
- Şakayı bırak, birer bayan arkadaş bulsak da...
- Adalara açılısak mı diyeceksin?
- Kaldır ayağını üstüne bastın!
- Nerde bizde o talih?
-
-

Tam bu sırada bir otobüs geldi, bindiler. Oğlanlar aşağıda kalmışlardı. Filiz otobüsün arka penceresinden, aşağıdakilere eliyle nanik yaptı.

Nur pişman:

- Ne diye yüz vermedik sanki?
- Filiz'in hemen kaşları çatıldı:
- Önüne gelene verirsen...
 - N'olur?

Karşılık verecekti, arkasından dayanan biri. Döndü: Kaba kıyım ellibeşlik.. Yana çekildi. Az sonra gene. Bu yana çekildi. Nur'la yer değiştirmek para etmezdi. En iyisi:

- Rica ederim, rahatsız etmeyin!
- Adam ablak, terli yüzüyle pişkin!
- Rahatsız oluyorsan otobüse binme evlâdım!
- Filiz şimşek gibi:
- Tavsiyenize mersi. Bir daha binmem..
- Solda bir kahkaha.
- Ellibeşlik:
- Oha, dedi.

Kahkaha ciddileşti, hatta yüzü adamakıllı asıldı. Yirmibeşle otuz arasının acar genç adam öfkesi şahlandı birden:

- Bana mı söylüyorsun?
- Arada başkaları vardı. Bir kocakarı:
- Hişt, şeytana uyma evlâdım...
- Uymak, uymamak. Uysa ne olur? Uymasa ne?
- Müsaade edin, dedi. Allah aşkına müsaade edin!

— Edin, dedi ellilik. Edin de gelsin bakalım!

Kocakarı, Nur'la Filiz'e hışım gibi bakıyordu. Başını salladı bir ara. Filiz ürktü karının bıyıklı sakallı yüzünden: «..... ah kancıklar, ah kâhpeler, ah fingirdek yel-lozlar... Adamları birbirine düşürdünüz encâm değil mi?»

Filiz aldırış etmedi. Takışmasınlardı. O mu birbirine takmıştı? Kardeşiyle hanım hanımcık binmişti otobüse. Taksitçiye gidiyorlardı. Cebinde elli lira haftalığı. Daha önceki haftadan da bir ellilik. Kazık kadar adam, arkadan bindirmişti.

—

—

— Uyma delikanlı, lânet et kör şeytana!

— Bey baba. Sen de kısa kes!

— Kim bey baba?

— Ne o ağrına mı gitti? Kafa kâadı eskimiş sen deli!

— Ulan bana bak...

—

—

Filiz'le Nur, taksitçiye en yakın durakta indiler. Elli-beşlikle otuzluğun takışması, bıyıklı sakallı kocakarı fi-lân otobüste kalmışlardı. Güneş dolu, sıcak caddelerle ara sokaklardan eteklerini savura savura hızla geçerlerken, sağdan soldan lâflar uçuşuyordu:

— Sist!

— Yavrum!

— Allah bağışlasın, ikisi de birbirinden fiyakalı...

— Temiz birer ellilik var. Ne haber?

— Sağdakine bir yüzlük benden..

Filiz'di «Sağdaki». Gene şimşek gibi bir nefret attıysa da, hoşuna gitmişti hani. Demek helâlinden yüzlük verecek adamın yanında bir kat daha değerliydi Nur'dan? Nur'sa kızmıştı. Her zaman, her yerde böyle oluyordu. Oysa daha ağırdı ablasından, kiloca, boyca da uzun. Üstelik gözleri yeşil yeşil. Haminnesiyle annesinin bir gün Nur'dan habersiz konuşmalarını işitmişti:

«— ... doğru, Nur daha alımlı, çalımlı ama, Filiz'in

cilvesi mi, albeni'si mi daha çok ne bileyim anne? Sokağa çıkmıyor mu, herkesin gözü onun üstünde!»

«— Kocadan yana talihi açık da ondan..»

«— Doğru.»

«— Doğru ama, anne olup başını ne diye bağlamıyorsun?»

«— Beni anne yerine koyduğu var mı?»

«— Niye?»

«— Şimdiki kızlar, en çok da Filiz, senden benden daha kadın. Bizim bilmediklerimizi bilir. Öyle her önüne gelenle, parası için, malı mülkü için evlenemezmiş. Evleneceği adamı önce sevmeliymiş. Para herşey değilmiş...»

«— Hasbaaam!»

«— Doğru ama, gel de anlat..»

«— Yarın elin oğlu dizginlerini toparlayıverdi mi...»

«— Hani o elin oğlu?»

«—»

«—»

Güneş dolu caddeler, sokaklar. Mısırçarşısı'nın en sıcak günlerde bile serin alacasında yavaşladılar. Bütün sıcak yollar böyle olmalıydı. Camekânlar dolusu kumaşlar. Renk renk kumaşlar, mavili, sarılı, kırmızılı, pembeli basmalar, poplinler...

«— Allı verelim, morlu verelim, yeşilli verelim, sarılıverelim...»

Mahmutpaşa pazarı için yıllarca önce annesinden duymuş, katıla katıla gülmüştü.

«— Ne ne anne? Bir daha söylesene!»

Anne o zaman on yaş daha genç. Nazlanmıştı:

«— Allı verelim, morlu verelim, yeşilli verelim, sarılı verelim. Açıkça koyuverelim!»

Gerçekten de, sağlı sollu dükkânlarında alların, morların, yeşil, sarı, eflâtun, mavilerin köpük köpük, türkü türkü kabardığı dükkânlar.

Nur, bu renklerden türküye kaptırıverdi kendini:

— Ay abla..

— Ne o?

- Şu eflâtuna bak!
- Nur, doğru yürü yoluna!
- Çok güzel ama Filiiiiiz...

Sen misin?

— Bayan, küçük bayan, abla, hişt abla. Bir dakika, bir dakika n'olursunuz...

Karşıdan bir başkası:

— Ondakini beğenmedinse bende daha iyisi var!

Filiz hıristan sinir sinir:

— Allah cezanı versin senin Nur gibi!

— Ben ne yaptım?

— Kes çenenini be!

Taksitçiye gelene kadar:

— Burdaaa, batan geminin malları burdaaa!

— Evet bayanlar baylar.. Holivut pazarına gelin, Holivut pazarınaaaa!!!

— Paranı paraya ver vatandaş araya vermeee!!!

— Bugün var yarın yok, bugün var yarın yooooook!!!

— Çooorraba gelin, çooorrabaaa!!!

—

—

Allaf, morlar, yeşiller, sarılar, eflâtun, pembe, tirşeler köpük köpük, şarkı şarkı, çığlık çığlık Mahmutpaşa yokuşunun ses kalabalığına yayılıyor. İnsan sesi, güneş vurmuş dükkânların çığlık çığlık renklerine karışıyor. Ortalık ter ter.

— Filiz, n'olursun yavaş yürü!

— Alık alık bakma da aç adımlarını!

— Su gibi terledim vallahi..

— Teriediniz mi küçük bayan? Dükkânımız serindir, soğuk limonatamız, ayranımız da var buyurun!

Sağdan biri hemen:

— Tere karşı pudralarımız da var!

— Mendil lâzım mı, mendil?

— Takkeeee... ikizlere takkeeee...

— Değmesin, yağlı boya, yağlı boyaaa!!!

Karşıdan karşıya:

— Aydoğaaan!

Karşıdan bu yana:

— Hop dediiik!

— Ablaları teslim al, terlemişler...

— Sağ ol aslaaan! Hizmetini karşılıksız koymam...

— Ayıp ettin...

—

—

Taksitçinin camekânında güneşi sarı sarı yansıtan çeyizlik hamam tasları, Arabistan işi sedef kakmalı karanalınlar, renk renk poplinler, triko, naylon, orlon taklidi sütyenden kilota, kombinezondan uydurma tuvalet takımına kadar yığınla öteberi. Bir an durdular camekânın önünde. İkisi de terli, ikisi de soluk soluğaydı.

— Öoof, dedi Filiz. Öldüm.

Nur gerdanının terini küçücük mendiliyle siliverdi:

— Ben? Ben ya?

Ablasının kulağına eğildi, terliyen ayıp yerini fısıldadı. Filiz elinin tersiyle ağzına hafifçe vurdu:

— Terbiyesiz!

Taksitçi tam bu sırada dükkân kapısına çıkmış, Filiz'in Nur'a hafifçe vuruşunu görmüştü. Filiz de adamı görmüş, niçin vurduğunu anlamış gibi, utanmıştı:

— Beni tanıdınız değil mi amca?

«Amca» vardı bir ellibeşlik. Uzun boylu, geniş omuzlu, ağır bir adam. Nasıl tanımazdı? Annesi, evet annesini daha iyi tanırdı ama, Filiz, en çok da Filiz. Adını kurşun kalemle bir kıyıya yazmıştı da annesinden ayrı şeref verirse dükkânına bir gün gösterecek, sürpriz yapacaktı.

İşte gelmişti o gün!

— Nasıl tanımam yavrum? Buyurun, buyurun da bakın size ne göstereceğim...

İçeri çekildi. Filiz'le Nur da girdiler. Dükkânın iri bir ampul yanan nemli serinliğinde onyediyi yaşlarında, kalın kara kaşlı, al al yanaklı bir çırak. Kızlara iştahla baktı bir an. Dükkân sahibiyse, upuzun bir camekândan başkası olmıyan tezgâhın ardına geçivermiş yeşil kasasının ağır

kapağını açmış, bir kâğıda büyük büyük yazılmış «FİLİZ»i göstermişti.

Şaşmıştı Filiz:

— Aa...

— Neden şaştın?

— Adımı kimden öğrendiniz?

— Annenizle geldiğiniz o gün, annenizden!

— Nasıl?

— Filiz, yavrum... demişti ya?

— Tuhaf.

— Neden?

— Üç ay önce şöyle bir gördüğünüz bir insanın...

— Üzerinde neden bu kadar durduğuma mı şaşıyorsunuz?

— Öyle ya.

Filiz'in kulağına eğildi, fısıldadı:

— Filiz bir görülür, bir daha ebediyyen unutulmaz!

Tezgâhtan az açıldı. Vay anasını, herif babasından da büyüktü. Kırçıl kaşları, kocaman burnu, tulum tulum göz altları, damarlı kocaman elleri... Kumral kaşları ince ince çatılıverdi:

— Fakat...

— Kızdınız mı?

Sertçe:

— Tabî, dedi. Tabî, ama hakkınız yok!

— Niçin?

— O kadar güzelsiniz ki...

Çevresine bakındı Filiz. Emir almışçasına, dükkân-daki onyediyi yaştan yirmibeş, kırklara kadar kim varsa dışarı çıkmışlardı.

Filiz bayağı korkarak, buraya gelişlerinin sebebini açıkladı:

— Bu kardeşim benim. Birer eteklik, birer de blûz-luk istiyoruz. Bana hesap açın. Haftadan haftaya...

Adam anlamıştı, dinlemiyordu, anlamamıştı belki de. Bir uyurgezer gibiydi. Tezgâh üzerindeki kalın damarlı kocaman elleri titriyordu.

— Peki, dedi. Peki efendim. Yazmağa, hesap açmağa ne lüzum var? Al, alın, istediğinizi beğendiğinizi alın!

— Hayır, hayır, dedi Filiz. Hesap açın, borcumuzu bilelim!

Bir anda çeşit çeşit eteklikler, blûzluklar camekân tezgâhın üzerine açılıp yayıldı. Filiz de, Nur da bir an bu renk renk, çeşit çeşit etekliklerle blûzlukların renkler cüm-büşü içindeki dalgalanışına kaptırdılar kendilerini. Nur'a kalsa alırdı, mavilisinden de, sarısından da, siyahı, eflâtunu, yeşilinden de alırdı. Neden almasın? Taksitçi nasıl olsa «— Yazmağa, hesap açmağa ne lüzum var? Al, alın, istediğinizi, beğendiğinizi alın!» demişti.

Ellerinde paketler, dükkândan çıkarlarken, Nur:

— Ayakkaplar? dedi.

Kurt taksitçi, tezgâhından fırlamış, yanlarına gelivermişti hemencecik. Duydu, araya girdi:

— Ne cins ayakkabı arzu ediyörsunuz?

Filiz:

— Nur Çaçı, dedi. Ben...

Taksitçi sanki dünyanın en ilgi çekici, en önemli olayı karşısındaydı:

— Evet, siz?

— Ben de karyoka!

— Neden yüksek topuk istemiyörsünüz? Bakın, harikûlâde bacaklarınız var. Yüksek topuklu giyin, boyunuz az daha uzar!

Filiz birden sevdi bu tilkiye benziyen ellibeşliği. Gerçekten de, niçin yetişkin kızlar, olgun kadınlar gibi yüksek topuklu giymesin? «Küçük, küçük...» Bıktı usandı bu «Küçük» ten!

— Demek yüksek topuklu yakışır bana?

Taksitçi hayran, kul, köle:

— Ne demek efendim? Bunu siz kendiniz de bilmiyor musunuz sanki? Kendi kendinizin farkında değil misiniz? Aynaya bakmıyor musunuz? Siz bir afet, siz bir nasıl söyliyeyim...

Nur sıkıntıyla:

— Benim için, dedi.

Kırkın üstünde ama, hiç göstermiyen kapkara saçlı İshak'ın çevik birkaç davranışı. Kutu, kutular... Şip şak, kahverengi, kara, açık sarı bir alay Çaça pabuç.

Nur giydi giydi çıkardı, başkalarını giydi, çıkardı.

— Bir dakika bayan, durun bakim, hah. Bu tam galiba? Aynı zamanda çok da yakıştı!

Nur'un ayak bileğini tutmuştu sol eliyle, sağ eliyle de pabucu. Erkeğin sert eli hoşuna gitmişti Nur'un.

Adam çaktırmadan göz kırptı taksitçiye:

— Küçüğün ayakları çok güzel. Efendim, pabucu güzel gösteren...

— Bunun siyahını...

— Siyahını mı? Hay hay, derhal!

Nur'un işi, siyah bir Çaça'yla bitti.

Sıra gelmişti Filiz'e.

— Evet efendim, siz? Yüksek topuklu mu emretmiştiniz?..

Ellerini oğuşturarak sıra sıra ayakkabı kutularına bakmağa başladı. Filiz yememişti. «—... küçüğün ayakları çok güzel, ha? Güzeldir. Tilkiler, kurtlar, sansarlar sizi... El ovalamasına bak! Sen ancak Nur'u tavliyabilirsin böyle ağızlarla. Filiz yemez!»

— Şurada derisi fevkalâde bir siparişim var küçük hanım.. Kapora filân verdikleri halde, gelip almadılar. Günah benden gitti. Ayağınıza olursa, piyango!

Ufacık merdiven, Şip aldı, dayadı hcoop çıktı ta yu-karlara. Kutu, kutular. Çekti birini. Gene hcoop indi:

— Bakın, fevkalâde bir şey. Tam da sizin zevkinize göre. Zaten siz, iki kardeşin ayakları... afedersiniz, kardeşiniz değil mi?

Filiz bıyık altından gülerек:

— Evet, dedi.

— Kardeşinizin ayaklarıyla sizinkiler aynı. Yalnız ne var, kardeşinizin ayakları az etli, sizinkiler...

Filiz, ayakkabıyı giydirmeye çalışan elin parmakları arasındaki ayak bileğinin yumuşak, kibar sıkılmalarını tat-

11 tatlı duyarak bekledi. Ayakkabıyı giydiği halde adam bırakmamıştı bileğini:

— şizinkiler az kuru ama, bu daha az güzel ya-
hut çirkin demek değil şüphesiz. Bana kalırsa...

Taksitçinin sabrı taştı:

— Kısa kes be, kısa kes be yahu!

Kunduracı şimşek gibi baktı:

— Peki bey baba, hay hay bey baba, kızma!

— Bayanlar yabancı değil. Haftadan haftaya vere-
bildikleri kadar getirip verecekler. Kefilleri ben'im. Ayak-
kabılar tamam mı?

Kurt ayakkabıcı:

— Ayakkabılar da tamam, dedi, taksit de. Kefile me-
file ne lüzum var efendim? Verirler, vermezler, başka
alırlar...

Filiz, yerdeki küçük aynaya bakıyordu ayakkaplarına.
Birden taksitçiyi de, ayakkabıcıyı da unutuvermişti; kah-
verengi yüksek topuklularının aynadaki görünüşünde. Ger-
çekten de çok yakışmıştı. Hem bu ayakkaplar onu az da-
ha mı büyötmüşlerdi?

Eskiler sarıldı, yeniler ayakta, dükkândan çıkıldı.

— Gene buyurun efendim, tekrar tekrar bekleriz...

Taksitçi, yolda:

— Sakın bensiz gideyim demeyin ha!

Adamdan ayrıldıktan sonra Nur:

— Onsuz gidersek n'olur?

— Hiic.

— Bizi o mu koruyacak?

Filiz güldü:

— Öyle ya!

— Yani kaptırmıyacak bizi başkasına..

— Aklınca.

Mahmutpaşa yokuşunu yeni ayakkaplarıyla iniyorlar-
dı. Sağdan soldan:

— Batan geminin malları, batan gemlinin mallarını...

— Mendile gel mendileeee...

— İkizlere takke, ikizlere takkeeee...

— Vay, küçük hanım.. Hayırlı olsun pabuçlarınız! Ne o? Kötü bir şey söylemedim ki...

— Ablalara bak ablalara, Allah bağışlasın..

— Kardeş galiba..

—

—

Ayakkaplarından Filiz de memnundu, Nur da. Filiz, onu az daha büyümüş gösterdikleri için, Nur da, köşe başındaki bakkaldan ekmek, makarna, öküz başı çivit, pirinç falan almağa giderken sarı saçlı, mavi gözlüye rastlıyacağı için.

Evde anneleri ayakkaplarını çok beğendi. Paketleri açtı, etekliklerle blûzluklar da güzeldi.

— Peki, dedi, hani kardeşinize, hani annenize bir şeyler?

Filiz birden büyük bir düşüncesizliklerini farkederek:

— Sahi, dedi. Nur, annemin hakkı var!

Nur bayağı kızdı:

— Ben söyleyecektim ama, bırakmadın ki.. İnsanı çabuk çabuk...

Annesine döndü:

— Adam, ne isterseniz alın dedi, kızın hiiiç...

Filiz'in kaşları hemencik çatıldı:

— Mani oldum değil mi?

— Oldun tabî.

— İyi ya, git bensiz, ne alacaksan al!

— Alırım tabî.

— Kendi hesabına borçlan ama..

Nur da kızdı:

— Borçlanırım ne var?

— Nasıl ödersin sonra?

— Ödiyemezsem kalır!

—

—

Onlar çekişedursun, en küçük; kedi gibi geldi, pabuçlara baktı ilkin, sonra etekliklerle blûzluklara. Ne o? Ona hiçbir şey alınmamış mıydı? Tabî, kim düşünürdü

onu? Allah belâsını versindi küçüklüğün. Ama bir gün büyüyecekti elbette. O zaman görecektlerdi. Taksitçiye yalnız başına gidecek, kendine her şey alacaktı, her şey. Onlara? Hiiiç...

Öfkeyle blûzlukları ucundan tuttu, yere attı:

— Hiç güzel değil!

Çeneye dalmışlardı, duymadılar. Yalnız annesi, yerden blûzluğ u alırken:

— Doğru dur kız, dedi.

Tekrarladı:

— Hiç güzel değil, hiç!

Neyin, niçin güzel olmadığının sorulmasını beklediys e de aldıran olmadı. Zaten kendi havalarındaydılar, duymamışlardı. Buna da ayrıca içerliyecek:

— Büyüyüm de görürsünüz, dedi.

Gene aldırış edilmeyince, büsbütün kızdı:

— Pisler!

Bekledi. Sonra yerden annesinin terlik tekini aldı, Filiz ablasının ayağına attı. Terlik ayağa değdi ama, o kadar. Sonra öteki teki aldı, daha hızlı attı. Canı yanmıştı Filiz'in:

— Dur kız, dedi.

— Durmıyacağım işte!

Bir kıyıda ki bir teneke kutu kapağını kaptı:

— Bununla kafanı kırarsam...

— Kır bakalım!

— Yok, senden korkacaktım hanımefendi...

Annesi, Filiz, Nur fllân üstüne yürüyecekmişçesine davranınca, kapağı bırakıp sokağa kaçmak üzere kat kapısından fırladı. Bekledi. Gelmiyorlardı. Merdivene oturdu, başladı:

— Hiç güzel değil, hiç güzel değil işte, hiç. Sen de çirkinsin, Nur da. Annemi de sevmiyorum. Ben yalnız babacığımı seviyorum. Siz gelin olup gideceksiniz, ev bana kalacak. Allah ikinizin de belâsını versin. O zaman rahat edeceğim. Siz olmasanız her şeyi bana alırlardı. Mikrop lar. Gelin olup gidin. Kocalarınız öldürür işallah sizi. Hiç acımam, tabî acımam, acımam işte...

Yüksek topuklular, taftadan kloş eteklik, kısa kollu beyaz blûz...

İşe her günden, herkesten önce gelmişti. Kitap deposunun kapısına sırtıyla dayanmış, yüksek topukluları, siyah taftadan kloş etekliği, beyaz blûzunu düşünüyordu. Bunca yıllık yaşantısında ilk giyiyordu kendi kazancından, gönlünce pabuç, eteklik. Blûz, eteklik; yüksek topuklular iyiydi. hoştu, seviyordu ama, beyaz blûzunun kollarını ne diye uzun yaptırmamıştı? Uzun yaptırsa da, dirseklere kadar sıvasa daha iyi olacak, kollarının inceliği görünmiyecekti. Annesi, haminnesi, arkadaşları «Hiç de ince değil. Yapın minyon. Bu minyon yapıya göre kollar...» diyorlardı ya, kanmıyordu. İnceydi kolları. Göğsü de kuru gibi. «— ... canım bana ne herkesten? Erkekler en çok bana takılıyorlarsa ne yapalım? Bilmiyor muyum ben? Nec-lâ'nın kolları nasıl? Kalın kalın. Patronu, bayılıyorum sana, diyormuş. Pis. Pis, evet. Niçin? Ne bileyim ben? Pis işte. Yirmiiki yaşındaymış. Her hafta mavi hususi, oooh, haaaydi Boğaz'a. Pırıl pırıl otel...»

Tarabya neresiydi, Tarabya'daki oteller gerçekten konforlu muydu Neclâ'nın anlattığıınca? Bilmiyor ama, öyle herhalde. En çok tutulduğu, mavi hususi. Bir de cumartesi paydoslarında kırmızı kırmızı boyalı dudaklariyle beklerken, patronundan «Bizimki» diye söz etmesi!

«— Aaa.. tepem atıyor ama!»

«— Ne var kız?»

«— İfrit oluyorum be!»

«— Kime?»

«— Bizimkine!»

«— Sizinki kim?»

«— Uuuf Filiz. Bilmiyor musun?»

Bilmez olur mu? Biliyor bilmesine ya, mahsustan, inadına. «Bizimki..»

Kaç sefer «Nerden sizinki?» demek geçti içinden. «— Sizinki nerden oluyor? Adamın sekreterisin. Haaaydi

sevgilisi diyelim...» diyecek oldu, diyemedi, tuttu kendini.

«— Bizimki canım, bizimki işte. Sağ olsun, pek savruk. Bugünün cumartesi, benim de onu iğne üzerinde beklediğimi unutuverir!»

«— Demek unuttur?»

«— Ne demek istiyorsun?»

«— Hiç şekerim...»

En son cumartesi demişti bunu. Neclâ deliye dönmüştü. Unutulacak kadın mıymış. Amma da güveniyordu kendine. İstese Filiz de bir tane yakalar, onunki de onu mavi, mavi değilse kırmızı, kırmızı olmazsa bej, bej olmazsa yeşil hususilerle alıp götürür. Adalara bile götürür be. O, «unutulacak kadın» değil de, Filiz unutulacak kız mı? Kollarının kalınlığı, tırnaklarındaki ojeyi çıkarsa, ne farkı kalır Filiz'den? Yirmiki yaşında. Yalan. Var sağlam yirmi-beş, yirmialtıysında!

Onun ardından da Filiz'e dedikleri gibi, «— Yavrum!» filân diyorlar mı bakalım? Ne yani, istese Mahmutpaşa'daki taksitçiye iki kırıtır, gelsin etekliklerin, blûzların, elbiseliklerin daniskaları. Ayakkabıcıya da falan filân...

Birden yüksek topukluları aklına geldi. Eteğinin ucunu hafifçe kaldırıp ayakkaplarına baktı, içi sevinçten çalkalandı:

— Canım, dedi, caaaanım.. İyi ki aldım sizi be!

İçinde hemencecik Neclâ:

«— Biçimini hiç beğenmedim Filiz. Ne diye bana söylemezsin de birlikte gidip alalım?»

Tepesi attı. Karşısında gerçekten Neclâ varmışçasına, sesli sesli:

«— Ben çok beğeniyorum. İyi ki aldım..» dedi.

Neclâ sanki burun kıvrırdı:

«— Aldınsa aldın, bana ne? Sana zaten iyilik yaramaz ki!»

Pis Neclâ, kıskanç Neclâ... Şimdi gelirse de yeni ayakkaplarını görse, gerçekten de burun kıvrırdı. Geçen hafta mavi hususilisini beklerken, Filiz'e, neden hâlâ git-

mediğini, sormuştu. Niçin? Niçin olacak, besbelli: Mavi hususilisi gelir, Filiz'i görür, beğeniverir diye! Pis, evet, pis, pis işte. Ne diye beğenmiyecekmiş? İşe ilk girecekleri gün o kart kart karılar... onların da kalın kolları, boyalı dudakları, hatta ellerinde lise diplomaları olduğu halde patronu Filiz'i beğenmemiş miydi? Mavi hususili de beğenebilirdi pekâlâ. Beğensin. Beğensin ama, o kadar. Yalnız, o pis Neclâ'ya: «— Ne güzel kız o öyle?» desin. Neclâ küplere binsin. Kavgâ etsin adamla. Adam tokatlasın. Bütün geceyi uykusuz geçirsin, hastalansın, ölsün...

«— Hayır, hayır,» diye geçirdi, «... ölmesin. Ölüm kötü şey. Ölümden korkarım ben. Dedem kanserden mosmor öldüğü zaman, ayyyyyy...»

Eliyle tahtaya vurdu. Sonra avukatın yazıhanesine gitti. Hiç kimse gelmemişti henüz. Yazıhanenin tozlu pencere camları. Tozlu, kirli ama, boy aynası gibi, boy aynası kadar işe yarıyordu. Neclâ bu camlarda çokluk kendine bakardı. Filiz de sağdan baktı kendine, soldan baktı, önden, görebildiğince arkadan.

Neclâ'nın arkadan görünüşüyle kolları. Kolları gerçekten de, kalın kalındı. Allah kollarını Neclâ'ninki gibi kalın kalın yaratmamışsa... Ama belki de çocukluğunun darmadağın geçmesindendi. Babasına vardığı sıra annesi ondört mü, onbeşinde miymiş ne. Filiz'in kundağını atar atar komşu kızlarıyla ip atlamağa gidermiş. Bu yüzden güneş altında uzun uzun kalmış birinde, sağ gözü güneşte bozulmuş. Bozulmuş ama, bakılınca kimse seçmiyor, bozukluğu. Tam tersi. Şehlâ hafifçe. Galiba erkekler üzerindeki etkinliği biraz da buradan geliyor:

«— Gözler, ah o gözler, anam babam...»

«— Gözlerinizden aşk akıyor biliyor musunuz?»

«— O bakışlar, ah o bakışlar...»

«—»

«—»

Evet, biliyor, gözleri. Doğru. Ama asıl kolları. Çok değil, birazcık kalın olsalardı... Bundan sonra çalışıyor. Bol et yer, kalınlaştırır. Ama şu yüksek topuklular... ne iyi etti aldığına!

Neclâ'nın inadına:

«— Güzel tabî, tabî güzel. Sana ne? Verirsem giymel!»

«— Giymem tabî. Mahmutpaşa işi, taksitle alınmış, âdi şeyler. Öldürseler giymem!»

«— Seninkiler ya?»

Çalımla:

«— Krokodil mağazasından!» demişti. «..... bizimkiyle uğradık geçerken. Üç dört tane alalım dedi de ne yapacağız dedim...»

Gene yüksek sesle:

«— Pis!»

Dedi. Dedi ya, ürktü birden. Acaba bir duyan olmuş muydu? Çevresine bakındı, kulak verdi, tısss. Rahatladı. ama, ne? Bir gün kalkıp, Krokodil mağazasına gitse, ayak-kabılara baksa. Nasıl olsa asılırlardı. Param yok dese. Aman efendim, küçük hanım ne zararı var? Alın sonra verirsiniz. Alsa, gelse... Ya da hayır, Mahmutpaşa'daki taksitçi'ye gitse. Benî Krokodil mağazasına götür, ayakkabı al, dese. Herif can atardı vallahi. Hem de, zil çalardı etekleri. Sonra ya? Atardı belki de bir taksiye, ver elini Boğaz. Boğaz, ya da Tarabya. Neclâ'nın anlattığı otellerden biri. Pancurları çekili zarif yapılar. Koridorlarda gölge gibi doluşan garsonlar. Yatak odaları, karyola. Taksitçi artık kimbilir nasıl saldırırdı? Kilitlerdi herhalde kapıyı, önce. Neclâya öyle yapmıştı mavi hususilisi. Anlatmıştı bir gün. Otel odasının kapısını kilitlemiş, sonra üzerine atılmış Neclâ'nın. Taksitçi de Filiz'in üzerine. Ayyy ne kötü...

İçinden tuhaf bir korku geçti.

Hayır hayır, onu hiç kimse, ne Boğaz'a, ne de Tarabya'ya götürebilecek! Bir zamanlar Atom. Atom ama, çok oldu o yıllar. Atom, Tarabya'ya filân götürmemişti ki. Vatan caddesi asfaltının kıyısına. Gece, Elektrik ışıklarının ulaşamadığı koyu karanlıklar. Caddeden lâmbaları yanık taksiler, dolmuşlar, kaptıkaçtılar geçiyordu. Ama o zaman başka canım, hem ne, Atom'du o, canım Atom diyor-du. Başka o...

Aklına pabuçları geldi, baktı, yeniden beğendi. Ama kolları Nur'unkiler gibi kalın olmalıydı. Neclâ'nın Kroko-dil'ine rağmen, hiç kimsenin böyle şık, cici pabuçları olamazdı efendim, olamazdı işte, zorla mı? Demin otobüste gelirken.. O, kara bıyıklı az berisindeki sarışın, boyuna arkadan bindiren pos bıyıklı, başkalı... Ya dudakları ace-mice boyalı kart karının dik dik bakışı?

Öğürdü: Ööö... Günün birinde Filiz de mi onun gibi olacak?

«— Allah yazdıysa bozsun. Ben hiç yaşlanıp kartlaş-mıyacağım!»

Hep böyle, hep bu kadar çocuk kalacak. Yaşlı, genç erkekler ardından koşacak, lâf atacaklar... gittiği her yer-de hemen ilgi çekecek, saygı görececek ama, bu saygı yaş-lılara gösterilen cinsten sıkıntılı değil. İçten, sımsıcak, şi-ir dolu, yatmak, öpüşme dolu...

«— Nereye gitsem herkes bana bakıyor. Kollarımın inceliğinden hiç kimse söz açmadı şimdiye kadar. Kolları-mın inceliği belki de benim kuruntum. 'Kollarım haminne-min falan dedikleri gibi, bana göredir. Hiç kimse ince bul-muyordur.

Avukat penceresinin tozlu camlarında kendine yeni-den baktı.

«— ince bulsalar neden söylemesinler? Yav-rum çok tatlısın ama, kolların çok ince diyebilirler. De-miyorlar. Neclâ bile demedi. Demek ki değil!»

Birden, depodaki kitaplar arasından Karneci'nin bir kitabını hatırladı, kendine öğüt verdi:

«— Yavrum Filiz, üzüntüyü bırak, yaşamağa bak!»

Gene kirli camlar, gene kolları. İnceydiler işte, ince!

«— Uuuuf şu pis camlar da. O hayvan ne diye silmi-yor sanki? Mavi briyantınle saçlarını oğup tarasın anca. Eşek. Evet ama, Neclâ hanım, bir gün ben de ruj, oje, görürsün sen. İnadına gözükeceğim mavi hususiline. Mak-sadım kötülük değil, vallahi değil. Sana tutuluyorum da ondan. Ne? Metelik vermez mi? Banaa? Ooo? Metelik vermez haaa??? Kafamı kızdırıyorsun Neclâ! Vallahi ka-

rişmam, oynama benimle. Ben oynanacak bir kız mıyım? Ayol dudaklarımı filân boyamağa, ne lüzum var? Arada karşılaştığımız zamanlar nasıl baktığını, neler demek istediğini bir bilsen...»

Merdivenleri ağır ağır çıkan birinin ayak sesleri.

Bir suçtan kaçarcasına, ayaklarının uçlarında, depo kapısına geldi. Anlamıştı. Sağdaki ufacık moruk. Arada dilenci, paçavracı ya da kuş yemi satan küçük kızların çekinerek yazıhanesine girdikleri mavi gözlü ihtiyar. Nec-lâ göz kırparak: «Sübyancı» diye fısıldamıştı.

Filiz'i görünce, umutla güldü:

— Vay, yavrum, berhaba.. Nasılsın?

Filiz süt koka koka:

— İyiyim amcacığım, teşekkür ederim..

Mavi gözlerde artan umut, sonra kuşku... çevreyi koklarcasına kolladıktan sonra:

— Sen bugün, benden de erkencisin...

Kurnazca:

— Başka gelen olmadı mı?

— Hayır.

— Fakat bu ne şıklık? Bu ne güzellik?..

Elleri titreye titreye, çenesini okşadı:

— Yavrum benim, elmas yavrum. Maşşallah maşşallah.. Arada neden benim odaya kaçamak yapmıyorsun?

Filiz güldü içten içe. Ah moruk, ah koca moruktu. Birden öfkelenip bağırsa çağırsa, kıyametleri koparsa ama da ters mers olurdu ha!

— ... çayım var, kahvem var, kakaom bile var kız. İstersen sana dondurma getirtirim...

Birden Filiz'in yüksek topuklularına dikkat etti:

— Ooo.. dehşet. Bunları yeni mi aldın?

— Yeni aldım.

— Ne zaman?

— Dün.

— Kaça?

Omuz silkti:

— Ne bileyim ben? Taksitle aldım...

— İnsan aldığı malın fiyatını bilmez mi? Bana bak: Taksitçilere fazla sokulmağa gelmez ha!

Lâf olsun diye:

— Ne olur?

— Ne mi olur? Öperler seni sonra kız!

Filiz mahsustan fıkır fıkır güldü.

Mavi gözlü ufacık ihtiyarın umutları öylesine arttı ki, titreyen sesini iyice kısarak:

— Şayet taksidi ödeyemezsen, bana gel! dedi.

Filiz hep anlamamışçasına:

— Ne olacak?

— Ben sana borç veririm, götürür ödersin!

— Ya size ödiyemezsem?

— Aldırma.

Merdivende yeni bir ayak sesi. Tavşanı hatırlatan ufacık ama, kurt zampara odasına kaçiverdi. Filiz içten içe gülererek, «Sanki,» dedi, «... sen de aynı şeyi yapmağa kalkmaz mısın? Ha taksitçi, ha sen!»

Merdivenin alaca karanlığında avukat kâtibinin ışıltılı taralı saçları.

Filiz hemen ciddileşivermişti. Hatta depoya kaçmak geçti içinden bir an. Geç kalmıştı. Kaşlarını ince ince, kara kara çatıp kaldı olduğu yerde.

Avukat kâtibi Filiz'i değişik giysileri içinde bulunca şaşaladı bir an. Durakladı. Gözleri parladı. Bir şeyler söyleyecek oldu. Çekindi. Ama herhalde bir şeyler söylemesi de gerekiyordu:

— Günaydın, dedi. Maşallah...

Filiz inadına alabildiğince ciddî:

— Ne maşallahı?

— Hiç, yani, şey...

— Ne?

— Yüksek topuklular, eteklik, blûz...

— Evet?

— Çok yakışmış da..

Hoşuna gitti:

— Mersi.

Şımardı:

— Çok da güzelleşmişsiniz. Her zaman güzelsiniz ya, şimdi her zamandan çok!

Bu oğlanı sevmiyordu ama, övmüştü onu. Öven her insana duyulan sempatiyi duydu Filiz. Ne diye kaşlarını çatacaktı? Niçin kızacaktı ona? «Her zaman güzelsiniz ya, şimdi her zamankinden çok!» diyene kızılır mıydı?

— Mersi mersi. Beni şımartacaksınız..

— Siz şıarmamazsınız ki!

Şaştı:

— Niye?

— Bambaşka kızsınız siz. Neclâ sizi öyle kıskanıyor ki...

Dikkat kesildi:

— Beniii???

— Evet.

— Niçin?

— Patronu geçende sizi benden sordu. Söyledim. Bu da duydu. Adam gittikten sonra beni bir azarladı ki!

Filiz memnun:

— Niçin?

— Patronuna sizden söz açtım diye.

— Ne dedi benim için?

— Dedi ki.. ama, sakın kulağına gitmesin...

— Merak etme.

— O kız, dedi, kenar mahalle kızı dedi, hem de ga-
liba hastalıklıymış dedi...

Filiz'in yanaklarından öfkenin alı geçti.

— Patron ne diye sormuştu?

— Bu şeker kız kim diye.

— Sen ne cevap vermiştin?

— Kitap deposunda çalışıyor demiştim. Ne para al-
dığını sordu. Bilmediğim için söyleyemedim.

Filiz belirli bir sinirlilik içindeydi.

— Demek benim için kenar mahalle kızı, bir de has-
talıklı dedi ha?

— Fakat, çok rica ederim, belli etmeyin!

— Peki, peki.

Kitap deposunun kapısına dayalı sırtıyla gittikçe artan bir sinirlilik içinde, genç adamı hemen unuttu. Aklında Neclâ, Neclâ'nın kırmızı dudakları, patronu, patronunun mavi hususisi...

«— Demek hastalıklı kenar mahalle kızıyım.. Peki Neclâ, alacağın olsun. Ben sana hastalıklı kenar mahalle kızlarının da sırasında ne cevizler kırabileceklerini göstereceğim. Göstereceğim şekerim, göstereceğim evet, göstereceğim!»

Avukatın kâtibi mi, odacısı mı olduğu belirsiz genç adamsa, Filiz'e, Filiz'in yüksek topuklarına, bacaklarıyla, ince ama, ona çok uygun kollarına, kloş etekliğine, beyaz blûzuna hayranlıkla bakıyordu. Günlerdir cebinde sakladığı mektubu verse miydi acaba? Her sabah bu niyetle geliyor, yüz bulamadığı için, veremiyordu. Mektup şu anda dörde mi, sekize mi, daha mı çoğa katlı, pantolon cebine sokulu elindeydi. Merdivende birden ayak sesleri başlamasaydı, belki de verecekti. Olmadı. Bugün de geçmiş, bugünü de kaçırmıştı.

— Neclâ geliyor, dedi. Sakın benden söz açmayın! Filiz az kalsın tersliyecekti. Delikanlı anlamıştı zaten genç kızın kaşlarının ince ince, kara kara çatılışından. Hızla yazıhanelerine girdi.

Neclâ kalın kolları, kan yalamışçasına kıpkırmızı dudaklarıyla merdiveni çıkıp da Filiz'i yüksek topuklular, kloş eteklik, beyaz blûzla, adamakıllı büyümüş, güzelleşmiş görüverince aklı gitti. Ya patronu geliverir de onu böyle görürse? Ya aklı takılırsa? Ya severse onu?

Filiz meydan okurcasına bakıyordu.

Neclâ yanına sapsarı geldi:

— Ne bu kıyafet kız?

«Hastalıklı kenar mahalle kızı» geçti aklından.

— Beğenmedin mi? dedi.

— Rujunla ojen de olsa...

— Ne olurdum?

— Bilmiyor musun?

— Bilmiyorum.

Neclâ odalarına sinirli sinirli gitti, çantasını bırakıp geri döndü:

— Bilmiyorsan öğren. Sen küçücük bir kızsın. Kadın gibi giyinmişsin..

Filiz dalına basmak için:

— Yakışmamış mı? diye sordu.

Yakışmış demeğe dili varmadı. Kız şımarabilir, kendine güveni artabilir, patronunu tavlamağa kalkabilirdi. Onu, Filiz'i kendi yerinde, adamın yanibaşında tasarladı, boğulacak kadar hırslandı. Günün birinde Neclâ'ya yol verip, kitap deposundan aldığı haftalığın iki katıyla Filiz'i yanına almaz mıydı yani?

Lâf olsun diye sordu:

— Papuçları nerden aldın?

Filiz'in içinde, hep ama hep, «Hastalıklı kenar mahalle kızı.»

— Mahmutpaşa'dan, dedi.

— Taksitçiden mi yoksa?

Yüzü ekşidi:

— Belli belli. Çok âdi şeyler...

— Ne yapalım? Bizim Krokodil mağazasına gücümüz yetmiyor..

Neclâ alındı:

— Yani ne demek istedin?

Omuz silkti:

— Hiç.. Krokodil mağazasında iyilerini satarlar tabi ama, bizim gücümüz..

Neclâ bozulmuştu, belli etmemeğe çalışıyordu. Odaya gidip Gelincik sigara paketi, kibritiyle döndü. Abanoz kadınlarını hatırlatırcasına yaktı sigarasını:

— Sizin gücünüz elbette yetmez şekerim. Ayıp değil ya!

— Niye ayıp olacakmış?

— Olmaz tabî.

— Olmaz.. Çünkü biz...

«Kenar mahallenin hastalıklı kızları...» diye ardını getirecekti, merdivende gene ayak sesleri. Herhalde res-

sandı. Az sonra dökük tepe saçlarıyla ressam, merdî-
veni çıktı. Elinde küçük bir kitap. Filiz'i görünce durdu.
Gözünden kara gözlüğünü çıkardı:

— Vay vay vay, dedi. Bu ne şıklık böyle Filiz? Bu
ne güzellik? Gözlerime inanamıyorum. Sen bir afet ol-
muşsun!

Tam da Filiz'in istediği biçim karşılanıştı. Herkes,
ama herkes Filiz'e böyle demeli, hayran olmalı, bu bi-
çim övmeliydi.

Gene de:

— Yok canım.. dedi.

Ressam hayranlıkla yaklaştı:

— Büyümüş, koskocaman kız olmuşsun hem de.
Öyle değil mi Neclâ?

Neclâ'nın parmakları arasındaki sigara titriyordu ör-
keden:

— Bilmem? dedi.

— Bu kıyafet beyaz perdede yepyeni bir karakter
yaratabilir. İster misin seni filimcilere tanıtayım?

Filiz'in engin hayalleriydi bu ama, gene de:

— Rica ederim, dedi. Filim kim, ben kim..

— Ne demek? Filimciler senden güzelini mi bula-
caklar?

Çok hoşlandığı halde sıkılmıştı. Kitabı sordu:

— Roman mı?

Ressam uzattı:

— Evet. Okur musunuz?

Filiz aldı:

— Güzel mi?

— Çok güzel ama, bilmem hoşunuza gidecek mi?

— Güzelse neden gitmesin?

— Herkesin güzellik ölçüsü başkadır da...

—

—

Neclâ hakarete uğramış, mahvolmuşçasına dikiliyor,
patronunun şu anda gelivermemesini diliyordu. Kız ger-
çekten de çok, ama çok güzelleşmişti. Erkekler, midesiz

erkekler... ayakkaplarını Krokodil mağazasından giyin istersen. Mahmutpaşa'daki taksitçilerden giyinen, hastalıklı kenar mahalle kızlarını sana değişirler. Adam gelip de bunu burada bu haliyle görse, tamam. Tarabya'da o gün, arabasını yol kıyısına park etmişti de tam inecekleri sıra çıkıveren kızlara nasıl aç aç bakmıştı? Filiz kadar var yoktular. Hem de beyaz dikişli daracık, mavi pantolonlu, çilli kızlardı. Filiz gibi... «Güzel» diyemedi.

Konuşmalarına kulak verdi:

— Beğendiniz mi?

— Çok.

— O halde güzeldir!

«O halde güzeldir» i öyle tatlı, insana pırıl pırıl umutlar verecek öyle bir civıltıyla söylemişti ki, ressamın yanaklarından «Umut» un kıvrılı geçti. İçinde kımıldanan, ılık ılık, tatlı tatlı bir şeyler.

Odasına geldi. Duvardaki kimbilir hangi Kuzey memleket güzeli bir genç kıza görmeden uzun uzun baktı. «O halde güzeldir!» diye mırıldandı. «O halde güzeldir! Canım benim. Sen daha güzelsin, sen herkesten, her şeyden güzelsin!»

Bunları sesli sesli söylemişti. Kendi sesinden ürke rek, kapıya korkuyla baktı. «Filiz'im benim!» dedi. Durdu. «Filiz'im!». Peki ama, neden onun Filiz'i oluyordu? Kısa boylu, esmer, tıkız karısı, büyüğü on, küçüğü sekizinde haşarı iki oğlu. Ooof bunlar da. Hele karısı. Esmer yüzü kızarır, gözleri büyür, eksik ön dişini göstererek, başlardı edepsiz edepsiz.

«O halde güzeldir!»

Pencereye gitti, sokağa baktı. Birden mavi hususi. Pencelân'ın patronunun hususisi. Filiz'i birden kıskandı bu adamdan. Şimdi yukarı çıkacak, görece k, durup konuşacak... Yakışıklı, hem de çok yakışıklı olduktan başka, inadına da zengindi. O dururken, Filiz, evli, iki çocuk babası, üstelik fakir bir ressama ne diye...

Mavi hususi, yol kıyısına park etmişti. Yakışıklı adamı

griler içinde arabadan indi. Mahsustan erken gelmişti. Neclâ'dan önce, Filiz'i yakalayıp.. çünkü avukatın kâtibinden öğrendiğine göre...

Neclâ canlandı içinde:

«— O kız mı? Kenar mahalle kızı. Hem de galiba hastalıklıymış!»

Başının bir davranışıyla Neclâ'yı da, hastalıklı kenar mahalle kızını da attı:

«— Hastalıklı olsun, kenar mahalle kızı olsun. O bakışlar, o bakışlar, o bakışlardaki canlılık, seveda, aşk ne bel!»

Merdiveni çıkıp da Filiz'i elinde kitapla dikilir bulunca, kendini tutamadı:

— Vay Filiz abla.. Bu ne şıklık böyle?

Filiz gözlerini kitaptan kaldırdı, gülüverdi:

— Neclâ abla içerde!

Adam, inceltilmiş kapkara bıyığı, gıcır gıcır taralı saçları, belki de Krokodil mağazasından kimbilir kaç liraya aldığı ayakkaplarıyla telâşlı:

— Ne? İçerde mi?

Neclâ da kapıya çıkıvermişti zaten. Öfkeden bembeyaz, bakıyordu.

— Günaydın Neclâ'cığım!

İçeri girdiler.

— Günaydın Vedat beyefendl..

— Ama Neclâ, şekerim...

Genç kadın ufacık ufacık, bembeyaz yumruklarını beline dayadı:

— Neden böyle erken teşrif edildi beyefendi?

Canım ne bilirdi Neclâ'nın ondan önce geleceğini?

— Hiiç, dedi. Ne billeyim?

— Ben biliyorum!

— Nedir bildiğin?

— Vedat!

Genç adam sevgilisini koltuk altlarından tuttu, dudaklarını öpmek istedi. Genç kadın direndi:

— Filiz ablana git!

— Neclâ!!

— Git, git. Böyle erken erken benim için gelemezsin ama, unutma ki Neclâ kül yutmaz!

— Neclâ diyorum!

— Ağzının suyu aktı değil mi?

— Dinlesene yahu!

— Ben senin karın değilim, bana yahu deylp durma!

— Canımın içi...

— Pis, midesiz. Senin ne zevksiz olduğunu bilmez miyim? Tarabya'yı unutmadım daha. Nerde pantolonlu çilli, sıska, hastalıklı karılar, kızlar var çıldırırsın!

—

—

—

Filiz'se bütün bunlardan habersiz, elindeki kitabı okumağa başlamıştı bile. Kahverengi pırıl pırıl kabı üzerinde ağaçlara gömülü bir ahşap köşk. Kiremitleri kırmızı kırmızı.. Filiz'i bu değil, kitaptaki başlayış sarıvermişti: «...ben doğduğum zaman babam Dardanos'ta, bataryasının başında, sarı bıyıklı bir topçu mülâzım-ı sanisiymiş...»

Dardanos neresi? Mülâzım-ı sani ne? Ama anlıyordu ki yıllar, yıllarca öncenin, şu kitabın kahverengisine gömülü kırmızı kiremitli köşkünde doğmuştur. Herkes ya köşkte doğardı, ya da tahta barakada. Ne köşk, ne de tahta baraka. Basbayağı evlerde doğanlar da yok değildi. Filiz gibi. O da ne köşkte doğmuştu, ne de barakada. Güney Anadolu'nun denizi, sıcağı, yağmuru, yeşill, sarısı bol bir ilinde. Annesi, babası zaman zaman içlerini çekerek o il'den, o il'in bereketli toprakları, doyurucu lokmasından söz açarlardı. Bütün bunlar bir yana, kitabın anlatışı sarıvermişti Filiz'i. Konuşur gibi, anlaşılacak tümcelerini şak şak vurmadığı, sade mi sade bir anlatı. Filiz'e ısrarla kendi çocukluk günlerini hatırlatıyordu. Doğuş, hızla büyüüş, sıkıntılı okul günleri, en çok da baba!

Ah bu baba, babalar... Dünyanın bütün babaları ne-

den koca gövdell, kalın sesli birer korku olurlardı sanki? Kitapta böyle bir baba vardı. Beş yaşındaki oğluna bilmediği bir dille yazılmış bir dua kitabını öğretmeğe kalkan, öğrenemediği için insafsızca döğen, merdiven altlarındaki karanlık, çıtırtılı dolaplara hapseden babalardan biri. Filiz'in babası böyle değildi, hiç olmamıştı ama, başka yollardan gene de tıpkısıydı şu kitaptaki babanın!

Ama dünyanın bütün babaları böyle değildi gallba. Çocukluk arkadaşı bir Semra vardı. Gayet iyi hatırlıyor. Yağmuru, toprağı, çiçeğı, yeşili, sarısı, pembesi başka o Güney il'inde kalan bir Semra'ydı. Bahçeleri vardı kocaman. Kocaman bahçelerinde kümes dolusu tavukları, horozları. Bahçenin taa öbür ucundaki bir ağaca zincirden bağılı bir de kurt köpekleri. Bütün gece durmamacasına havlardı da annesi: «— Allah kahretsin şu Süleyman efendiyi!» derdi. Semra'nın babasıydı Süleyman efendi. Bir fabrikada usta demişti birinde Semra. Ne kurt köpeğı, ne sabahlara kadar havlaması, ne de annesinin Allah kahretsin'i. Çok severdi Filiz bu yumuşacık, kızıyla arkadaş babayı. Semra da çok severdi. Hani altın sarısı saçlı Erol, kara bomba Cemal'le filân karı-kocalık oynuyor olsalar da kara bomba kıyametleri koparsa bile Semra aldırış etmez, babasına koşardı. Adam birtakım paketlerle gelirdi eve:

«— Hani benim kızım?

Fırlardı Semra:

«— Buradayım babacığım!»

Süleyman efendi bir yetişkin insan gibi konuşurdu kızıyla:

«— Ne yapıyorsun orada?»

«— Hiç babacığım. Arkadaşlarımla oynuyoruz..»

«— Öyle miii... Arkadaşlarıyla demek? Aferin arkadaşlarına. Al öyleyse bu paketi, arkadaşlarıyla yiyin!»

Portakalı, mandalinası, tatlı limonu, şeker kamışı, muz bol bu kocaman Güney ilinde portakal, mandalina, tatlı limon, şeker kamışı, muz hiç de ikrama geçmezdi.

Çikolataydı İkrâma geçen asıl. Süleyman efendi nasıl da bilirdi İkrâma geçecek şeyi!

Karı kocalık bir vuruşta tuzla buz oluverir, Filiz, Erol, Kara Bomba Cemal filân Semra'nın elindeki paketin çevresini alıverirlerdi. Süleyman efendi, hayır hayır, Süleyman amca, az öteden bakmakta, cıvı cıvı kara gözleriyle memnun, gülmektedir. Ama çikolata paketini o kızı Semra için getirmiştir. Öteki çocuklar da üşüşmüşler, Semra'nın elinden kapmağa savaşılmaktadırlar cicili bicili kâğıtlara sarılı küçük çikolataları. Ne zarar? Süleyman amca güler, habire güler, hiç kızmazdı.

Süleyman amca gibi bir babanın hasretini yıllar yılı çekmişti Filiz. Bu kitaptaki baba da Süleyman amca gibi değil, kendi babasının başka türlü ama, tıpkı tıpkısına kendi babası gibi eve tonla can sıkıntısı getiren, her an bağırmağa, söğüp saymağa hazır, öfkeli bir baba.

Ne acıyor kitaptaki çocuğa!

Sonra büyüyor kitaptaki çocuk. Okula gidiyor. Top oynuyor mahalle aralarında. Filiz gibi. Filiz gibi usulca büyüyordu kitaptaki çocuk da. Gün geldi koca gövdeli, kalın sesli baba evinden uzaklaştı. Uzaklaşırken de koca gövdeli ağırlığını birlikte alıp götürdü. Çocuk artık evde krallığını kurmuştur. Yıllar yılı babalarına güvenip ona alabildiğince çektiren kardeşlerinden öcünü alabilecektir istediğince. Hiç kimse karışamaz ona. Annesi mi? Hadi canım, annesi, babası gibi koca gövdeli, kalın sesli bir korku değildir ki. Damların tepelerinde dilediğince uçurtma uçurabilecek, mahalle aralarında akşamlar ininceye kadar top oynayabilecektir. Filiz de bir zamanlar böyleydi. Tıpkı tıpkısına. Atom'dan çok önce. O zaman basık burunlu bir Tom vardı. Asıl adı Nedret ama, çocuklar Tom derlerdi. Sarı, kıvr kıvr saçlı, mavi burunlu, pardon mavi gözlü diyecekti işte canım, basık burunlu... Tıpkı tıpkısına Amerikalı. O sıralar işte. Tom Nedret, Kitti Sevim, Tarzan Kemâl daha başkaları. Boyunlarında mendil, bacaklarında daracık pantolonlar, semtin ne kadar ağacı varsa onlar üzerlerinde. Karşıdan karşıya

Tarzan gibi bağırışırılar, Amerikan İngilizcesiyle karşılıklar verip alırlardı. Babasına filân boşverirdi böyle anlarda. Babası gelmiş, Filiz nerde demiş, annesi şayet kızmıyorsa binbir yalanla babasını oyalarken, Nur'la haber sallamış vızgelirdi. Ama babasının bu yalanları yemediği de olurdu çokluk. O zaman dayak. Hem de sopayı Nur bulur getirirdi. Kitaptaki çocuğun hain kardeşi gibi. Onun için sevmiyordu Nur'u. Nur sopayı bulup getirmese babası dövmekten vaz mı geçecekti? O başka. Nur getirmese elbette babası bulacak, dövecek, başka bir şey ama, Nur'a ne oluyor? Ne için bulup getiriyordu sanki?

Evet evet, kitaptaki çocuk oluvermişti Filiz! Hani bir gün böyle bir çocuk karşısına çıkıyorsa... Ama çok büyümüş olacaktı şimdi herhalde. Olsun. Böyle çocuklar ne kadar büyürlerse büyüsünler, çocuk kalırlardı. İsterse otuz, kırk, elli yaşına bassınlar. İhtiyar bile olsalar gene çocukturlar. Şu minnacık ihtiyar belki de öyledir ama asıl Münevver hanım teyzenin kocası ayakkabı tamircisi Kadri amca... Ufacık, tatlı mı tatlı bir ihtiyardır Münevver hanım teyzenin «Sarsak ihtiyar» ı. Hiç de sarsak değil. Asıl Münevver hanım teyze sarsak. Kibritle sigarasını yakarken elleri nasıl titriyor? Ama Kadri amca hiç de öyle değil. Sigara bile içmiyor. Sonra ne kadar sever çocukları! Ayakkaplarını onarır para almaz, karşıdan karşıya nanik yapar, kâat şekerleri verir, ufacık dükkânına oturtur da bakkal Hacı Nuri gibi sıkıştırılmaz bile. Sıkıştırırsa çocuklar bir şey demezler oysa. Ama sıkıştırılmaz!

— Ooo... Bu ne fiyaka böyle kız?

Gözlerini kitaptan kaldırdı: Patronu, Maşa!

Kitabı kapatıp, arkasına sakladı:

— Koskocaman kız olmuşsun. Gel içeriye...

Elinde kitap, patronunun ardından içeri girdi. Adam kapıyı kapadı. Upuzun boyu, üstleri alınmış kapkara bıyığıyla Filiz'e sokuldu:

— Ben dayanamam bu kadar güzelliğe!

Sarmısak kokuyordu soluğu.

— Gene paça mı yediniz?

— Evet. Ne var?

— Leş gibi sarmısak kokuyorsunuz da...

Adam doğruldu:

— Mahmurluk söktürmek için anam, ne yapayım?

— Ne mahmurluğu?

— Akşamdan kalmayım da...

— Ne demek o?

— Yani akşam içtim, hem de eşşekler gibi!

— A a...

Akları kanlı iri gözleriyle Filiz'e gene sokuldu. Filiz az geriledi:

— Eşşekler gibi hem de Filiz!

— Ne içtiniz?

— Eşşekler gibi ne içilir?

— Bilmem. Su mu?

— Rakı be, rakı!

— Eşekler rakı içmez ki...

Üzerinde durmadı adam:

— Senin için içtim, dedi.

— Benim için mi?

— Senin için!

Filiz anladı anlamasına ama anlamamış gibi davran-
dı:

— Ben size için demedim ki!

Adam elleri arkasında, deponun içinde gitti geldi, geldi gitti. Son gelişinde gene tam karşısında durdu. Sarmısak kokulu soluğuyla eğildi Filiz'e:

— Sen daha çıkmazsın böyle şeyleri yavrum. Ağ-
zın benimki gibi sarmısak değil, süt kokuyor. Ama bir
gün anlıyacaksın. Fakat, bunlar ne böyle? Bu yüksek
topuklular... Vallahi dayanamam bu güzelliğe Filiz!

Birden saldırdı. Filiz bunu her an beklediği için te-
tikteydi. Sertçe itti adamı:

— Pis!

Adam upuzun, kupkuru, az ötesinde soluyordu. Hırs-
lanmış vahşi bir hayvan gibi. Filiz'in elindense kitap yere
düşmüştü. Beyaz blûzu altında yüreği çarpıyordu.

Adam gene saldıрмаğa yeltendi.

— Canım benim!

— Ben senin canın değilim!

— Şekerim..

— Şekerin hele, hiç!

— Neyimsin ya?

— İşçin..

Yeni bir saldırış. Filiz yüksek topuklarıyla kaçtı.

Adam kovaladı. Kaçma, kovalama, kaçma:

— Seni valiahi billâhi babama söyleyeceğim!

Tam yakalanacaktı, ateş saçarak parladı:

— Boyundan posundan utan. Haftada elli lira veriyorsun diye. Vallahi söyleyeceğim babama, billâhi söyleyeceğim. Beni orospu mu yapmak istiyorsun?

Adam ayıldı. Kendine geldi bir an.

— Neler söylüyorsun kız?

— Söyleyeceğim, babama söyleyeceğim, seni herkese rezil edeceğim...

— İnanmazlar ki. Yalan derim!

— Ben de çıkarım yanından..

— Nereye gidersin?

— Başka yerde iş bulurum.

— Nereye gidersen git, nerede iş bulursan bul rahat bırakmazlar. Ben bunca zaman sabrettim, kendimi tuttum. Başkaları bu kadar da sabretmez!

Sıkılı yumruklarıyla bağırdı:

— Orospu olmak istemiyorum, istemiyorum işte!

Adam birden bambaşka gözle baktı kıza. «— Orospu olmak istemiyorum, istemiyorum işte!»

Usul usul yaklaştı.

Filiz kaçacak oldu.

— Dur, dedi adam. Kaçma!

— Ne olacak kaçmazsam?

— Sana ciddi bir teklifim var.

— Ne teklifi?

— Karım yaşlı ve hasta...

— Eee??? dedi Filiz.

— Onu boşayıp seni alacağım.

Filiz elinde olmıyarak gülüverdi. Sonra hemen çatılan ince, kapkara kaşlarıyla clddileşti:

— Koskocaman adam utanmıyor musun bana böyle şeyler söylemeğe? Ben senin çocuğun yerindeyim. Bak vallahi işi bırakırım!.

Öyle sert, öyle kesindi ki. Üstelemekten vazgeçerek, yere düşürdüğü kitabı aldı, baktı sonra:

— Bu kitaptan bizde yok, dedi. Kimden aldın? İnadına:

— Ressamdan!

Maşa deliye döndü bir an:

— Ben sana onunla konuşma demedim miydi?

— Dediydiniz..

— Niçin konuşuyorsun? Neden kitap alıyorsun?

— Ne çıkar?

— Ahlâksızın biri o bel

Filiz gülüverdi. Adam öfkeyle üstüne yürüdü. Kaçtı. Sordu adam:

— Niye güldün?

— Ahlâktan bahsettin de..

— Ne olmuş?

— Az önce üstüme hayvan gibi saldırdınız. Şimdi de ahlâktan behsediyorsunuz. Ressam hiç böyle yapmadı.

Adam sarsıldı. Ciddileşti. Patronluğunu takındı:

— Ben kâğıt işiyle meşgul olmaya gidiyorum, dedi. Elindeki kitabı masanın üstüne fırlattı.

Filiz, deponun nemli serinliğinde yalnız kalmıştı gene. Ferahladı. Maşa'yı unuttu. Neclâ'nın patronuna güldü. Ressamın dediklerindense gurur duydu. O ağırbaşı, o terbiyeli adam beğenmişti demek?

Daha sonra kitabı yeniden aldı. Bir iskemle çekip deponun ana caddeye bakan penceresi önüne oturdu. Sonra da kitaba daldı gitti.

Artık ne Neclâ, ne Neclâ'nın mavi hususili patronu, ne tavşan bakışlı minnacık ihtiyar, ne avukat kâtibi, ne Maşa, hatta ne de Ressam. İçinde sadece elindeki kitabın küçük adamı. Kasketi ensesine yıkılı bir küçük adamdı bu. Çocukluğu tıpkı tıpkısına Filiz'in çocukluğu gibi birtakım korkular içinde geçmiş, biraz büyüyünce o korkuyla geçen günlerin öcünü alırcasına hırçın.

Sonra bir büyük şehir... Güneş güneş, muz muz, yağmur yağmur, yeşil yeşil. Ilık gecesine tramvaylarının mavi şimşeklerini salan bir yaşantı. Filiz o kitabın güneş güneş, ılık ılık, muz muz günlerinin enseye yıkılı kasketin sahibiyle birlikte yaşıyordu. Cetvelle çizilmişçesine dümdüz sokaklarda, dev apartmanlarla birlikte küfrediyorlar, sonra açlıklarını dev apartmanlardan birinin nemli gölgesi, ya da güneşin altında masmavi bir rahatlıkla uzanan denizin kıyısında yeşil soğan, fırından yeni çıkmış sıcak ekmek, beyaz peynirle gideriyorlardı.

Bir basımevi vardı daha sonra. Muz hevenkleri, portakallar, sarı sarı limon, mandalina, elma, armut dizilerinin daracık bir sokağından geçilerek gidilen bir basımevi. Orada çalışıyordu o, incecik kolları, korkusu, beceriksizliğiyle. Kırmızı fesli ustasının arapça öfkesi karşısında siniveren, postallarının patlak yenlerinden utanıp yerlere geçen, bu patlak yenleri Rum kızı Eleni'ye göstermemek için akla kararı seçen bu tüysüz çocuğu seviyordu. Basımevinin ardındaki çikolata yapımevinde çalışan Eleni'nin yerinde olmak isterdi. Onun sevgilisi. Hem galiba o'nda bir parça da Atom'luk vardı. Sahi, Atom'du o be. Hani Çingene çocuklarının alabildiğine top oynadıkları Vatan Millet asfaltları kıyılarının elektrikler içindeki gecelerinde birlikte pırıl pırıl hususilerin ardından gamato salladıkları Atom. Atom da çok küfredirdi, kasketi ensesine yıkılı genç adam da. Atom hususilere, kasketi ensesine yıkılı ise apartmanlara. Evet, evet, Atom'du o. Onun bir zamanlardaki Atom'u. «Anam Atom, canım Atom, sevgili Atom!»

Ama hayır, Filiz, o artık Vatan Millet asfaltlarının elektriklerle alacalanmış Çingene çocukları çığlıkları yüklü futbol geceleriyle birlikte çokook çok gerilerde bırakmıştır Atom'u. O Atom kabadayı, serseriydi, korkunç yumrukları, kalın sesiyle insafsız. Kasketi ensesine yıkılı genç adamsa bütün küfrüne, öfkesine, kinine rağmen arkadaş gene de. Filiz'e öyle geliyor hiç olmazsa. «—... sevmiyorum seni Atom, sevmiyorum efendim, sevmiyorum! Zorla mı? Bir zamanlar sevmiş olabilirim. Defol, girme düşünlerime, çık, nereye gidersen git. Sen artık benim ne anam Atom'umsun, ne canım Atom'um. Sen kaba bir serserisin. Senden zarar gelir. Ben minare boyundaki dalgalarıyla karanlık Atlantiklerde onunla çalkalanabilirim, korkmam da, seninle Yenikapıda, Kumkapı'da. Ahırkapı'da durgun Marmara'nın maviliklerinde korkarım. Sen birinde beni az kalsın... Hadi hadi. Defooooo!!!!»

Kasketi ensesine yıkılı küçük adamla binmeliydiler üç bacalı koskocaman bir vapura. Dağ gibi dalgalarına açılmalıydılar Atlantiğin. Dağ gibi dalgalarda ceviz kabuğu kadar ufacık kalmalıydı üç bacalı. Korkmalıydı korkmasına, büyük büyük açılmış gözleriyle sarılmalıydı ona:

«— Korkuyorum!» demeliydi.

Filizinkiler gibi ince ama güçlü mü güçlü kollarıyla sarmalıydı Filizi:

«— Korkma, ben varım!»

«— Biliyorum ama gene de korkuyorum..»

«— Neden korkuyorsun?»

«— Batarsak?»

«— Yanında ben varım!»

«— Birlikte batarsak?»

«— Benimle birlikte batmak istemez misin?»

«— Boğulursak?»

«— Benimle birlikte boğulmak...»

«— İsterim ama, ben yaşamak istiyorum, yaşamayacağım çok seviyorum!»

«—»

«—»

Üç bacalı kurtulamayıp batsa bile, onlar kurtulma-
lıydılar. Küçücük bir kayık, ya da bir tahta parçasıyla yü-
ze yüze ıssız bir adaya çıkmalıydılar. Boy atmış ağaç-
ların geniş yaprakları, yemyeşil çimenler, kırmızı, sarı,
kara, turuncu sesleriyle vahşi kuşlar, çivit mavisî gök,
süt mavisî deniz...

«— Şimdi ne yapacağız?»

Ensesine yıkılı kasketiyle dalgın, çivit mavisî göğ-
e bakmalıydı, vahşi kuşların kırmızı, yeşil, turuncu, kara
haykırıışlarına, geniş yapraklarına boy atmış ağaçların,
süt mavisine denizin. Gülmeliydi niçin güldüğü belirsiz,
aklına bir şey gelmeliydi. «— Gel!» demeliydi. Gitmeliydi
Filiz ardından karısı gibi. Durmalıydı yanında. Bakma-
lıydı, beklemeliydi. Ama o bilmemeliydi ne yapacağını.
Bilmediğini belli etmemecesine dikilmeliydi. Sonra iki sı-
ra bembeyaz dişleriyle gülüvermeliydi Filiz'e bakarak. Fi-
liz şımarmalı, sarılıvermeliydi. Kuşlar uçuşmalıydı çev-
relerinde tavus tavus, kanarya kanarya, bülbül bülbül.
Karga karga değil. Sevmezdi kargaları. Ne karga, ne bay-
kuş, ne virane. Her yer mavi mavi, yeşil yeşil, sarı sarı...

«— Biliyor musun ne yapacağız şimdi?»

Nereden bilecek?

«— Önce bir yer kendimize...»

Kuru ağaç dalları, geniş yapraklar, çiçeklerden, bir
kulübe yapıvermeliydiler. Meyveler toplayıp getirmeliydi-
ler ağaçlardan. Gece bastırmadan önce güneş mavi de-
nizin taa uzaklarında batmalıydı koskocaman, kıpkırmı-
zı. Kıyının hafifçe nemli kumlarına oturup yanyana, bir-
birlerine yaslanarak seyretmeliydiler. Konuşmadan. Ko-
lu omuzunda, yanağı ince boynuna dayalı. Ağlamak gel-
meliydi içinden. Ağlamalıydı da. O hiç aldırış etmeden
uzaklara, güneşin kıpkırmızı, kocaman battığı uzaklara
bakmalıydı. Sonra daha hızlı ağlamalıydı. Filiz. O zaman
sormalıydı gözlerini uzaklarda kan kırmızısı batan güneş-
ten ayırmaksızın:

«— Niçin ağlıyorsun?»

Hemen karşılık vermemeliydi.

O biraz da hırçın:

«— Ha?»

«— Hiç» demeliydi sadece.

«— Nasıl hiç?»

«— Bilmiyorum.»

Çevik, şimşek kadar çevik bir davranışla kolları arasına alıvermeliydi onu, kucağına yatırmalı, ince ama güçlü kollarıyla sarmalı, sıkmalı sıkmalıydı.

«— Söyle!»

«— Neyi?»

«— Niçin ağladığını!»

Kahkahalarla gülmeliydi birden. Katıla katıla, gözlelerinden yaşlar sıza sıza. Kızmalıydı. Atmalıydı kucağından kumlara. Yuvarlanmalıydı Filiz. Tam mavi sulara yuvarlanırken koşmalıydı, yakalayıp çıkarmalıydı...

«— Deli misin sen?»

Somurtmalıydı şimdi de.

«— Yağmura benziyorsun, fırtınaya benziyorsun, fırtınaya!»

Derli toplu, hanım hanımcık sormalıydı:

«— Başka?»

«— Ne bileyim ben?»

Kollarından fırlayıp ayağa kalkmalıydı:

«— Ben böyleyim işte!»

Alıp başını gitmeliydi boy atmış ağaçların geniş yapraklarıyla Güneyde Murt denilen Mersinlerin kalabalık yeşiline karışıp. Koşmalıydı ardından. Gittikçe telâşlanan sesi yansımalıydı:

«— Filiiiiiz, Filiz!»

Filiz gittikçe koyulaşan orman gecesinin denizcesine çarpan havası içinde böcek çıtırdılarından korka korka karşılık vermemeliydi. Aklına cinler gelmeliydi, periler, yedi başlı devler sonra. Daha sonra akrepler, yılanlar, çıyanlar. Yarasalar fırt diye geçmeliydiler gözlerinden.

«— Filiiiiiiiz, Filiz!»

Bol güneşli günün kırmızı, sarı, mor, yeşil sesli kuş-

ları susmalı, kargalarla baykuşların iç çeken, gıcırdayan sesleri girmeliydi düşünce. Çalılarla Mersinlerin kalabalık yalnızlığında düşler görmeliydi. Zehirli okları vınıltıyla geçen Kırmızı derililer basmalı, alıp götürmeliydiler. Davullar, dümbelekler, vahşi çığlıklar arasında saz örtülü bir vahşi barakasına sokulmalıydı. Ağlamak istese bile korkudan ağlayamamalıydı. Bıçakları bilenmeliydi vahşilerin. Sonra bilenmekte olan bıçaklarla satırlarının kıvılcım saçan korkusunda alıp götürmeliydiler kutsal ağaçlarının yanına. Bağlamalıydılar halkasına kocaman ağacın geniş bedenindeki. Her şey hazır, her şey yolunda. Birden bir ses çalınmalıydı kulağına:

«— Filiiiiiz, Filiz. Filizim benim!!!»

Heyecanlanmalıydı «Fillzim» sesine. Korkusu falan uçup gitmeliydi. Anlamalıydı onun geldiğini. Ona inanmaktadır. O herkesi, her şeyi yenip gelecek, kurtaracaktır onu!»

Ve gelmeliydi vahşileri darmadağın edip, kurtarmalıydı, ince ama güçlü kolları. Gözlerini saz damlı barakalarında açmalıydı.

«— Nerdeyim?»

«— Buradasın, benim yanımda!»

«— Kırmızı derililer ne oldu?»

«— Ne Kırmızı derilileri?»

«— Yoksa ben düş mü gördüm?»

«— Bilmem. Ben seni ormanda uyurken buldum..»

«— Demek sen beni Kırmızı derililerin elinden kurtarmadın?»

«— Yooo...»

«— Beni ne kadar seviyorsun?»

«— Dünyalar kadar!»

«—»

«—»

Kurumuş ot yığınının yataklarına devrilmeliydiler sıkı sıkı sarılıp.

«— Korkuyor musun?»

«— Yok canım.»

«— Ben olmasam?»

«— Çıldırırdım.»

«— Demek ben yanında olunca...»

«— Korkmuyorum!»

Korkmamalıydı o yanında olunca. Hiç bir şeyden korkmamalıydı!

.....

— Küçük!

Aman bu Maşa'dan da, illâllah!

— Efendim?

— Sen o kitabı bırakmıyacak mısın elinden?

Kitabı sımsıkı tutarken:

— Hayır!

— Peki ne var onda? Öteki romanlardan fazla ne var?

«— Sana bunu anlatamam ki, aptalın birisin sen!»

— Ha?

—?

Yanına geliyor kocaman ayaklarıyla, alıyor elinden, yapraklarını şöyle bir tırrr... Geri veriyor:

— Roman işte. Üstelik büyük romanlar gibi çok yapraklı da değil. Bakayım kaç forma..

Kitabı yeniden alıp formalarını sayıyor, dizgi, cilt, kapak, resim hesaplarını yapıyor. Ohooo... o nerde Filiz nerde. Ayol bir kitabın büyüklüğü forma, sayfa, bas-kı dizgi falan falanıyla mı ölçülür? Başka bir romanda rastlamadığı biri var bu kitapta. Bu kitapta kasketi en-sesine yıkılı genç adam var!

Maşa birtakım emirler verip duruyor: Bilmem hangi kitabevinden filân kitapları getirip, falan falan kitap-ları alacaklarmış yerine, sakın para vermemeliymiş, ki-taplarda şu kadara kadar şu iskonto, şu kadardan son-rası için bu iskonto, postaya gönderilecek kitaplar şu rafın şu kitaplarıymış...

Akşam paydoslarında elinde kitabı, belli bir gurur içinde, yanında «o» varmışçasına bir çalımla tutuyordu evin yolunu. Bu arada, sağdan soldan:

- Sist, yavruuu!
- Yüksek topuklarıyla gel tepele beni!
- Yeyim seni!
- Kloş eteğinden dalayım...
- Kız sen kimin vay vayısın?
-
-

Hiçbirinin kasketi ensesine yıkılı değil. O şimdi o güneş güneş, muz muz, ılık ılık büyük şehrin muz hevenkleri, limon, portakal, mandalina hevenkleri arasından geçilen basımevinde, basımevinin kapısında Filiz'i bekliyor. Az sonra buluşacaklar. Tramvay şimşeklerinin büyük şehir gecesini yer yer maviye boyadığı sokaklarda yanyana yürüyüp gidecekler. Şehrin dışında, harap barakaların aydınlık pencereleriyle uslu uslu yattığı semtte, kalın sesli, iri gövdeli korkunun kalın öksürdüğü dehlizin gaz lâmbasıyla ışımış ağırlığına varacaklardır.

«— Nerde kaldınız?» diye soracak kalın sesli korku.

«— İsten..» karşılığını verecekler.

«— Kaç para kazandınız?»

«— Haftalıklarımızı hafta sonunda alacağız..»

Bir haykırış, duvarları gümbürdeter bir öfke. Sonra yıkılırcasına geçecekler odalarına. Odada kızlar. Filiz'e yadırgı bakışlarla bakan. Küçümsemeğe yeltenen... Ama aldırış etmiyecekler, açacaklar hartalarını, ana vatana kaçış yollarını kırmızı kalemle çizecekler!

Kaçış, kaçış yolları... Kitaptaki o, onsekizini doldurunca kaçmamış mı? Filiz de kaçacak. O da bir gün başını alıp gidecek uzaklara. Nereye? Bilmiyor. Ama kaçacak. Mutlaka kaçacak bir gün!

Kasketi ensesine yıkılı genç adamın koca bıyıklı, kalın sesli bir korkudan başkası olmıyan babası, Filiz'in içinde de tıpkı tıpkısına böyle bir korkudur. Filiz de iki yıl sonra on sekizinde olacak, lâf yemiyecek.

Gecelerce anlattı Nur'a kasketi ensesine yıkılıyı. Nur bile girdi tramvay tellerinde mavi şimşekler çakan büyük

şehrin kıyı mahallesindeki ufacık evin gaz lâmbasıyla sarı sarı ışılan koca bıyıklı, kalın sesli korkusuna.

«— Abla!»

«— Ha?»

«— Kasketi ensesine yıkılının kardeşi ne fena değil mi?»

«— Çok.»

«— İyi ki erkek değilim ben...»

«— Niçin?»

«— Ben kötü kalpli değilim!»

«— Değilsin Nur.»

«— Sen bir balık tutsan da annesi açlıktan ölüm halinde kızı versen, ben gelip babama gammazlamam seni!»

«— Aferin Nur!»

«— Aferin ama, taksitçiye bu hafta da para veremedik!»

«— Boşver. Ben ne olmak isterdim biliyor musun?»

«— Ne?»

«— Eleni!»

«— Hangi?»

«— Çikolata yapımevinde çalışan.. Sen?»

«— Ben mi? Bırak şimdi beni. Uykum var...»

Nur hafif, tatlı, ılık horultularla uykuya geçer. Filiz artık ensesine yıkılı kasketiyle başbaşadır:

«— Filiz!»

«— Ha?»

«— Balık tutmağa gidelim mi?»

«— Hadi!»

Kasketi ensesine yıkılı, postallarının yenleri patlak, uzamış saçları ensesine yıkılı kasketinin yanlarından fırlamış. Mesine, ucunda incecik olta, oltada solucan... Kocaman kamışı omuzundadır. Arapça sokaklar, sonra da caddeden yanyana deniz kıyısına inmektedirler. Mevsim kış. Hava ılık ılık fırtınalı. Filiz'in saçları savrulur ılık fırtınada. Sonra ana cadde. Ana caddede mavi şimşekleri tram-

vayların. Gene ara sokaklar. Birdenbire köpükler içinde kıyılara bindiren gri deniz.

«— Taa oradaki kayalara gidelim!»

Cehenneme gidelim dese hazır Filiz. En çok ense-sine yıkılı kasketini seviyor, kasketin altından fırlayan kir-ll saçlarını, sivri çenesini, yenleri patlak postallarını.

«— Gidelim!»

Giderler. Bir kız orada. Gri suların köpük köpük parçalandığı mor kayalardan birinin üstüne ıpsıslak en-tarisiyle beyaz beyaz oturmuş, saçları rüzgârda darma-dağın, hırslı bir kız.

«— Kim bu?»

«— Bu mu? Tanımıyor musun?»

«— Tanımıyorum.»

«— Virjin. Ermeni kızı..»

«— Sen onu önceden tanıyor musun?»

«— Bizim mahallede, harap barakalarında hasta an-nesiyle oturur...»

İnce bir kıskançlık Filiz'in içinde.

«— Merhaba Virjin!»

«— Merhaba!»

Kız tombul, kolları kalın kalın, gözleri kara, saçla-rı... Filiz'den güzel mi? Filiz'i bırakıp onunla mı konu-şabilir bir gün? Üç bacalı transatlantikle birlikte mi gi-derler? Yolda üç bacalıları batıp, ıssız adaya onunla mı çıkarlar? Barakayı onunla mı kurar; kurumuş ottan ya-taklarına onunla mı yatar? Onunla mı sarılır sıkı sıkı?

Nur'u dürtüyor elinde olmıyarak. Ama Nur bu dün-yada değil artık. Sarı saçlı, mavi gözlü üniversitelisiyle Aksaray meydanında buluşmuş. Oğlan elini tutmuş hat-ta. «— Gidelim» diyor, «... Yenikapıya, deniz kıyısına İnelim!» Nur çekimser. Tuhaf. Mahmutpaşa'daki taksit-çiden korkuyor. Sanki taksitçi deniz kıyısında, Nur'u gö-rünce neden iki haftadır taksit yatırmadıklarını soracak!

Filiz kalkıyor. Lâcivert geceye açılı pencerenin önü-ne geçip aya bakıyor. Ay pırıl pırıl. Denizin yüzünü parla-tıyor. Ay, deniz, sıcak gece, yarasalar... Bir lâmba yanı-

veriyor karanlık apartmanlardan birinin beşinci katında. Tül ardında bir yatak odası. Dekolte bir kadın. Tülü açıyor. Çıkıyor balkona. Karyolada bir erkek karaltısı, uyuduğu belli. Filiz'in kafasında Nur da siliniyor, romandaki kasketli de. Ilık rüzgârın yalçın mor kayalarda köpük köpük parçaladığı gri sular uzaklara çok uzaklara kaçıp gidiyor. Kadın içeri çekiliyor. Belli, terlemiş, kısacık kombinezonunu sırtından çıkarıp atıyor bir kıyıdaki belki de bir sandığın üzerine. Kocasının yanına gelip yatıyor. Unutuyor lâmbanın yanık olduğunu. Filiz beğenmiyor beşinci kat apartmanı, sırttan çıkarılıp atılan kombinezonu, yatağı, leş gibi uyuyan adamı, karyolayı. Birden gene hatırlıyor kasketi ensesine yıkılı, uzamış saçları fırlamış, postalları yen yen patlamış arkadaşını. Onunla yatmak ister ama, dünyanın hiçbir apartmanının hiçbir beşinci kat karyolasında değil. Dünyanın neresindeki ıssız kıyılar olursa olsun. Deniz dünyanın hangi denizli, ot dünyanın hangi otu, yeşil, sarı, kırmızı, kara gölgelercesine ötüşerek gün ışığını renk renk çıgıllara boğan kuşlar hangi kuşlar olursa olsun.

Lâmba sönüyor. Filiz yitiriveriyor kadını da, erkeği de. Ama bu kez başka şeyler. Babasıyla annesinde çokluk gördüğü. Beş yaşında olduğunu söylerdi annesi. Ilık mandalina, portakal, tatlı portakal, turunc kokan Güney il'inin kırmızı kiremitli değil, dümdüz damlı evinde lardı. Memurdu bir yerlerde babası. Geceydi. Sıcaktı dünya. Bir sofrâ üzerinde oturdukları Ayşe ablayla kocasını gözetlemiş, korkmuştu. Hiç kimseye, ama hiç kimseye açamamıştı uzun zaman. Sonra büyümüştü. Gene görmüştü koca memeli Ayşe ablayla kocasını ama, korkmamıştı. Bakkalın Can, kasabın Nurten'le flân konuşmuşlardı elleriyle ağızlarını kapatarak. Can da, Nurten de ohoooo... neler de neler biliyorlardı!

Birden kustumuk kokulu sesiyle bir sarhoş. Filiz eğildi pencereden yarı beline kadar, baktı taa dipte, duvarın önünde dikilmiş bir karaltı, hep o kustumuk sesli şarkısını mırıldanarak işiyordu, şarılıyla.

İçeri çekildi, hemen unuttu şarılıyla işeyen adamı.

Pis bir koku yayılıyordu ayın nurlandırdığı havasına mahallenin. Bir köpek leşi belki. Kimbilir hangi demir tekerlekli yük arabasının ufacık başını ezdiği bir köpek yavrusunun leşi. Çocuklar, yalın ayaklı, kocaman başlı, etekleri şakıldaklı, kısa pantolonlu bir alay çocuğun ip takarak yerlerde sürükledikleri bir köpek yavrusu leşiydi belki de. Yıllarca öncenin bir Karagümrük sabahında böyle bir köpek yavrusunun boynuna kınnap takmışlardı çocuklar. Köpek yavrusu ufacıktı, kara kara gözleri, ıslak burnu, tombul sırtı. İp takmışlardı boynuna. Başına gelecekleri biliyormuşçasına bakmıştı ıslak kara gözleriyle. Çocuklar anlamamışlardı yalvarışını. Belki de ağlıyordu yavru köpek. Cin Ali, Demir, elektrikçinin Erol, Aysen, kardeşi sümüklü Gülsen, eczacının Nevin, Filiz...

«— Hadi deniz kıyısına Inelim!» demişti Cin Ali.

Demir sormuştu:

«— Ne yapacağız deniz kıyısında?»

«— Boğalım. Bakalım nasıl boğulacak..»

Eczacının Nevin'lerin kocaman bir köpekleri vardı, annesinin. Ama gerçekten kocaman. Serçe solutan yaz günlerinde o da solurdu kıpkırmızı, uzun diliyle. Eczacının hususi arabasını kullanan Nevin'in annesi «— Kont!» diye çağırırdı. «— Koont, elâdo Kont!!»

Kont, iki eli kanda da olsa koşardı hanımının sesine.

Eczacının kızı Nevin:

«— Köpekler denizde boğulmaz ki!» demişti.

Cin Ali tersleyivermişti Nevin'i:

«— Biliyoruz lan, aval. Boynuna taş bağladık mı değil bu, sizin Kont bile yüzemez!»

Sonra çocuklara dönerek göz kırpmıştı:

«— Bunun annesi var yaaa???»

İnsanı yerlere geçirecek şeyler söylemişti Kont'a, Nevin'in annesine, babasına dair. Nevin kıpkırmızı kesilmişti:

«— Seni bey babama söylersem?»

«— Ne olur?»

«— Benim bey babamı polisler bile selâmlıyor!»

Ve karmakarışık bir tartışma başlamıştı:

«— Selâmlasın. Ne çıkar bundan?»

«— Bey babam sizi polislere söylerse...»

Cin Ali, hep Cin Ali:

«— Ne yapar polisler bize?»

«— Kulaklarınızdan tutar hâpise atarlar!»

«— Atsıın. Hapisten kaçmak iş mi?»

«— İş tabî. Nasıl kaçarsınız?»

«— Enayiye bak. Korkusuz Şerif'teki Jak nasıldı? Nasıl tırmandıydı hapisane duvarına? Ha?»

Çocuklar bu filmi Karagömrük sinemasında hep görmüşler, avuçları patlayıncaya kadar alkışlamışlardı Jak'ı. Jak gibi var mıydı be? Cin Ali de Jak gibi duvara tırmanır, tavanın oradaki pencereye tutunur, demirleri büküverir, dışarıya sarkar, ayaklarının uçlarına atlayıp pırrr...

Eczacının kızı Nevin de görmüştü bu filmi:

«— Peki» demişti «...atladın. Sonra?»

Cin Ali de bir Jak'tı. Sonrası tabîi Jak'ın Şerif'i öldürmek için evine gitmesi gibi, Cin Ali de Nevin'lere gelecek, terasa tırmanacak, balkon. Balkondan mutfığa. Mutfakta eline geçirdiği kocaman bir ekmek bıçağıyla önce Nevin'in kırçıl babası eczacıyı, sonra da «— Koont.. elâdo!!!» diyen annesini.

Nevin'in gözleri büyümüş, başlamıştı ağlamağa. Korku içinde eve kaçmıştı. Başta Cin Ali, çocuklar unuttu vermişlerdi Nevin'i. Boynuna kınnap taktıkları minnacık köpekle birlikte deniz kıyısına inmişler, taş bağlayıp...

Ama bütün bunları düşünmek istemiyordu Filiz. Hayvanın o gün kiremitlerle denize batarkenki çırpınışını hiçbir zaman unutamamış, geceleri düşlerine girmişti.

Pencereden çekildi.

Yatak.

Girdi yatağa, uzandı Nur'un yanına sırtüstü, uyumak

İçin yumdu gözlerini. Uykü tutmuyordu. Gene fena takılmıştı aklına. Cin Ali'nin denizde boğduğı köpek yavrusu. O günden sonra konuşmamıştı Cin Aliyle. Cin Ali çok sonraları, avucundaki kâğıtlı şeker, yanına koşarak gelmiş, şekerlerinin yarısını ona vermek istemişti de almamıştı. Cin Ali'yi ne zaman, nerde gördüyse aklına hep köpek yavrusu gelmişti. Ne diye konuşmadığına içerliyen Cin Ali birinde fena kıstırmıştı ıssız bir sokakta. Neden konuşmadığını, onu görünce ne için suratını astığını sormuştu. Filiz çok korkmuştu. Saklamıştı ilkin. Sıkıştırınca, ağılıarak söylemişti doğruyu: Yazık değil miydi? Ne diye boğmuştu? Cin Ali unutmuştu ama, hatırlayınca şaşmıştı Filiz'e. Ayol köpek yavrusuna da acınır mıydı? Gülmüştü. O sıra yanlarından geçmekte olan uyuz, çirkin köpeğe bir tekme...

Ama şimdi bunları düşünmek istemiyor. İstemiyor efendim, istemiyor işte. O, şeyi, romandaki uzun saçları ensesine yıkılı kasketinin altından fırlamış kocaman postallıyı düşünmek istiyor. Deniz kıyısına gitmişlerdi birlikte, gri deniz, kıyının keskin mor kayalarında köpük köpük parçalanıyordu. Akça pakça bir kız oturmuştu kayalardan birinin üstüne. Sırılsıklam. Adı Virjin. Annesi hastaymış. Kasketi ensesine yıkılı da oltasını fırlatmıştı azgın gri sulara. Çok geçmeden iri bir balık. Filiz müthiş sevinmişti. Virjin'in inadına bir az da. Virjin ağılıyacak gibi bakmıştı balığa. Kasketi ensesine yıkılı, anlamıştı.

«— İstersen sana verebilirim...»

Gözleri parlamıştı kızın:

«— Sahi mi?»

«— Tabii!»

Vermişti. Kız sevinçle kapmıştı balığı. Filiz içten içe kıskanmış, Virjin'in yerinde olmayı geçirmişti. Ama acı-mıştı sonra. Demişti ki kız:

«— Ne iyi kalplisiniz siz. Annem üç gündür aç. Vallahi üç gündür ağzına hiçbir şey koymadı.. Şimdi eve gider, bunun ızgarasını yediririm. Ölecek, vallahi billâhi ölecek...»

Filiz kendi annesini düşündü bir an. Onun annesi Virjinin annesi gibi hasta olmalıydı da, üç gündür ağzına hiçbir şey koymamalıydı! Akli giderek.

— Anneciğim!

dedi sesli sesli. Meğer öbür odada annesi de uyanıkmiş:

— Filiz?

— Efendim anne?

— Anne mi dedin?

Güldü:

— Uyanık mısın?

— Sen?

— Uyku tutmuyor ki...

— Niye?

Kalkmış yatağından, geldi kalın kolları, kısacık dekoltesiyle:

— Niye uyku tutmuyormuş bakalım kız?

Filiz de oturdu yatağında:

— Bilmiyorum.

El kapılarında çalışmaktan gelen bir çeşitli deney, aklına kötü şeyler getirmişti birden. Neden olmasın? Gazeteler her gün neler de neler yazmıyorlar mıydı? Kitapçı, Filiz'in patronu, o gün, evet... ama gene de belli olmazdı. El adamı. Zaten yüksek topuklularla eteklik, blûzdan falan şüphelenmişti. Nur'un ağzını aramış, çift kız saklayı saklayıvermişti.

— Taksitçiye para veriyor musun?

Filiz nerdeydi, annesi nerde?

— Ha kız?

— Ne?

— Taksitçiye para veriyor musun diyorum...

— Vermiyorum.

— Ne yapıyorsun aldığın paraları?

Kasketi ensesine yıkılı, yenleri patlak postalların sahibi, Virjin, deniz, balık, eve dönüşleri, koca bıyıklı, kaba sesli korku filân silinmişti:

— Size veriyorum ya!

— Bana verdiğinden başka para kalıyordu sende..

Canım babasına veriyordu arta kalan paraların yarısından çoğunu. Adam alıyor, «— Annene söyleme sakın, kırarım kemiklerini!» diye sıkılıyordu.

— Ha?

— Ne?

— Bana verdiğinden başka para kalmıyor muydu sende? Taksitçiye vereceğim demiyor muydun?

Baştan savdı:

— Canım veriyoruz herhalde... Sen bırak onu, şu kitaptaki çocuk var ya?

Allahım, aklını oynatacak kadın. Gene mi o kitaptaki çocuk? Okuduğu, Nur'a okuttuğu, kendisine kimbilir kaç sefer anlattığı yetmezmiş gibi gecenin bu saatinde!

— Hay Allah canını alsın o çocuğun...

Kızıyor Filiz, öyle kızıyor ki:

— Anne bak, sonra...

— Ne sonrası?

— Vallahi karışmam. Bu kitapta bir kız var, annesi verem. Kasketi ensesine yıkılı çocuk bir balık tuttu. Verem karının kızı istedi balığı, çocuk verdi. Seni düşündüm. Ya sen de günün birinde...

Kadın kavramıştı her şeyi:

— Verem olursam mı?

— Ama olma. Sen benim biricik annemsin. Seni o kadar çok, o kadar çok, o kadar çok seviyorum ki!

Kadın şişman şişman güldü ayın nurlandırdığı yüzüyle:

— Kasketi ensesine yıkılıdan da çok mu?

— O başka!

— Sen korkarım abayı yaktın o çocuğa?

— Hem de nasıl!

— Ver de ben de okuyayım bir gün..

İşte böyle istiyor annesini. Yatağın ucuna ilişmiş annesinin boynuna sarılıyor:

— Anneciğim anneciğim, canım anneciğim benim. Orda tıpkı senin gibi bir anne var!

Kadın unutmuştur bile. Kucağına yerleşmiş tüy gibi kızını sarıyor:

- Nerde?
- Orda İşte.
- Orda nerde kız?
- Kitapta bel!
- Kim verdi o kitabı sana?
- Bizim orda bir ressam var. Hani anlatırım her zaman ya?

Annenin gene çeşitli deneyleri...

- İnsanlara güven olmaz yavrum. İyi gözüktüklerine bakma. Tatlı tatlı... Sakın gitme odasına!
- Anne!
- Annem?
- Bana o da âşık!
- Ressam mı? Ne biliyorsun?

Boynuna sarılıyor annesinin, yumuşacık saçlı başını kadının şişman yüzüne dayıyor:

- Senin kızın bilir!
- Açtı mı?
- Hayır ama...
- Ee???
- Açabilir bugünlerde!
- Bekâr mı?
- Ne olacak?
- Kazancı da iyiye...
- Tavlayıp evleneyim ha?
- Bekârsa, maaşı da iyiye diyorum... Fena mı?

Darılmışçasına çekiyor annesinin boynundan ellerini.

- Ne oldu gene? diyor anne.

Bir süre karşılık vermiyor. Küskün, duruyor öylece. Neden sonra:

- Para için evlenmeğe niyetli olsam...
- Niyetin olsa?
- Neclâ'nın mavi hususili patronunu hemen tavlardım. Tavlardım ne kelime? Herif avucumun içinde...

Birden canlanıyor, yeniden sarılıyor annesinin boyuna, göz bebeklerinden pırıltılar saça saça:

— O gün erkenden geldi. Hani yüksek topuklularımı ilk giydiğim gün. Neclâ da aksi gibi içerde. Bilmiyor. Beni yeni etekliğim, blûzum, yüksek topuklularımla görünce...

— Demek mavi hususisi var adamın?

— Anneeee!

— Ha?

— Lâfıma tabanca sıkmasana!

— Mavi hususi kendisinin demek? Müteahhit mi demiştin?

— Ah anneciğim şu zenginlik düşkünlüğün olmasa seni daha çok seveceğim ama, mal, mülk, para canını alacak?

— Tabi kızım. Parasız hiçbir şey olmuyor ki. Bak, baban tutturmuş ille de git bol haftalık veren terzide çalış diye. Paramız malımız olsa ne diye el kapılarına muhtaç olayım?

Gözleri dolmuştur anne'nin. Filiz görmüyor ama, sesinin titreyişinden anlıyor. İçi parçalanıyor.

— Nerede çalışacaksın?

— Terzide. Nur'un bir arkadaşı var, seni de tanıyor. Onların çalıştığı fabrikada da iş var ama, terzi diyor ille. Babana kalsa, Nur'u da al yanına diyor. Sırt sırta verip, sen, ben, Nur üçümüz üç yandan...

Filiz isyanla âdeta şahlandı:

— Olmaaaz. Nur daha çok küçük. Sonra Nur...

Nur çocuk diyecekti, baştan kolayca çıkabilir, demedi. Aklına daha kötü şeyler geldi. Atom'dan duymuştu taa o yıllarda. Bir tanıdığı varmış. Böyle bir çorap fabrikasında çalışırmış. Dar pantolonlu, haylâz oğlanlar beklermiş fabrika kapısında. Kadınlar, kızlar işten çıktılar mı, takılırlarmış arkalarına. Birinde bir göçmen kızını taksiye atıp zorla götürmüşler. Nur kadarmış...

Annesinin titreyen sesi:

— Geçende aklımdan ne geçti biliyor musun?

— Ne?

— Dedim ki, Filiz istese blzi bu sefaletten kurtarırdı..

Filiz merakla sordu:

— Nasıl?

— Halli mallı birini kafesler...

Anlamıştı, ardını getirdi:

— Kendimi nikâhtır, evlenirdim değil mi?

— Günün birinde nasıl olsa evlenmiyecek misin birisiyle?

Bütün gece bunu düşündü. Gerçekten de, nasıl olsa evlenecekti birisiyle. Bu neden mavi hususili olmasın? Gençti, dinçti, üstelik kendini beğenmiş Neclâ'nın da elinden alma zevki caba!

Ay lâcivert gökte kimbilir nerelere kayıp gitmişti Filiz uykuya geçtiğinde. Düşünde gene bu. En çok Nur'un da çalışması. Atom'un anlattığı dar pantolonlu, haylâz oğlanlar. Korkak Nur artık nasıl sürüklenir kimbilir ardlarından. Hele bir parça bıçağın ucunu gösterecekler, tamam!

Düşünde karmakarışık şeyler... Kasketi ensesine yıkılı, Virjin, Nur, dar pantolonlu haylâzlar, kıyı kayalarında köpük köpük parçalanan kül renkli sular, balık, gaz lâmbasıyla loş loş ışılan ev, evde koca bıyıklı, kalın sesli bir korkudan ibaret baba... Tuhaf. O evde kendi babası da olurmuş Filiz'in. İki baba, yanyana oturmuş, Filizle kasketi ensesine yıkılı'ya bağırıp duruyorlar. Güya Nur'u çorap fabrikasında çalıştırmak istiyorlarmış da, Filiz karşı geliyormuş.

«— Mâdem, kardeşinin çalışmasını istemiyorsun, o halde mavi hususiliyi tavla, evlen, zengin ol, bize de yardım et!»

Mavi hususili çıkıveriyor:

«— Değil mi ya? Ben hazırım. Gel arabama!»

Filiz'i bileğinden çekerken, kasketi ensesine yıkılı şimşek gibi atlıyor mavi hususilinin üzerine, bir yumruk, bir yumruk daha. Mavi hususili yıkılıyor. Kargaşalıktan

faydalanan Filiz'le o, atlıyorlar mavi hususi'ye, basıyorlar gaza... Araba bir ara havaya yükseliyor. Bulutlar. Bulutların üzerinden de gidiyor bir süre. Filiz eğilip bakıyor: A... altları Atlantik Okyanusu. Derken mavi hususi üç bacalı oluyor. Dalgalar. Şahlanan köpüklü dalgaların üzerinde üç bacalı. Kocaman balıklar. Kocaman balıklardan biri çarpıyor üç bacalıya. Batarken bir tahta parçası. Filiz'le biniyor tahta parçasına. Issız kıyı. Issız kıyının şahlanmış, göğe alabildiğince yükselmiş kalın bedenli ağaçların aralarında kırmızı, mavi, sarı, mor kuşlar...

— Filiz, Filiz kız!

Uykunun derinliklerinden yüze çıkıyor ağır ağır.

— Filiiiiiz!!

Sıçrayıp oturuyor yatağında:

— Ne var be?

Nur:

— İşe geç kalıyorsun anam. Saata bak!

Saat her zamankinden çeyrek saat ileri ama, alırdığı yok bugün. Maşa'dan korkmuyor.

«— Niye geç kaldın?»

«— Canım öyle istedi!»

«— İyi ama...»

«— İstemezsen bırakayım işi!»

Maşa'nın nasıl yalvaracağını kestirmek zor değil Filiz için ama, gene de mavi hususiliyi Neclâ'nın elinden almayı... Düşünmüyor değil!

— Nur!

— Ha?

— Bugün işe gitmek istemiyorum..

Şaşıyor Nur:

— Niye?

— Bilmem. Tembelliğim üstümde pek. Yahut hayır, çok geç uykuya geçtim ondan belki...

— Gitme!

— Ne yapalım?

İnce kaşlar bir an kara kara çatılıyor: Tamam, bulmuştur ne yapacağını. Çevreyi şöyle bir gözden geçiri-

yor. Kimseler yok. Annesinin tabak, çanak, tencere ta-
kırıları geliyor mutfaktan.

— Gezelim be!

Nur memnun. Pencereden vuran kıpkırmızı güneş
dilimine bakıyor.

— Gezelim be Filiz, yaşa be anam!

Kararlaştırıyorlar: Nur, teyzeme diye çıkacak. Filiz
onu bekliyecek. Teyzelerine gerçekten gidecekler. Nur
gidecek, Filiz gene bekliyecek. Sonra buluşup...

Dediklerince, Nur teyzesine uğradıktan sonra Filiz'-
in iş yerine geliyor. Maşa orda. Nur'u görünce:

— Vay. Nerde ablan?

— Hasta.

— Hasta mı? Nesi var?

— Başı ağrıyormuş. Üşütmüş galiba...

Bir telâştır alıyor Maşa'yı. Üşümüş. Üşümüş demek?
İyi ama yazın, bu bunaltıcı havalarda insan nasıl üşür?
Durmuyor üzerinde.

— Peki, Doktor götürelim o halde!

Aklı gidiyor Nur'un:

— Yok canım, o kadar önemli değil Annem şişe çek-
ti arkasına...

Maşa Nur'a dikkatle bakıyor:

— Nuur!

— Efendim?

— Sana bir şey söyleyeceğim ama, sakın ablana aç-
ma olmaz mı?

Korkuyor Nur. Üzerine gelmektedir adam ağır ağır.

— Söylemiyeceksin değil mi?

— Söylemiyeceğim.

— Söylersen gözün kör olsun mu?

— Olsun.

Elleri arkasında. Upuzun boyuyla tepesinden bakı-
yor Nur'a:

— Sen de en az ablan kadar güzelsin!

Hoşuna gitmiyor değil Nur'un ama nasıl olur? Filiz
duyarsa? Hani sözleşmişlerdi birbirlerinin sevgilileriyle

ilgilenmiyeceklerine? Gerçi Maşa, ablasının sevgilisi filân değil ama, Filiz'i sevdiğini biliyor. Olmaz. Hem sonra Filiz duyarsa... Duymasa bile sezer. Ondaki sezgi kimde var!

— Mersi. Müsaadenizle...

— Acelen ne kız?

— Teyzemlere gideceğim, ordan da eve...

Fırılıyor. Merdivende Ressam'la karşılaşılıyor. Hafif bir baş selâmı, haydi sokağa. Sokak, sokaklar cadde hayli yükselmiş güneşle pırıl pırıl, sımsıcak. Sirkeci'deki ara sokaklardan birinde Filiz'i buluyor. Filiz, cin Filiz.. Gözleri eiâ elâ parlıyarak bakıyor Nur'a:

— Niye geciktin?

Nur düpedüz bakmaktan çekiniyor Filiz'in ıslıl ıslıl elâ gözlerine.

— Geciktim mi?

— Tabi geciktin. Yoksaa...

Büsbütün şaşalıyor Nur. Nasıl söyler? Söylerse gözleri kör olmaz mı? Uuuuf... söylese bir türlü, söylemese...

— Asıldı değil mi?

Ah bu kız, ah bu kızın sezgileri. Bundan hiçbir şey saklanmaz ki...

— Hadi hadi saklama. Mutlaka asılmıştır. Ne dedi?

—?

— Güzelsin mi?

— Bak susuyorsun. Demek dedi. Hani söz vermiştik birbirimizden hiçbir şey saklamıyacağımıza?

— Saklıyor muyum?

— Saklıyorsun tabii.

— Saklamıyorum.

— Vallahi de saklıyorsun, billâhi de!

Nur'un gözleri dolu dolu. Filiz üstüne büsbütün basıyor:

— Saklamıyorsan Allah iki gözünü kör etsin mi?

İşte şimdi mahvoldu Nur. Söylese de, söylemeyip saklasa da iki gözü kör olacak. Üçüncü bir yol yok ki. Başlıyor ağlamağa. İçini çeke çeke ağlıyor. Filiz acıyor birden. Anlıyor bir şeyler geçtiğini. Ah, bu Nur, ah bu aptal Nur...

Yanyana Bahçekapı'ya iniyorlar. Tramvaylar, otobüsler, dolmuş, taksi, hususiler... Cadde üzerindeki mağazaların camekânlarını seyr ede ede Yenicami arkasına geliyorlar. Demek Nur ondan bazı şeyleri saklamağa başladı? Fena. Maşa ona asıldı da ablana söyleme dediyse, o da artık sırrı açıklamakta sakınca göremez.

— Bana bak, diyor. Mavi gözlü, sarı saçlı var ya?
Nur tokatlanmışçasına bakıyor ablasına:

— Üniversiteli mi?

— Bana dedi ki...

— Ne dedi?

— Sen niye söylemiyorsun? Ben de söylemem!

İşte buna dayanamaz Nur. Demek ablasıyla konuşmuş?

— Maşa'nın bana dediklerini söylersem, sen de onun sana dediklerini söyler misin?

— Söylerim.

— Maşa dedi ki... iyi ama, gözlerim kör olursa ya?

— Söylersen gözlerin kör olsun mu dedi?

— Evet.

— Boşver, hiçbir şey olmaz. Ne dedi?

Artık ne olursa olsun, söyleyecek:

— Dedi ki, Nur dedi, sen de en az ablan kadar güzelsin dedi!

Filiz güldü:

— Hepsi bu kadar mı?

— Bu kadar.

Filiz gene güldü:

— İlâhi Nur. Bu muydu benden sakladığın?

— O ne dedi sana?.

— Hiç şekerim. Seni söktürebilmek için başka ne yapabilirdim? Ama bak, aferin, ağzın sıkı. Mavi gözlü, sarı saçlı üniversiteli beni sokakta görse bile başıyla kibarcaca selâmlayıp geçiyor. Hiç merak etme. Maşa'yı da kıskandığım için değil. Sevmiyorum ki. Hiç kimseyi sevmiyorum ben...

Nur gülerek sordu:

— Kasketi ensesine yıkılmışı?

— O başka. Haa, dur, bu gece onu, seni, onların evini gördüm düşümde. Nasıl gördüm biliyor musun?

— Nasıl gördün?

— Hani deniz kıyısına inerler de balık tutarlar ya? Bir kız vardır. Ermeni kızı Virjin.. İşte orada onunlaymı-sınız. Balığı birlikte tutmuşuz. Virjin tıpkı kitaptaki gibi, mor bir kaya üzerine oturmuş ıslak ıslak, beyaz beyaz. Balığı görünce verin de hasta anneme götürüp ızgarasını yaptırayım diyor. Veriyoruz. Sonra onun babasının evine geliyoruz. Hani kalın sesli, koca bıyıklı korkunun. Balığı soruyor. Söylemiyoruz. Derken kardeşi çıkıp Ermeni kızından söz açıyor. Başlıyor adam.. Güya o sıra babam da oradaymış, o da ona katılıyor. Bağırıp çağırıyorlar. Derken hani şu Neclâ'nın vay vayı var ya? Mavi hususili?

— Ee?

— O geliyor. Beni bileğimden arabasına çekerken, kasketi ensesine yıkılı ok gibi atlıyor üzerine. Bir yumruk, bir yumruk daha... Atlıyoruz arabaya. O, direksiyona. Araba pırrr... Bir ara bakıyorum uçuyor araba. Bulutların üzerindeyiz. Altımız Atlas Okyanusu. Daha sonra araba üç bacalı oluyor. Balinalar.. Balinalardan biri parçalıyor üç bacalımızı. Bir tahta parçası bulup ıssız adama-mıza güç belâ varıyoruz...

Nur:

— Ayyy... dedi. Kız sen sahiden de o romandaki çocuğa tutulmuşsun. Demek düşlerine giriyor?

— Mavi gözlü üniversiteli senin düşüne girmiyor mu?

— Girmez olur mu? Ben de her gün görüyorum dü-
şümde..

— Nasıl?

— Aksaray'da oturmuşum. Elimden deniz kıyısına
çekmek istedi. Gitmedim. Güya taksitçi oradaymış. Son-
ra uyandım. Aksilik işte, ne diye gitmedim sanki?

— Taksitçinin korkusundan!

— Sahi, ne zaman para vereceğiz adama?

Omuz silkti Filiz:

— Ne bileyim ben?

Filiz için önemli, annesiyle Nur'un da terzide çalış-
malarını isteyen babasıydı.

Nur:

— Ne iyi olur değil mi? dedi.

Filiz için hiç de iyi olmazdı:

— Aptal. İşyerlerinin önünü biliyor musun sen?

— Yoo..

— Dar pantolonlu, ağızları cıgaralı oğlanlar bekler
orada kızları..

— Ne diye?

— Alıp götürmek için!

— Nereye götürürler?

— Anla artık..

— Sonra?

Filiz nerdeyse deli olacaktı:

— Kız ne biçim konuşuyorsun öyle? Alır götürürler,
insana her şeyi yaparlar, sonra da...

— Sonra da?

— Ortada bırakırlar!

Nur'un aklına yatmadıysa da, Filiz üzerinde durma-
dı.

— Annem diyor ki, mallı, zengin birini tavla da he-
pimizi kurtar diyor..

— Nasıl kurtaracakmışsın?

— Zengin birini tavlıyacaktım, onunla evlenip...

Birden gözleri parladı Nur'un:

— Sahi ha Filiz. Aklıma kim geliyor biliyor musun? Anlamıştı Filiz:

— Mavi hususili?

— Yahut Maşa!

— Allah yazdıysa bozsun. Aslına bakarsan ne o, ne öteki ama, mavi hususiliyi tercih ederim. O da ukalâ, kendini beğenmiş. Neclâ yüzünden. Pis. Geçende mavi hususili benimle konuştu diye yüzüme bakmıyor. Kroko-dil mağazasından giyinirmiş pabuçlarını. Mahmutpaşa'dan giyinmek âdilikmiş, sevgilisi çifte çifte almış elbise-likler...

— Abla be, dedi Nur.

— Hı?

— Tavlasana şu adamı!

— Aklımdan geçmiyor değil şekerim ama, bilmiyo-
rum ki.. Çok ayıbıma gidiyor. Sevmeden, parasının, araba-
sının hatırı için... Ha?

— Boş ver. Neclâ seni düşünüyor mu?

— Anlamadın dediğim!... Diyorum ki, insan, parası
için yabancı bir erkeğin koynuna nasıl girebilir?

— Neclâ seviyor mu sanki?

— Ben Neclâ mıyım?

—

—

Köprü. Ardlarındaki sırnaşık oğlanlar...

— Ben soldakine tavım..

— Ben de sağdakine.

— Havaya bak, Allah gibi. Şimdi Ada vapuruna at-
layıp ha?

— Bayanlar, sist bayanlar!

Nur döndü, baktı. Filiz dirseğiyle dürttü. Ama Nur beğenmişti oğlanları. Mavi gözlü üniversiteli... evet ama, şimdi yoktu ki burada. Ne çıkardı hem?

Filiz:

— Köprü'nün altından Karaköy'e geçelim, dedi.

Merdiveni koşarak indiler. Oğlanlar da arkalarında. Köprü altının serin nemliliği. Filiz kardeşini elinden tutmuştu. Sinirli. İnce, kara kaşları oynayıp duruyordu. Oğlanlar iş çıkacağını anlamışlar gibi ense köklerindeydiler

- Kaçmayın şekerim. Adam yemeyiz biz!
- Hem nereye kaçabilirsiniz?
- Tanışalım, sonra da...
- Annelerimizi gönderip istetiriz!
-
-

Filiz öyle bir durdu, oğlanlara öyle bir baktı ki, gerilediler.

- Ne var Ne istiyorsunuz?
- Birbirlerine baktılar gülerek. Sarışını:
- Tanışalım, diyebildi.

Kumralı:

- Çok hoşumuza gittiniz de...

Filizin de hoşuna gittikleri halde:

- Siz bizim hoşumuza gitmediniz, dedi. Bizim sevgililerimiz var. Peşimizi bırakmazsanız vallahi polise...

Sarışın:

- Aman aman, dedi. Vazgeçtik...

Arkadaşını kolundan çekti.

Nur yolda:

- Ne diye tersledik sanki? dedi. Yazık değil mi çocuklara?

Filiz sertçe:

- Nuurl

Peki ama, işten ne diye kaçmıştı sanki? Nereye gideceklerdi?

Kadıköy iskelesi önünden bir otobüse atlayıp Boğaz'da bir yerlere kadar uzansalar... Sonra?

- Ufff... dedi Filiz. Patlıyacağım!
- Ve kararını verdi:
- Öğleden sonra işe gideceğim ben!

O gece yemekten sonra Filiz gene dışarının aysız ama, yıldızlar kaynaşan pırıl pırıl gecesine açılı pencere önünde «Kasketi ensesine yıkılı» genç adamı düşünüyordu. Romandaki Virjin'lere gitmişlerdi yağmurlu, karanlık bir gün. Virjinler'in evi «Kasketi ensesine yıkılı» genç adamın oturduğu derme-çatma evin ardındaki harap bir barakaydı. İslî, küçücük bir gaz lâmbası yanıyor-
du Virjin'in hasta annesinin yattığı yer yatağı başında. Gözleri çukurlarına gömülmüştü kadının, yüzü uzamış, elmacık kemikleri fırlamıştı.

Romandaki gibi:

«— Virjin nerde teyze?»

Kadın çukurlarına gömülmüş gözleriyle bakmıştı :

«— Ermeni mahallesinde!»

Bir ad söylemişti kasketi ensesine yıkılı. Bir ermeni kadının adı. Unutmuştu Filiz ama, kadının yüzü kalmıştı aklında: o kadınlardan. Dudakları aç kırmızıyla hırslı hırslı boyalı. Ama daha sonra öğrenmişti kadının adını. «— O biçim» demişti kasketi ensesine yıkılı.

«— Beni oraya götürsene!»

«— Peki, gidelim..»

Yolu tutmuşlardı. Gene arapça sokaklar, arapça cadde, şehrin göbeğindeki kocaman meydan, meydanda sıra sıra apartmanlar, gramfonlarından çevreye arapça gazeller yayılan kahveler, tellerde mavi şimşekleri yeşil tramvayların.

Balık tutmak için denize gittikleri ara sokaklara benziyen daracık sokaklardan geçmişlerdi. Bozuk parkeli caddeler, gene sokaklar, gene caddeye ve birdenbire Küçükpazar çarşısını hatırlatan Ermeni çarşısı. Burası Ermeni çarşısıydı ama, eli kulağa atmış biri, bir Anadolu türküsü tutturmuştu:

«— Turnam nerden geliyor
Aslı Maraş'tan.

Kanadın ıslanmış
Yağmurdan yaştan..

.....
.....»

Yanına birden Nur gelip kolunu boynuna atmasaydı, kasketi ensesine yıkılı'yla birlikte romandaki Virjin'in uzaktan akrabası o biçim kadının harap evine gidecek, Virjin'i bulacak, o biçim kadının Virjin'e yaptığı çıradan bebekle oynayacaktı.

Kafasındakiler gene tuzla buz olmuştu:

— Ne var?

— Onu mu düşünüyorsun?

— Evet.

— Kız şaka maka, sen ona abayı yaktın. Delisin val-lahi...

— Belki.

İnsan, romandaki adama âşık olur mu?

— Ben ona o biçim âşık olmadım ki. Enseline yıkılı kasketini, yenleri patlak postallarını seviyorum. Onda kendimi buluyorum galiba. Hani bir gün karşıma çıkıver-se, hiç yadırgamam, o zaman gerçekten âşık olabilirim!

— Deli!

En küçüğün lâstik topu pat diye ortalarına düştü, Filiz'in elindeki romancığı düşürdü.

— Kız başlarım topundan ha!

Küçük orayı bile değil:

— Ver topumu..

Veriyor. Nur da savuşsa başından romandaki sevgi-lisini istediğince düşünse.

— Babam, annemi habire zorluyor!

— Ne diye?

— Çoraptan çık, terzide çalış diye..

— Sen?

— Ben de çalışmalıymışım...

— Annem ne diyor?

Dışarda babalarının kaba öksürüğü. Merdivenleri

çıkıyor, anlıyorlar. Yıllardır buna öylesine alışmışlar ki. Hem galiba sarhoş gene!

Anneleri bitişik odadan kısa, kalın, hamarat geliyor:

— Babanız içmiş gene belli merdivenleri çıkışından. Sakın teline dokunmayın...

Filiz romancığını çabucak saklıyor bir kıyıya. Nur annesinin ardından gidiyor. Annesi en küçükle birlikte kapıyı açıyor. Filiz sedirin önünden bakıyor babasına. Az aralık kapıdan gözükten yarı karanlık dışarı, dışarda babası.

— Ne yaptın terzi meselesini?

Filiz'in yüreği hop ediyor. Gene iş, gene kavga, gene huzursuzluk.

Annesi :

— İçeri gir de konuşalım, diyor.

Gene babasının kalın, şaraptan daha da kalınlaşmış sesi:

— Çıkar şu postallarımı!

Filiz de çok çıkarmıştır bu postalları. Babası dışarının lâpa lâpa kırıyla apak gelir, kapı eşiğine oturur, Filiz'e çıkarttırırdı postallarını. Çamurlu postalları zorla çeker, arada kış üstü çöktüverirdi de, babası kahkahalarla gülerdi. O günler çok uzaklarda kalmıştı. Babasının o biçim kahkahalarını yalnız Filiz değil, bütün ev unuttu.

Ufacık elektrik ampulünün altında kıpkırmızı adam, kahır kırışıkları içinde. Kirden, şurası burası yırtılmaktan harap ceket, dizleri açılmış pantolonu, parça parça çoraplarıyla ortada dikildi:

— Ev sahibi yakamı desteledi bugün kahvede!

Anne hafif bir çığlıkla:

— Sonra?

— Hiç. Ne sonrası? Ne diyebilirsin elin adamına? Herifin malı. Aydan aya kirasını vermeğe mecbursun. Vermedin mi çık efendim!

— Nereye? dedi kadın.

— Mal sahibi düşünmez bunu. Nereye çıkarsan çık. Sokağa atar seni mahkeme kararıyla. Kanunlar da, mah-

kemeler de onlardan yana. Kanun dinlemez, senin babanın bayraktar olduğunu. Madem kiracısın, nerden bulursan bul, ver herifin kirasını. Amma kirayı vermekle iş bitmezmiş. Bu da alâkadar etmez onları. Evinde tence-ren kaynıyor mu? Ekmeğin, unun, şekerin var mı? Kime ne? Devlet vergisini ister, ev sahipli kirasını, kahveci çay, kahve parasını...

Geçti sedire yıkılırcasına oturdu. Elini ceketinin cebine attı. Her zamanki yerinde ne cigara, ne kibrit.

Kadın koştu, kimbilir ne zamandan kalma yarım paket sigarasıyla kibritini getirdi kocasının. Adam o anda karısını öyle sevdi ki, bileğinden yanına oturttu:

— Ulan karı, ulan cefakâr karı...

Kadın bir sigara çıkarıp paketten ağzına koydu kocasının:

— İçmiyecek misin?

— Çak bakalım kibriti...

Yaktı sigarasını, ağız dolusu bir duman salıverdi tavandaki ufacık, tozlu ampule.

— Ben sandığınız kadar kötü adam değilim be ya-hu, dedi..

Kadın sözünü kesti:

— Ne kötüsü? Sana kötü diyen kim?

Kahırlı kahırlı başını salladı adam: «— Ben bilirim. Kadın milleti değil mi? Bol bol getirirsen senden iyisi yok. Amma yiyimi bir az eksilttin mi, senden kötüsü yoktur!»

Kadın anlamıştı:

— Yanlış, dedi. Biz iyi gün dostu değiliz!

Bu gece epeyce sarhoştı adam. Eski VC. arkadaşlarından biriyle Sirkeci şarapevlerinden birinde çekmişlerdi kafayı. VC. li, meceli, arkadaş markadaş ama, bakıyordu da eski partili arkadaşlarından kendisi kadar elinde avucundakileri tüketmiş yoktu. Herkes bir yandan devire, devrana söğüyor, öte yandan çıkarına bakıyordu. Şu, öğleden başlayıp taa bu vakitleredek üç mü dört mü Marmara şişesini devirdikleri arkadaş da yüklüydü hani. Hesabı görürken cüzdanına gözü kaymıştı da, ellilikler,

yüzlükler sıra sıraydı. Bir kendisi mi eski devrin yıkıntıları altında kalmıştı ne?

Karısı:

— İki yerde iş buldum bugün.. demeseydi, kafasındaki sinemanın şeridi kopmayacaktı.

— İş mi? İki yerde mi?

— Evet. Biri bir erkek terzisinin yanında, öteki...

— Erkek terzisine boşver. Öteki nerede?

— Mahmutpaşa'da, trikolarda.

Filiz de dikkat kesilmişti. Demek annesi daha çok kazanacağını umduğu bir yerlerde çalışmağa karar vermişti? Peki, Nur?

— Trikona ilk zamanlar fazla kazanılmıyor!

— Ne kadar?

— Haftada onbeş, yirmi lira..

Adam şaştı:

— Haftada mı onbeş yirmi?

— Haftada.

Bir küfür salladı. Sonra:

— Geeç, dedi. Peki erkek terzisi nasıl adam? Çalıştığın terziden daha mı çok parası? Kâmil mi?

— Kâmil adam, efendiden. Haftada yetmişbeş lira verecek!

Adam aklından bir hesap yapıverdi: haftada yetmişbeş, onbeşte yüzelli, ayda üçyüz. Filiz de iki yüz, etti beşyüz. Yüzellisi kiraya, kalırdı üçyüzelli!

Herşey olup bitmiş, üçyüzelli cebine girmişçesine bir keyifle evin çoktandır unuttuğu neşeli bir nâra patlattı. Karısını ensesinden kucağına çekti, saçlarını öptü:

— Arslan karım benim, yaşa!

Filiz bunu birden çok bayağı buldu. Günlerdir yüzünün eğrisi dizine inen adam, karısının ayda yeni işten ikiyüz yerine üçyüz kazanmağa başlamasının eve girecek beşyüzün neşesiyle coşmuştu. Demek para bu kadar...

— Nur da ikiyüz kâzansa...

Filiz kendini tutamadı:

— Nur çalışmıyacak!

Evin içinde bir an korkuya dair bir şeyler uçtu. Adam şaşırmişti. Ne demek? Nur onun kızı mıydı, Filiz'in mi?

Ayağa fırladı:

— Ne dedin?

— Ok yaydan fırlamıştı. Lâfını esirgemedi:

— Çalışmasını istemiyorum Nur'un..

Elleri arkasında, tokat atacak kadar hırslı, kızına yaklaştı:

— Kız senin mi, benim mi?

Filiz gene dayak yiyeceğini anlamıştı:

— Sizin kızınız babacığım ama, dedi, ortalığın ne kadar fena olduğunu bilmiyor musunuz?

— Biliyorum.

— O halde?

Her zamanki gibi başladı:

— Bir kızı, kadını hiç kimse zorla baştan çıkaramaz. Yeter ki kendi fiilinden olmasın. Kancık köpek, kuyruğunu sallamazsa erkek köpek ardından gitmez anladın mı?

Filiz boynunu bükerek sedirin köşesine ilişti, artık onların sözüne karışmadı. Öyle içerliyordu ki, babasına. Elinde olmıyarak, romancığındaki genç adamı hatırladı. Herhalde o da babasının karşısında Filiz'in şu andaki küskünlüğüne düşerdi. Kocaman şehrin kıyısındaki arapça semtin harap evindeler. Ev gaz lâmbasının titrek ışığıyla sarı sarı aydınlık. Baba, koca bıyıklı, kalın sesli korku, gaz sandığının başında. Gaz sandığının üstü içi çeşitli ilâç şişeleri, yuvarlak karton kutular, çevresinde yazılmış, yazılmamış boy boy defterler, en çok da kalın ciltli kitaplarla dolu. Kasketi ensesine yıkık genç adam, öteki odada, küçük idare lâmbasının cılız ışığında harita üzerine eğilmiş, bu ev, bu şehir, bu insanlardan kaçıp uzaklara, çok uzaklara, en çok da babasının onu hiçbir zaman bulamıyacağı çok çok çok uzaklara gitmek için hazırlığını yapmaktadır. Her zamanki gibi Filiz, gene sanki!

onunla birlikte. İdare lâmbasının sarı ışığında, harita başındalar. Fısıltıyla konuşmaktadırlar:

«— Beni de birlikte götürür müsün uzaklara?»

«— Gelmek istiyor musun?»

«— Hem de nasıl!»

«— Sen de benim gibi babandan mı kaçmak istiyorsun?»

«— Evet.»

«— Ne yapıyor?»

«— Annemi işe yollamağa kalktığı yetmezmiş gibi, Nur'u da yollamak istiyor. Nur, ufacık Nur. Nasıl çalışır? Dar pantolonlu, ağızları cigaralı haylâz oğlanlar fabrika kapısında yakalayıp kaçırlılar onu. Taksiye atar, götürürler. Her şeyi yaparlar. Ne olur sonra Nur'un sonu?»

«— Haklısın. Nur'u da alıp kaçalım o halde..»

Babası, annesi, Nur, en küçük silinmiştir. Filiz nasıl uykuya geçtiğini, sonra annesinin yatağı serip onu yatağına nasıl taşıdığını duymadı bile. Kasketi ensesine yıkılı genç adamla kaçma hazırlığını ilerletmişler, Nur'u da alıp o ıssız, o kırmızı, sarı, mavi, kara kuşların civıltılarıyla uçtukları adaya vardılar. Burada artık ne babası, ne fabrika, ne terzi, ne de ağız cigaralı haylâz oğlanlar... İpek kanatlarıyla avuç avuç kelebekler. Elbirliğiyle barakalarını kurar, üzerine kuru ot çekerler. Sonra balık tutar, bir kıyıdaki ateşte kızartırlar. Ama tuhaf. Taksitçi nereden çıktı? Yanında ayakkabıcı.. Onları arıyorlarmış. Neden taksitlerini ödememişler? Madem ödememişler, o halde kalsınlar bakalım, düşsünler önlerine!

Taksitçi bileğinden sımsıkı yakalayıp çekmekte, sürüklemektedir Filiz'i. Filiz deniz kıyısına sürüklenmekte, ama bağırarak bağırmamaktadır. Nur yanıbaşında olduğu halde kımıldayamamakta. Aa.. gülüyor. Yumruk yapıyor. «— Oooooh... kaçııyorlar seni. Kasketi ensesine yıkılı bana kalacak. Ben onun sevgilisi olacağım!»

Bunaltı içinde Filiz. Taksitçinin güçlü elinde bileği, sürükleniyor, sürükleniyor, sürükleniyor. Yumruk yapan Nur mu? Neclâ mı? Neclâ. Vallahi de Neclâ, billâhi de.

Dudaklarının acı kırmızısıyla memnun. Haykırıyor: «— Sen benim mavi hususillme göz diker misin? Kendini beğendirir misin? Ben de böyle yaparım işte!»

Filiz hayretler içinde soruyor:

«— Sen Nur değil miydin?»

«— Seni kandırdım.»

«— Nur'dun sen. Nasıl Neclâ oldun?»

Gülüyor sinir sinir:

«— Sana Nur gibi gözüktüm, kandırdım. Taksitçiyle ayakkabıcıyı buraya gönderen de ben'im. Sevgilini elinden alacağım. Sen benimkini nasıl aldın elimden?»

«— Ben mi aldım? Vallahi almadım. Haberim bile yok!»

«— Evet yok. Adam beni eskisi gibi aramıyor artık. Soğudu benden. Sebep sensin. İntikam alacağım!»

O gün iş başına gene her günkü gibi erkenden gitti. Minnacık ihtiyar bile yoktu. Elinde romancığı, depo kapısına sırtıyla dayanarak dikilmiş, akşamki düşü düşünüyordu; ne olabilirdi acaba? Onun mavi hususilisini baştan çıkartmamıştı ki!

Üzerinde durmadı. Düş'tü nerden bakson.

Ama öyle olmadı. Avukat kâtabi, minnacık ihtiyardan sonra işe suratla gelen Neclâ, her zamandan aşırı, her zamandan kırmızı, her zamandan öfkeyle boyanmış dudaklarıyla önünden geçip yazıhanelerine gitti de dönüp bakmadı bile. Ardından Filiz, elinde olmuştuk: «— İnsan karda gezmeli, izini belli etmemeli..» gibi bir şeyler düşündü.

Peki ama, ne vardı kadında bugün? Yoksa sevgiliyle aralarında bir şeyler mi geçmişti Filiz üzerine? Belki de.. Belki de adamı fazla sık boğaz etmişti. Adam da: «— Eee...» demişti, «nikâhlı karımmışsın gibi ne sitem ediyorsun? Dün nasıl seni sevdimse, bugün de başkasını ne diye sevmiyeyim? Evet, seviyorum, hoşlanıyorum ondan. Daha bir diyeceğin var mı?»

Filiz tuhaf bir gurur duydu. Onun yüzünden, kendini lüzumundan çok beğenmiş, alabildiğine mağrur bir ka-

din bırakılmış mıydı? Aman ne güzel, ne güzel. Bunu se-
verdi, buna bayılırdı işte. Âşıklar onun yüzünden bozuş-
sunlar, evliler karılarından onun yüzünden ayrılıslardı
da, o, kılını bile kımıldatmasındı. Onun sevebileceği in-
san. Ne para, ne hususi araba, ne apartman... Onun se-
vebileceği, nedenini bilmeden sevdirdi kendini Filiz'e.
Ensesine yıkılı kasketini sever, yenleri patlak postalları-
nı sever, başkaldıran, dikilen, lâf yemiyen hallerini se-
verdi. Bir de sevebileceği, bir parça serseri olmalıydı.
Geceleri düşlerinde, gündüzleri hayallerinde alıp alıp gö-
türmeliydi onu okuduğu romanlarla, sinemaların hiç bil-
mediği, hiç görmediği heyecan verici, korkudan tirtir tit-
retici iklimlerine.

— Vay küçük.. Gene mi kitap?

Patronu, Maşa.

Nefretle:

— Evet kitap. Ne var?

— Hiç şekerim. Kitapları gelip aldılar mı?

Ne kitapları? Kim gelip hangi kitapları alacaktı? Fi-
liz ne bilecek böyle şeyleri?

Önde Maşa, ardında Filiz giriyorlar depoya. Maşa
sorusunu tekrarlıyor:

— Gelip aldılar mı kitapları?

— Hayır.

— Çok dalgınsın Filiz. Dikkat ediyorum, o kitap eli-
ne geçti geçeli dalgınlığın arttı. Ne düşünüyorsun? Ki-
tap seni büyüledi mi ne?

Duymuyor bile. Duyuyor aslında ama, anlamıyor. Ne
düşündüğünü nereden bilecek? Şu anda Neclâ'yı düşü-
nüyor ama, çokluk onu: kasketi ensesine yıkılı sevgili-
sini. Çokluk, kitaptaki büyük şehrin cetvelle çizilmişçesi-
ne dümdüz uzanan caddelerinde, pantolon ceplerine so-
kulu elleri... Filiz yanındadır, yanibaşında. Bir oyuncakçı
dükkânının kocaman vitrini önünde saatlerce, yanyana
dikilir kalırlar. Hiçbir zaman ulaşamayacaklarını bildikle-
ri renk renk hususiler, minnacık rayı üzerinde pırıl pırıl
trenler, kamyonlar, oyuncak ayılar...

— Sahi ne düşünüyorsun?

Ne değil, neler düşündüğünü anlatabilmek kaabil mi?

— Hiç, der çaresiz.

— Nasıl hiç? karşılığını alır.

Tepesi atar:

— Hiç'in nasıl'ı olur mu? Hiç işte!

Adam sıkıntıyla söylenir:

— Sana bir şeyler oldu. Yeni geldiğin sıralar hiç böyle değildin...

Tepesi büsbütün atar Filiz'in:

— Madem hiç böyle değildim, demek şimdi işine yaramıyorum. Gör hesabımı!

Hesap görmek mi? Çıldırır adam. Filiz onun sağ kol, gözü, ayakları, beyni... Filiz'e öylesine alışmıştır ki, kokladığı hava gibi. İnsan kokladığı havadan ayrılabilir mi?

— Ne söylüyorsun Filiz? İmkân var mı?

— Neden yokmuş?

— Yok da onun için..

— Dünya benim üzerime değil ya!

Bir cigara yakar Maşa:

— Senin üzerine Filiz!

— Yaa!

— Evet.

Şişkin cüzdanını çıkarıp masaya, Filiz'in önüne atar:

— Al, içinden istediğin kadar alabilirsin. Al. Ne duruyorsun?

Filiz anlamaz böyle şeylerden. Ona ne Maşa'nın şişkin cüzdanından?

— Sok cebine onu!

Yalvarır âdeta:

— N'olursun al, istediğin kadar al, hepsini al istersen. Çok zenginim ben. Bende para dolu. Allahını seversen al Filiz!

Filiz deli olur. Sıkılı, ufacık yumrukları, yüksek ökçe-

lileri, blüzu, taftadan kloş etekliği, daha çok da ince ince çatılan kara kaşlarıyla öfkeli bir komutandır:

— Sana al diyorum, sok cebine diyorum be!

Maşa karşısında tam tamına bir emireri. Cüzdanı alır, cebine sokarken:

— Peki Filiz, peki şekerim...

Filiz gene parlar:

— Ben senin şekerin değilim!

Maşa kıskançlıktan kudurarak:

— Kimin şekerisin ya?

Emreder:

— Depo çok kirlendi, süpürüver!

Maşa, câri hesabında yüzbinlerin yattığından başka, Anadolu'nun bilmem hangi il'indeki uçsuz bucaksız toprakları, İstanbul'da apartmanı olan Maşa, bu ufacık kızın emrini hakaret saymaz. Zevkten âdeta sarhoş, süpürgeyi almadan önce depo kapısını ardından kilitler, sonra başlar işe. İş, bu iş, Filiz'in soluk aldığı bu deponun çatısı altında onun emriyle iş görmek ne tatlıdır! Ah, peki dese, ah yanaşsa da karısını, hiç de çirkin olmayan, belki de pek çok erkeği istese ardından heyecanla sürükliyecek karısını boşasa, Filiz'i nikâhlasa. Ama hayır, kız oralarda değil. Galiba oralarda olmaması güzel. Evlenseler, onu kolları arasına alıp en gizli yanlarını bile öğrense sihir bozulur mu?

— Şurayı da, şurayı da..

Maşa orayı da süpürür. Maşa bu depo'da uşaktır sanki, Filiz'se deponun sahibi.

— O kitapları indir oradan, tozlarını al, yeniden yerleştir!

— Peki Filiz!

Kitaplar Filiz'in gösterdiği raflardan indirilir, tozları pencereden dışarıya silkilir, ağır ağır yerleştirilir. Bu işler görülürken de Maşa, karısını, biri kız, öteki oğlan iki çocuğunu düşünmemelik edemez: Karısı otuzunda var, yok. Güzel de. Yeniden evlenebilir. Çocuklarına gelince.. Gül, kızı, on yaşında. Yatılı okulda okuyor. Oğlu sekizin-

de. Annesiyle. Kadın istemezse verir. Peki Filiz de istemezse ya? O zaman Anadolu il'indeki annesinin yanına gönderir.

— Yavaş, tozutuyorsun!

Gerçekten de, tozutmuştur depo havasını.

— Dışarı çık sen biraz Filiz..

Canına minnet, elinde romancığı, çıkıverir. Dışarda mutlaka avukat kâtibi. Mutlaka mutlaka da saçları brilyantinle sıkı sıkı, gıcır gıcır, pırıl pırıl taralı. Filiz'in depo kapısına çıkması, genç adamı coşturur âdeta. Gözleri içlerinden alev almışçasına parlamaya başlar. Yutkunur, dudağını kemirir, elinin parmaklarıyla oynar durur.

Gene öyle. Ama bugün yeni bir müjde verecek gibi. Eliyle bir şeyler anlatmak istiyor. Eliyle, ağzıyla, gözleriyle... Filiz'in anladığına göre, Maşa gittikten sonra ona çok önemli bir şey anlatacak!

Filiz aynı usulle sorar:

— Kime dair?

Karşılığını aynı usulle alır:

— Neclâ'ya..

Birden heyecanlanır Filiz. Neclâ'ya dair. Ona dair boyuna düş görüyordu. Demek bir şeyler var? Sahi, bugünlerde mavi hususili de gelmiyor mu? Filiz mi içerde olduğundan göremiyor nedir... Maşa her günkü temizlikten sonra gidince, avukat kâtibi yanına geldi:

— Müthiş kavga etti seninkiler!

— Kim?

— Neclâ ile patronu.

— Niçin?

— Senin için.

Elbette böyle olması gerektiğine inanan yanına karşılık gene de, şaşmış gözüktü:

— Benim için mi?

— Senin için.

— Benim onlarla ne...

— Ne ilgim var deme. Neclâ'nın seni ne kadar kıskandığını bilirsin. Adama zindan ediyordu dünyayı. Ge-

çende, sen akşam paydosunda gittikten sonra Neclâ açtı ağzını, yumdu gözünü!

Bütün bunlardan bayılacak kadar haz duyan Filiz:

— Ne dedi?

— Madem onda gözün var, git ona! dedi.

— Adam ne dedi?

— Peki dedi. İşine son veriyorum, çek git dedi.

— Hâlâ niye duruyor?

— Çamur Neclâ o. Kolay kolay bırakır mı yakasını?

Adamı tehdit ettil!

— Ne diye? Nasıl?

— Seni karına şikâyet edeceğim dedi. Sonra daha neler de neler. Meğer adam bunu Boğaz'da bilmem ne oteline götürmüş, yatıp kalkmışlar, hatta...

Kıpkırmızı kesilerek sustu.

Filiz «Hatta» nın ardını bırakmadı:

— Hatta?

— Müsaade edin de söylemiyeyim.

— Allahını seversen söyle!

— Çok ayıp, utanıyorum...

Filiz durakladı:

— Çok mu ayıp? Yatıp kalktılar dedin ayıp olmadı da... Yatıp kalkmadan daha mı ayıp?

Gerçekten de, daha mı ayıptı?

— Neclâ'nın çocuğunu aldırış bir özel klinikte!

Filiz hafif bir çılglıkla, ufacık ellerini yüzüne kapadı. Yerlere geçiyordu sanki. Bir daha nasıl bakacaktı avukat kâtibinin yüzüne.

Ama baktı. İkisi de kıpkırmızıydılar.

Filiz depoya kaçtı. Çok geçmeden Neclâ geldi, karpıyı örttü. Ağlamaktan kızarmıştı gözleri. Ayakkaplarını Krokodil mağazasından giyinen Neclâ'dan iz kalmamıştı:

— Filiz, dedi yumuşakça. Kardeşim. Seni ne kadar sevdiğimi bilirsin. Bana yardım et, Allahını seversen yardım et bana. Ben mahvoldum!

Oracıktaki bir iskemleye kendini bıraktı.

Filiz, hiç alışmadığı biçimde hüngür hüngür ağlama-
ğa başlıyan genç kadının yanına telâşla geldi:

— Neclâ abla, ne olursun sus Neclâ abla!

— Ben mahvoldum Filiz. Beni kurtar!

— Sizi nasıl kurtarabilirim bilmiyorum ki?

— İstersen kurtarabilirsin!

— Benim elimde bir şey var mı?

— Çok şey var.

— Ne var? Söyleyin de...

Gözyaşları birden kesildi, hatta gözlerinin ıslak kıyı-
ları bile kuruyuverdi:

— Benimki aklını sana takmış!

Anlamamış davrandı:

— Seninki kim?

— Benim patron. Sanki bilmiyormuşsun gibi numa-
ra yapma şekerim!

— Vallahi bilmiyorum Neclâ abla...

Neclâ acı kırmızıyla boyalı dudaklarının acı kırmızı-
sı bir an öfkeden pembeleşip, tekrar kızardı:

— O sabah, hatırlarsın ya? Hani yüksek topuklula-
rını ilk giydiğin gün?

—?

— Vay, Filiz abla.. Bu ne güzellik?

—??

— Kız insanı çıldırtma. Çocuk değilim ben. Bahu-
sus yakışıklı bir erkek tarafından beğenilmek... numara
mı yapıyorsun? Filiz, bu adam seninle aklını bozmuş an-
lıyacağın. Ne zaman, nereye gitsek, sana benzien bir
kız görse, kendini tutamıyor? Filiz'e ne kadar benziyor
değil mi? Filiz gibi. Filiz'in de böyle yüksek topukluları
var. Filiz'in gözleri, Filiz'in bakışı... Dayanamadım so-
nunda, Filiz'e git dedim. Sevindi bayağı. İşi bırakacağımı
söyledim, omuz silkti. Benim için yanıp tutuşan, çıldıran
adam, sen geldikten sonra değişti...

Filiz alabildiğine gururlu, omuz silkti:

— Benim ne suçum var?

— Senin suçun var demiyorum. Bizimki çok şipsev-

ddir. Yüz vermezsen ümidi kesillr. Filiz, yavrum, anla beni. Sen de kadınsın. Biz birbirimizi anlıyamazsak...

— Ben kadın değilim!

Neclâ'nın acı kırmızıyla boyalı dudakları gene bir an açık pembeleşip kızardı:

— Ne demek istedin yani?

Anlamıştı Neclânın neyin üzerinde durduğunu:

— Hiç, dedi.

— Yani kız olmadığımı mı yüzüme vurmak istiyorsun?

— Ay sen kız değil misin?

Neclâ fena yakalanmıştı. Artık geri dönemezdi :

— Aramızda kalacak ama?

— Tabî, tabî...

Yeni bir hıçkırık sağanağı. Avuçlarıyla kapadı yüzünü, sarsıla sarsıla ağlamağa başladı. Sonra hâlâ ağlarken ellerini çekti yüzünden:

— Kızlığımın, istikbalimin kaatili o! dedi.

Anlamıştı Filiz, anlamıştı ama, sevmezdi böylesine hesaplılığı. «— Kızlığımın, istikbalimin kaatili o. Yerli film gibi. Ne diye kaatili oluyormuş? Kendini kapıp koyuvermeseydin kızım. Adamın yanına çalışmak için girmişsin. Evli, çoluk çocuk sahibi olduğunu bilmiyor muydun?»

Neclâ beklediği dehşetli ilgiyi bulamayınca, açıktan açığa yalvarma yolunu tuttu:

— Sakın kimseye söyleme olmaz mı Filiz? Senin ne namuslu, ne mert bir kız olduğunu bilmesem valiahi açmazdım. Ama bil diye söylüyorum. O kaatildir, canidir o. Ona sakın kapılma!

Dışarda kalın bir ses:

— Neclâa!

Çabucak gözlerini kurulayıp depodan çıktı.

Filiz anlamıştı. «Onunki» nin çağırdığını. Güldü. Kadının telâşına, yerli filmcil sözlerine, Filiz'i etkilemek isteğine gülmüştü. Ne sanıyordu Filiz'i? Hiç, ama hiç anlıyamamıştı. Mavi hususiliyi bütün bu «Cinayet» ve «Kaa-

til» liğinden dolayı değil, belki de mavi hususisinden, gıcır gıcır taralı saçlarından, tertemiz üst başından, pahalı kumaşlardan elbiselerden, pahalı kravatları, pahalı gömleklerinden dolayı sevmek değil, beğenmemiştir bile. Avukatın kâtibini ondan daha çok beğenebilirdi. Ne sanıyordu Neclâ onu? Bak, postallarının yenleri patlak, kasketi ensesine yıkılı genç adam elindeki romandan çıkıyorsa karşısına, iş değişebilirdi ki, kaabil miydi? Ne Neclâ, ne de başkaları sevmek değil, dönüp bakmazlardı bile ona.

Romancığını kaptı, depo'nun ana caddeye bakan penceresindeki iskemleye oturdu. Ana caddede vızır vızır taşıtlar; bol, aydınlık güneşin içinde insanlar, gene insanlar, sonra gene insanlar...

XI.

Roman, romancık, romancığın dünyası...

O gün gene, deponun ana caddeye bakan penceresi önündeki iskemlesinde, elinde roman, romanın kim bilir kaçınıcı sefer okunan rastgele bir parçası: dev apartmanların sıra sıra uzadığı dümdüz caddeler, caddelerin çeşitli dükkânları önünde yaygarayla konuşan, konuşmaktan çok, pazarlık eden öfkeli Arap çekişmeleri, alabildiğine açılmış gramfonların bangır bangır gazeller, arapça yalelliler savrulan yaygası, yeşil tramvaylar, sonra çocukların çeşitli oyunlar oynadığı pis sokaklar, gene sokaklar, sonra gene sokaklardan, tertemiz, masma- vi denizin uslu uslu yattığı ipek kumlarıyla kıyı.

Kasketi ensesine yıkılı küçük adam, bomboş pantolon ceplerine sokulu elleriyle büyük şehrin içinde yarı aç, beş parasız dolaşmaktan bıktığını söyler.

Filiz öyle anlar ki onu:

«— ... bir gün bir gazete geçmişti elime. Bir baktım, bir ilân. Bu şimdi yanında çalıştığım kitapçı, onaltı yaşında bir kız işçi istiyor. Sanki istenen benmişim de

hemencecik işe başlayacakmışım.. Elimde gazete, merdivenleri nasıl bir sevinçle çıktığımı anlatamam. Anne-ciğiliim, anneciğiliim... Annem, komşular, herkes şaştı. Ne oluyor diye... Ama anlamadılar sevincimin nedenini...»

«— Anlamazlar. Baban anladı mıydı?»

«— Bırak şunu. Tıpkı senin baban gibi. Çayı görmeden paçaları sıvama, dedi. Kanım dondu sanki... Sende de olur böylesi değil mi?»

«— Hem de nasıl! Bir şeyi sevinçle gelir haber veririm. Öyle sevinçliyimdir ki o an. Babamı bile, hani o koca bıyıklı, kalın sesli korku var ya? Onu bile sevebilirim. Birden ters bir karşılık, kanım donuverir. O zaman Allah kahretsin senin gibi babayı, öl, geber... seni hiç sevmiyorum...»

«— Ayy... tıpkı ben. Ben de babam için çokluk böyle düşünmüşümdür. Ölsün, gebersin, babasız kalalım diye çok düşünmüşümdür!»

«— Öfkem geçince de pişman olurum...»

«— Ben de.»

«— Bir tanıdığı var, İbrahim efendi diye. Horoza benziyor. Yahut hindiye. Gulû gulû diye konuşuyor. Bana bir iş bulması için babam rica etmiş. Bakalım. Bulursa öyle sevineceğim ki!»

«— Ben de bu kitapçıya girince çok sevinmiştim..»

«— Aylâklık hoş değil.»

«— Hiç.»

«— Nereye gidelim şimdi?»

«— Papaz okulunun ordaki portakal bahçelerine..»

«—»

«—»

«— Nerede olduğu belirsiz, bağlı mı, bağısız mı kocaman bir çoban köpeğinin gürler gibi havlayıp durduğu portakal bahçeleri. Onun kasketi her zamanki gibi erşesine yıkılı. Yanyana yürüyorlar nemli portakal kokulu bahçede. Hava portakal kokuyor, limon kokuyor, turunc kokuyor, tatlı limon, tatlı portakal kokuyor. Konuşmuyorlar.

Yürüyorlar sadece. Uzaklardaki köpeğin havlaması da olmasa öyle rahat rahat dolaşacaklar ki.

Bir ara:

«— Ah şu İbrahim efendi bir iş bulabilse...»

«— Dünyalar senin mi olurdu?»

«— Olmasa bile, babamın boynuna sarılır...»

«— Yanaklarını öperdin değil mi?»

«— Evet. Bıktım işsizlikten...»

Portakal bahçelerinde güneş batmağa başlamış, karanlıklar inmiştir. Ağaçların aralarındaki evlerin pencere-lerinde gaz lâmbaları yanmış, inik perdeler sarı sarı aydınlanmıştır.

Arapça semtin harap evine birlikte dönerler. Kapıyı usulcacık çalar o. Filiz korkuyla bekler:

«— Ben gelmek istemiyorum...»

«— Niçin?»

«— Babandan korkuyorum. Seni de beni de azarlar belki..»

«— İkimiz de babalarımızın azarına, dayacağına alışık değil miyiz? Aldırma. Fakat biliyor musun, şu iş. İbrahim efendinin bulacağı iş!»

Kapıya beyaz başörtüsüyle kızlardan biri gölge gibi açar. Belki de müjdeyi verecek, İbrahim efendinin, ağa-beyesine bir iş bulduğunu söyleyecektir. Ama herşey donuverir dudaklarında. Filiz'e gözleri takılmış, yadırgamıştır. Yadırgamaktan da başka Görümce kıskançlığı... Hiç sesini çıkarmaz. Arkadan, Filiz'in görmediği, ama hissettiğinde, bacaklarını süzmektedir. Filiz'in bacakları daha çok da arkadan müthiş güzel olsun isterse, görümce beğenmez. İnce bulur, kalın bulur, eğri bulur... Filiz de bilir bunu. Onun için yadırgıdır evde. Ayakları birbirine dolaşarak koca bıyıklı, kalın sesli korkunun kalın kalın kitaplar arasında hınçla oturduğu köşeye gelirler. Adam, Filiz'e sertçe gibi ama, içten içe hoşlanarak baktığını sanır. Filiz bütün erkeklerin ondan hoşlandıklarını sanır çünkü. Erkekler ona bu güçlü, bu hiç silinmiyecek sanıyı vermişlerdir. O da böyle bakar Filiz'e. Ama gözleri

oğluna kayınca iş değişir. Filiz'in orada olduğunu filân unutarak:

«— İbrahim efendi sana bir basımevinde iş bulmuş!» der.

Filiz bunun ne demek olduğunu bildiği için, kaske-ti ensesine yıkılı sevgilisine bakar. Onun sevinçten sarhoş oluverdiğini anlar. Nerdeyse babasının, şu hani çokluk ölmesini bile isteyecek kadar ileri vardığı babasının boynuna sarılacağını, yanaklarını şapur şupur öpeceğini bilir. Ama vakit bırakmaz ki adam:

«— Ne o? İşine gelmedi mi? Ne dikiliyorsun kazık gibi? Çalışmak işine gelmiyor değil mi? Serserilik iliklerine işledi. Şunu iyi bilmelisin ki hiçbir baba, onsekizindeki kazık kadar evlâdına bakmak zorunda değildir. Yarın hiçbir yere ayrılmıyacak, İbrahim efendiyi bekliyeceksin. Birlikte gideceksiniz. Haydi marş!»

Bu haksız, bu çok haksız bir şeydir. Ne diye acele etti? Bir parça daha bekleseydi oğul, babasının boynuna sevinç gözyaşları içinde sarılacak, yanaklarını öpücüklere boğacaktı. Ayol o zaten bıkmıştır işsiz dolaşmaktan. Avârelikten bıkmıştır. İbrahim efendinin ona bir iş bulmasına can atmaktadır. Ah amca, ah beyefendi... Siz koca bıyığınız, kalın sesiniz, iri gövdenizle gerçekten de kocaman bir korkusunuz. Benim babam da zaman zaman sizin gibidir. Onun için ben de çokluk, size istendiğince, babamın ölmesini, hayır hayır gebermesini istemişimdir. Haklıyız; biz küçük insanlar böyle düşünmekte haklıyız. Buna siz önyak oluyorsunuz!

— Oh oh oh... şimdi de ağlıyorsun ha?

Herşey gene tuzla buz. Maşa gelmiş, kimbilir ne zamandanberi dikilmektedir. Filiz kitabını kapatır, ayağa kalkmaz. Ne diye kalkacak?

Maşa, sorusunu yeniler:

— Ha? Ağlıyor musun?

Tersleyiverir:

— Sana ne?

— Demek seni ağlatacak kadar hisli?

— Ne?

— O roman.

Öfkeyle ayağa kalkar:

— Anlıyamıyacağın şeylere karışma. Şimdi bırakın romanın hisli ya da hissizliğini. Bir emriniz mi vardı?

— Aman Filiz, estafurullah...

— O pis bıyık da sana hiç yakışmıyor...

— Keseyim mi Filiz? Öyle mi istiyorsun?

— Bana ne be? Kes, kesme.. Kendim için değil, sinir bir bıyık da...

— Olur, hemen kazıtırım!

Birden bir şey hatırlarcasına:

— Haa.. Şu Neclâ bir şeyler anlattı demin bana. Ne var aranızda?

— Birden ilgilendi:

— Bilmem. Ne varmış?

— Patronunun sende mi gözü varmış?

Filiz sinirli sinirli güldü:

— Haberim yok. Yok ama, canımı sıkmağa başladı o artık...

Maşa bir şeyler sezerek, telâşlandı:

— Canını mı sıkmağa başladı? Ne yaparsın Filiz? Ha? Ne yaparsın canın sıkılınca? Yoksa o... Mavi hususine bakma, gırtlığa kadar borçludur, üstelik de evli!

Şimdi de Maşa canını sıkmıştır. İnadına:

— Olsun. Yakışıklı adam ya!

Maşa bir an aklını kaybedecek hale gelir:

— Neresi yakışıklı Filiz? Bakma. Kadınların beğenecikleri tip değil. Hiçbir kadın beğenmez onu. Kadınsı haller...

— Ben kadın değilim!

— Ama Filiz...

Elinin bir davranışıyla adamın sözünü ağzına tıktı. Sonra da:

— Hadi bakalım, dedi. Varsa bir emrin yapalım. Yoksa al voltanı!

Maşa şaşaladı. Bu deponun, bu depodan başka iki

apartmanla çeşitli dükkânların, Anadolu'da bir yerlerdeki tarlaların sahibi kendisiydi ama, yanında çalıştırdığı kız onu kendi deposundan...

— Alsana voltanı be!

— Neclâ'nın patronunu rahat bırakacaksın değil mi?

Omuz silkti:

— Pöh... O beni rahat bıraksın!

Maşa çoktan çekip gittiği halde, elinde romancığı, dikilip duruyordu. Nasıl da yamamağa çalışıyorlardı yazının mavi hususilisini! Ayol o seviyor muydu onu? Kadınsı halleri madınsı halleri... O, her şeyden önce mavi hususilisini, üzerindeki şık, pahalı elbiselerini, sert yakalığını, cicili bicili kravatını, gömleğini sevmiyordu. Ama nasıl anlatmalı bütün bunları şu pis bıyık Maşa'ya, acı kırmızı rujla boyalı dudakların sahibi Neclâ'ya?

Karşısında Neclâ varmışçasına:

«— Bana bak!» dedi, «... beni rahat bırak. Ben ne seninle, ne de senin yanıp tutuştuğun mavi hususili ablak patronunla ilgiliyim. İkiniz birbirinize mübarek olun!»

Geçti, pencere önündeki iskemlesine yeniden oturdu. Tam romancığını yeniden açacaktı, depo kapısı dışardan vuruldu, kalın bir ses:

— Filiz!

Tanıdı sesi. Elinde romancığı, koştu. Ressamdı. Yanakları al al:

— Efendim?

— Biraz gelsene..

— Ne var?

— Gel biraz.

Dışarı çıktı. Ressamın Filiz'i çağırmasını yadırgamıyan Nevlâ, avukat kâtibi, minnacık ihtiyar falan hemen kapılarına çıkmışlardı. Ne vardı? Ne oluyordu? Ressam ne diye çağırmıştı Filiz'i?

Filiz, Ressamın ardından gitti. İlk girecekti onun odasına. Maşa sıkı sıkı tembihlemişti gitmemesini ama ne çıkardı? Bu kadar insan kapılara dökülmüşken, ne ya-

pabillirdi? Hem canım, kim kime ne yapabilirdi istemedi?

— Gel bak seni kiminle tanıştıracam!

Demek içerde birisi vardı? Kimdi acaba? Merakı arttı:

— Kiminle?

— Gel!

Yüksek topukluları, kloş etekliği, beyaz blûzu... Kapıda bir an durdu. Elinde romancıyı...

Ressam, kendi masası başında oturan birine :

— İşte, dedi. En candan okuyucularınızdan biri!

Filiz her şeyi anlıyarak müthiş bir heyecanla adama baktı. Hiç, «Romancı» ya benzemiyordu. Filiz daha önce çeşitli romancılar görmediği halde, gene de «Bir romancı»nın bambaşka biri olması gerektiğini sanırdı. Bu, romancıdan çok herhangi bir işçiye, ya da bir fabrikada herhangi bir ustaya benziyordu.

Gülerek yanına gitti, elini sıktı, sordu:

— Bu romanı siz mi yazdınız?

Romancı âdeta utanarak, hatta gözlerini indirerek:

— Evet, dedi.

Filiz, Ressam'a şaşkın şaşkın baktı, sonra gözlerini yeniden Romancıya çevirdi.

— Burada anlattıklarınız başınızdan gerçekten geçti mi?

Güldü:

— Hemen hemen.

— Hemen hemen mi? Demek siz bu kitaptaki kasketi ensesine yıkılıyorsunuz?

Romancıyı bile şaşırtan öyle bir heyecanla öyle şeyler anlattı ki... Sonunda :

— Ben, kasketi ensesine yıkılı küçük adamı çok sevdim, dedi.

Romancı'nın içi oynadı. Kekeleydi:

— Küçük Adam da sizi sevdi. Verin imzalıyayım kitabınızı!

Filiz uzattı. Romancı, genç kızın gözlerinin taa içine

bakarak kitabı aldı, hiç de «Bir romancıya» lâıyk olmı-
yan yetmişbeş kuruşluk kırmızı tükenmeziyle yazmadan
önce sordu:

- Filiz'di isminiz değil mi?
- Evet.
- Soy adınız?
- Uslu.

Romancık işlek bir yazıyla şunları yazdı: **Küçük Ada-
mın birdenbire çok sevdiği zeki okuyucusu Filiz Uslu'-
ya!**

Kitabı uzattı, Filiz'in teşekkürünü falan beklemeden:

— Bunun ikinci cildini de vermek isterdim size...

Filiz sevinçten az kalsın çıldıracaktı:

— Sahi mi? İkinci cildi de var demek?

— Var. Üçüncü, dördüncü ciltleri de olacak...

— İkinci cildi ne zaman verirsiniz?

Güldü:

— En kısa zamanda!

Kitabı öptü öptü...

— Teşekkür ederim, ah çok teşekkür ederim. Yaşa-
sııın...

Bir sevinç fırtınasına tutulmuşçasına, bağrına bası-
lı kitapla Ressam'ın odasından çıktı. Sofada bütün dedi-
koducular başbaşa vermiş Filiz'in aleyhine ver yansın
ediyorlardı. Onu öyle neşeden bir fırtınaya tutulmuşça-
sına dışarı fırlar görünce, kara ağızları öylece kaldı. O,
hiçbir şeyle ilintili değil, alı al, moru mor anlatıyordu:

— Kim var içerde biliyor musunuz? Bu kitabın ya-
zarı, romancı. Bakın ne yazdı... İkinci cildini de verecek
bunun. Üçüncü, dördüncü ciltlerini de yazacakmış. Ah,
ne iyi, ne iyi...

Kitabı ilkin Neclâ aldı elinden, Romancının kırmızı
kırmızı yazdıklarını okudu. Sinirlenmediyse de, ne çıkar-
dı bir romancıdan? Romancı mavi hususili patronu ka-
dar zengin miydi bakalım? Sonra, onun kadar yakışıklı
mı? Kitabı avukat kâtibine uzattı. Avukat kâtibinin bri-
yantinden pırıl pırıl saçları bir an kıskançlıktan donuk-

laştı. Kitabın kırmızı yazılarını öfkeyle okuyup, minnacık ihtiyara uzattı. Onun hali hal değildi hiç. Koca yapı tepesinde dönüyordu. Ne yapmış, kızı bir sefer, bir sefercik olsun odasına getirememişti. Onun yüzünden paçavracı Çingene kızlarını da darıltmıştı.

Filiz, elinde kitap, Ressamın odasına gene hep o hiç dinmeyen sevinç fırtınasıyla girince, kafa kafaya verdiler.

Minnacık ihtiyar baştan ayağı-namus kesilmişti:

— Söylemeli patronuna, yasak etsin kızın o Ressam mıdır ne karın ağrısıdır... Yanına gitmesini!

Neclâ'nın acı kırmızı dudakları sinirden gene bir an ağarıp kızardı:

— Size ne? Bırakın gitsin!

Avukat kâtibinin de işine gelemezdi:

— Bırakın gitsin olur mu? dedi. Amma yapıyorsunuz siz de Neclâ abla!

— Niçin?

— Şurada ailesinin geçimi için çalışan bir kız...

— Ee, n'olmuş?

— Ressam, romancı... Bak, Romancıya prezante etti!

Neclâ, mavi hususilisini kurtardığını sanmaktan memnun:

— Gönül kimi severse güzel o evlâdım, dedi.

— Olmaz öyle şey. Filiz daha çocuk..

Neclâ güldü:

— Çocukmuş.. Senin benim bilmediklerimizi bilir o!

—

—

Filiz içerde, yerinde duramıyor, boyuna soru soruyordu Romancıya:

— Babanızın gerçekten ölmesine dua ettiniz mi?

— Sizin böyle zamanlarınız olmadı mı hiç?

— Onun için sordum zaten. Olmaz olur mu? Peki, neden kasketiniz hep ensenize yıkılı? Postallarınızın yenileri neden patlak?

— Bunu anlamak için, daha çok ikinci cildi okumamız lâzım!

— Virjîn güzel miydi gerçekten?

— Senden güzel değil!

— Mersi. Balığı ona verdiniz mi sahiden?

— Verdim.

— Izgarasını yapıp annesine yedirdi mi?

— Yedirdi.

— Kardeşiniz sahiden kitaptaki gibi kötü kalpli miydi?

— Her kardeş gibi. Malûm ya, kardeş, zorla edinilmiş arkadaşdır derler. Sizin kardeşiniz var mı?

— Var.

— Kavgâ etmez misiniz hiç?

— Ohoo.. hem de nasıl!

— Küçüğünüz mü?

— Evet. Bakın size bir şey söyleyeceğim.. Sizin romanınızı okurken, kendimi hep o kitapta sizinle birlikte farzettim. Ama böyle değil, ensenize yıkılı kasketiniz, pantolon ceplerine sokulu elleriniz, yenleri patlak postallarınız... Neden traş olmadınız?

Acı acı gülen Romancı:

— Çoğu zaman traş param olmazdı da ondan, dedi.

— Babanız niçin çalışmazdı?

— Uzunudur...

Filiz gene fırtınaya tutulmuş havada bir kâğıt parçası heyecanıyla dışarı çıkınca, Romancı kimbilir kaçınıcı sefer:

— Ateş gibi kız! dedi.

Ressam başını salladı:

— Çok.

— Gözlerinden zekâ fışkırıyor. Hani ayıp olmasın ama, insan frenlerini bir parça boşaltsa...

— Âşık mı oluverir?

— Hemen.

Ressam, masanın gözünden kocaman bir karton dosya çıkardı. İçinde Filiz'in işe ilk geldiği günden, yüksek

topuklularla son günlerinde karakalem, pastel, guaş'la çizilmiş belki de kırk, elli deseni, resmi.

Romancı teker teker baktı, sonra:

— Sen âşıksın bu kıza! dedi.

Ressam güldü:

— Sen olmaz mısın?

— Ne söylüyorsun, ne hava o? Oldum gitti!

Ressam pencere önündeki bir iskemleye oturdu. Birer cigara yaktilar.

— Ona burada herkes âşık. Karşı yazıhanede bir ihtiyar var, minnacık. Cam üzerine yazılar yazar. Hani şu ALLAH, YA HÂFİZ, BU DA GEÇER YAHU, ERRIZK ALÂLLAH falan levhaları var ya? Onlardan. Beş vakit namazında. Ama o biçim...

— Yani?

— Filiz'den önce küçük Çingene kızları girer çıkarırdı odasına..

— Herif sübyancı mı yani?

— Anla işte. O bir; onun karşısındaki yazıhanede, avukatın kâtibi, hattâ avukat.. Yazıhanesine çok seyrek uğrardı. Bugünlerde sıklaştırdı; Filiz'lerin kitap deposu bitişiğindeki müteahhit. Hani dudaklarını amma kırmızıya boyuyor demiştin...

— Neclâ mı?

— Tamam. İyi aklında kalmış. Onun patronu... Etti mi üç? Avukatı da sayarsan dört. Bendeniz beş; Filiz'in patronu, maşa gibi upuzun, ensiz, pis bıyıklı altı... Zât-ı âlileri, yediii...

Romancı'nın yüzündeki hafif gülümseyiş birden silindi. İskemlesinde doğruldu, sigarasından duman aldı, aldığı dumanı tavana üflledi:

— Ben âşık olmaktan çok, kızın dışa dönüklüğü, hayata bağlılığı, heyecanı, canlılığı üzerinde duruyorum. Çünkü bütün bunlar, kaç vakittir üzerinde durduğum bir problemi bana çözdürmeğe yarıyacak gibi!

Ressam da ciddileşmişti:

— Tuhaf. Nasıl?

— Meselâ.. hayır hayır, örneğin, FİLİZ ya da «Bir Filiz Vardı» diye bir roman yazmak, romanıma bu kız kahraman almak!

— Duysa sevinçten deliye döner..

— Önemli olan o değil. Bence önemli olan..

Ressam sözünü kesti:

— Uzun lâfın kısası, kız seni tam onikiden vurdu, ha?

— Mümkün. Çoktandır romanda böyle tipleri işliyordum zaten. Ama, bu kız bana, bu türlü tiplerin üzerinde ciddi ciddi durmanın gerektiğini hatırlatmadıysa da, beni zorunlu kıldı. Düşün: romanlarımda şimdiye kadar yığınla işçi, köylü tipleri çizdim. Bu tipler, düzensiz bir toplumun yarattığı zarurî neticeler, pardon sonuçlardı. Sebep ne olursa olsun, kötü yaşamışın gerekli kıldığı mahvedilmiş insanların hikâye, ya da romanları. Bir kelimeyle serüvenleri. Yüz yıllar boyunca dünya romanı yüzde doksansekiz bu tipleri işlemiş. Çağımız romanı aynı yolda mı yürümeli? Bozuk düzenlerin kaderine boyun eğmeyen, eğmemesi gereken tipleri çizmemeli miyiz? Böyle tipler bugün, bu toplumda da yok mu? Bence var. İnsanoğlu, topyekûn, daha iyi olma çabasında. Hırsız daha mutlu bir yaşama ulaşmak için çalar. Dinler, insanları çok daha mutlu kılmak amacındadırlar. Bunu yer-yüzünde başaramazlarsa, kuru bir öte dünya vaadedeler. Dikkat ediyorum, en kötü insan bile, daha iyi olmak çabasıdadır. Takıştığı yer, toplum düzensizliği. Bilmem anlatabildim mi?

Ressam esnedi:

— Anlıyorum üstad, devam et...

— Filiz gibi, içinde yaşadıkları toplumun birer çeşit kader olmuş gereklerine kafa kaldıran tipler... Bizim romanımıza, bizim toplumun el, etek, hatta ayak öpen, korkak, bireysel çıkarları için alabildiğine alçalan, teslim olmuş tipleri yanında teslim olmamış, başkaldıran, kötülüklerle kıyasıya savaşılabilmek için örgütlenme şuuruyla ulaşmış tipler lâzım. Filiz neden böyle bir tip olmasın?

Bileğini tutuverince yatıveren genç kızlar yanında bileğini tutturmağa bile yanaşmıyan genç kızlar, az da olsa, yok mu?

— Bütün bunları sana bu kız mı hatırlattı yani?

— Tahmin edersin ki, hayır. Ama bu örnek, romanıma böyle tipleri almam gerekliliğini zorunlu kıldı!

— İyi ama, sen gerçekçisin. Bu kızı idealle edin-ce...

— Gerçekçilik, içinde yaşadığın topluma yer yer ayna tutmaktan ibaret değil ki. Asıl gerçekçilik, asıl yurtseverlik, içinde yaşadığın toplumun bozuk düzenini görmek, bozukluğun nereden geldiğine akıl erdirmek, sonra da bu bozuklukları ortadan kaldırmağa çalışmak. Yurtseverlik, yurdunun insanlarını sevmek, yani, insan gibi yaşamalarını sağlamağa çalışmak. Buna engel olanlarla savaşmak...

Ressam iskemlesinden kalktı, sigara paketini uzat-tı:

— Tazele...

Romancı yeni bir sigara aldı.

XI

Filiz, akşam paydosunda eve sevinçle geldi, romancığını Nur'a gösterdi:

— Baaak!

Nur, Filiz'in elinden düşmiyen romancığın baş sayfasına kırmızı tükenmezle yazılmış şeyleri bir solukta okudu: **Küçük Adamın, birdenbire çok sevdiği zekî okuyucusu Filiz Uslu'ya!**

Kitabı ablasına geri verdi:

— Kim yazdı bunları?

Filiz, Ressamın odasındaki heyecanla:

— Bu romanın yazarı! dedi.

Nur, etine iğne dürtülmüşçesine:

— Hadi!

— Vallaha...

— Bu kitabın yazarı. Romancı yani? Onun el yazısı mı?

— İnanmıyor musun?

— İnanıyorum ama şekerim, koskoca romancı ne diye senin kitabını imzalasın?

Filiz, hep o rüzgâra kapılmış yaprak heyecanıyla her şeyi baştan anlattı: vallahi, billâhi, şerefsizim ki yalan değil. Depodaki pencere var ya ana caddeye bakan? Onun önünde oturmuş, romancığını okuyordu gene. Kapı vuruldu. Kalktı, açtı, Ressam. Çağırdı. Gitti. Bütün kıskançlar dedikodu için birikmiş bakıyorlardı ardından. Ama o boşverdi, gitti. Ressamın odasına. Odada, Ressamın masasında oturuyordu ama... (Burada Romancıyı birden çok çirkin, çok yaşlı bulduğunu, hatta arabacı, ya da herhangi bir kamyon şoförüne benzettiğini sakladı) Ne yalan söyleyeyim, Romancı olduğunu, olabileceğini aklından bile geçirmemişti. Daha önce romancı görmemişti ki. Neyse, Ressam tanıştırmıştı. El sıkışmışlardı hatta...

Nur:

— Yakışıklı mı? diye sordu.

Filiz attı:

— Çok.

— Genç mi?

Gene attı:

— Tabî şekerim.

— Romandaki kasketi ensesine yıkılı kendisi miymiş?

— Kendisiymiş.

— Postallarının yenleri neden patlakmış.. sormadın mı?

— Sordum. Bu okuduğumuz romanın ikinci cildini okursan anlarsın dedi..

Nur da heyecanlandı biraz:

— Gerisi mi bunun?

— Gerisi.

— İsteseydin!

— İstemeden getireceğini söyledi. Çok kibar adam, görsen...

Nur'un gözünde ablası birden büyümüştü. Çalışmak demek böyle rastlantılar sağlıyordu kişiye? O da çalışmak istiyordu, çalışmak istiyordu evet. Annesi terzinin yanına girmişti, Filiz kitap deposunda çalışıyordu. O da bir yerlerde çalışmalıydı. Hem para kazanır hem de...

— Sen beni dinlemiyorsun ki Nur!

Gerçekten de, ablası demindenberi anlatıyordu da, kulağına girmiyordu. Gene de:

— Aaa... dedi. Dinlemez olur muyum şekerim?

Filiz üzerinde durmadı:

— İkinci cildini hemen getirecek. Üçüncü, dördüncü ciltlerini de yazacak!

Başladı atmağa:

— Ne dedi bana biliyor musun? Maşa'dan aldığı parayı ben vereyim, benim yanımda çalış dedi...

— Sen ne dedin?

Böyle bir konuşma olmadığı için, ne karşılık verdiğini, ya da ne karşılık vereceğini şu anda bilemiyordu. Salıdı:

— Düşüneyim dedim..

— Deli!

— Niye?

— Düşünmesi var mı kız? Koskoca Romancı. Hususisi vardır herhalde?

Filiz, Romancıyı şimşek hızıyla hatırladı: yetmişbeş kuruşluk tükenmezi cebinde taşıyan, kılığı, kıyafeti hiç de bir mavi hususiliye benzemiyen bir insanın hususi arabası olamazdı ama, Nur'a karşı onu küçük mü düşürecekti?

— A, tabî.. dedi.

— Kimbilir ne kadar parası vardır?

— Tabî şekerim...

— Ben olsam Maşa'nın yanından hemen çıkar...

— Onun yanına girerdin değil mi?

— Tabî.

— Yarın, yahut öbür gün kitabın ikinci cildini getirir-se...

— Yoksa abayı yaktın mı kız?

— Gibi.

— Sen?

Gene durakladı. Gerçekten de, o'nun durumu neydi? Ressam tanıtmıyorsa da sokakta rastlasaydı üzerinde bile durmazdı. Şayet romancı olmasa hiç, ama hiç... sevmek ne demek? Yüzüne bile bakmazdı. Ama günlerdir yer, yutarcasına okuduğu kitabın yazarı, romandaki yenleri patlak postallı, kasketi ensesine yıkık küçük adamdı o. O olduğunu öğrenmişti. Öğrenince de içindeki balona bir iğne batırılmış, balonunu söndürmüştü ama, ne olursa olsun, bu kitabı yazandı o!

Attı gene:

— Ben de onu...

— Sevdin mi?

— Ben de gibi, dedi.

Sonra çekildi pencere önüne, dışarıya baktı. «Keşke görmeseydim. Ben onu en çok yirmibeş yaşlarında, çok yakışıklı, kasketi ensesine yıkık, postallarının yenleri patlak sanıyordum. Patlak ama, yakışıklı! Buysa hiç de yakışıklı değil. Galiba kırkın üstünde. Ama böyle şeyleri düşünmemeliyim. Yarın Maşa'ya yetiştirirler. Herif fitili alır herhalde. Alırsa alsın. Kovar mı? Kovamaz. Kovmak ne demek? Hele ileri geri konuşsun.. Basar çıkarım. Romancı haber alır, Ressama sorar. Ressam evimizin adresini bilmese bile öğrenir. Verir. Eve gelir. Yanımda çalışır der. Ona her şeyi anlatırım. Maşa'nın beni kendisiyle konuştuğum için kovduğunu söylerim. Gidip de Maşa'ya soracak değil ya!»

Ertesi gün Maşa, kıpkırmızı geldi. Bir şey soracak da çekiniyor gibiydi. Filiz bunu anladığı halde üzerinde durmadı. Elinde kitap yoktu. Tuhaf, kitap olanca sihrinl yitirmişti Romancıyı görünce. Romancı yaşlı başlı adamdı. Belki de çocuğu çocuğu vardı. Kitapta okuduğu küçük adam uçup gitmişti Filiz'in içinden. Bu nerdeyse ba-

bası yaşında bir adam. Şayet romancı, kitapta yazdıklarının kendi yaşantısı, kasketi ensesine yıkılı genç adamın da kendisi olduğunu söylemeseydi sihir bozulmayacaktı. Bozulmuştu sihir...

Maşa:

— Nerde kitabın? diye sordu.

Filiz kızdıysa da:

— Sana ne? dedi usulca.

— Bıktın inşallah ondan..

— İnşallah.

— Kitabını mı imzalamış?

— Hemen yetiştirdiler mi?

— Ben sana Ressamın odasına gitme demedim mi?

Maşa'ya ateş glbi baktı:

— Vızgellrsin bana be!

Maşa kızacağına güldü. Sonra ciddileşerek bir sigara yaktı. Yanık sigara, parmakları arasında, depo'nun içinde gitti, geldi... Filiz'in önünde durdu:

— Vızgelirsin, diye tekrarladı Filiz.

— Romancı?

Filiz hırsıyla kapıya yöneldi. Maşa çevik bir davranışla depo kapısına koştu, sırtıyla dayandı.

Filiz tepinerek:

— Çekil! diye bağırdı.

— Çekilmiyeceğim.

— Çekil diyorum sana!

— Çekilmiyeceğim!

Filiz bir an herşeyi kırıp dökecek, ortalığı kasıp kavuracak gibi sağa sola baktı. Şayet Maşa çekilmeseydi, kıyametleri koparabilirdi.

Maşa çekildi:

— Filiz, dedi yalvarırcasına.

— Ne var?

— Dinle beni: ben sana Ressamın oraya boşuna gitme demedim. O, filimcilerle alâkalı. Yanına filimciler gelir gider, senaryolar yapar o. Bak, Romancı da gelmiş...

— Senaryo nedir?

— Filim hikâyesi.

— Romancı gelmişse ne olmuş?

— Seni tanıştırmış. Onlar öyledir... O ona tanıştırır, o ona. Boşver onların topuna. Gençsin, güzelsin. Valahi karımı boşar seni alırım. Yeter ki peki de!

Filiz kapıyı açtı, dışarı fırladı:

— Senin yanında çalışmak istemiyorum artık!

Neclâ, avukatın kâtibi, minnacık ihtiyar, hatta Res-sam sofadaydı. Filiz, iradeli, sert adımlarla merdiveni tutmuştu ki, Maşa ardından koştu:

— Filililiz!!!

Filiz yüksek topuklularıyla merdiveni koşarak indi. Tam o sıra mavi hususili de arabasıyla kaldırıma yanaşmıştı. İniyordu arabadan. Filiz'i öyle heyecanlı, darma-dağın görünce şaşırıldı ilkin, sonra kendini topladı:

— Bir yere gidecekseniz buyurun!

Ardından Maşa'nın gelmesi ihtimali, Neclâ'dan öc almak arzusu... girdi arabaya. Adam hiç ummuyordu. Dünyalar onun, direksiyona geçti. Bu arada ne Neclâ, ne Filiz'in patronu, ne de dünya!

Maşa bastı. Çevik bir hareket. Araba ana cadde-nin geniş bir meyille önünde yükselişini göğüsliyerek mesafeleri yutmağa başladı. Filiz hırsından ağlıyordu. Ne diye bindiğine değil, Romancı ne için kitapta günler-dir kafasında yaşattığı genç adam değildi? Maşa ne için en zayıf zamanında evlenme sözünü etmişti? Neclâ'dan ne için öc alacaktı? Yazık değil miydi?

Mavi hususi müthiş bir hızla ana caddeyi tırman-mış, bir hamlede Beyazıt'ı bulmuş, Aksaray, Saraçhane asfaltlarını yemiş, yutmuştu âdeta. Yükünün kim olduğ-u, nereye götürdüğünü bilmekten gelen bir keyifle Sa-raçhane'den Zeyrek, Unkapanı, Şişhane, Taksim, Dol-mabahçe yoluyla Boğaz'a yönelmişti bile.

Filiz tam Dolmabahçe önünde kendine geldi:

— Nereye gidiyoruz; beyefendi?

Yüzü yeni traşlı, ablak adam:

- Dinlenmek istemez misiniz? diye saflıkla sordu.
- Nerede dinleneceğim?
- Nerede emrederseniz!
- Neclâ'yı ilk nereye götürmüştünüz?
- Anlıyamadım..
- Canım Neclâ'yı ilk nereye götürmüştünüz diyor-
rum. Hani evlenme vaadiyle, kızcağıza...

Şaşı adam:

- Siz ne biliyorsunuz bunu?
- Önemli değil. Önemli olan, şayet ben de gebe kalırsam, çocuğumu hangi klinikte aldıracaksınız?
- Kuvvetli bir fren. Mavi hususi zıncı, durdu.

Adam:

- Fakat ben sizi seviyorum, dedi.

Filiz gayet sakin:

- Neclâ'yı da seviyordunuz ilk zamanlar...
- O mu anlattı bütün bunları?
- Önemli değil dedim ya!
- Ben sizi, şimdiye kadar hiç kimseyi sevmediğim

şekilde...

- Seviyorsunuz. Güzel. Ya ben sizi sevmiyorsam?

Adam şaşaladı:

- Şaka yapıyorsunuz!
- Size öyle mi geliyor?
- Gece, gündüz sizi düşünüyorum ben ama.
- Fakat bu araba gezintisi çok erken olmadı mı?
- Büyük bir talih meselesi. Denk geliverdi... İste-

diğiniz parayı verebilirim. Belki bilmiyorsunuz, ben çok zenginim!

Bir davranış, pantolonunun arka cebinden pırıl pırıl, şişkin cüzdanını çıkarıp Filiz'e uzatmağa kalmadı, Filiz:

- Çok âdiymişsiniz!

Dedi, arabadan atlayıp, otobüs durağına koştu.

Adam mavi hususisini çevik bir hareketle çevirip otobüs durağına gelmişti bile:

- Filiz hanım, Allah aşkına Filiz hanım... beni yanlış anlamayın!

Bir otobüs gelmişti. Filiz atladı. Otobüs hareket etti.

Mavi hususi büyük bir hayal kırıklığı içinde ardından baktı, baktı... sonra yenilmiş, kahrolmuş bir bezginlikle ağır ağır yolu tuttu.

Filiz otobüste kendine iyice geldi. Mavi hususiye ne için kendini attığını düşünmeğe çalıştı. Gerçekten de, o adamın, o hiç sevmediği, sevemiyeceği adamın arabasına ne diye girivermişti? Maşa ardından kovalasa bile ne çıkardı yani? Tutsa bile. Maşa nesiydi?

Alnına düşen bir tutam saçını, başının sert bir davranışıyla geriye atarken:

— İşi bıraktım. Bundan sonra ne yapacağım? diye geçirdi.

Gerçekten de ne yapacaktı bundan sonra?

Aklına babası geldi. Maazallah duyarsa, başlardı:

«— Neee? İşini mi bırakmış? Niye bıraktın? Ha? Adam asıldı mı? Hadi hadi... Müslüman, mütedeyyin insan o. Yalan söylüyorsun. Sende çalışma hevesi yok. Sen serserisin, başıboş, hazır yemek daha işine geliyor. Okulunu da bu yüzden bırakmadın mı zaten?

Bütün bu sözlere katlanmak zorunda kalmamak için bir başka iş bulmalı, iş buluncaya kadar da, işten ayrılmamış gibi göstermeliydi kendini. Peki ama, ya hemen bu akşam Maşa evlerine düşerse? Babasına her şeyi anlatırsa? Kötüsü, Romancı'dan, Ressam'dan söz açar da adamların kötülüğü, ahlâksızlığı üzerine ileri geri konuşursa?

XII

Sirkeci durağında otobüsten indi.

Gar'ın ta yukardaki yuvarlak saatine baktı: vakit er-kendi henüz, eve gidemezdi. Babası gelmiş olmasa bile, annesi, Nur falan başlıyacaklardı: «— Ne o kız? Niye erken geldin? Yoksa atıştın herifle de, işi mi bıraktın? Babana ne cevap vereceksin?»

Bütün korkuşu, babasına vereceği cevaptı.

— Sist, yavrum!

Göz ucuyla baktı, kız yüzlü biri. İçinde babası, babasının kurşun ağırlığı olmasa oğlana lâf olsun diye yüz verir, vakit geçirir, sonra da: «— Hadi bakalım, al volta-nı artık!» diye tenekeyi bağlardı. Ama babasının kurşun ağırlığı. «— Neee??? İşini mi bırakmış? Neden? Patron asılmış mı? Hadi hadi... Kancık köpek kuyruğunu sallama...»

Gene, kasketi ensesine yıkılıyı hatırladı ama, o artık «Romancı»nın elliye yakın arabacı, ya da kamyon şoförü kılıksızlığı içinde kaybolup gitmişti. Keşke rastlamasaydı! Ne diye içindeki Küçük Adam'ını kaybettirmişti? Küçük Adam'ı seviyordu o. Kendi yarattığı, kendine göre bir Küçük Adam'dı. Ne kadar zorlarsa zorlasın, ne minare dalgalarıyla üç bacalıyı ceviz kabuğu gibi oynatan uçsuz bucaksız Okyanus'u hayalliyebiliyor, ne sarı, kırmızı, mor, yeşil, turuncu çıgıllıklardan ibaret vahşi kuşları, ne insansız kıyıları, ne elbirliğiyle yaptıkları saz damlı kulübeyi. Bütün bunlar sulu boya resimlerdi de, sanki üzerlerine bir bardak su dökülmüş, resimler bozulmuştu.

— Anam, temiz bir elliliğim var!

— Benden bir yüzlük!

Duyuyor, anlamıyor, anlıyor, aldırıyor. Ufak işler.. Ellilik, yüzlük, beşyüzlük... Nasıl da girivermişti mavi hususiye? Delilik. Neden delilik olacakmış? Girdi. Çekti götürdü Dolmabahçe'ye. Ses çıkarmasa Boğaz'a, Boğaz'ın henüz hiç görmediği ama, anlatılanlardan tasarlamağa çalıştığı yeşillikler içinde sakin, yarı örtük pancurlarıyla suçlu suçlu bakan otellerinden birine götürecektir, titreyen eliyle elinden tutup, çekerek odalardan birine sokarak, ondan sonra da canım, cicim, yavrum, şekerim, bir tanem, hayatım... larla soyacak. Daha sonra?

Başının sinirli bir davranışıyla bütün bunlardan kurtuldu sanki. Bir an. Sonra gene Maşa'yla kavgası, ondan kaçışı, mavi hususi. Girişi. Avını yakalamışların ne-

şeli heyecanıyla Ana cadde'nin yokuşunu benzin kokulu homurtusuyla keyifli keyifli göğüsleyip bir solukta çıkıveren mavi hususunin sulanan ağzı, Taksim, Dolmabahçe... Eeee, istemiyor düşünmek bunları!

Peki akşam ne yapacak evde? Babası, babasından önce Maşa gelmişse? Annesine her şeyleri yalan yanlış anlatmışsa. Anlatır anlatır o, biliyor!

«— Efendim, ben Filiz'i kendi kızım gibi sevmiyorsam Allah bin belâ mı versin. Ama o? Anlamıyor bunu. Elinde küçücük bir roman. Kendini kaptırmış romana. Bir an elinden düşmüyor...»

Babası, annesi hemen:

«— Doğru, çok doğru beyefendi. Burada da. Elin-den bir an düşürmüyordu...»

Maşa cesaretlenir, gene alır sözü:

«— Roman da bir roman olsa bari.. Pek pek beş, altı formalık, küçük boy o da. İnsan roman deyince yirmi formayı aşmalı, otuz formayı bulmalı. Üç dört yüz sayfa-lık. Öyle değil mi efendim?»

Annesi:

«— A... tabî...»

Babası bütün bunların seçisinde değil:

«Peki niçin ayrıldı?»

Maşa yerinde kımıldanır, oturduğu yere iyice yerleşir, başlar:

«— Efendim, Ressam, Romancı, film artisti, şair falan filân, bütün bunlar analarının gözleridir. Elâlemin çoluğu çocuğunu, daha çok da yetişmiş yavrularını baş-tan çıkarmak için resimler yaparlar, romanlar yazarlar.. Maksat, malûm!»

Babası da onun gibi düşünür:

«— Bunu bilmiyecek ne var? Gün gibi aşıkâr efendim. Halbuki işine dört elle sarılsa da açsa gözünü, hem patronu memnun olur, hem de iş öğrenir. İşi öğrenen bir işçisini patron da daha başka tutar!»

«— Ona şüphe mi var? Neler düşünüyordum onun için halbuki... Her zaman söylerim ya? Kendi kızım, öz

«kızımдан ayırt ediyorsam Allah şu gözlerimi duvar etsin!»

Babasıyla annesi iki yandan:

«— Aa... o nasıl lâf öyle?»

«— Ağzından yel alsın. Yazık değil mi size?»

Maşa kurt masalının ardını getirir:

«— Ama o anlamadı beni. Ressamın odasına gitmeler, Romancıyla tanışıp kitap imza ettirmeler. Kızım dedim, yavrum dedim... Onlar şeytana benzerler. Senin gibi ağız süt kokan yavruları tavlama için öyle diller dökerler ki, sarhoş olur, kendini kaybedersin! Ama dinlemek istemedi benim öğütlerimi. Sen bana karışamazsın; yanında çalışmıyacağım, her zaman, her zaman konuşacağım onlarla... İşte böyle. Siz gene üstüne fazla düşmeden haline suyuna göre gidin de büsbütün âsileşmesin. Dönsün işine. Haftalığını yetmişbeş yapayım, yüz yapayım. Tek gelsin çalışsın...»

Kimbilir, belki de gözleri hafifçe yaşarır, aptal aptal konuşur, ağlar... Babasıyla annesi bakışır. Madem herifi böylesine yakıp kavurmuştur, ne diye büsbütün avucu içine almaz diye düşünürler. Sonra eve gider Filiz. Bir yandan babası, öte yandan annesi... Maşa haklıdır. O zengindir, mal sahibidir, babası yaşında nerdeyse. Ağzında Allah kelâmı. Böyle insan hiç kötülük düşünür mü? Evlerine geldi, gördükleri içini sızlattı. İstiyor ki onlara bir yardımda bulunsun. Haftalığını da hazır yüz liraya çıkaracak, daha ne?

Birden bir serseri mayın. Yumurta topuklu iskarpinleri, briyantinden ışıllı saçları... Sakınmağa kalmadı, bir dirsek. Filiz elinde olmıyarak:

— Çüş! dedi.

Oğlan gerilmiş, boşanmağa hazır yay. Şıp, geri döndü, karşısına dikiliverdi:

— Bana mı söylüyorsun?

Korktu Filiz. «Sana» dese, belki de tokat atacaktır. Çevresine bakındı. Hemencik toplanıverenler... Gene de:

— Ne diye dirsek vuruyorsun?

— Mahsus mu vurduk, deve!

Sağdan:

— Ohaa, yarmaaa!!!

Delikanlı şıp, o yana döndü:

— Kim o?

İri yarı, otuzluk ama, sıkı biri:

— Ben, dedi. Kadınlara deve denir mi ulan ibne?

Genç adam bütün bolatlığına karşılık gene de sıkı adamı gözleriyle tarttı. Sıkı adam yaklaşıyordu. Filiz'se fırsattan faydalanarak tüymüştü ama, ne zarar? Otuzluk zaten içerleyip duruyordu onsekizindeki bu daracık pantolonlu, yüksek topukluya. Birinde teyzesinin kızına da tıpkı böyle asılmıştı.

— Ben ibne değilim!

— İbnesin ulan!

—

—

Kalabalığın arasında boyuna yer değiştirerek kaçan genç adam:

— Kemâl âbi benim suçum yok, diyordu, şerefsizim ki suçum yok!

«Kemâl âbi» dinlemiyor, yetişip yetişip vuruyordu.

Filiz bütün bunları da unutmuştu. Çalıştığı kitap deposunun önünden, ama taa karşısından hızla geçti, durakladı, kaldırıma park edilmiş kara pırıl pırıl bir kamyoneti siper alarak baktı. Görünürlerde değişmiş bir şey yoktu. Kitap deposunun bulunduğu iş hanının altındaki dükkânlar, sıra sıra pencereler, pencerelerde yüzleri belli olmıyan gölgeler...

Ne yapacaktı şimdi? Eve gidemez, sokaklarda gezemez. Gezer gezmesine ama, ikide birde lâf, dirsek. Durup karşılık vermeğe kalksa kavga. Gerçi amcalar, ağabeyler koruyorlardı eksik olmasınlar ama, gene de yerlerinde kalsınlardı. Birincilerden, ikincilere yem olmak için mı kurtulacaktı?

Bir ellilik:

— Allah.. çok şükür Yarabbil!

Çekinmeden, dimdik baktı. Adam da durmuş, iş çıkacağını umarak bakıyordu ardından. Gülüverdi. Adam geri döndü. Filiz açtı adımlarını. Açarken de gene döndü baktı, güldü. Yetmiş de artmıştı bu kadarı. Elli yaşının dörtte üçü ağarmış saçları, bacaklarındaki belki de varis, romatizma, belindeki lumbagoya falan bakmadan, geliyordu. Kılık kıyafetinden, ya esnaf, ya da hazır yiyici, belki de kumarcının biri. Filiz lâf olsun diye arada dönüp bakıyordu. Adam yetişmeğe çalışıyor, yetişmekte zorluk çekiyordu. Filiz Yerebatan asfaltına saptı. Yavaşladı. Adam soluk soluğa geldi. Çok merak ediyordu Filiz adamın söze nasıl başlayacağını. Tam yanına gelince zavallıyı bir öksürüktür tuttu. Boğula boğula öksürüyordu. Mendilini çıkardı, gözlerinin yaşını, ağzının selini, burnunun... Filiz iğrendi birden. Aldırmadı. Adam sanki eskidenberi tanışmış gibi bilmem hangi gece, Kazablanka'da fazlaca kaçırıp üşüttüğünden başladı söze. Filiz bozmadı. Bozabilirdi oysa. Acıdı. Ne çıkar-
dı?

— Demek Kazablanka'da üşüttünüz?

— Hayır, çıkınca. Geceyarısı çıktık üç arkadaş.. İçerisi sıcak malûm ya?

— Evli misiniz?

Attı:

— Yok canım.

— Niçin evlenmediniz bu zamana kadar?

Kırpık bıyığının üstleri alınmıştı. Güldü:

— Evlendim, ayrıldım..

— Ne diye?

— İmtizaç edemedik...

— İmtizaç ne demek?

— Mizaçlarımız tutmadı, anlaşılmadık...

— Suç hanımda tabî değil mi?

— E kızım, suç samur kürk olsa kimse sırtına giyemez derler!

Sultanahmet'e çıktılar. Otobüs durağı. Adam önce

kolunu tuttu, sokuldu. Ağzı da soğuk algınlığı kokuyordu. İçi bulandı Filiz'in, gene aldırmadı.

— Şu gelen otobüse atlıyalım mı?

Filiz saflıkla:

— Ne yapacağız? diye sordu.

— Yıldız parkında gezeriz...

— Evin yok mu?

— Var ama, komşular...

— Temiz bir yüzlüğünü alırım ama?

— Kolay.

Otobüs geldi, durdu. Epeyce kalabalık. Adam önden Filiz'i bindirdi, ardından kendi. Hayli sıkışık bir otobüs. Filiz'e yer verenler. Adam bilet alıncaya kadar Filiz taa önleri bulmuş, kalabalığın arasında çırpınıp duruyordu. Bütün çabası, adamın öne, Filiz'in yanına gidip, kızı yedeğine almak, sıkıştırmak. Bir türlü geçemiyordu. Pişman olmuştu. Ne diye bu kalabalık otobüse binmişlerdi sanki? Bu arada Filiz boş durmuyor, tam karşısında oturan bir başka yaşlıyla bir üniversiteliye umut verircesine bakıyordu. Üniversiteli Siirt'liydi. Hukuk sonda. Kısa boylu, kalın dudaklı, esmer. Kızın hafif şehla bakışıyla çarpılmıştı âdeta. Yaşlıya gelince, o da kemiklerinin taa içlerine işlemiş kırkbeş mi, elli mi, belki de ellibeş yıllık rutubetin yorgunluğu, içinde kimildanmış, yüreğinde mavi şimşekler çakmıştı. Kız arada öyle tatlı, öyle davet edici biçimde bakıyordu ki!

Filiz Üniversite durağında indi.

Üniversiteli, ellibeşlik ihtiyar, daha arkadan da üç kişiyle birlikte Filiz'in biletini alan, ilkinke ihtiyar indiler. Filiz hızla otobüsün bu yanından koştu, arkasından dolandı, daha arkadaki hemen hemen boş bir Edirnekapi otobüsüne giriverdi. Bu öylesine çabucak, öylesine kaşla göz arasında oluvermişti ki, Üniversiteli de, ellibeşlik de, daha önceki de Filiz'i kaybetmişlerdi. Filiz'se Edirnekapi otobüsünün arka penceresinden «Şaşkın zampara» lara gülüyordu.

Aksaray'da indi. Burası Őemti sayılırdı. Ağır, uslu, hanım hanımcık yürümeli, ortalarda pek dolaŐmamalıydı. Gene de:

— Anaam!

Ya da:

— İŐkarpinlerinin topuklarına kurban olayım!

—

—

Güya bütün bunlar oyalanmak, akşam eve gidince babasından yemesi pek mümkün zılgıtı unutmak içindi ama, unutamıyordu. Çatık kaşlarıyla soruyordu babası:

«— İŞi ne diye bıraktın?»

Anlatıyor, anlatıyordu... Maşa sulanmıŐ, hatta evlenme teklif etmişti. Koskoca, üstelik çirkin bir adamla ne diye evlenecekti? Sıkıştırmak istemiŐ, para teklif etmişti. BıkımıŐ usanmıŐtı. Eline bir romancık geçmişti nasılsa. Sevmişti bu romancığı. İçindeki Küçük Adam'ı kafasına göre bulmuştu. Ne karıŐıyordu? Haftada elli lira veriyor diye tapacak mıydı ona? Ressamın odasına girme, kitabını Romancıya imzalatma, onlarla konuşma... Kendisiyle konuşmak da istemiyordu üstelik. İçi sıkılıyordu, içi sıkılıyordu evet, içi sıkılıyordu. Artık Küçük Adam filân de erimiŐti içinde. ErimiŐ, akımıŐ, buğı olup uçmuŐtu. Kasketi ensesine yıkılı, postallarının yenleri patlak, traŐı uzamış oldu ama, Şu Ressamın odasında gördüğünce yaşlı olmasın. İŞte o arabacıya, kamyon Şoförüne benziyen adam öldürmüŐtü içindeki Küçük Adam'ı. Şimdi bomboŐtu. Okuduğı Şeylerin cetvelle çizilmişçesine dümdüz caddeleri, dev apartmanları, camekân dolusu çeşitli oyuncaklar, deniz kıyıları, Virjin, Ermeni çarşısı, Şu bu dağılmıŐtı. Kimbilir kaç sefer okuduğı kitaptan hemen hemen hiçbir Şey kalmamıştı kafasında. Kalmıştı, bir bardak suyla dağılıveren renkli, sulu boyalar kalabalığı. Artık onu hiç düşünmeyecek. Kitabın ikinci cildini getirse de, getirmese de hava. Ne çıkacak getirirse? Elliye yakın... Evet ama, Şu az önce ardından koŐanlar gibi aksırıklı, öksürüklü değıldi herhalde. Değıldi

ama, gene de ona göre olmamalıydı. Yaşlı da değil miydi? Ya da hayır, yaşlı gözüküyor muydu? Bir parça da sakalı vardı galiba. Traş olsa, giyinse, bol güneşe çık-sa... Sahi, Ressamın odası loştu. Hele o masa... Res-samı bile yaşlı göstermiyor muydu?

Bir hususi yavaşladı yanında.

Döndü: Bıyığının altı, üstü özenile bezenile alınmış pırlıl pırlıl bir genç adam. Yandan ayrılıp dikkatle taran-mış saçları, alev kırmızısı kravatı, lâcivert karışık kumlu kumaştan ceket...

— Küçük hanım, buyurmaz mısınız?

Filiz sertçe:

— Ne için? dedi.

— Gideceğiniz yere kadar götürüyim!

— Mersi.

Adımlarını açtı. Açtı ama, çekip gitmez. Yanıbaşın-da ağır ağır...

Durdu:

— Rica ederim gidin işinize!

— Ben de sizden rica ederim, önünüze çıkan fırsatı kaçırmayın!

— Ne fırsatı?

— Filmimde size rol vermek istiyorum da...

Filiz durdu:

— Siz filmci misiniz?

— Evet.

— Ne rolü?

— Tam size göre. Buyurun arabaya, yolda anlatı-rım..

— Asılmak yok ama?

— Rica ederim...

Filiz çevresine bakındıktan sonra arabaya giriverdi. Bej araba Yenikapı'ya hızla gitti, döndü, gene hızla Ak-saray meydanına, Saraçhane'ye doğruldu.

Yolda:

— Ne rolü? diye sordu Filiz.

Genç adam filmci falan değildi ama, filmler ve film-

cilik üzerine fikri vardı. Yakın bir arkadaşı Yeşilçam Sokağı'nda film prodüktörlüğü yapıyordu.

— Sizin gibi ufak tefek, sizin kadar cici bir genç kız rolü!

— Başarabilir miyim?

— Deniyeceğiz!

— Ne zaman?

— Hemen şimdi. Yazıhaneye gidelim...

Saraçhane, Unkapanı, Şişhane, Taksim... Genç adam arabasını kör bir sokağa park edip indi. Filiz de indi. Buralara, bu sokaklara hiç gelmemiştir. «İstanbul ne kadar güzel!» diye geçirdi. Kendini büyümüş farzediyordu. Birbirini kesen daha dar sokaklardan çok yüksek bir apartmana geldiler. Beyaz dikişli daracık mavi pantolonlu, saçları Tarzan'inki gibi omuzlarında, daha kısa delikanlılar, sakallı bıyıklı adamlar, yaşlılar... Çoğunu çeşitli filmlerden hatırlıyor, hatırladıkça da heyecanlanıyordu.

Apartmanın karanlık kapısından girdiler.

Genç adam bir düğmeye bastı, elektrik yandı:

— Sizi, akrabam diye tanıtacağım!

— Neyinizim meselâ?

— Teyze kızım.

Merdiveni ağır ağır çıkarlarken, Filiz'i uyaran ilk tehlike çanı: yakışıklı adam, elini tutuvermişti. Çekmedi. Saygısızlık olurdu. Ama bēriki rahat durmuyor, eli tutmakla yetinmiyordu. Önce sıktığı eli sonra öptü. Filiz sertçe çekti. Adam yeniden yakalamağa çalıştı. Yakaladı da:

— Niçin? Neden korkuyorsunuz?

— Bilmem ama...

— Ama?

— Pazarlığımızda bu yoktu!

Birinci kat. Elektrik söndü. Genç adam yeniden yakamağa heveslenmedi. Koca apartman âdeta sessizlik, tenhalığın griliği içinde uyuyordu. Karanlıkta saldıran erkek eli, kaçan, kaçınan genç kızın eli, göğüsleri.

— Yapmayın diyorum!

- Ne olur 'şekerim? Yalnız öpeceğim!
- İstemiyorum.
- Rol vereceğim ama?
- Her rol verdiğinizde böyle mi yaparsınız?
- Çok hoşuma gittiniz de...

Yukarlarda açılan bir kapı, kapıdan merdivenlere dökülen bol bir ışık dikdörtgeni.

Genç adamın eli merdiven başındaki düğmeye bastı. Lâmba yandı. İkinci katın merdivenini uslu uslu çıkmağa başladılar.

Film yazıhanesi dördüncü kattaydı.

Zile bastı genç adamın zarif parmağı. İçerlerde çınlayan zil. Açılan kapı. Kapı aralığında uzun favorileri, kabarık saçlariyle Montgomerli bir genç adam.

— Buyurun Burhan abi!

Adının Burhan olduğunu öğrenmişti Filiz.

— İçerde mi bizimki?

Gelen kralmış da, bir krala kapı açıyormuşçasına genç adam, gözleri Filiz'de:

— İçerde efendim, buyurun!

Filiz önde, Burhan bey arkada, girdiler. Kapının kapandığını anlamıştı Filiz. Bir korku sarmıştı içini. Burası neresiydi? Ne için gelmişti? Ne yapabilirlerdi burada ona? Bağırır, kıyametleri koparır, kendini yerden yere atardı.

Yeni bir kapı. Açılan kapıdan kamufle edilmiş turuncu bir ışık vurmuştu dışarıya. Burhan beye benziyen, ama onun sarışını bir başka genç adam masası başında, önündeki dosyaya elini koymuş. Belli ki dosyadaki ihtimal bir senaryoyu okuyordu ihtimal.

— Vay Burhan, gel bakalım! dedi.

Burhan, Filiz'i tanıttı:

— Benim akrabam bu hanım. Hani bahsetmiştim ya?

Filiz yemedi, beğenmedi bu başlangıcı.

— Öyle mi efendim? Buyurun!

Filiz, masa üzerinden uzanan eli sıktı. El sıcaktı.

Ama Filiz ne eli, ne sıcaklığını, ne de elin altın düğmeli, sert manşetini... Beğenmedi. Ne diye gelmişti sanki buraya?

Stil koltuklardan birine derli, toplu oturdu.

İki adam insanı alabildiğine şüphelendirecek bir kibirlilik içinde konuşmağa başlamışlardı.

— Efendim, teyzemlerden habersiz getirdim. Ailesi çok ama, çok mutaassıptır!

— Efendim bizden sır çıkmaz..

— Aramızda bir şey.. Öyle değil mi?

— Tabî tabî.. Şimdi bir tecrübe filmi çeviririz. Bakalım fotojenisi nasıl?

— Bence tam senin aradığın role göre...

— Orası öyle, öyle ama...

Kalkıyor. Masasından çıkıp yandaki bir kapıya gidiyor, açıyor. Kapkaranlık. Filiz korkuyla bakıyor. Bu odadan vuran portakal ışıkla alacalaşan karanlıkta bir takım sehpa, fotoğraf, ya da film makineleri karaltısı, karaltıları...

Burhan da kalkıyor. Bir an iki arkadaş içerde bir şeyler fısıldaşıyorlar. Hain, komplo kokulu, tavcı fısıltılar. Ne diye içerinin lâmbasını yakmadılar? Filim karanlıkta mı çevrilir? Ne fısıldaşıyor, ne yapmak istiyorlar acaba? Kalkıp kaçmak geliyor içinden. Tam kalkacakken, Burhan:

— Gelsene!

Elinde olmıyarak gidiyor.

Öteki:

— Ben film getireyim.. diye çıkıyor.

Yarı karanlık odada Burhan'la yapayalnızlar. Kalbi sökülürcesine çarpmakta. Burhan kapıyı az itiyor.

Filiz inlercesine:

— Gitmek istiyorum, diyor.

El bileğini tutuveriyor:

— Nereye?

— Eve gideceğim. Babam gelmiştir şimdiye, beni

arar bulamazsa çalıştığım yere gider. Halbuki işi bırakmışım...

Burhan yeni bir şey öğrenmiştir:

- Yaa... demek işi bırakmıştın?
- Bırakmıştım.
- Nerede çalışıyordun?
- Bir kitapçıda!
- Ne para alıyordun?
- Haftada elli lira..

Burhan sınıksız yakaladığı eli kolları arasına çekiyor:

— Haftada elli liraya çalışılır mı aptal? Bak, ne kadar güzelsin. Sen elli lirayı, yüz lirayı bir saatte kazanmalısın!

Filiz denize düşmüş de boğulmamak için çırpınırcasına:

— Hayır, hayır.. istemiyorum, bırak beni, gideceğim, gideceğim diyorum. Bağırırım, vallahi bağırırım. Başınıza belâ olurum...

— Hiçbir şey olamazsın. Burada seni boğazlasam bile...

— Anneciğim, anneciğim, anneciğim!!!

— Susss!..

— Yalvarırım bırakın. Ben fakir bir kızım. Siz zenginsiniz, yakışıklısiniz. Çok yakışıklısiniz. Gençliğinizin başı için, Allahınızı severseniz. Vallahi babam aksinin biridir, billâhi aksinin biri ha!

—

—

Filiz oracıktaki bir karyolaya yıkılıyor. Ne yapsa, ne kadar çırpınsa boş. En iyisi savaşmak. Savrulan etekleri, havada eğriler çizen bacakları. Yüksek topuklulardan biri ayağından fırlıyor. Bağırıyor, bağırıyor alabildiğince... Tam bu sırada kapı hırsıyla açılıyor, Burhan'ın sarışın arkadaşı:

— Ne oluyor Burhan? Sakın bu...

Burhan'ın kemik kadar sert yakası, zarif alev kırmızısı kravatı kaymıştır. Ter içinde, öfkeli:

— Ne bileyim birader?

— Hani teyzenin kızıydı?

— Canım uzun etme sen de yahu...

— Başıma belâ açacaksın birader? Kendi garson-yerine al götür. Burası...

İçini çeke çeke ağlamakta olan Filiz'i bileğinden çekiyor, kızın yumuşak, yavru bakışlı gözyaşlarına bir tokat:

— Orospu!

Filiz hiç beklemiyordu. Yırtıcı bir küçük vahşî hayvan öfkesiyle:

— Ben orospu değilim!

— Değilsen ne işin var tanımadığın adamların yanında?

— Aldattı beni, kandırdı. Bırakın gideceğim. Ben tokatlanacak insan değilim, anladın mı?

Karyolanın altına yuvarlanan, yüksek topuklusunu ayağına geçirip kapıya gidiyor, açıyor, dışarısı. Hep o fırtınadaki kâğıt parçası telâşıyla merdivenlere atıyor kendini. Bir solukta iniyor. Dışarısı. Ortalık kararmıştır. Vakit geçti mi acaba? Babası geldi mi? Geldi de işi bıraktığını öğrendiyse kimbilir nasıl öfkelenmiştir. «Madem işi bıraktın, ne diye evine gelmedin erken erken?»

Köşe başlarında yanmış elektrik lâmbalarının çığ aydınlığında çeşitli filmlerin çeşitli figüranları. Ama sırası değil şimdi. Buralar nereleri? Bu sokaklardan nasıl kurulup yolu bulacak? Caddeye nereden çıkılır?

Köşe başındaki köfteciye soruyor:

— Amca, Aksaray'a gitmek istiyorum. Otobüse nereden bineceğim?

Köfteci şüpheyle bakıyor:

— Ne işin var burada?

— Hiç, öyle..

— Rol vermeğe diye mi kandırıldı?

— Aksaray'a gitmek istiyorum..

— Kolay. Beni dinle yavrum. Aksaray'ına git, bir daha da buralara çıkma. Sana baba nasihatı. Benim de bir kızım vardı, sen akran. Film, rol diye kandırdı itin biri, şimdi nerede olduğunu Allah bilir. Sakın kızım, sakın kendini buralardan!

Filiz birdenbire sevdi bu ihtiyarı. Aksaray'a gidebilmek için otobüse nereden binileceğini yeniden soracaktı ki, adam:

— Bu yolu doğru git, dedi. Sağa kıvrıl, sola. Doğru git. Sonra gene sağa. O yol seni Tarlabası caddesine çıkarır. Durak var, binersin!

Filiz inen Beyoğlu ara sokakları akşamı içinde, yüksek topuklularıyla yangından kaçarcasına sokaklar geçti, köşeler döndü, Tarlabası caddesine çıktı. Akşam iyiden iyiye inmişti. Bu saatte babası mutlaka gelmiş olurdu. Gelmiş olur, belki de sarhoştur gene, Filiz'i sorar. Annesi ne karşılık verirdi acaba? Gelmedi dese «Niye?», geldi dese «Hani?». Belki de Maşa eve gelmişti. O zaman işler büsbütün sarpa sarar, madem işi bıraktın bu saate kadar nerelerde gezip dolaştın? Nerelerde sürtün diye başlardı.

Durak.

Görünürlerde otobüs yoktu. Dolmuşlar vızır vızırdı ama, korkuyordu dolmuşlardan. Çocukluğunun derinliklerine işlemiş azgın bakışlı bir dolmuş şoförü Filiz'i korkudan çıldırtır. Sanır ki bütün dolmuş şoförlerinin ağızları rakı kokar, bütün dolmuş şoförleri kızları alıp kaçıralar Sur'lardan dışarı!

— Aksaray, Beyazıt!

Oniki yaşında mıydı ne? Beşiktaş'taki haminnesine gidecekti. Dolmuşa binmişti. Adamın ağzı rakı kokuyordu. Yalnızdılar dolmuşta. Şoför yanına oturtmuştu onu. Dirseğiyle göğsünü kontrol etmişti ilkin ufaktan ufaktan. Sonra çevirmişti arabayı. Sormuştu Filiz nereye gittiklerini. Adam: «— Beşiktaş'a» demişti. Demişti ya, Beşiktaş'a Edirnekapi üzerinden gidilmezdi. Şoför: «— Edirnekapi'dan bir yolcu alıp Beşiktaş'a götüreceğim..» de-

mişti. Kanmıştı Filiz. Araba hızla Surlardan çıkmış, sola dönmüş, Topkapı yönüne alabildiğine akmağa başlamıştı.

«— Nereye gidiyoruz âbi?»

«— Fazla konuşma!»

«— İyi ama, nereye gidiyoruz?»

«— Sana fazla konuşma demedim mi?»

Hiç unutmaz, sağda, pembe çiçekler açmış bir ağacın yanına direksiyon kırılmış, anahtarı çevirivermişti. Sonra tıpkı az önce film şirketindeki benzliyen bir boğuşma şoförle. Bereket hiç tanımadığı adamlar koşarak gelmişlerdi de...

Bir Cihangir - Yenikapı otobüsü.

Girdi. Oooh, kurtulmuştu. Bilet aldı, bir kıyıya geçti. Geçti ama, gene bir kırkbeşlik. Yanına sokuldu ilkin, sonra döndü, mırıl mırıl bir şeyler söylüyor, anlaşılmıyor sözleri. Filiz zaten duyacak halde değil. Babası geldi mi? Geldiyse işten çıktığını öğrendi mi? Öğrendiyse ne dedi? Maşa'dan ne haber? Bütün bunların karmaşıklığı içinde kırkbeşliğin eli. El yavaşça uzanmış, kolunu okşamıştı.

Sertçe baktı tilki bakışlı adama.

Adam elini geri çekti.

Biletçinin sert sesi:

— Bana bak Dazgırlı!

Adam korkuyla baktı.

Biletçi:

— Sana söylüyorum sanaaa!

Adam:

— Bana mı?

— Sana evet. Geri çekil, kızı rahat bırak!

Filiz biletçiye minnetle baktı. Semtten tanıyor zaten.

Bir zamanlar KARAKÖY - KADIRGA otobüsünde çalışırdı. O da tanımıştı Filiz'i. Nasıl tanımaz? Filiz'i semtinde kim tanımaz ki?

— Nereden böyle Filiz abla?

Attı:

— Hiç. Beyoğlunda bir işim vardı da.

Biletçi şaştı:

— Beyoğlunda? İşin vardı? Film falan mı çeviriyor-sun yoksa?

Bir zamanların dolmuş şoförü gibi birden tiksindiği film lâfını duyunca aklı gitti, yüzü asıldı:

— Allah yazdıysa bozsun!

Bir genç:

— Niçin? dedi.

Filiz sertçe baktı: Nur'un mavi gözlü Üniversitelisiydi. Güldü, başıyla selâm verdi hafifçe. Genç adam bunu beklermişçesine, yaklaştı:

— Arkadaşlarla çok konuştuk bunu, dedi. Film çevirseniz o kadar muvaffak olursunuz ki!

Kısa kesmek için:

— Mersi, dedi.

Şimdi onları böyle Nur görmeliydi. Besbelliydi genç adamın niyeti. Hani biraz yüz verse de lâfı uzatsa çocuk aşk'tan, gezmekten falan söz açacaktı. Ama Allah yazdıysa bozsundu Nur'a karşı...

Durakta inerken:

— Müsaadenizle, dedi.

— Ben de iniyorum.

İndi, indiler. Yanyana yürümekten yanaydı oğlan. Filiz istemiyordu. Adımlarını açmadan önce gene:

— Müsaadenizle, dedi.

— Benimle yürümek istemiyor musunuz?

Kesti attı:

— Hayır.

— Niçin?

— Rica ederim lâfı uzatmıyalım!

— Ama ben, şeyyy...

Koşarak uzaklaştı Filiz.

Kapıda kasketli ev sahibiyle karşılaştı. Adam onu görünce sokağa çıkmaktan vazgeçerek geriledi:

— Vay, Filiz.. Nerden böyle? Sevişmekten mi?

Öyle hırslandı ki:

— Bana bak, dedi. Bir tane atarsam suratına!

— At anam, at yavrum, at bir tanem!

Filiz onunla uğraşacak değildi. Merdiveni koşarak çıkarken yarı karanlıkta savrulan etekleri altında görünüp kaybolan bacaklarını görmeğe çalışıyor, göğsünü yumrukluyordu.

Birinci, ikinci katlar. Üçüncü katın açık kapısı. İçeriden gene acı zeytinyağıyla karışık helâ kokusu vuruyordu dışarıya. Bol bir aydınlık. Elektriğin portakal renkli ışığını almış beyaz duvarların dışarıya vuran aydınlığı.

Geçti.

Katlarına çıkan merdiven. Tüy hafifliğiyle, bir solukta çıktı ama, yüreğinin atışı da dayanılır gibi değildi. Babası gelmiş miydi? Maşa onlarda mı? Babası geldi de Maşa her şeyi o kandırıcı yalanlariyle anlattıysa, babası sarhoşsa, tokatlamağa kalkarsa...

Kapı önünde durdu. Şuradan buradan ışık vuruyordu kapı önünün karanlığına. Salonda teras. Terasın öte-lerinde ışıklı pencereleriyle alt alta üst üste evler, apartmanlar kalabalığı halinde şehir.

Babası içerde miydi?

Kulağını kapıya dayadı, soluğunu kesti. Birtakım mırıltılar. Eğildi anahtar deliğinden baktı içeriye. Annesi. Hep o utanılacak bir misafir geldiği sıra takındığı tavırlar içindeydi. Demek birisi vardı. Yabancı. Neden Maşa olmasın?

Birden kalın öksürüğü babasının!

Hızla çekildi kapıdan. Gelmişti, içerdeydi. Ne yapacaktı şimdi? Ne yapmalıydı? Ne yapabilirdi? Girse mi? Girmeyip merdivenleri inerek caddeyi tutsa mı? Nereye? Gece. Issız ara sokaklar. Takılanlar olacaktı. Hatta sarhoşlar. Kaçma, kovalama. Bir zamanlar gene babasından kaçmıştı. «Haminnemde geceyi geçiririm,» diyordu. Bundan epeyce geçti vakit. Parası da yoktu cebinde ki, tramvay, otobüs, ya da dolmuşa binsin. Tutmuştu Beşiktaş'ın yolunu. Ara sokaklar. Kusmuk kokulu mırıltılarıyla sarhoşlar. «— Sist, yavru.. Bana bak! Ne kaçı-

yorsun? Ulan ne kaçıyorsun inek gibi. Sağlam bir onluğum var!

İçerde bir ayaklanma, bir misafir kalkışı mı oldu? Filiz'e mi öyle geldi? Karanlık merdivenleri kedi sessizliğiyle inip, sokağın köşebaşı elektrik ışığıyla aydınlanmış parke taşlarında kaçarcasına uzaklaştı.

Bakkalın köşesini hızla döndü. Tam orada, içlerinde mavi gözlü Üniversitelinin de bulunduğu üniversiteliler!

Adımlarını açtı. Gördüler mi? Gördülerse neler konuştular aralarında? Ardından gelmeğe, kalkan var mı?

Aksaray meydanına çıktı hızla. Sanki bütün vidaları lâçka hantal bir halk otobüsü, atladi. Hiç sevmezdi bu otobüsleri. En çok da kalabalığın arasında dolaşıp duran biletçilerini. Mutlaka üzerleri inceltilmiş, altları alınmış ipince bıyıklarıyla yılışık, «— Bileyt! Var mı bileytsiz?» falan diye gözleri çevrede, projektör gibi. Gözlerine birini kestirdiler mi, şıp, hemen yanına, olmazsa arkasına geçer, başlarıydı sıkıştırmağa.

— Bileyt, var mı bileytsiz?

«— Bilet,» değil «— Bileyt!»

Bilet parası elinde hazır.

— Nereye bayan?

— Beşiktaş!

Parayı aldı. Bileti koparıp verse de defolsa ya! Hayır. Alttan, üstten inceltilmiş bıyığıyla bilmem hangi filmin jönü gibi, uzatır da uzatır işi. Bilet bir türlü kopamaz. Gözlerinin içine hep o bilmem hangi filmin sinir jönü gibi «âşıkane» bakıyor. Bilet koptu neyse. Filiz aldı. Almasıyla birlikte de sertçe dönüverdi sırtını.

— Ağır ol incek vaaar!

Az sonra da:

— Tamaaam!

Filiz hemen unuttu. Arada sesi geliyordu sinir sinir:

— Bileyt! Var mı bileytsiz?

«— Dert!» diye geçirdi. «...var mı bileytsiz. Ne diye bilet değil de, bileyt?»

— Ağır ol, inecek vaaar!!

Tam ense kökünde:

— Tamaaam!

Araba gene, bütün vidalarıyla lâçka, Beyazıt'a tırmanmağa koyuldu.

Babasının kimbilir ne biçim hırslandığını tasarlıyarak eve gitmediğine seviniyordu. Korkuyordu aslında. Bugünün yarını da vardı. Nasıl karşılaştacaklar, babası ondan kimbilir nasıl hesap soracaktı!

Birden oturanlardan birinin dizi, dizine değdi. Baktı, biletcinin bıyığına benzeyen alttan, üstten alınmış, sinirli bir otuzluk. Çekti dizini. Bakmak istemiyor ama, elinde değil. Adam sulu mu sulu. Oturduğu yerden ayak-taki Filiz'in yüzüne yılışıkça bakıyor. Bir, beş, on...

Sırtını döndü. Şimdi otobüsün sağ yan penceresinden Beyazıt'a yaklaşırlarkenki pırıl pırıl Koska dükkânlarına daldı. Bu dükkânları çok sever. Babasının böyle bir dükkânı olsa gene her gece ağız tatsızlığı çıkarır mıydı acaba evde?

Bir el, elinin terşiyle Filiz'in bacaklarına vurdu.

Az geri çekilip baktı: bu da, az önceki gibi, bir başka sulu. Tam tersliyecekti, önlerde bir yer açıldı. Biletçi değil, «— Bileyt» çi:

— Bayan, yer açıldı buyurun!

Gitti, oturdu:

— Mersi.

— Aman efendim, sizi rahatça oturtmak vazifemiz...

Sağda solda kıkırtılar.. Filiz anladı, anlamazlıktan geldi. Gözleri sağdaki pencereden Koska dükkânlarında. Az sonra Beyazıt. Otobüs müthiş yorgun, belki de romatizmalar içindeki bir yaşlı kadın sıkıntısıyla durağa geldi, âdeta deve gibi, ihtı.

— Var mı ineeeyn!

«— İnen» değil, «— İneeyn».

— Tamaam... Ağır ol, gelen vaaar!

Ardından yeni bir:

— Tamaaam!

Lâcka olmuş vidaların paslı feryatları!

Birdenbire unuttuğu mu, yoksa Romancı'dan ötürü artık düşünmediği mi, romancığında böyle bir otobüs vardı galiba. Kamyon ya da. Tıpkı tıpkısına böyle gıcırdardı. Lâcka vidalarından, paslı paslı. Sahi. O az önceye kadarki umursamazlığı da geçmiş miydi ne? İçinde gene kasketi ensesine yıkılı genç adam, Küçük Adam. Hiçbir şeyini yitirmemişçesine içinden bakıyor ona. Şimdi yanında olsa.. Yanında olsaydı şu sırnaşık «— Bileytçi» ye haddini bildirir, soldan, sağdan takılanlara yumruk atmasa bile, o var diye sırnaşıp takılmazlardı her halde. Böyle bir erkeğin koruması! Filiz şu anda bunu öylesine istiyor ki.. İkisi de çalışırlardı. İş dönüşlerinde elbirliğiyle yemeklerini hazırlar, karşılıklı geçer yer, sonra gene elbirliğiyle sofrayı kaldırırlar, belki de bulaşığı birlikte yıkarlardı. Ama hayır, Filiz ona bulaşık yıkatmaz. Pek pek Filiz'in yıkadığı kapların kurulanıp raflara dizilmesi. Bu da bir şey olamazdı artık. Sonra salona geçerlerdi. Mevsim kışsa çıtır çıtır yanan sobanın başında, yazsa aylar yıldızların lâcivert gökte, İstanbul'u ay ışığı, yıldız ışığına boğdukları pencerelerinin önünde, ya da daha iyisi terasta olurlardı.

— Çemberlitaas.. var mı ineeeyn!

Az sonra:

— Tamaaam!

Belki de ses sanatçılarının al, yeşil, mor, sarı, beyaz, eflâtun, mavi tuvaletleriyle ortalığı alkışa boğduktan sonra sırasına göre oynak, civil civil, sırasına göre de «— Her yer karanlık...» biçimli, kasvet, gözyaşı, hıçkırık, karamsarlık yüklü şarkılar söylerlerdi. Filiz sevmezdi böylesine gamlı, karamsarlık dolu şarkıları ama, yanında o olduktan sonra, ne çıkardı?

— Cağaloğlu.. var mı ineeen??

Elinde olmayarak sol yana baktı: ellilik biri. Sol gözünü kırparak elini koynuna soktu. Filiz sinir oldu. Kaçırmadı gözlerini. Adam şişkin bir cüzdan çıkarıp ucunu gösterirken gene göz kırptı.

Filiz nefretle sağa döndü.

Sirkeci, Bahçekapı, Eminönü, Köprü...

Beşiktaş'da geldikleri zaman oturmaktan, sarsılmaktan, lâhka olmuş vidaların paslı gıcırıtlarını dinlemekten yorulmuştu. Beşiktaş cıvıl cıvıldı ama, haminnesinin oturduğu sokak, sokaklar... Birbirini kesen daracık sokaklarda ardına birileri düşerse? Kaçmağa kalkar, kaçamazsa? Kaçmasına fırsat vermezlerse?

Çarpan yüreğiyle daldı yarı karanlık sokaklardan birine. Kulak verdi. Ardında ayak sesleri. Adımlarını açtı. Arkasındaki ayak sesleri de. Kaçmağa başladı. Kovalanıyor muydu ne? Durdu, gizlendi bir köşeye. Gerçekten de, üç kişi koşarak geliyorlardı. Tam önünde durdular. Yitirmişlerin telâşesi içindeydiler:

— Nereye gitti?

— Uçmadı ya!

— Vay anasını.. Yoksa buralarda bir eve mi girdi?

— Tanıyorsun demek?

— Tabî yahu, yollu...

—

—

Otobüstekilerdi üçü de. Biri, cüzdan gösteren elli-lik. Koşmaktan, bir de avını kaçırmaktan soluyordu.

Filiz, köşenin koyu karanlığına sırtıyla öylesine dayanmıştı ki, soluk bile alamıyor, sağ eliyle yüreğini bastırıyordu. Öyle atıyordu ki yüreği!

— Tuh be, kaçırdık be!

— O buralarda geceliğe kalmağa geldi sağlam!

— Demek tanıyorsun?

— Çocuk musun? Hiç yoksa, yedi, sekiz seferim var!

Filiz birden, korkmaktan çok, sinirlendi. Karşısına dikilip, nerde, ne zaman yedi, sekiz seferi olduğunu sormak geçti içinden.

Beriki herhalde benzetmiş olacaktı:

— Birinde beş arkadaş, aldık Çekmece'ye götürdük. Bir ahbabın evine. Bakma öyle yavru göründüğüne. Mu-

habbeti çok tatlıdır. Hele iki kadeh attı da eteklerini beline sokup başladı mı ortada dönmeğe, eh beee...

Konuşarak uzaklaştılar.

Filiz bekledi, sonra ayaklarının uçlarına basarak ta karşıya geçecekti ki, ıssız Beşiktaş dar sokağını cınlattı, ya da Filiz'e öyle gelen bir ses:

— Kaçıyor, kaçıyor, çevirin!

Yolunun kesileceğini anlayan Filiz geri döndü. Artık başıboş rastgele koşmağa başladı. Daha hızlı koşabilirdi ama, ayaklarındaki yüksek topuklular... Bir ara çıkıp eline almak, yalınayak koşmak geçti içinden. Vakit yoktu. Nerdeyse yetişeceklerdi. Alabildiğine koşuyordu ama, kovalıyanların hiç şakası yoktu. Tam yakalanacaktı, bir bekçi düdüğü!

Filiz durdu:

— Bekçi amca, kurtar beni!

Yaralanmış bir serçe kuşu gibi heyecanlı, soluk soluğaydı.

— Bekçi, kovalıyan üç kişiyi göğüsledi:

— Ne o be? Ne var gece vakti? Ne oluyor?

Adamlar, üç iri adamdılar. Onlar da soluyorlardı. Onları avlarına yeniden rastlamanın heyecanı.

— Yok birşey.

— Yok da neden kovalıyorsunuz kızı?

Yedi, sekiz seferi olduğu yalanını atan:

— O biçim işte, dedi. Paramızı aldı, kaçtı!

Bekçi, Filiz'e şaşkınlıkla baktı. Gerçi İstanbul'du bunun burası, hergün neler de neler olmuyordu. Gene de:

— Öyle mi kız? dedi.

Filiz ağlıyordu:

— Yalan bekçi amca, vallahi, billâhi yalan. Allah iki gözümü kör etsin ki yalan söylüyorlar. Ben bunları tanımam. Haminnemlere gidiyorum. Aynı otobüsteydik, yolda bana cüzdan gösterdi şu!

Bekçi adamlara döndü.

Dilin kemiği yoktu ki:

— İnanma bekçi efendi. Şerefsizim yedi, sekiz seferim, postam var. Ne fındıkçıdır o!

Ötekiler de arkadaşlarını destekleyince iş uzadı.

— Bu işi karakol paklar! Haydin karakola...

Hep birlikte geri dönüldü. Filiz bekçinin yanında yürüyordu. Ötekiler cigaralı ağızlarıyla arkada. Fısıldaşmalarından yeni yeni tertipler kurdukları anlaşılıyordu ama, karakola gelindiği zaman üçünün de kaşla göz arasında toz oldukları anlaşıldı.

Bekçi, elinde olmıyarak:

— Vay kerhaneciler.. dedi. Demek boş atıp dolu tutmak istediler?

Sonra Filiz'i yanına kattı, haminnesinin evine götürdü.

Kocaman yapıların arasında ufacık bir kapıydı. İçerlerde karanlık bir sessizlik. Filiz kapıyı heyecanla vurdu, vurdu. Neden sonra çok yaşlı bir kadın sesi:

— Kim ooo???

Eski biçim küçük bir gaz lâmbası yandı anahtar deliğinin ötesinde.

— Ben'im, dedi Filiz.

Ses kapıya yaklaşmıştı:

— Sen kimsiİN??

— Ben'im, haminne, tanımadın mı beni? Filiz! Küfüre, duaya benzer homurtular. Kapı açıldı. Elinde küçücük gaz lâmbasıyla kırış kırış haminne. Gözlerine inanamıyor. Bu saatte ne işi var bu deli kızın buralarda?

Bekçi:

— Geceleri sokakta dolaşmasın. Ortalık kurt dolu, canavar dolu! dedi.

Filiz büyük korkusundan sonra dedesinin yetmiş yaş uykusuyla horlayıp durduğu tek gözden ibaret odada haminnesine herşeyi anlattı bir çırpıda: yanında çalıştığı adam asılmıştı ona. Koskocalığına bakmadan, karısını boşayıp kendisini almaktan söz açmıştı!

Filiz, haminnesinin, dudaklarında duaların uçuştığı

haminnesinin kızıp lânetler yağdırmasını bekledi Maşa'ya, ama öyle olmadı:

— Demek adam çok zengin?

Filiz şaştı. Bu dünyada tek meziyet zenginlik miydi ne?

— Zengin ama haminne...

Âdeta payladı:

— Haminnesi maminnesi yok. Madem herif çok zengin, sana ne karısından?

— Çok da yaşlı!

— Fazla konuşma!

— Çirkin haminneciğim, tipim de değil üstelik!

Kadın davrandı:

— Şimdi şuradan bir sopa kaparsam...

Ertesi gün öfkeyle gelen babası da kaynanasıyla kayınbabasına uymuş, Filiz'i yaylın ateşine almışlardı:

— Erkeğin yaşlısı, çirkini olmaz!

— Olur mu?

— Allah'ın gücüne gider kızım...

— Tipim ne demek? Tipi değilmiş...

— Tipin olur açlıktan nefesin kokar..

— Hiç canım...

—

—

Babası, annesi, haminne, dedesi, hatta çeşitli komşular Maşa'nın «Piyango» luğundan söz ediyor, bunun üzerinde duruyorlardı. Yoksa gerçekten piyango muydu Maşa.

Babası:

— Herif kocca kese kâğıdı muz, elma, portakal getirdi. Haftalığını da yüz lira yaptı. Daha ne istiyorsun kancık?

«— Kancık» sözüne kızdıysa da, üzerinde durmağa karar verdi. Çünkü babası müthiş içerlemişti. Ya yeniden Maşa'nın yanında çalışacak, ya da evlâtlıktan reddolunmayı göze alacaktı...

Babasının ardında, Maşa'nın yolunu tuttu çaresiz.

Ne Filiz'i yeniden kazanan Maşa'nın Filiz'in çevresinde dört dönmesi, ne Neclâ'nın kıskançlıktan çıldırarak mavi hususili patronuyla müthiş bir kavgadan sonra işi bırakıp bir daha dönmek üzere gidişi, ne avukat kâtibinin Filiz yeniden geldi diye sevinçten kabına sığamayışı, ne tavşanı hatırlatan minnacık ihtiyarın avukat kâtibinden geri kalmıyan sevinci, hatta ne Ressam'la, Ressamın Romancı üzerine ettiği sözler!

Filiz son birkaç gün içindeki tecrübeleriyle bambaşka bir Filiz olmuştu. Neşesi uçup gitmiş, yerini alabildiğine bir umutsuzluk kaplamıştı. Sevmediği, hoşlanmadığı, manasız bulduğu, bunun için de ipi koparıp başını alarak gittiği Maşa'ya yeniden dönmek zorunda bırakılışı... Ne çekilmez, ne alçaltıcı şeydi bu!

«— Demek çok zengin adam?»

«— Zengin ama haminne...»

«— Haminnesi, maminnesi yok. Madem herif çok zengin, sana ne karısından?»

«— Çok da yaşlı!»

«— Fazla konuşma!»

«— Çirkin haminneciğim, tipim de değil üstelik»

«— Şimdi şurdan bir sopa kaparsam...»

«— Erkeğin yaşlısı, çirkini olmaz!»

«— Olur mu?»

«— Allahın gücüne gider kızım!»

«— Tipim ne demek? Tipi değilmiş..»

«— Tipin olur, açlıktan nefesin kokar...»

«— Hiç canım...»

«— Ah bu zamane kızları... Biz de gençtik, biz de güzeldik, bizim de peşimizde dolaşanlarımız vardı. Ama hiçbir zaman babamızın, anamızın münasip gördüğüne de...»

«— Şimdikiler akıllı. Biz aptalmışız meğer. Tipleri değil mi? Öldüm Allah...»

«— Halbuki akıl işte. Zenginle evlen, al herifi avucunun içine, ondan sonra...»

«— Tipinle de...»

«— O kadar canıım!»

«.»

«.»

Kıs kıs gülüyor, zengin herifi avucu içine alıp, gönünün sevdiğiyle de gizli gizli ver yansın edenlerden örnekler veriyorlardı. Doğrusu da buydu hakçası. İnsan dünyaya bir sefer geliyordu. Bu fanî dünyada bol bol yeyip içmedikten, giyinip kuşanmadıktan, gezip tozmadıktan sonra neye yarardı? Çevrende madem seni beğenen, senin için deli divane olanlar vardı, içlerinde en halli mallısına bakacak, alacaksın avucunun içine, takacaksın yuları, sımsıkı tutacaksın. Gak diyeceksin et getirecek eşek, guk diyeceksin su. Ne eti? Ne suyu? Dirseklere kadar bilezik getirecek, hususi arabayı çekecek altına, apartmanı adına geçirtecek, bankaya para yatıracak... Bütün bunlar olduktan, bastığın yeri sağlamladuktan sonra dilerse vereceksin pasaportunu. Kaldı ki, aklını başına toplayıp ne pasaport vermeliydi, hatta ne de budalaya yüz eğrisi göstermeli. Seven yaşlı, zengin koca sağmal inekti be! Sütü tükenene kadar sağ ha sağ! Aşk neydi? Sevgi neydi? İnsan deli olmalıydı ki el adamına gönül versin. Sever görünecek sevmiyeceksin, yanar görünecek yanmıyacaksın. Evet, gönüldü anlıyorlardı, sevebilirdin de... O zaman keyfin, zevkin için... Kimsenin buna bir diyeceği olmazdı. Olamazdı ama, gene de gizliden gizliye, yapıp edip silerek, dile düşmeden... Aklı başında olan kadın böyle yapardı. Onun için Filiz de...

Filiz de Maşa'yı avucunun içine almalı, ilk iş herifi karısından ayırmalıydı. Herif karısından ayrılmalı, Filiz'i nikâhlanmadan önce altına artık mavi mi olur, yeşil mi, sarı mı, bej mi, kırmızı mı... hususiye çekmeli, İstanbul'un güzel, zengin semtlerinden birinde bir apartman satın alıp Filiz'in üzerine yapmalı, bankaya bolca bir para ya-

tırmalıydı. Ondan sonrası kolaydı. Altında renk renk hususi, sırtında Vizon, Astragan ya da Pelüş manto, attığını attık, tuttuğun tuttuk... Gör ondan sonra erkeklerin çeşidini. Erkek de neydi be, aşk da neydi? Erkek, aşk, maşk, seveda... paraydı bütün bunların başı, maldı, mülk-tü, varlıktı. Para, mal, mülk olduktan sonra aşk da meşk de, erkeğin daniskası da kendiliğinden gelirdi...

.

Bütün gün depo'nun ana caddeye bakan penceresi önünde eş dost, ahabın, hısım akrabasının verdikleri öğütleri hatırlıyor, iğreniyordu hepsinden. Bu ne korkunç bir riyakârlıktı! Hırsızlıktan ne farkı vardı? Hırsız bileği, cesaretiyle soyardı, beğenilen kadın da demek aynı işi güzelliğiyle yapacaktı?

Bunalarak arada kalkıyor, depo içinde düşünceli dolaşmağa başlıyordu. Dolaşırken kafasındakiler bir başka biçimde, bir başka sinema filmi gibi aklından geçiyor, kendini yitiriyordu. Demek içinde yaşadığı dünyanın ölçüsü buydu? Saf, samimî, hatta şık gözüküp, karşısındakini aldatacaksın? Değer verilen bütün ölçüleri çıkarın için kullanacak, onları ayaklar altına alacak, bunu gizlemesini bileceksin? Ne çekilmez, ne alçaltıcı şeydi bu?

Günlerden bir gün âdeta isyanla:

— Hayır! diye bağırdı... Onların istediği insan olmayacağım!

Sonra kendi sesinden korktu. Kime, neye güvenile-rek baş kaldırmıştı. Herkes, ama herkes ona karşıydı. İkiyüzlülük etmesi isteniyor, riyakârlık isteniyor, bir çeşit hırsızlık isteniyor, yani içinden geldiği değil, başkalarının işine geldiğince yaşamak zorunda kalması isteniyordu.

Onların istediği insan olmayacaktı ama, nasıl? Olmuştu işte. Bırakıp yürüdüğü Maşa'ya onların istediğince geri dönmüş, hiç yakışmıyan bıyığı, sinir halleriyle çevresinde dört dönen adama katlanmak zorunda kalmıştı. Bu,

onların istediğince yaşamağa razı olmak değil de neydi? Keşke başını alıp haminnesine değil, uzaklara, çok uzaklara giden, geri dönmeyen, dönüşü olmıyan bir trene atsaydı kendini. Tren onu götürebildiği yere kadar götürse, orada bıraksa, bırakıldığı yerde bambaşka bir insan olmanın, olabilmenin yolunu arasaydı.

— Nasıl? diye sordu kendi kendine.

Evet, nasıl olacaktı bu. Orada da birtakım zengin, fakir, güzel, çirkin, güçlü, güçsüz erkekler yok muydu? Filiz'den, Filiz'in körpeliği, kadınlığından faydalanmak istemiyecekler miydi? Kaldı ki orada, kaçıp sığınabileceği bir haminne evi de yoktu. Birtakım karanlık sokaklarda kovalanacak, yakalanıp hiç istemediğince kimbilir ne biçim yerlere çekilip yatırılacak, yatmak istemeyince tokatlanıp, bıçaklanacaktı!

Tokat, yumruk, bıçak!

Neden, nedendi bütün bunlar? Her şeyden önce, hiç kimsenin ona tokmak olamıyacağı bir iş'te çalışmak isterdi. İş dilediğince ağır olsun. Çalışmalı, ama tepesine dikilen bir mal sahibi, bir usta, bir kalfa ondan «İş» ten başka bir de kadınlığını istememeliydi. O iş başkaydı, ayırıydı. Önce iş, sonra sevmek sevilmek. Sevimekten nefret etmese bile, sevebileceği biri tarafından sevimeyi isterdi. Hep beğenilmek, hep kovalanmak, hep isteği dışında başkalarının zevk aracı olmak... istemiyordu bunu. Sonra ne diye erkeğin parası, pulu, malı, mülkü? Ona neydi bütün bunlardan? Aşkı, sevgiyi denk kişilikleriyle bir elma gibi paylaşmalıydılar. Erkeğe, erkekliği için, onu sevdiği, o onun olduğu için koşmalıydı. Koşmak zorunda olmamalıydı.

Evde Nur:

— Nasıl? diyordu, işler yoluna giriyor mu?

Sertçe bakıyordu Nur'a:

— Ne işi?

— Ne işi olacak? Maşa ne âlemde?

— Ne bileyim ben?

— Demek Neclâ mavi hususllye dönmedi bir da-
ha?

— Dönmedi.

Göz kırpıyordu Nur. İçerliyordu Filiz. Biliyordu Nur'un ciddî olmadığını ama, gene de içerliyordu böyle lâf-
ların edilmesine. Ne mavi hususiye binip Dolmabahçe'-
ye kadar gittiğini anlatmıştı, ne adamı tersleyişini, ne oto-
büs serüvenlerini, ne de Aksaray'da film yıldızı olmak gi-
bi pek öyle içinde yaşatmadığı halde bir anlık kontrol
eksikliğiyle herifin pırıl pırıl arabasına girip Beyoğlu ara-
sokaklarındaki film yazıhanesine gidişini.

Gerçekten de, ne diye, hangi akla uyarak gitmişti
taa Beyoğlu'na? Film yıldızı mı olmak istemişti bir an?
Film yıldızı olmak sevdasıyla başına çorap örenlerin acık-
lı serüvenlerini az mı okumuş, az mı dinlemişti? Peki, ne-
den gitmişti?

Günler, günlerce depoya kapanmaktan usandığı bir
gün, eskiden olduğunca depo kapısına çıkmıştı ki, beklil-
yen avukat kâtibi yanına geldi:

— Merhaba!

— Merhaba, dedi isteksizlikle.

— Hasta mısınız?

— Yoo...

— Renginiz sapsarı. Halbuki eskiden...

Üzerinde durmadı. Avukat kâtibi bozuldu hafifçe. Lâ-
fı değiştirdi hemen!

— Neclâyı gördüm dün?

— Nerde?

— Bankalar caddesinde. Dolmuştan indi. Oradaki
bir işyerine girmiş.. Size atıp tuttu...

Birden dikkat kesildi:

— Niye?

— Sevgilisini elinden almışsınız!

Sinirli sinirli güldü:

— Ben mi?

— Evet ama, o öyle sanıyor. Güya o gün, hani ara-
basına binmiştiniz ya?

— Ay siz gördünüz mü onu?

— Neclâ bile gördü. Zaten dananın kuyruğu o günden sonra koptu ya!

— İyi ama, bir şaşkınlık eseri binmiş bulundum. Dolmabahçede de indim.

— Neclâ'ya öyle söylememiş!..

— Ya?

— Güya sizi Boğaz'da bir otele götürmüş, gece yarısına kadar birlikte kalmışsınız.

Filiz öfkeden mosmor.

— Ben mi? Onunla mı?

— Kalmadınız mı?

— Ne münasebet? Demek kıza yalan atmış?

Tam bu sırada Ressam odasından çıkmıştı. Filiz'i görünce:

— Vay, dedi. Bu ne hal böyle? Hani o kırmızı yanaklar? Pırıl pırıl gözler hani? Ne oldu sana?

Filiz bir şeyler söyleyecekti, minnacık ihtiyar geldi:

— Geçmiş olsun kızım.

Kulakları vınıldıyordu Filiz'in.

Ressam:

— Aldırma, dedi. Beni dinlersen...

Kolundan bir kıyıya çekti, usullacık:

— Hemen dâva et!

Filiz bir şeyler sezerek:

— Kimi?

— Seni boğaz'da bir otele götürmüş ya!

— Kim?

— Canım saklıyacak bir şey yok. Olur. Bütün mesele...

— Hiçbir şey sakladığımı yok. Beni otele motele götürmedi kimse!

— Kızım, herifin arabasına bindiğini herkes gördü. Güneş balçıkla sıvanmaz. Hatta Neclâ giderken, söyleyin o aptala dedi, mahkemeye verirse birinci şahit ben'im dedi!

Filiz'in şimdi de başı dönmeye başlamıştı:

— Vallahi hiç bir şey anlamıyorum. Ben onunla otele falan gitmedim. Bir anlık şaşkınlıkla arabasına girdim, sonra tam Dolmabahçe’de kendime geldim, indim arabasından!

— Peki ama, o başka türlü anlatmış. Neclâ ile kavgalarının esası bu. Evet, seni götürdüğüm otele götürdüm; gece yarısı evine götürüp bıraktım demiş Neclâ’ya. Hatta beni dâva ederse karımı boşayıp onu alırım demiş. Bunun üzerine de Neclâ kıyametleri koparıp bastı gitti!

Filiz donmuştu. Birden patronu Maşa’nın söylediklerine yeni dikkat etti:

«— Başından ne geçerse geçsin Filiz, merak etme. Bana güven. Ben ham insan değilim. Bana sen lâzımsın!»

Peki ama yoktu böyle şey, olmamıştı. Ne diye iftira atıyordu pis herif?

Bir paydosta hiç beklemediği bir anda gene mavi hususi yanında bitiverdi, Neclâ’nın patronu.

— Atla da götüreyim evine!

Günlerdir yazıhanesine uğramıyan adamı gökte ararken yerde bulmuştu. Açtı ağzını yumdu gözünü: Onu ne zaman otele götürmüştü? Ne zaman gece yarısına kalmışlar yatmışlardı? Utanmıyor muydu?

Adam gayet pişkin, kıs kıs gülererek:

— Canım, dedi, anlıyamadın mı maksadımı?

— Ben senin canın değilim ya, maksadından bana ne?

— Neclâdan kurtulmak için öyle bir yalan attım!

— Beni niye âlet ettin?

— Ne çıkar?

— Herkes benimle yattığını sanıyor!

— Fena mı?

— Tuuuh, dedi Filiz. Çok alçakmışsın...

Adımlarını açtı.

Mavi hususi utanıp kalsa ya! Hayır. Bu sefer de su-

ratına tükürülmenin hakaretini hazmedememiş olacak, gene geldi:

- Sen benim suratıma tüküremezsın!
- Tükürdüm bile!
- Filiz, tüküremezsın diyorum!
- Tükürdüm işte!

Araba zıncı durdu. Herif çevik bir davranışla arabadan yere atladı, karşısına dikiliverdi:

- Sana tüküremezsın diyorum ulan!

Birden anladı ki adam sarhoştur. Ne olursa olsun, ok yaydan fırlamıştır:

— Ben ulan değilim, ağzını topla. Bir kızla böyle konuşulmaz!

- Kız mı? Anaşının kızı...

İşte tam o sırada Filiz, elinde olmyarak tokatı patlattı.

Hemen biriken kalabalık.

Filiz kendini kaybetmiş, sarsıla sarsıla ağlıyordu. Birikenler mavi hususunin sahibini kıyıya çekmiş yatıştırmağa çalışıyorlar, oysa basbas bağııyordu:

— İki paralık bir orospu bana nasıl tokat atar? Ulan daha on gün olmadı. Boğaz'da, otel odasında... anlarsın ya?

Birden Romancı:

- Filiz, ne var Filiz?

Filiz ona sığındı ağlıyarak:

— Bana iftira ediyor, ayıp şeyler söyledi. Ne olursunuz eve kadar götürün beni!

Zaten adamı yatıştırıp arabasına sokmuşlardı. Filiz, az önceki tokatla iftiraları ardında bırakıp Romancıyla, yolu tuttu. Ardından neler konuşulabileceğini düşünmüyordu bile.

- Demek herifin dostu?
- Zehirden şifa.
- Adam beyfendi yahu!
- Markası neydi arabasının?
- Lâkin kız da tam yavru ha. Herif Boğaz otelinde yedilyse...

— Yediyse ne kelime? Öte bile geçmiş..

— Helâl olsun...

—

—

Romancı:

— Vah vah vah, dedi. Demek sizi Boğaz oteline götürmüş...

— Utanmaz, kepaze. Vallahi, billâhi yok böyle şey!

— Yemin etmeğe lüzum yok. Olmadığı belli...

Filiz hayretle:

— İnanmadınız değil mi?

— Yoo...

— Yalan atıyorsam götürmedi diye ya?

— Gitseniz herife tokat atmazdınız, gitmediğinizi il-lâki kabul ettirme çabası göstermezsiniz. Bırakalım şimdi bunu. Çünkü besbelli, herif size her halde âşık. Yanaş-saydınız şu anda yeriniz burası değil, mavi hususi olur-du!

Filiz ferahlıyarak gözlerini ellerinin tersiyle sildi.

— Hani romanın ikinci cildi?

Ceketinin yan cebinden çıkarıp uzatmadan önce, gene kırmızı tükenmezle yazılmış «ZEKİ OKUYUCUMUZ Fİ-LİZ USLU'YA!» yı gösterdi. Tarih on gün öncenin tarihiydi.

— Ressam dosta bırakabilirdim, mahsustan bırakmadım. Kendim vereyim istedim.

Filiz aldı, güldü...

— Mersi.

— Ressama bıraksam daha mı iyiydi?

— Yoo.. Kendinizin vermesi daha iyi tabî...

Bu sefer romancı:

— Mersi, dedi.

Cağaloğlu durağına geldiler. KARAKÖY-KADIRGA otobüsünü bekliyecekti Filiz. Romancı:

— Mahzur yoksa birlikte bekliyelim, dedi.

— Zahmet olmaz mı?

— Rica ederim..

Mavi hususili, atılan tokat, Boğaz oteli, şu bu hemen unutuldu, başladı kasketi ensesine yıkılı Küçük Adam'dan konuşulmağa:

— Demek kasketli ensesine yıkılı Küçük Adam'ı çok beğendiniz?

Filiz heyecanla:

— Çok, dedi. Hayatlarımız Küçük Adam'la birbirine öyle benziyor ki!

— Yani?

— Onun koca bıyıklı, kalın sesli, iri gövdeli bir babası var. Oğlunu hiç, ama hiç anlamamış. Benim babam da beni hiç anlamaz! Babanız gerçekten koca bıyıklı, kalın sesli, iri gövdeli miydi?

Romancı güldü:

— Siz galiba romanı hâtırayla, yani anı'yla karıştırıyorsunuz. Roman hâtıradan başka şeydir. Romancı yaşadığı şeylerden, çokluk kendi öz yaşantısından romanı için faydalanır ama, bu yüzde yüz gerçeğin kendisi olmaz. Romancı, içinde yaşadığı gerçeklerin ölçüsüyle ayrı dünyalar yaratır. Bilmem anlatabildim mi?

Filiz pek bir şey anlamamıştı ama, gene de:

— Anladım, dedi.

— Yeni bir romana başladım bugünlerde. Kimi yazıyorum biliyor musunuz?

— Kimi?

— Sizi!

— Beni mi?

— Evet, sizi!

— Peki ama, beni tanıyor musunuz?

Romancı güldü:

— Sizi tıpa tıp değilse bile, sizin gibi çalışmak zorunda olan pek çok kıızı, bu pek çok kızların çalışma şartlarını, çalıştıkları yerlerle olan ilintilerini biliyorum. Yani çalışan genç kız ve kadınların, ne için çalışmak zorunda olduklarını, çalıştıkları yerlerde nelerle karşılaştıklarını, pek çoğunun nasıl teslim oluverdiğini...

Filiz korkuyla baktı:

— Beni de onlardan biri gibi mi yazacaksınız?

— Değil misiniz?

— Değilim tabii. Ben çalıştığım yerde, yanında çalıştıklarına teslim olmadım!

— Ya?

— Olmam da. Ben, çalışmak, ama kendimi de vermek istemiyorum. Kim ne derse desin, hiç kimsenin malı, mülkü, parası beni ilgilendirmeyecek. Bana ne sonra canım?

Romancı tasarladığını bulmuştu genç kızda.

— Ben sizi, teslim olmiyan bir küçük işçi kız olarak işliyeceğim!

Romancının ellerine heyecanla, çocuksu bir heyecanla olanca içtenlikle sarıldı:

— Beni anladınız değil mi? Çok teşekkür ederim, çok, çok, çok teşekkür ederim!

— Bu kadar çok teşekkür lüzum yok. Asıl ben size teşekkür ederim.

— Niçin?

— Çünkü, bana aydınlık bir roman yazdıracaksınız. Yani, zaten yapmayı tasarladığım «Aydınlık gerçekçilik» te bana elle tutulur bir örnek verdiniz!

— Ben de size teşekkür ederim. Çünkü hayatımda beni yalnız siz anladınız...

— Bu yargıya çok erken vardınız..

— Niçin?

— Ben de başkaları gibi sizden faydalanmak istemem mi?

— Bilmem. Bana bunu hiç düşündürmediniz...

— Tekrar merisi.

Otobüs geldi. Kalabalık bir otobüs. Filiz şakakları kırışmış adamın elini çabucak sıktı:

— İyi akşamlar!

Tıklım tıklım otobüs ufacık kızı almış götürüyordu. Romancı bir eziklik duydu içinde. Keşke o da binse miydi?

Filiz de kalabalığın arasında «Keşke binseydi» diye

geçirerek, otobüsün arka penceresinden onu görmeğe çalıştı. Zorla gördü de. Otobüsün ardından bakıyordu. Elektriklerin aydınlatdığı yüzünde hüzüne benzeyen bir şeyler sezer gibi oldu. Ne diye «Siz de gelin!» dememişti. Nuruosmaniye camiinin oradaki durakta inip... hayır, hayır, hafiflik olurdu. İyi ama, bir daha ne zaman görebilecekti onu? Birden sıkıştırıldığı, hatta elini bacağına sürtüştüren birini yakaladı. Sertçe baktı. Yılışıyordu memur kılıklı kupkuru adam. Haykırmak geçti içinden, haykıramadı.

— Biletsiz kalmıyalım!

Parayı uzattı. O her günkü çapkın biletçi. Sol kaşına eğik kasketiyle tilki gibi bakıyordu. Bileti, paranın üstünü uzatırken, hiç lüzum da yokken, elini tutuvermişti Filiz'in. Aldırmadı. «— Siz de gelin!» deseydi neden hafiflik olacaktı sanki? «— ...bakışlarında böyle bir istek vardı. Kitabı imzalamış, bekletmiş. Ressama ne diye bırakmamış? Belli. Sonra, yazacağı roman beni... sahi, beni alıyormuş romanına, model olarak. Ay ne iyi ne iyi. Bak, beğenmiş beni. Beğenmese neden alsın? Sonra, kılgına kıyafetine ne bakıyorsun? Romancı ya!»

Aksaray.

Öyle sıkıştırılıyordu ki, çaresiz indi otobüsten. Yaz sonlarının gübre kokulu ılık gecesİ. Ellerinde dondurmalarla at kuyruğu saçlı genç kızlar, kadınlar üniversiteli, başıboş gençler...

Otobüsten onun için inenlerin farkında bile değil, dondurmacıya girdi, dondurmacının sarı saçlı çırağıyla, şakalaşıp duran üniversitelilerin üzerinde durmadı. Görmedi bile onları. Gördü, anlamadı. Ne diye «— Siz de gelin!» dememişti?

Yolda:

— Filiz hanım!

Dondurmasını emiyordu. Suçüstü yakalanmışçasına irkildi. Yüreği kötü kötü çarpmağa başlamıştı. Döndü: gene o, mavi gözlü üniversiteli, Nur'unki!

— Efendim? dedi.

- Birlikte yürüyelim mi?
- Lüzum var mı?
- Evet.
- Tuhaf.

Sinirli bir davranışla daracık pantolonunun cebinden çıkardığı cigara paketinden ağzına bir cigara alan üniversiteli çaktı kibriti. Dumanı üst üste emdikten sonra:

— Sizinle ciddî ve hayatî bir mesele üzerine konuşmak zorundayım...

Filiz, şu sakalı bile henüz terlememiş genç adamın bilgiççe sözlerine gülüverdi.

Sarı saçlarıyla genç adam ciddiydi:

- Niçin güldünüz?
- Koskocaman bir erkek gibi lâflar ettiniz de...
- Sözlerim demek gülünçtü...
- Bilmem.

İstese de istemese de yanyana yürüyorlardı. Filiz Romancıyı unutmuş, Nur'un sevgilisiyle yanyana yürümenin doğru olup olmadığını düşünüyordu.

- Şu ciddî ve hayatî meseleniz nedir acaba?
- Siz beni ciddiye almıyorsunuz ki?
- Suç bende mi?

Arkalarında ayak sesleri. Döndü; sarışın üniversitelinin arkadaşları. Meseleyi anladığını sandı. Kimbilir, belki de iddialaşmışlardı. Filiz'le konuşup konuşamayacağı üzerine. Kaşları hemen çatıldı:

— Yoksa arkadaşlarınızla iddiaya mı girdiniz? Şaşaladı:

- Ben mi?
- Hayır ben.
- Ama siz benimle...
- Alay mı ettiğimi sanıyorsunuz?
-
- Size öyle mi geliyor?
- Evet.
- O halde öyledir, iyi akşamlar!

Adımlarını açtı önce, sonra koşmağa başladı. Siyah kloş etekleri uça uça koşarken arkalarda genç erkeklerin kahkahaları. Filiz anlamıştı sarışın arkadaşlarına güldüklerini, üzerinde durmadı. Hoş çocuktu belki ama tipi değil. İkincisi, üniversite'de okuyordu. Mahalle aralarındaki «Özel Yurtlar»a dağılmış bu taşralı genç adamların sözlerini ciddiye almamağa alışkındı. Onu hemen unutarak evden içeri girdi. Karanlık alt katın koyu karanlıkları içinde en alt kattaki kırış kırış, yarı deli Ermeni kiracının gene yaygaraya benzeyen konuşması.

İkinci kat. Açık kapıdan dışarıya bol elektrik ışığının dik dörtgeni. Kaçamak baktı, kimseler yoktu görünürde...

Üçüncü katı

Çapkın evsahibinin erkek yüzlü kızı somurtmuş duruyordu içerden vuran elektrik ışığında. Kapıya dayanmış. Filizi gördüğü halde duruşunu değiştirmede; hatta Filizin yüzünden azarlanmış, ya da babasından istediği şey Filiz'in yüzünden alınmamış gibiydi.

Çiğneyip geçmemek için:

— Ne haber kız? dedi.

Erkek suratlı kız duymamışçasına, içeriye, içerdeki babası, ya da annesine sinirli sinirli bir şeyler söyledi ermenice; bakmadan.

Filiz hafifçe bozulduysa da aldırmadı. Koşarak kendi katlarına çıktı. Kapı. Kapı açıktı. Nur pencere önünde, dışarıya, dışarının sıcak yaz gecesine sarkmıştı. Annesi mutfakta olmalıydı. Çalıştığı terzinin yanından az önce gelirdi Filizden.

— Nuur, dedi.

Nur duymadı. Filiz elindeki kitapla kardeşinin kıcına vurdu. Nur pencereden içeri çekildi:

— Geldin mi kız?

— Annem?

— Geldi. O ne?

Her şeyi birden hatırladı:

— Roman. Hani o var ya?

— Romancı mı?

— Bak. On gün önce imzalamış, ressama bırakmamış!

Nur, ablasında, günlerdir yitmiş bu şimdiki alev alev sevincin sebebini merak ediyordu:

— Yani?

— Yani değil, Dimitri...

— Yoksa?

— Bırak şimdi yoksayı filân...

Mutfağı koıldadıktan sonra, fısıldadı:

— Birlikte yürüdük!

— Nereye kadar?

— Otobüs durağına. Fakat çok anlayışlı adam. Haaa. Bir romana başlamış, romanın kahramanı da kim bil bakalım?

Nur anlamıştı:

— Sen mi?

Filiz gözlerini yumarak «Evet» demek istedi. Annesi mutfaktan küçük kızıyla çıkmasaydı, «Siz de gelin» demediğine pişman oluşunu açacaktı.

Annesi:

— Ne o kız? Deli fişek!

Filiz:

— Hiç, dedi.

— Ne o elindeki?

— Kitap. Hani birinci cildini vermişti ya? Roman-cı...

Annesi şişman şişman, ciddi ciddi:

— Babana gösterme, bir kenara sok! dedi.

— Niye? diye sormadı. Sorsa biliyordu alacağı karşılığı... Maşa'ydı onlar için önemli olan. Maşa'yı avucunun içine almalı, herife karı olmalıydı!

Alnına düşmüş saçını başının bir davranışıyla arkaya attı, annesinin filân niyetlerini unuttu.

Babası geldikten sonra kıyıya çekildi. Romancı gibi düşünmelerini isterdi çevresindekilerin. Herkes romancı gibi olamayacağı, roman yazamayacağı, romanlarına

örnek tip olarak Filiz'i alamıyacaklarına göre, hiç olmazsa davranışlarında romancı gibi olmalıydılar. Romancı inanmıştı ona. Zekî bulmuştu, dürüst bulmuştu, tabî güzel de bulmuş olacaktı!

— E, anlat bakalım Filiz abla... İşler yoluna girdi mi?

Duydu, anlamadı. Yanında oturan Nur dürttü. Ancak bunun üzerine baktı babasına bomboş gözlerle.

Babası gülüyordu:

— Ne düşünüyorsun?

— Hiç, dedi.

— İşler yoluna girdi mi?

— Hangi işler?

— Herifle barıştınız mı yani?

Birden anılamadı:

— Hangi herifle?

Babasının yüzündeki gülüş siliniverdi:

— Patronun. Hangi herif olacak!

Karısına döndü, Filiz'in hiç, ama hiç hoşlanmadığı biçimde başladı:

— Yok efendim yok, adam olmaz bu. Buna patron beğendirmek, iş beğendirmek... Doğrusu herif hâza adam! Ulan alçak gönüllülüğe bak ki, doldurmuş kese kâğıdını meyvaıyla, yanında çalıştırdığı beş kuruşluk hizmetçisinin evine gelmiş!

Filiz hırsla:

— Ben hizmetçi değilim.

— Niye? dedi babası. Hizmetçi değilsin de patron musun?

— Yanında çalışan işçisiyim..

— Hizmetçi ne demek? Adı üstünde Hizmet-çi. Yani işçi. Sen o romanları elinden bırakmaz, aklını başına almaz, büyüklerinin karşısında ukalâlık edersen it uyuz, kendin gicimik, çook sürünürsün!

«— Sürünürsem sürünürüm» diye geçirdi. Bir kese kâğıdı meyva getirdi diye herif iyi olmuş çıkmıştı. «— ...

Senin yanında dilinden Allah lâfını düşürmüyor diye namuslu oluverdi değil mi?»

— Efendim, herifin hâzâ insan olduğunu şundan anla ki, yanında çalıştırdığı beş paralık bir işçisi isyan edip işi bırakmış savuşmuş da canı cehenneme deyip boşvermemiş. Kalkmış, işçisinin evine kadar gelmiş, eli boş gelmemiş o da, babasına anasına malûmat vermiş. Bu zamanda ekmek aslanın ağzında. Başkası olsa, Amasya'nın bardağı, biri olmazsa biri daha der, senin yerine başkasını alırdı. Sokaklar işsiz dolu kızım, işsiz!

Filiz patlamamak için yavaşça kalktı, gizliyemediği bir sinirlilikle yan odaya geçti. Babasının buna da sinirlendiğini, birden mosmor kesildiğini, kara kara homurdandığını biliyordu. Aldırmadı. Karanlık odanın ılık ılık gübre kokan gecesine açık penceresi önüne gitti, dışarlara sıkıntıyla baktı. Şu anda değil babası, annesi, Nur, Nur'un küçüğü, hatta Romancı bile karamsarlığını silip atamazdı. Neydi bu, ne istiyorlardı? Meyva dolu kese kâğıdıyla gelen adamın insanlığından değil, kızlarına tutkun olduğundan geldiğini anlıyamıyorlardı. Anlıyamıyorlar mıydı? Doğru, anlıyorlardı elbette ama, anlamak istemiyorlar, adamın iyiliği, alçak gönüllülüğüne bağlıyorlardı işi. Riyakârdı hepsi, herkes riyakârdı. Evet evet, herkes. Romancı mı? Onun da ne olduğunu bilmiyordu henüz. O da belki kuzu postuna bürünmüş bir kurttu da, tam zamanını bekliyordu. Peki ne olacaktı bunun sonu? Bu insanlardan nasıl kurtulacaktı? Baba, anne, kardeş, kuzu postuna bürünmüş kurtlar, açıktan açığa kurtlar, tilkiler, sansârlar, ayılar, filler.. Hiç mi, hiç mi rahatlık yoktu bunlardan?

Oracıktaki iskemleyi çekip oturdu. Ağlamak geliyordu içinden. Nedenini gayet iyi bildiği bir ağlamak. Ağlıyamıyor, ağlıyamıyordu. Ağlıyabilse boşalır, ferahlardı belki ama, ağlıyamıyordu Allah belâsını versin. Birden yıllarca öncenin Atom'u. O gecelerden bir gece, Vatan caddesi asfaltı kıyısında dizine yatırmış, canının neden sıkıldığını sormuştu. O zaman da gene babası. Galiba

Atom'la konuşmamasını sıkılamış, konuştuğunu görünce arkadaşlarının önünde tokatlamıştı. Evde, arkadaşlarının bulunmadığı sıra tokatlasa üzerinde bile durmazdı. Ama arkadaşlarının, en çok da aynı okulun aynı sınıfına birlikte gidip geldikleri, ama kılık kıyafetleri birbirine benzemiyen Doktorun kızı Semra'nın önünde tokatlamıştı da Semra: «— Çok kaba baban var!» demiş, eklemişti: «Benim beybam beni arkadaşlarımla yanında tokatlamak değil, azarlamaz bile. Hem benim beybam beni ne tokatlar, ne de azarlar. Ne ayıp. İnsan çocuğunu azarlar mı? Tokatlar mı? Demek senin baban seni hiç sevmiyor!»

Yıllarca önce, başını Atom'un dizine koyup kara kara düşünmesinin sebebi buydu ama, Atom'a: «— Babam beni seninle konuşuyorum diye tokatladı!» diyemezdi. Dese, Atom belki de gider babasının yakasına yapışır, ya da: «— Madem istemiyor, o halde konuşmıyalım!» der, dudağında kayıtsız bir ıslık, çeker giderdi. Çaresiz: «Canımın niye sıkıldığını bilmiyorum..» demişti.

Atom:

«— İnsan, canının niye sıkıldığını bilmez mi, ulan kayarto?» demişti, Filiz'i tatsız tatsız güldürmüştü.

Atom bırakmamıştı ama ardını:

«— Söyle bakalım, niye sıkılıyor canın?»

«— Vallahi hiçbir sebebi yok. Ağlamak istiyorum, ağlıyamıyorum. Bir ağlıyabilsem açılacağım...»

O zaman Atom, dizinden kaldırdığı başını saçlarından tutmuş, yanaklarına bir tokat, bir tokat daha. Canı yanmış, ağlamış, sonra da açılmıştı. Ah şimdi gene Atom, ya da Atom'un yerine onu tokatlayıp ağlatacak biri çık-sa!..

Odaya Nur'un beyaz bir gölge gibi kaydığını görmedi. Nur yanibaşına geldiği, yanında dikildiği, dışarıya bir süre baktığı halde his bile etmedi. Neden sonra ufacık, yumuşak bir elin omuzuna değmesiyle irkilerek döndü.

Nur:

— Ne yapıyorsun burada anam?

— Hiç, dedi. Dışarıya bakıyorum.

— Babamı kızdırdın gene. Haydi dışarı çıkalım..

Omuz silktili. Mavi gözlü üniversiteli'yi hatırladı. Nur'a acıdı. Onu öyle seviyordu ki. Lânet olsun, lânet olsunu seven genç kızlara ihanet edenlere!

— Bugün kimi gördüm bil bakalım Filiz!

Anlamıştı:

— Seninkini mi?

— Arkadaşlarıyla beraberdi. Beni görmedi. Ben de üzerinde durmadım!

Filiz'in sıkıntısı az daha arttı. Lâf olsun diye sordu:

— Seni gerçekten seviyor mu?

— A.. tabî, dedi Nur. İlk konuştuğumuz zamanı sana anlatmadım. Ne demişti biliyor musun?

— Ne demişti?

— Anneme söyleme ama...

— Şimdiye kadar neyni söyledim şekerim?

— Dedişdi ki, sizinle ciddî ve hayatî bir mesele üzerinde konuşmak istiyorum dedişdi..

Filiz'in içinde bir damar sızladı. Mavi gözlü, sarışın üniversiteliye bir an öyle kızdı ki!

Nur hiçbir şeyin seçisinde değil:

— Keşke durup konuşsaydım değil mi?

— Konuşmadın mı?

— Konuşmadım.

— İyi etmişsin.

— Niye?

— Onlara hiç, ama hiç güven ölmez. Çünkü onlar..

Nur şüpheyle:

— Evet?

— Herkese aynı şeyleri söylerler. Burası İstanbul kızım. Dinle, dalganı geç ama, ciddiye alma!

— Yoksaa??? dedi Nur.

Filiz telâşlandı :

— Yok yok, bana bir şey söylemedi. Ama tanıdığım kızlardan birçoğuna bu, buna yakın şeylerin söylendiğini biliyorum!

Nur umursamadı:

— Beni aldatmaz o. Çünkü bana, sizde hiçbir kızda olmıyan bir şeyler var dedi!

— Sen de?

— Ben de inandım. Niye inanmıyacakmışım şekerim? Dedi ya!

— Kendini öptürdün tabî?

Nur gülüverdi.

— Nerde? dedi Filiz.

— O şeyin duvarı var ya? Kilisenin.. Onun yanında...

Babalarının kalın kalın öksüren sesi. Adam herhalde yatmağa gelecekti odasına. Tuvalet geçerken, iki kız, dışarı çıktılar.

Gece Filiz, düşünde mavi gözlü üniversitelinin Nur'u öptüğü kilise duvarını gördü. Mavi gözlü, sarışın üniversiteli oradaydı.

XIV.

Ertesi sabah Çağaloğlu otobüs durağında Romancıyla karşılaşınca şaştı. Orada onu beklemek için durduğunu bilse dünyalar onun olacaktı. Filiz, akşamki sıkıntısından birdenbire sıyrılarak koştu:

— Merhaba!

Romancı'nın gözleri alev alev:

— Merhaba, dedi.

Hiç lüzum yokken, orada o sıra niçin beklediğini anlatmağa çalıştı ama, Filiz anlamıştı kendisini beklediğini.

— Ne tesadüf değil mi? Filiz hanım?

— Çok ama, keşke...

— Evet, keşke?

Yanakları pençe pençe kızardı. Romancı «Keşke»nin ardını anlamıştı: «— Keşke tesadüf olmasa da, gerçekten beni bekleseniz!»

— Evet keşke? diye üzerinde durdu.

Genç kız bakışlarını yerden kaldırdı, bakıştılar bir süre. Sonra gözler yere indi.

Romancı:

— Siz istedikten sonra, dedi.

Açıktan açığa: «— Evet, istiyorum. Her gün benî burada bekle. Ne her günü? Her akşam, her öğle, her zaman!» dememişti ama, Romancı'ya böyle demiş gibi geldi. Allah belâsını versin, bu daha çocuktuk. Beş, altı yaş daha büyük olsa...

Yanyana yürüyorlardı:

— İsterseniz ayrılayım, dedi Romancı.

— Niçin?

— Bilmem. Belki istemezsiniz de...

— Patronum görür diye mi?

— Göremez mi?

— Görürse görsün.

— Kızarsa ya?

— Vızgelir!

— İşinize son verirse?

Filiz durdu:

— O zaman size gelirim, bana bir iş bulun derim.

Bulmaz mısınız?

Romancı'nın aklından sendikacı bir arkadaşı geçti. Bilmem ne sendikası için, okuma-yazma bilen ciddî bir kız aradığını söylemişti.

— Belki buluruz, dedi. Çalıştığınız yerden memnun değil misiniz?

— Hayır.

— Niçin?

Niçin, nedenlerin hepsini, hepsini bir solukta anlatmak geçti içinden ama, vakit yoktu. Kitap deposu gözükmüştü bile uzaktan. El sıkışıp ayrıldılar.

Günler günleri kovaladı.

Romancı sabahlardan başka, akşam paydoslarını da kovalamağa başlamıştı. Bütün gün, içinde Filiz, kulağında onun sözleri, gözlerinde onun bakışları... Günlük'üne

şunları yazmıştı: «Onu seviyorum demeğe utanıyorum. Kendi kendimden utanıyorum. O kadar çocuk ki. Beni bu kıza bağliyan ne? Cinsel arzular mı? Yok canım. On- da gerçekten de aydınlık, ezilmeyen, zekî bir şeyler var. Her gün az daha tanıyorum. Şaşılacak şey, aşk dene- mez buna ama ne? İçimden gelen bir tiryakilik. Açık ko- nuşacağım; yatmayı düşünmüyorum. İnsana yatmak de- ğil, elele tutuşup kırlarda koşma isteği veriyor. Olsun, olsun da onyedi. Yok, onyedi yok gerçekten de. Soramı- yorum. O da belki benimkini sorar diye. Onunla arka- daşız sadece, arkadaş kalmak güzel. Başka türlüünü düşünmüyorum. Nasıl düşünebilirim, ondan büyük kızım, onun kadar oğlum var. Herkesin ne diyeceğine önem ve- recek değilim ama, kendi kendime kendimi güldüremem. Zaten o da benimle sırf konuşmaktan hoşlanıyor. Beni bir dert ortağı sayıyor. Zeki, zeki, zeki... Sendikacı ar- kadaşla onun için görüştüm. Anlattım ona. Merak ediyor. En son romanımın kahramanı bu kızla ilgilenmek istiyö- rum...»

Birkaç gün sonra şunları yazdı:

«Şaşılacak şey: romanımın ikinci cildinde en çok ma- vi tulumlu, kara gözlüklü usta tipi üzerinde durmuş. Ba- na, siz de benim ustam olsanıza dedi. Bu kız gerçekten de kocaman bir romanı sürüklilecek nitelikte. Kitap de- posundan aldığı haftalığı verebilsem de, onu yanıma özel sekreter alsam. Nerdeee? Geçen gün, neden bir roman- cı gibi giyinmediğimi sordu. Benden önce başka roman- cıları görüp görmediğini sordum. Görmemiş ama, roman- cı denince akla, çok kazanan, İstanbul'un henüz görme- diği, ama filmlerden filân bildiği Maçka, Şişli, Levent gibi zengin semtlerindeki büyük apartmanlarında oturması gereken, çok şık bir insanın geldiğini söyledi. Gerçekten de öyle. Romanlar döktüren nice nice romancılarımız var ki, romanlarından kazandıkları paralarla apartman bile aldıklarını söylüyorlar. Öte yandan, bir an bile borçtan kurtulamamış koca Balzac'ı düşünüyorum. Ama bunu ona nasıl anlatmalı, nasıl anlatmalı ki, ben, para kazan-

mak için yazmıyorum. Para kazanıp, apartman satın almak için değilse bile, geçinmek için yazıyorum gene de. Başka türlü olablir mi? Şu kızın romanını yazmayı çok istiyorum ama, bir kitabevi, kitabevinden geçtim, herhangi bir gazeteyle anlaşp birkaç yüz lira avans alabilsem... Gazetede tefrikâ edildikten sonra kitapçıya satması kolay. Hele bir de filmciler çevirmeğe kalkarlarsa... Ama dur... Filmcileri ilgilendirecek biçimde yazmağa kalkarsam, romanım şu önüne gelenin verdiği yerli filmler gibi bir şey olacak. Yani, diyelim ki bu Filiz'i romanıma kahraman aldım. İşledim, şöyle zeki, böyle zekî... Etekleri havalı. Çalıştığı yerde asılırlar. Kızcağız kaçır. Patronu kovalar. Önüne ben çıkarım. Kurtarıcısı olurum onun. Derken, tutulurum kıza. Kız da bana tutulur farzedelim. Bir süre, işler yolunda gider. Sonra evden haber alırlar. Haydi karı-koca, sevgili kavgaları. Derken kızcağız usandır. Önüne çıkan genç biriyle evlenip gider. Bu konu yeterince sulu ama, az daha sulandırabiliriz istersek: kızın nikâhı kıyılırken ben yavaşça nikâh salonuna gelmiş olurum. Kız tam «evet diyeceği sıra beni görür, kalemi elinden atıp bana koşar. Çok komik. Unutmamak lâzım ki kadınlar, yakışıklı yaşlıya, çirkin genci değişiverirlermiş. Kaldı ki, ben yakışıklı filân da değilim. Ne diye bana koşacak? Zaten Şarlo, bu temi de işlemedi mi Lime Light'ında? Gençler ortaya çıkınca, ihtiyarlar aradan çekilmeli! Ayıp, ayıp... Filiz bunları duysa... O kadar tatlı, öylesine çocuk ki, onu bu biçim sulu bir yerli film konusu içinde, hattâ, düşünemem bile!»

Akşam, sabah, akşam derken, öğleleri de eklendi. Elinde değildi gitmemek, onun çalıştığı kitap deposunun yakınlarından geçmemek elinde değildi. Dünya bir başka dünya olmuştu, hava bir başka hava, su bir başka su. Ne aradaki otuz, evet tamı tamına otuz yaş fark, ne gazetelerle kitabevlerinden para koparabilmek sıkıntısı. Gidiyor, hiç huyu olmadığı halde paldır küldür şakalarla alacağını istiyor, alıyor, sabahleyin erkenden uyanıp traş oluyor, ayna karşısında saçlarını tarıyor, tarıyor, ta-

riyor... Bir türkü gibi dolaşıyordu kıyı semtin harap de-
ğilse bile «Devri kadîm»den kalma evin loşluğunda.

Çoğu zamanlar sabahın beşinde çıkıyordu evden.
Ev halkı uyurken. Ayaklarındaki nasırların acısını duy-
muyordu. Eylül sabahlarının, ama İstanbul Eylül sabah-
larının serinliği içinde, turuncuların uçtuğuna dikkat
bile etmeden, tutuyordu yolu. Yaş kırkyedi mi? Kim de-
miş? O şimdi Filiz'in kendini kaptırdığı küçük romandaki
onycdi yaş günlerinin tıpkısını yaşıyor. O günlerden da-
ha çok seviyor dünyayı. KADIRGA - KARAKÖY otobüsle-
rini dünyanın bütün otobüslerinden daha sevimli bula-
rak yürüyor, yürüyor. İçmek geliyor içinden. İçmek! Su
içse sarhoş olmaktadır. Günlüğüne şunları yazıyor:

«Evet başladı. Nasıl biteceğini düşünmüyorum bile.
Şimdilik tek tesellim, seksenindeki Hügo baba -Viktor
Hügo-'nın on dördündeki bir kıza âşık olması. Bu var,
olmuş. Seksen yaş, ondört yaşla. Baba Hügo ondört ya-
şındakinden ne bekliyebilirdi? Hiç. Tatlı bir egoizmden
başka ne olabilir bu? Ondört yaş, seksen yaşa eskimiş
gençliğin alevi olmuş. Bu da bana... Üzerine basarak
yazıyorum bunları. Sabah, öğle, akşam, gene sabah, ge-
ne öğle, gene akşam... Yetmemeğe başladı. İstiyorum
ki, her an yanyana olalım. Ama korkuyorum da. Ne için?
Ya o istemiyorsa? İstiyorsa da, anası babası, hısım ak-
rabalarının zorlamasıyla bir gün istemeyiverirse? O hal-
de frenleri sıkmalıyım. Fren mi? İnsanda fren mi bırakı-
yor? Ne fren, ne stop mekanizması...

Her karşılaşışımızda bana ikinci ciltteki mavi tulum-
ludan söz açıyor. Şaşıyor bir işçinin böylesine akıllı ola-
bileceğine. Gerçekten var mıymış böyle işçiler Türkiye'-
de. Dilimin döndüğünce anlatmağa çalışıyorum ki, var.
Türkiye'de de, dünyanın her yanında bol bol bulunan
akıllı işçiler var.

«— Ya,» diyor, «... Beyrut'taki Rum kunduracı?»

Soruyorum:

«— Şu hani eski postallarımdan, zenginlerimiz utan-
sın diyen mi?»

Coşuyor:

«— Ne lâf değil mi? Sahiden dedi mi?»

Ona gene uzun uzun «Roman» ın bir parça da romancının dünyası olduğunu anlatmağa çalışıyorum. Dikkatle dinliyor. Dinlerken çok ciddi. Yana hafifçe eğik başı... başını sallıyor:

«— Yoksa roman değil, günlük olurdu değil mi?»

Artık otobüse binmiyoruz akşamları. Ara sokaklardan geze geze gldiyoruz!»

Üç gün sonra bir akşam da şunları yazdı:

«Şaşılacak şey, harika! Elini tuttum elimde olmıyarak. Çekmedi. Ufacık, sımsıcak, yumuşacık. Ürkmedi be, çekmedi be, çekmedi!

Az kalsın öpecektim. Cesaretim yetmedi. Belki de içimdeki ukalâ BEN gözlerini öfkeyle açmış olacak. İçimizdeki BEN, anlıyorum, atavik bir şey. Babamla, annem değil ama, mutlaka, mutlaka babaannemin karması. Böyle şeyleri ayıplıyan, hafiflik sayan bir tortu. Bu tortudan kurtulmak gerek. O zaman da çevrenin ölçülerine göre ZİRZOP, DENSİZ, DELİ SARAYLI falan sayılmaz mı? Ah bu içimizdeki BEN'le, çevremiz. Aslında çevremizdekilerin içlerinde de BEN'ler var, onlar da çoğun bu BEN'lerle çevrelerinden şikâyetçi. Ufff... bu «Şikâyetçi» sözü, «Atavik» kadar kötü. Neden bütün bunların yenilerini, arı durularını bulma çabasını göstermiyorum? Tembellik mi? Gazetelerden pek çoğuyla kitapçılar, hatta okuyuculardan çoğu yadırgar, böyle «Ataç» ça tilciklere para vermez, okumaktan kaçınırlar mı? Ama meydan savaşları yalnız harp meydanlarında mı verilir? Dil'de, düşün'de, aşk'ta falan da verilmemeli mi? Hele «Romancı» geçinenler böyle savaşların komutanları, gerekirse vur abalıya'sı olmamalı mı?

Kahve'ye geldim. Bıyık'la hikâyeci oradaydı. Çıkıştılar. Nerede kalıyormuşum bugünlerde? Bıyık, mükemmel çiyköfte yoğuran, genç irisi esmer bir arkadaş. Hikâyeci kısa boylu, kalın. İstidatlı bir genç. Onun kadar şakaya dayanan insan az bulunur. Onlara anlatacağım bir gün

sevgilimi. Şaşılacak şey, «Sevgilim»i diyorum da içimde-ki BEN, içimden öfkeyle bakmıyor. Alıştı galiba!»

Bir başka gün:
Eylül ortaları.

Sabaha karşı, saat dört civarı... Bir tüy kadar hafifim. Akşam Bıyık, ben, Hikâyeci alabildiğine içtik. Onlara anlattım her şeyi. Hiç kimseye hiçbir şey söylemeyecekleri sözünü aldıktan sonra. Bundan önce de hemen adım başında sevmiştim ama, bu seferki... Demek tecrübeli bir Amerikalı'nın dediği gibi, hayat gerçekten kırkında başlıyor!

Dünya şimdi bambaşka. Birdenbire Bedri Rahmi turuncusu, mavisi, moru, sarısı, pembesi uçuşmağa başladı içimde. Sait Faik hikâyelerindeki İstanbul. Ben ki, daha çok işçi ve köylüler Türkiye'sini kendime konu olarak almışım. Galiba bu renkler cümbüşüyle uğraşan hikâyeci, romancı, ressam, şair, müzisyen dost ya da yabancılar anadan doğma âşık. Orhan Veli şirinde de bu var. Yaşar Kemâl'in romanlarında da. İnsan isterse dünyanın salt bu renkli yanıyla uğraşabilir. Bütün bunları neden anlattım uzun uzun? Şunun için, Filiz'de de var bu renkler cümbüşünün tazeliği. Onunla konuşurken dünyam Orhan Veli şiiri, Sait Faik hikâyesi, Bedri Rahmi resminin renkler cümbüşü, Yaşar Kemâl romanının o köycül, o dağcıl, yarı vahşi doğasının renk cümbüşüne ulaşıyor. İçimde renkler kaynaşıyor. Şaşılacak şey, bir çeşme, ya da gürül gürül bir pınar boşandı içimde. Renkler, renkler, renkler... Yeşiller, pembeler, morlar, sarılar... ama daha çok turuncular uçuşuyor.

«— Kim bu?» dedi arkadaşlar.

Bir hamlede: «Şu» denemez ki!

Güneş, tatlı Eylül güneşi devrilirken indik Kumka'pı'ya. Genç kız, genç kadın etekleri uçuşuyor. Kadınlar mı birdenbire güzelleştiler? Bendeki görüş açısı mı değişti? Yolun kıyısına kıvrılmış, başını karnına çekmiş uyuz köpek bile şirin. Gülüyorum, gülüyorum. Bıyığa takılıyo-

rum, Bıyığı bırakıp Hikâyeciye. Ben dünyanın bunca güzel olduğunu kırklardan sonra mı seçecektim?

Ama hayır, Filiz'den az önce bir başka kız da bana dünyayı böyle gösterecekti az kalsın. Hatta renkler cümbüşü başlamıştı içimde. Bir gün, Bıyık, ondan söz açtı. «— Fazla durma üzerinde,» dedi. Sebebini sordum. «— Canım ne olabilir? Vakit geçiriyorum işte. Baba mı diyeceğim?» demiş. O zaman içimdeki renkler cümbüşünün taşıdığı kaynak, sanki bir tekmeyle yıkılıvermişti. Filiz de böyle söyler mi bir gün? Neden söylemesin? Babası yerinde değil miyim? Öteki kızın da babası yerinde sayılmaz mıydım? Dilediğinizce gerçekçi olun.. An geliyor, acı gerçek canınızı sıkıyor. Bildiğiniz halde. Biliyorsunuz ki, burnunuz kambur, gözleriniz ufak ufak. Aynalar her an size bunu haykırmakta. Ama istemiyorsunuz gene de bu gerçeği!

Kumkapı'da, çeşmenin yanındaki manavın açıkta duran domatesleri, portakalları, muzları, elmalarından sarılar, turuncular, kırmızılar uçuşuyor. Meyhanede müşteriler tabaklarındaki rokalar, sulandırılmış rakılar, ızgarada kızarmış balıklardan da yeşiller, kül renkleri, maviler... İnsan, demek bir başka gözle, ölü sandığı dünyanın capcanlı renklerini görmeğe başlıyor.

— Rakı!

Diyoruz. Diyoruz ne kelime? Rakı şişesi gelmiş bile. Garson masamızın başında, tirbişonla açıyor. Dağıtıyor kadehlere, sulandırıyoruz. Beyaz peynir, salata, ardından şiş, köfte, pilâki falan. İçiyoruz. Su içsem sarhoş olacağım. Sağda solda küfürler. Küfür bile, küfürler bile renkli, güzel...

— Şerefe!

— Ulan ne oluyor be?

— Ne oluyor?

— Bu coşkunluk ne?

— Âşık, oğlum anlamıyor musun?

— Olrayt!

— Türk kaşığıyla...

— Hst!

Yarım saat mı, bir saat mı geçiyor. Bir şişe daha içip kalkıyoruz. Ne hikâye, ne roman, ne şiir, ne resim... Yani, topyekn sanat'a bile yer yoktu. Hikâyeci, hikâye mi-köye diyecek oldu, kestim sözünü. Âşık insan demek sapına kadar bencil oluyor?

Tam bunları yazarken, ortalık iyice ışımış. Çocukla-rımın anası kapıma gelmiş:

— Bu ne sabah sabah at at at... Allah bilir, iki saattir uyanıksın?

Bir şeyler sezdiğini, bendeki başkalığın seisine var-dığını anlıyorum.

— Fena mı? Çalışıyorum işte...

— Tuhaf, diyor.

— Niçin?

— Gece demiyor, gündüz demiyor; evin içinde tür-k trk dolaşıyorsun. Oğulların gibi, merdivenleri koşa-rak inmek, koşarak çıkmak.. Bu yaştaki bir insanın by-lesine hareketli olması doğru mu?

Haklı ama kızıyorum. Hani şu katı gerçeklere daya-nı gsteremiyen yanımız.

— Mersi, diyorum. Yazım var, beni kendimle baş-başa bırakır mısın, lütfen?

Bırakıyor mu? Bırakmadan önce kızıp ierliyor da, bana ters ters mi bakıyor?

Saat beş buçuk.

Giyiniyorum. Dudağımda pek de beceremediğim, da-ha doğrusu melodilerine Türkçe sözler uydurduğum bir Amerikan şarkısını mırıldanıyorum. Çocuklarımın anası-nın az önceki tavsiyesini unutmuşum. Merdiveni doludiz-gin iniyorum. Sokak kapısı. Gene o:

— Bugün ne plşecek?

— Canınız ne isterse..

— Para bırak!

Bakıyorum, en yufka yanım. Blşyoruz.

— Gaz da bitti, mangal kömürü de..

— Sonra bakarız çaresine.

— Gazetecinin alacağı üç ayı geçti..

— Sonra dedim ya!

— İyi ama, böyle erken erken?

Sert bir bakış. Çat kapı, sokak sokaklar... Ona gl-
diyorum. Biliyorum çok erken, yatmaktadır henüz ama,
olsun. Onun semti, onun semtindeki kahve, onun sem-
tindeki kahvenin taze çayı!

Onların evini, evini de değil, evlerinin terasını şöyle
bir gören mahalle kahvesinde bayat çayı çayların en ta-
zesiymişcesine içerken gözlerim onun terası üzerindeki
mavi gök parçasında. Onun komşuları, onun bitişindeki
ev, onun terasına serili çamaşırlar, onun, onun, onun...

Burada, bu semtte herşey ondan bir parça taşıyor.
Herşey oncul. Sütçünün beygirinin bozuk parkelerdeki
sesi, henüz kapalı sıra sıra dükkânlar, yarı açık muhal-
lebici, bir saat sonra ırgalana ırgalana geçen KADIRGA-
KARAKÖY otobüsü...

Nihayet o!

Yanındaki kadının annesi olduğunu ondan öğren-
miştim. Tombul bir hanım. Çok genç henüz. Bir de kendi
küçüğüyle en küçükleri. Yanyana, ağır ağır kahvenin
önünden geçip bir sokağa sapıyorlar. Neden sonra kal-
kıyorum. Onlara görünmemeye dikkat etmiştim. İçimden
ukalâ BEN, çatık kaşlarıyla kötü bakmış. «— Mektep ço-
cukları gibi, çiçeği burnunda, oncul bir delikanlı gibi...
Kazık kadar adamsın ayol. Ondaki büyük kızın, onun ka-
dar oğlun var!» demişti.

«— Olsun. Ne çıkar?»

«— Çok ayıp!»

«— Ne olur?»

«— Maskara olursun herkese..»

«— Viktor Hügo sekseninde, ondört yaşındaki bir
kızı sevmiş!»

«— O Viktor Hügo!»

«— Ne farkımız var?»

«— Sen Türk'sün, burası Türkiye!»

«— Ne çıkar?»

«— Fransa için belki de, hatta meziyet. Ama burası için... Kahveye bile zırt zırt gelip, dikkati çekmen doğru değil. Sağda solda bitirimler... Çakarlarsa ki...»

«— Peki, peki.»

«— İşine gelmedi değil mi?»

«— Gelmedi ama haklısın. Çok uzaklardan izleyerek yürümeliyim. Çünkü, biliyorum, bitirimler de beni izliyerek niyetimi öğrenebilirler. Babasının, annesinin, hı-sım akrabalarının kulağına gider, rezalet...»

Neden sonra kalktım. Saptıkları sokak. Daracık, rutubetli sokak, sokaklar. Sabahın taze güneşi bile eritemiyor bu beşyüz yıllık yüzde seksen müslüman İstanbul'unun ezan sesleri donmuş sokaklarını. Ama benim yüreğimdaki güneş... Açıyorum adımlarımı. Hayret değil mi, ayak parmaklarımdaki nasırlar hiç, ama hiç acı-mıyor.

Bir sokak, bir sokak daha. Dik bir yokuş. Kıvrıla kıvrıla çıkan yokuşun taa yukarılarında o, yanında annesi. Bir ara ardına dönüp bakıyor mu? Bana mı öyle geliyor? Şimşek hızıyla saklanıveriyorum yıkıldım yıkılacak bir ah-şap evin çıkıntısına.

Çıkıyorum. Gözden silinmişler. Demek bir başka so-kağa dönmüş olacaklar, ya da Beyazıt'a varmış. Koşu-yorum. Kim demiş kırkyedi yaş? Sait Faik'i düşünüyorum elimde olmıyarak, O kırkyedisinde ölmüştü. Ben o zaman otuzsekiz yaşındaydım. Bir kıza âşıktı, delicesine. Kırkyedi yaş benim için ihtiyarlık mı demekti ne? Sor-muştu:

«— Kızı çok seviyorum ulan. Ne dersin?»

Korka korka sormuştu.

«— Allah âfiyet versin.. demiştim.

«— Ama biliyor musun? Bu kız da başka kızlara hiç benzemiyor!»

Ukalâca:

«— Her seven, sevdiğini başkalarından bambaşka sanır..»

«— Ama bu...»

«— Kaide değişmez.»

«— İstisna ama bu!»

«— Kaideyi bozmaz ki...»

Gene korka korka, çekine çekine:

«— Evlensem ne lâzım gelir?»

Aralarındaki yaş galiba yirmi, ya da yirmibeşti.

«— Ha? Ne lâzımgelir evlensem?»

«— Hiç. Bu yaştan sonra, sayın bayanın masraflarını ödeme memuru olursun!»

Bir küfür.

Bende rastgele haksız bir kahkaha. Şimdi ben kırkyedimdeyim. Filiz onyedi. Ne haber? Zavallı Sait, sana ne kadar haksızlık ettiğimi anlıyorum. Özür dilemek, sana hak vermek bile boş. Seninkiyle aranızda yirmibeş yaş vardı, benimkiyle? Tamı tamına otuz!

«— Benimki» demeğe hakkım var mı?. Kimseye duyurmazsam neden olmasın? Duyurursam, olmaz. Yalancılıktır. «— Benimki» değil çünkü. Bir arkadaşlık aramızda. Onunla yanyana olmaktan hoşlanıyorum. Oda benimle birlikte olmaktan. Hepsi bu kadar!

Yokuşu koşarak çıkıyorum. Pırıl pırıl sabah güneşi, sıra sıra dolmuşu, taksisi, hususisi, otobüsü, tramvaylarıyla Beyazıt. Karşılarda sisler içinde Beyazıt camii, minareler, solda eski deyiimiyle Harbiye nezareti. Şimdi Üniversite.

O, annesiyle. Ayrılıyorlar. Annesi oracıktaki bir işhanından içeri giriyor. Açıyorum adımlarımı. Yanında o kadar rahatım ki, o yaşıta bir lise öğrencisi gibi sokuluyorum yanına. Sertçe bakıyor, sonra bakışlarındaki öfke uçuveriyor:

— Ayy.. siz ha?

— Evet. Şaştınız mı?

— Hayır ama, ben sizi Cağaloğlu durağında bulacağımı sanıyordum!

— Burada karşılaşıncı?

— Çok sevindim!

— Yoksa yaşımla, başımla uygun bulmadınız mı?

— Ad...

— Neden?

— Yaşınızdan bana ne? Hem siz o kadar yaşlı mısınız?

— Teşekkür ederim, çok teşekkür ederim!

— Bir şey değil ama, kötü bir de haberim var! İçim hop etti:

— Ne?

Ağlamak geçti yüzünden:

— Bilmiyorum kim, babamın kulağını doldurmuşlar...

— Ne diye?

— Yaşlı birisiyle konuşuyor diye..

İçimde bir lâmba kısıldı:

— Yalan mı?

— Doğru mu?

— Doğru tabî.

Ağlıyacak kadar hırslı, hafifçe yana eğik başıyla yürüdü, sonra durdu. Öfkenin alevleri saçılan gözleriyle şu zeki olmaktan çok, haklı şeyleri söyledi:

— Kendimi bu dünya'da hiç de hür ve esen saymıyorum. Boğaz tokluğuna çalıştığın yere bağlısın; seni doğurdular, büyütüp yetiştirdiler diye anana, babana bağlısın, dedikodularından korktuğun için komşularının, hısım akrabanın arzularına bağlısın... Yani, hiçbir zaman kendi kendinin isteğine, içinden gelene bağlı olamıyorsun. Ne istiyorum biliyor musunuz? İstiyorum ki, canımın istediği iş'te çalışıp, iş'ten çıktıktan sonra da dilediğim yerlerde, dilediğim insanlarla konuşayım. Ne diye başkalarının istediği insan olmak zorunda kalayım?

Onunla kitap deposu yakınlarında ayrıldık: Bu sakın «Artık benimle görünmeyin!» demenin çok kibar, çok ince çok Filiz'ce bir anlatımı olmasın?

El sıkışıp ayrılıyoruz.

O, çevik adımlarla depoya doğru uzaklaşıyor.

Dönüyorum. İçimde, içimin fışkıran renkler cümbüşüne hiç tanımadığım birinin çamurlu, pis tekmesi iniyor. Renkler cümbüşüm tuzla buz, Bir küskünlük. Ağlamak

geliyor içimden. Demek tamam artık. Herşey bitti. Bir daha ne sabah, ne öğle, ne akşam onu beklemeyeceğim. Zaten buna hakkım yoktu. Benim bu dünyada hiçbir şey hakkım yok, olamaz. Ben biteviye çalışıp, yaşamak zorunda bir insanım. Çok bayağı olduğunu bildiğim halde, gene de kullanacağım:

Elveda!

Elveda sevgiliye, elveda sarılara, morlara, yeşillere, kırmızılara, turunculara elveda; elveda KARAKÖY - KADIRGA otobüslerine, onun semtine, evinin terasına, terası gözüken kahveye, kahvedeki bayat çayı taze niyetine içtiğim anların mutluluğuna, onun semtindeki kedilere, köpeklere, bozuk parke taşlarına, sütçüye, sütçünün beygirine, beygir nallarının bozuk parkelerde çıkardığı o harikulâde sese elveda! Elveda onu düşünerek içtiğim rakıların, yediğim ızgara balık, roka salatalarına...

Elveda!

XV.

Tatsız bir düş'ten sonra gözlerini açtığı sıra, sabahın beşiydi. Demek gece gördüğü kişiler, düşünün bir oyunuydu? Birileri çıkmıştı önüne: «— Ulan!» demişlerdi, «— Yuh be!» demişlerdi. «— O senin kızından küçük, utanmıyor musun?» demişlerdi. Sonra da: «— Bir daha onu durakta falan bekleme. Sonu iyi olmaz!» diye sıkıtlamışlardı.

Yatağında doğruldu. Akşam yazdığı şeylere baktı: Birtakım «— Elveda» lar. Güldü, yazdıklarını beğenmedi ama, yırtmadı da. Ne elvedası? Hangi elveda? Sıçrayıp kalktı karyoladan, atladı yere. Bir koşu aşağı, mutfığa indi. Çabucak bir, çok şekerli. Sonra el, yüz tuvalet. Gene bir koşu, yukarısı, oda. Hemencecik giyinip beş buçukta attı kendini sokağa. Gül yaprağı pembesinde canlı bir sabah. Bu pembe gül yaprağı sabahının hayvan pislikleri, devrilmiş çöp tenekeleriyle kirli sokaklarını hız-

la geçti. Durak. Otobüs. Filiz'lerin semti. Gene kahve, gene bayat çayı demli çay niyetine içerken, onların terası gözükken evleri, evlerinin yukarısındaki mavi gök.

— Abi siz buraya yeni mi taşındınız?

Kahveci. Yirmi beşinde var, yok. Gıcır gıcır taralı saçlarının sağ perçemini «Kaz kanadı» atmış sola. İncecik bıyığı, bitirim avurtları, eşeliyen, alaycı bakışları...

— Yoo.. ben burada oturmuyorum ki!

— Sabahları erken erken geliyorsunuz da, acaba abi bu sernte yeni mi taşındı dedim. Ne iş yapıyorsunuz?

Yıllarca önceki işini düşünerek attı:

— Memurum.

— Güzeel. Ne memuru?

Peki ama, ne diye eşeliyor? Yoksa çaktı mı buraya gelişinin sebebini? Çaktı da İçerlediğinden mi soruyor? Neden olmasın? O da Filiz'i çakıyordu. Yaş yirmibeş, damarlardaki kan şimşek. İçinde aslan değil, aslanlar da yatabildiğine göre... Tam bu sırada bir KARAKÖY-KADIRGA otobüsü. Çay parasını verip kalkarken:

— Bugün erken gitmem lâzım, eyvallah!

Otobüs. Terütenha. Aksaray, Lâleli, Beyazıt üzerinden Cağaloğlu. Henüz çok erken. Sağda bir sütçü. Taze su böreği. Fena fikir olmiyabilir ama, asıl bol sirke, bol sarmısaklı paça suyu içmek isterdi. Tamam. Sirkeci. Bal-kan köftecisi.

— Ver sirkeli sarmısağı bol bir paça suyu!

Akşam o kafayla yazdığı şeyleri hatırladı. En çok da o «Elveda» lar. «Dilediğimizce gerçekçi olalım, mutlaka bir cıvık, bir bayağı yanımız kalıyor!» diye geçirdi. Kızın sözlerinden çıkardığı anlam bakalım doğru muydu?

Sıcak sıcak sarmısak, sirke kokulu paça suyu.

Biraz kırmızı biber ekeleyip girişti.

Deniyecekti bugün. Biraz geç gidecek, kızın bekleyip beklemediğini anlıyacaktı. Bekliyorsa, aklına gelenler yanılttı, beklemiyorsa...

Tam zamanında durağa gitti, bir kıyıya gizlendi. Otobüs gelmemişti henüz. Gelse bile gözükmiyeceği bir yer-

de duruyordu. Nitekim otobüs geldiği zaman Filiz'in her günkü gibi arabadan zıplayarak indiğini, durakta onu aradığını, bulamayınca çekilip gideceğine beklediğini gördü. Demek mesele yoktu. Koşarcasına yanına gitti. Cıvıl cıvıl bakışlarla karşılandı:

— Merhaba!

— Merhaba!

— Ne haber?

— Hiç. Şu hani bir arkadaşınızla konuşacaktınız da bana daha namuslu bir çalışma kapısı bulacaktı...

Romancı:

— Konuştum, dedi. Ne zaman isterseniz...

— Hemen.

— Niçin?

— Uzunudur ama, bıktım!

Yaşaran gözlerini elinin tersiyle sildi. Romancı cebinden bir kart çıkardı. Sendikacı arkadaşının adresini, gerekenleri filân yazdı, uzattı:

— Şu adrese gidin. Bu arkadaş bulun. Umarım ki işiniz olacak...

— Çok teşekkür ederim.

Ve anlattı: Maşa gece gene onlardaymış. Yaşlı birisiyle dolaştığını söylüyorlarmış. Babası bu işe el koymalı, sonra sorumluluk istemezmiş.

— Babanız ne dedi?

— Kızdı.

— Kime?

— Tabî bana. Bay Maşa, beni başkalarından kendisi için koruyor. Baktı ki aldırıldığım yok, babamla, annemle önlিয়েcek. Önlিয়েbilirse...

Romancı'nın içinde sevinç kıvılcımları.

— Valla Filiz... izin verirsiniz hanımlı, beyli, baylı konuşmaları, sizi bizi bırakalım. Ne dersiniz?

Güldü:

— Çok iyi olur tabî.

— O halde dinle beni Filiz: sana söz gelmesini istemem. Bugün bu türlü buluşmalarımız son olsun. Çün-

kü sen çok genç, çok da güzelsin. Biz seninle arkadaş olarak kalalım. Başın sıkışırsa...

Öyle bir baktı ki:

— Korkuyorsun galiba?

— Kimden?

— Ne bileyim ben? Dedikodu olur diye...

Yanyana yürüyorlardı. Romancı ne diyebilirdi? Dünyasını değiştiren, taptaze yapan bu ufacık kıza «Evet» diyebilir miydi? Demese de kendini kapıp koyuverse, sonu? Bu henüz onaltı, onyedı yaşında bir çocuk. Aradaki yaş farkı büyük. Üstelik evli, çocukları var. Genç kızların yaşlı erkeklere düşkünlüğünü de bilmiyor değil ama, bu düşkünlük iyi yöneltmezse yaşlı sonun iyi olmayacağını da bilmiyor değil.

Birden durdu:

— Demek dedikodu olmasından korkuyorsun? Peki. Hoşça kal!

Yüksek topukluları üzerinde, siyah, kloş etekliği uça uça, kaçarcasına çekti gitti.

Mavi hususi kaldırıma park edilmişti. Nefretle geçti. Basıldıkça gıcırdayan daracık merdiven de aynı nefretle çıktı. Mavi hususunin sahibi sigara içerek dolaşmaktaydı sofada. Filiz'i görünce sigarasının izmaritini aceleyle atıp:

— Filiz hanım! dedi.

Filiz duydu, anlamadı, nefretle anahtarı kapıdaki kilitte sokarken:

— Filiz hanım, diye tekrarladı.

Sertçe:

— Efendim?

Çok yakışıklı adam suçlu suçlu:

— Ben sizi yanlış anlamışım, dedi. O günkü kaba hareketimden dolayı özür dilerim, beni affedini!

Filiz gene de:

— Sizi düşünmek istemiyorum dedi, öfkeyle. Beni rahat bırakın lütfen..

— Sizi bana Neclâ başka türlü anlatmıştı da...

— Neclâ'yı da düşünmek istemiyorum!

Kilidi çıkardı, içeri girdi, kapıyı yakışıklı adamın yüzüne kapadı. Kapamasıyla da unuttu. O, Romancı'yı düşünüyordu ama, sevdiğinden falan değil. Onu anlıyan tek insan olduğu için. Dedikodudan korkuyordu demeli. Demek insan. Romancı da olsa, çevresinin yargılarına değer vermemezlik edemiyordu? İyi ama, onunla sadece arkadaşlık etmek istemişti! Bunu babası da biliyordu, annesi de. Demek kitabında canlandırdığı «Mavi tulumlu», akli başında insan değildi? Kime? Kime tutunmağa kalksa ya sulanıyor, ele geçirmek istiyor, ya da onunla arkadaşlıktan kaçınıyordu!

İskemlesini pencerenin önüne çekti, ana caddeye bakmağa başladı. Sıkılıyordu. Artık onu durakta bekleyecek kimse de yoktu. Her sabah erkenden onun için kalıyor, elini yüzünü onun için yıkıyor, saçlarını onun için tarıyor, onun için merdivenleri taptaze bir türkû gibi koşarak iniyor, onun için otobüse biniyor, «Merhaba!»larının en tazesini onun için saklıyordu. Bundan sonra hiçbir şeye lüzum yoktu. Elini yüzünü yıkayıp giyinse bile onun için değildi artık. Saçlarını onun için taramıyacak, merdiveni onu düşünerek bir türkû gibi taptaze inmiyecekti. Bu sabah o mavi gözlü üniversitelinin gene ardına düştüğünü, yüz bulamadığı halde otobüse girdiğini, sokulduğunu, bir şeyler mırıldandığını hatırladı. Sahi, ne oluyordu bu çocuğa? Her şeyi Nur'a söyleyip kızın tatlı iç âlemini bir anda karartmak istemiyordu ama, başkaları onu, onun başkalarını düşündüğünce düşünüyorlar mıydı?

Kapı açıldı: Maşa!

— Günaydın!

Ne karşılık verdi, hatta ne de dönüp baktı.

Maşa döşemeye kaba kaba basarak yanına geldi, gene:

— Merhaba!

Filiz nefretle fırladı yerinden, masaya geçti:

— Amaan sen de!

Maşa gene kaba kaba basarak masaya gitti:

— Akşam için mi kızdın bana? Onun içinse, özür dilerim. Maksadım...

Filiz ateş gibi:

— Senin maksadın umurumda bile değil. Hem ben buradan çıkacağım. Kendine, kafana uyacak bir başka kız bul!

Maşa'nın aklı gitti:

— Deli misin Filiz? Nereye gideceksin? Aklını mı kaçırdın?

— Yoo. Aklım başımda olduğu için buradan gideceğim!

Ve tıkcacını atmışçasına boşandı:

— Evli, koskocaman adamsın, utanmıyorsun bana aşkını ilân etmekten. Ben senin dengin miyim?

Birldenbire vahşileşen Maşa:

— Romancı? dedi. O evli değil mi? Onun çocuğu çocuğu yok mu? Hem ne diye utanacakmışım? Karımı boşayıp seni almak istiyorum. Utanılacak ne var bunda?

— Sen kendine kendi kafanda bir başka Filiz bul!

Bir iskemle çekip oturdu:

— Dostça konuşalım. Benim neyimi beğenmiyorsun?

Filiz karşılık vermedi.

Maşa:

— Bıyığımı mı? Şimdi gider kazıtırım. Saçlarımın kesiliş biçimini mi? Onları da istediğin biçimde kestiririm. Hatta emret, tavsiye edeceğin romanları okuyayım, ötesi var mı?

Filiz bir kahkaha attıktan sonra:

— Al şu süpürgeyi, tozutmadan süpür şuraları! dedi.

Maşa cana minnet sayarak önce ibriği kaptı, deponun tozlu döşeme tahtalarını suladı. Süpürgeyi alırken, Filiz depo kapısına çıktı. Ressamın kapısı aralıktı. Avukat kâtibi görünürlerde yoktu ama, az sonra önde iri avukat, arkasında kâtibi, çıktılar. Avukat da, kâtibi de Fi-

liz'i kapıda görünce kızardılar. Avukat yiyecek gibi bakarak önünden geçerken, başıyla selâmladı. Filiz gözlerini yumarak avukatın selâmını karşılıksız bırakmak istemedi ama, bu gözlerini yumuş, avukatın umutlarını güçlendirdi. Neden olmayacaktı? Kâtibini atar, bu kızı alırdı yanına!

Kâtip, Filiz'in yanında kaldı kırmızı yanaklarıyla.

— Maşa içerde mi? diye fısıldadı.

— İçerde, dedi Filiz.

— Bizimki boyuna sizi soruyor benden..

— Ne için?

— Yanında çalıştırmak isteyecek galiba. Ne haftalık aldığınızı sordu. Söylemedim, ben daha fazla vereyim, benim yanımda çalışsın dedi..

Filiz kesti attı:

— Mersi.

— Niye?

— El kapılarından bıktım.

— Nerede çalışmak istiyorsunuz?

Romanın ikinci cildindeki bir dokumahaneyi hatırlıyarak:

— Bilmiyorum, dedi. Bilmiyorum ama kalabalık insanların hep bir arada çalıştıkları, insana kötü gözle bakmağa fırsat bulamadıkları bir yerlerde...

Kâtip hiçbir şey anlamamıştı.

Filiz:

— Meselâ fabrika, dedi.

Kâtip, etine iğne dürtülmüşçesine irkildi:

— Fabrika mı? Yani işçilik mi? Deli mi oldunuz?

Filiz bir anda romandaki «Kasketi ensesine yıkılı» oluvermişti:

— Neden diye sordu.

— İşçilik, amelelik yani.. En düşük meslek. Siz çok güzelsiniz. Sizin ne işiniz var oralarda?

— Orada işçilik yapmakla burada kitap deposunda çalışmak sizin avukat kâtipliği yapmanız arasında ne fark var?

Kâtip bunu hiç düşünmemişti. Gerçekten de ne fark vardı?

— Ama dedi benim babam...

— Evet?

— Çok zenginmiş. Dedemin hanları apartmanları varmış...

— Ne olmuş?

— Babam hepsini yemiştir!

— Nasıl?

— Kötü bir karıya takılmış kumara içkiye vermiş kendini. Sonunda da verem olup ölmüş!

Filiz'in aklında hep ama hep «Kasketi ensesine yıkılı» Küçük Adam.

— Benim bir tanıdığım var, babası milletvekilliği, gazetecilik, parti liderliği yapmış da, oğlu fabrikada çalışıyordu. Hiç ayıp saymıyordu fabrika işçiliğini. Çalışmanın hiçbir şekli ayıp değil derdi. Hele bir mavi tulumlu usta vardı, adı İzzet usta, sıkıntılarımızın çoğu sefer sebepleri geleneklerimizden kalma telâkkilerimizle, ayıplarda gizli derdi. Görsen, öğretmen gibi insandı ama, gene de fabrikada çalışır, fabrikada çalışmaktan utanmazdı!

Kâtip, genç kızı birden müthiş bilgili buluverdi.

— Bunları size kim öğretti.

— Hiç kimse.

— Siz amma da akıllıymışsınız...

— Mersi.

— Depoda boyuna kitap mı okuyorsunuz?

Attı:

— Boyuna değilse de, çokluk...

— Bana da kitap versenize..

— Olur.

Koştı, gitti, Maşa'nın şaşkın bakışları önünde Romancığını getirip verdi:

— Okuduktan sonra geri isterim..

Kâtip:

— Tabi, tabii... dedi.

Açtı, kırmızı tükenmezle yazılmış yazıyı okudu: **Kü-**

çük Adamın, birdenbire çok sevdiği zekî okuyucusu Filliz Uslu'ya!

İçinden kıskançlık keskin bir bıçak gibi geçti.

— Bu kitabı o mu yazmış?

— Evet.

— Sizi onunla görmüşler, doğru mu?

— Doğru.

— Maşa ifrit oluyor değil mi?

Tam bu sırada:

— Filliz!

Döndü: depo kapısında Maşa.

— Ne var?

— Gel buraya!

Gittii, içeri girip kapıyı kapadı. Maşa öfkeden mormordu:

— Şimdi de avukat kâtili mi, Filliz?

— Ne avukat kâtili?

— Kitabı ona mı götürdün?

— Evet.

— Neden bana vermedin?

— Seni açmaz da..

— Yanı ben hayvan mıyım? Anlamaz mıyım?

Filliz karşılık vereceğine, geçti ana caddeye bakan iskemlesine oturdu.

Maşa depodan çıkmadan önce:

— Ben sahaflara gidiyorum, dedi.

Filliz bakmadı bile. Nereye giderse gitsin, Filliz'e ne? Maşa buna da içerliyerek kapıyı çarpıp çıktı. Filliz duymadı. Ana caddeye, ana caddede gelip geçenlere bakıyor, Romancı'yı düşünüyordu. Gerçekten sevmiyordu onu, arıyordu sadece. Pek çok Insandan başka bakıyor, daha önemlisi, anlıyordu Filliz'i. Anlıyordu ama, madem dedikodudan çekilmiş, cesaretsizlik göstermişti, bir daha onun için elini yüzünü yıkamıyacak, saçlarını onun için taramıyacak, merdiveni onun için koşarak, bir türkü gibi inmiyecek, otobüse onun için binmiyecek, durakta onun için inmiyecekti. İnmiyecekti işte, inmiyecekti!

Birden Romancı'nın verdiği tavsiye kartını hatırladı. İkinci cildin arasına sokmuştu. Kitabı masadan aldı, kart, kitabın arasındaydı. Onun el yazısıyla âdeta heyecanlandı ama, kızdı da kendi kendine. Ne diye, ne diye heyecanlanıyordu? O madem dedikodudan korktuğu için onunla gezmiyecekti bundan sonra, Filiz de onun kartı, onun el yazısından heyecanlanmıyacaktı işte. «— elbette heyecanlanmam. O madem beni durakta beklemiyecek bundan sonra, ben de ne diye heyecanlanacaktım? Ama, dur bakayım.. belki de gene bekler bel!»

Kendi kendine sordu:

«— Ha? Bekler mi?»

Kendi kendinin sorusuna karşılık verdi:

«— Ne diye beklemesin? Elbette bekler!»

«— Şimdi öğleyin çıkınca belki de..»

«— Orada bulacaksınız!»

«— Sahi mi? Ah, seni ne kadar seviyorum!»

«— Ben de seni. Sen benim canımsın!»

«— Sen ya?»

«—»

«—»

İskemlesinden heyecanla kalktı. Sevinç içindeydi. Tiyatroda romantik oyunlarda daha çok rastlanan «Teatral» birtakım hareketlerle coştı. İçinde, içinin derinliklerinde sanki neşe, coşkunluk artezyeni fışkırmıştı. Depoda bir yandan bir yana koştu. Pantomim davranışlarıyla sessiz haykırıışlar, ağlamalar, gülmeler yaptı. Sonra duvardaki aynanın karşısına geçti. Ağzını açabildiğine açtı, taa gırtlığına yakın küçük, pembe dillne baktı. Kaşlarını çattı, açtı, çattı. Dişlerine, gözlerinin rengine, daha sonra kendine yandan baktı, öbür yandan, çeyrek yandan. Beğenmedi mi, beğendi de kendi kendinden bıktığı için mi, aynayı çivisinde ters çevirdi ve unuttu.

Öğle paydosunda depoyu Maşa'ya bırakıp çıktı.

Otobüs durağında «O» yoktu!

Kızdı. Adımlarını sinirli sinirli açtı. Sendikaya geldi. Yaşantısı boyunca hiç bilmediği sendikaya ilk gidiyordu.

Sendika neydi? Ne iş yapardı? Sendika ile sandık arasında ilinti kuruyor, gülesi geliyordu. Sanıyordu ki, orası kocaman bir sandıktır. Birtakım adamlar orada, yani sandık içinde çalışırlar. Filiz de o sandığın içine girecek, oradakilerle çalışacak!

Ama hiç de düşündüğünce bulamadı «Sendika» yı. Basbayağı bir büroydu. Yarı karanlık, loşça bir merdivenden çıkılıyordu. Yapının üçüncü katı. Masa başında kısa boylu, tıkız bir kravatlı oturuyordu. Filiz'e pek çokları gibi değil, arkadaşça baktı. Kartı aldı, gülümsedi.

— Ha, evet.. dedi. Romancı sizden bahsetmişti.. Buyurun, oturun...

Filiz iskemlelerden birine ilişti.

— Orta ikiden mi ayrıldınız?

— Babamın işleri bozulmuştu, çalışmak zorunda kaldım...

— Hepimiz aşağı yukarı öyle. Mesele diploma değil, bir şeyler bilmek. Daha doğrusu, nerden, nasıl öğrendiğin önemli değil, ne yaptığına bakarım der, adını unuttuğum bir düşünür. Onun için, biz de sizin nereden, nasıl öğrendiğinize değil, neler yapabildiğinize bakacağız. Nerede çalışıyorsunuz? Sanırsam bir kitap deposunda..

Filiz hayretler içinde:

— Evet. Ne biliyorsunuz?

— Romancı dostumuzdur, bütün çalışan insanların dostu. O anlatmıştı. Açık konuşalım, sizden, emekten gayri şeyler de istiyormuş değil mi?

Filiz kıpkırmızı kesildi.

Kısa boylu, esmer adam:

— Sıkılma kardeşim, dedi. Kötülüklerin düzelmesi için, kötülüğün nereden geldiğini bilmek lâzım. Burada böyle şeyler olmaz. Sonra, biz onların verdikleri bol parayı da veremeyiz ama, burada bol bol okumağa fırsat bulacaksınız. Okumayı sever misiniz?

— Çok, dedi Filiz.

— Romancı dostumuzun bütün kitaplarını okumuşsunuzdur herhalde?

— İkisini.

— Hangileri?

Filiz adlarını söyledi.

— Evet, dedi esmer, kısa boylu adam. Daha çok ikinci cilt önemlidir. Kitaptaki mavi tulumlu ustayı nasıl buldunuz?

Filiz elinde olmıyarak:

— Böyle insanlar var mı?

— Yani karakterli, dost mu demek istiyorsunuz?

— Dost, karakterli, kadınla da ona zarar vermeden arkadaşlık edebilen, onu elde etmeğe kalkmıyan...

Esmer, kısa boylu kâtip, genç kızı iyice olgun buldu:

— Var, dedi. Hem de bir hayli çok!

Sözü değiştirdi:

— Şimdilik ayda üçyüz lira verebileceğiz. Buna karşılık, buranın parası, namusuyla kazanılmış paralardan ayrılıp verilmiş işçi aidatından ayrılacak namuslu paradır!

— Kabul. Ne zaman başlayayım?

— Ay başında... nasıl?

Bir an düşündü, sonra:

— Peki, dedi.

Filiz iskemlesinden kalktı:

— Bana müsaade.

Kısa boylu, esmer adam da masasında ayağa kalkmış, elini Filiz'e uzatmıştı ki, içeriye kasketi ensesine yıkılı, kasket altından fıskırmış kapkara, kıvrır kıvrır saçları pamuk tozu içinde, mavi tulumlu bir işçi girdi.

— Meraba!

— Merhaba, dedi kısa boylu, esmer adam.

Filiz çıktıktan sonra da:

— Romancı'nın yolladığı kız, dedi.

Üstü, başı, saçları pamuk tozu içindeki yorgun delikanlı pek de üzerinde durmadı:

— Aftosu mu yani? diye sordu.

Kısa, esmer adam güldü:

— Neden olmasın?

Beriki oturdu bir iskemleye, esnedi:

— O da birader, dedi. Aftosunu kendi yanında neden çalıştırmıyor da bize yolluyor? Bize çalışacak bir kız lâzım. Güzel olması şart değildi ki...

— Ama çok zekî, belli.

— Çok da o biçim işte.

— Tanıyor musun?

— Yok canım, nerden tanıyacağım. Belli. Çıt kırıldım, züppe. Ne o yüksek topuklular, kloş etek, kırmızı yanaklar.

Sonra ayağa kalktı.

— Ben tüyüyorum, dedi. Peder hastahaneye gidecekti, gitti mi, gitmedi mi? Vallahi şaşırdım kaldım. Tam onsekiz saattir tezgâh başındayım!

— Annen?

— O da hasta.

— Gel beni dinle, kardeşini üniversite öğrenimi sevdiğinden vazgeçir demiştim, dinlemedin. Şimdi çalış bakalım..

Pek pek yirmibeşinde gösteren uzun boylu dokumacı, pamuk ve kola kokulu yorgunluğu içinden şahlandı âdeta. Sırsırtta onsekiz saat dokuma tezgâhı başında çalışmaktan ezilmiş insan o değilmişçesine şahlandı âdeta:

— Hiç pişman değilim. Gerekirse yirmisekiz saat çalışırım!

Kısa boylu, esmer adam:

— Yaşaa, dedi.

Dokumacı kasketini çıkarıp bir kıyıya koydu. Yazı makinesi bulunan masanın başına geçti. Kısa boylu esmer adam:

— Bırak, dedi. Yorgunsun çok. Git evine.

O, kabul etmedi:

— İşler birikti birader, nasıl giderim?

Harflerinin içleri dolmuş, arada atlıyan eski yazı makinesiyle sendika'nın çeşitli yazılarını yazmağa koyuldu. İyi, yani hızlı yazamıyordu. Yazamıyordu ama, imlâsı

düzgündü. O kadar ki, mi'ler, mi'lar, misiniz'ler, mısınız'-ları ayrı yazmasını bildiği gibi, önündeki müsvettede anlamları düşük, başka başka yanlara çekilebilecek tüm-celeri düzeltiyordu.

Dedesi Anadolu'nun pamuğu, limonu, portakalı, güneşi, bereketli topraklarıyla ünlü bir il'in zengin bir ilçesinde bin dönüme yakın toprağında varlıklı günler geçirmiş, at üstünden inmemiş, kadın meclisleri, içki, saz âlemlerinden baş kaldırmamış bir zengin. Millî mücadele, Kaçkaç denilen Fransız'dan, Ermeni'den Toros'lara, Niğde'ye, Ulukışla'ya kaçış. Babası bu yıllarda henüz onbeş yaşında yok, ama yurdun kurtuluş savaşına karınca kararınca katılmış, Sinan Paşaya haberler getirip Sinan Paşa'dan haberler götürmüş civa gibi bir delikanlı. Millî Mücadele, ardından Mustafa Kemal Paşa, Barış. Az buçuk okul görmüşlüğü de var. Babası ölünce anası tarlaları, çiftliği satıp oğlunu o zamanların «Sultanî» sine vermiş. Oğul okuyamamış, bir kâtip olmuş pamuk fabrikalarından birine. Ama öylesine gözü kalmış ki okumada, yıllarca sonra dünyaya gelen oğlunu mutlaka okutmak sevdasına düşmüş. Olmamış. Hastalık, uzun yıllar tedavi isteyen bir yatağa düşüş. Fabrikanın ilgisizliği. Kavgâ. Polis, mahkeme, muhakeme, hapislik. Sonra lânet ederek öz yurdundan İstanbul'a kapağı atıp, İstanbul fabrikalarından birinde gene küçük bir memurluk!

İstanbul, geçim sıkıntısı, şu bu.. Çok istediği halde oğlunu da okutamamış. Oğul, akli başında komşularından bir fabrika dokuma ustasının yakın dostluğuyla bu şimdi onsekiz saat çalıştığı Mahmutpaşa'daki bir özel dokumahaneye girmiş. Derken annesi de. Şimdi ana, oğul, hastalıktan göz açtıkça baba çalışıp en küçük oğullarını okutmak için didiniyorlar.

Aile bunu âdeta bir din haline getirmiştir. Küçük oğul okuyacak, tekstil üzerine ihtisas yapacak, baba'nın hâlâ küçük bir memur kişiliğiyle çalıştığı fabrika'ya mühendis olarak girecektir!

Genç dokumacı, yazı makinesini yağsız buluyordu. Bir ağırlık vardı makinede. Harflerin içleri dolmuştu. Şu

Romancı'nın yolladığı kız anlıyor muydu acaba bu işlerden?

Sordu.

Kısa boylu, esmer adam dalgınlıkla:

— Ne?

— Şu, bizim romancının aftosu diyorum. Çakıyor mu acaba yazı makinesinden?

Sendika gazetesinin sekreterlerinden, çeşitli iş kolalarında görevli kısa boylu, esmer adam kızmadıysa da gene de:

— Şu aftos lâkırdısını bırak! dedi.

— Yalan mı?

— Doğru mu?

— Ne bileyim ben? Yüksek topuklu iskarpinleri, kloş etekliği, al al yanakları... Burasını, çalıştığı patron müesseselerinden biri sanıyor gibi geldi bana. O müesselerde pek bir şeyler bilmeğe ihtiyacı yoktur hoppala cuppalaların. Bu da o biçim!

Kısa boylu, esmer adam üzerinde durmadı:

— Bitti mi yazılar?

— Nerdee? Çok var daha. Yassıada dâvalarını dinliyor musun?

— Sen?

— Çok enteresan.

— Daha çok, ibret verici ama, gel gör ki, pek çok kimse işin iç yüzünü öğrenmekle onlardan yüz çevirmiyor. Şaşılacak şey, tam tersi oluyor!

— Maalesef, evet.

— Çeşitli hırsızlıklar, hesapsız sarfiyat, fuhşun daniskası...

— Memleketi babalarının çiftliği sanış...

— Vızgeliyor vız!

XVI.

Maşa'nın ayda dörtyüz liralık kitap deposunu bırakıp, sendikaya üçyüz lirayla girişi evde kıyametleri ko-

pardı. Neden? Niçin? Deli miydi -bu kız? Ne diye ayda yüz lirayı sokağa atıyordu? Sendika da neydi? Ne iş yapardı? Patron nasıl adamdı? Kitap deposunda herif asılıyordu da, şu «Sendika» denilen Allahın belâsı yerde asılmıyacaktı mıydı? Babasının işleri bozulmuştu işte. Ayda yüz lira yüz liraydı. Koskocaman bir yüz lira be, sokağa atmak için insanın aklından zoru olmalıydı...

Annesi zaman zaman: «— Canım bağırma. Onun da herhalde bir bildiği var!» diyecek oldu mu, baba başlıyordu:

— Ne bildiği varmış? Onun bildiği yanıldığına yetmez. Sendikada onu el üstünde mi taşıyacaktı? Hayır, maksat macera. Serseri ruhlu, macera düşkün. Ben onu avucumun içi gibi bilirim!

—???

—!!

—

Galiba babası haklıydı. On gündür çalıştığı şu Allahın belâsı «Sendika» da, kısa boylu, esmer adam da olmasa, patlardı. Sabahın sekizinden akşamın yedisine kadar masa başında birtakım müsvetteleri yazı makinesiyle tape et. Ah nerdeydi kitap deposunun ana caddeye bakan pencere önü? Babasının gene köpük köpük öfkesi, çeşitli hakareti olmasa, burayı hemencecik bırakır, Maşa'ya koşardı. Bu on gün içinde otobüs durağına belki de on seferden çok gelmiş, maaşını beşyüze, altıyüze çıkarcığını, yeniden gelmesini yalvarmış, ağlamıştı.

Peki ama, şu birtakım tepe edilecek müsvetteleri masasına âdeta hakaretle atan dokumacı kendini ne sanıyordu Allah aşkına? Şimdiye kadar böylesine de rastlamamıştı. Çatık kaşları, ciddilerin ciddisi yüzüyle bir çalım, bir kendini beğenmişlik.. Anlıyordu «Sendika» yı, dokumacının da sendika'da bir şeyler olduğunu, elinin kalem tuttuğunu, Filiz'in şu on güne kadar hiç kimseden işitmediği deyimlerle konuştuğunu, onunla konuşurken kısa boylu, esmer gazetecinin bile derlenip toparlandığını görüyordu ama, alt tarafı «Bir dokumacı» ydı. Bu

tavır, bu çalım... Boyu uzun, saçları kapkara, kıvrır kıvrır-
sa ne olmuştu yani? Asılınmayan bir yerde çalışmak ist-
tediyse bu kadarı da fazla kaçmıyor muydu? Ne yük-
sek topukluları, kloş etekliği, ne gözlerindeki canlılık, Ro-
mancının bile hayranlığını gizliyemediği zekâ'yı seçiş..
Uzun boyu, kocaman ayakkapları, çatık kaşlarıyla ciddî
mi ciddî geliyor, gelince de odaya ağırlığı çöküyordu.

— Dünden kalan yazıların tepesi bitti mi?

Nasıl bitmez? Sayın Kral hazretlerinin korkusu, na-
sıl bitmez? Çünkü biliyor Filiz. Hemen başlayacak:

— Niçin bitmedi? Aşk romanı mı okudunuz?

Yün mü ördünüz? Pırıl pırıl hayaller mi kurdunuz?
Yoksa film yıldızlarının hayat maceralarını mı okudu-
nuz?»

Kızıyor, deli oluyordu da ayrılmak aklından bile geç-
miyordu. Bir yanda güzelliğinden habersiz, tok sözlü,
alabildiğine sert bir genç adam, öte yanda her gelişinde
maaşını yüz lira daha arttıracaklarını söyleyip kitap depo-
suna dönmesini isteyen patron. Gitse, gidebilse, elini sı-
caktan soğuğa bile vurmayacak. Patronu işçi, kendisi
patron olacak. Herife az mı kitapları düzelttirdi, az mı
süpürge süpürttüydü. Bütün gün elinde roman, ana cad-
deye bakan pencere önünde... Rahatlıktan sıkıntı bası-
yordu. Buradaysa pek de beceremediği yazı makinesi
başında sabahın sekizinden akşamın yedisine kadar boş
durmuyordu da, gene de bırakıp gidemiyordu. Çıldıra-
caktı. Ne vardı bu yarı karanlık yerde, yarı karanlık ye-
rin asık yüzlü adamıyla konuşmadan, şakalaşmadan otur-
makta? Korkuyor muydu bu lüzumundan çok ciddî do-
kumacıdan? İşi bırakıp gitse, öfkeyle ardından gelir, Ma-
şa'nın kitap deposundan onu zorla alarak yeniden sen-
dikaya mı getirirdi?

Maşa araya girmek istese, Maşa'yı bile mi döverdi?

Birinde gene çatık kaşları, asık yüzüyle gelmiş, oda-
ya sıkıntıyla baktıktan sonra, sormuştu:

— Nedir bu odanın tozu? Nedir bu yerlerdeki kâğıt
parçaları?

Filiz hemen karşılığını vermişti:

— Odacı rahatsızmış, gelmedi bugün..

Odacıya bağırıp çağıracağını sanmıştı Filiz ama, öyle olmamış, hiç sesini çıkarmadan, ama asık yüzüyle, dışarı çıkmış, az sonra da elinde süpürge, dönmüştü.

İşi anlıyan Filiz fırlamıştı:

— Müsaade edin ben süpüreyimi!

Bakmamıştı bile yüzüne:

— Daha önce lâzımdı bu...

Odayı süpürmüş, süpürgeyle küreği götürüp bıraktıktan sonra geri dönmüştü:

— Dünkü yazılar tape edildi mi?

— Evet.

Almış, bakmış, beğenmemiş olacak:

— Neden mi'leri, mi'ları, misiniz, mısınız'ları ayrı yazmamakta ısrar ediyorsunuz? Bundan önce de söylemiştim birkaç sefer değil mi?

Kıpkırmızı kesilivermişti Filiz.

O, yaylım ateşe devam etmişti:

— Harflerin içleri de fena dolmuş. Neden temizlemiyorsunuz makineyi?

— Temizlemesini bilmiyorum ki..

Odanın süpürülüp temizlenmesinde olduğu gibi, do-laptan bezini, makinenin sert fırçasını, alüminyum kap-ları almış, makinenin bezini masaya sermiş, kendinden geçer, hazla bir türkü mırıldanırcasına başlamıştı harfleri temizlemeğe. Filiz ilk görüyordu onun asık yüzünün hafiften güldüğünü. Hatta bir ara hep bu tatlı haliyle:

— Hayatta ne olmak isterdim biliyor musunuz? diye sormuştu.

Filiz hayretler içinde:

— Ne olmak?

— Makine mühendisi!

İşi bırakmış, gözlerinin koyu karası pırıl pırıl, başlamıştı:

— Olmak, makine mühendisi olmak. Herkesin içinde bir aslan yatar sözü doğrudur. Ama yokluğun gözü çıksın..

— Neden olamadınız?

— Yokluğun gözü çıksın dedim ya...

— Siz okumak istediniz de babanız anneniz mi manî oldular?

— Hayır.

— Ya?

— Ekmek okuldan önce geldi de...

Ekmeğin okuldan önce gelişine Filiz şimdiye dek hiç dikkat etmemişti. Gerçekten de, ekmek, havadan, sudan sonra en önce gelendi. Hava, su, güneş, ekmek, barınak, giysi; sonra ötekiler!

Fırça tutan eline dalmış, bunları düşünüyordu Filiz. Fırça tutan el, elin fırçayı sımsıkı tutan kalın, kıllı parmakları... Kendinden geçmişti. Konuşurken bile başkalaşmış, heyecanlanmıştı.

— İyi bir makine mühendisi olmak, mesleğime yeni yeni bir şeyler eklemek isterdim. İnanır mısınız, geceleri rüyalarım giriyor bu. Çokluk dev makinelerin arasında görüyorum kendimi. Elimde çeşitli anahtarlar. Bir şey olmak isteyip de olamamanın acısını çektiniz mi hiç?

Filiz gözlerinin içine bakakalmıştı. Bu gözlerde canlılık, pırıltı, kavrayıp çekiş vardı. Ayıramıyordu gözlerihi.

— ...çekmediniz, belli. Daha çocuksunuz, küçüksünüz de ondan!

Filiz'in aklından Maşa geçti elinde olmıyarak. İlk zamanlarda o da «Küçük» derdi Filiz'e. «— Ama yüksek topuklu iskarpin giyiyorum!» demek istercesine, elinde olmıyarak masanın altından yüksektopuklu ayağını çıkarırdı. Anlamıştı dokumacı. Güldü:

— Yüksek topuzlu iskarpin giymenize rağmen, ağzınız süt kokuyor daha. Siz ise dans eder, moda defilesine katılır, oyun oynar gibi geliyorsunuz. Buradan önce başka nerelerde çalıştınız?

Filiz şaşaladı:

— Ben mi? Hiç...

— Yalnız kitap deposunda mı?

— Evet.

— O adam size âşık. Neden depodaki aşkı, bol aylığı bırakıp buranın aşksız, daha az maaşlı sıkıntısına katlanıyorsunuz?

Filiz büsbütün şaştı:

— Bana âşık olduğunu ne biliyorsunuz?

— Her gün yolumu kesiyor, boynunu büküp size yol vermemizi istiyor!

Filiz elinde olmıyarak:

— Maşa mı? diye bağırdı.

Dokumacı ciddileşti:

— Ne Maşa'sı?

— Biz ona Maşa deriz de...

Dokumacı uzun uzun baktı, sonra başını iki yana salladı:

— Hiç hoş değil!

— Ne?

— İnsanlarla alay etmek.

— Maşa'ya benzemiyor mu?

— Benzese bile. Size yakıştıramam...

Filiz sevinçten çıldıracaktı: «— Size yakıştıramadım, dedi, size yakıştıramadım dedi. Yani sizin gibi güzel, cici, akli başında bir kıza yakıştıramadım mı demek istedi? Yoksa beni beğeniyor mu? Beğeniyor da belli mi etmiyor? Demek bu bile karşımda dayanamadı? Demek bunu da aldım avucuma?»

Gene de kendini tutarak:

— Neden yakıştırmıyacaksınız? Alt tarafı ben de bir sekreter parçası değil miyim?

«— Hayır, değilsiniz siz harikûlâde güzel, tatlı, şirin, cici bir kızsınız, çok güzelsiniz, sizi seviyorum, geceleri hep sizi düşünüyorum. İnanın çok seviyorum sizi ama, belli etmek istemiyorum. Çünkü çok mağrurum, reddedilmekten ödüm kopuyor. Beni reddetmiyeceğinizi bilsem hemen aşkıma açıklar, annenizden isterdim sizi...» falan demesini bekledi ama, o:

— Hayır, değilsiniz!

— Ya?

— Memleketimizin çeşitli iş kollarından birinde, elinden gelen küçük bir iş'te çalışmak suretiyle çalışanlara katılmış şerefli bir insan. Romancı size bunlardan söz açmadı mı?

Anlıyamadı birden:

— Hangi Romancı?

— Tuhaf. Ne çabuk unuttunuz onu?

— Ha, şu, kitaplarını okuduğum değil mi? Hayır.

Vakit olmadı zaten. Bana bu işi buldu...

— Sonra da buraya kapanıp kaldınız. Onu görmek istemez misiniz?

Telâşlandı:

— Ne demek istiyorsunuz?

— Arkadaşınız değil mi?

— Koskoca adam o!

— Romanlarındaki tazeliğe göre, gönlü genç değil miydi?

— Sizi anlıyamıyorum. Bütün bunlardan...

— Canım, nefesinizi tüketmeyin. Onu sevip sevmemeniz beni ilgilendirmez. Siz, sabahın sekiz buçuğundan, akşamın yedisine kadar sendikaya emeğinizi üçyüz lira aylıkla satmış bir insansınız. Sendika sizin sadece emeğinizi satın aldı, aşklarınızı, sevgilerinizi, isteklerinizi falan değil!

Bütün bunları dikkatle dinliyen Filiz, anlıyordu ki, işçi, «Emeğini satan» insandır.

Gece, Nur'a:

— İşçi, emeğini satan insandır! dedi.

Nur'un akli fikri mavi gözlü üniversitelideydi:

— Bakkala yoğurt almağa gitmiştim, o da oradaydı, bana selâm bile vermedi!

Filiz kendi havasında:

— Patron da emek satın alan insan! dedi.

Nur artık isyan etti:

— Bana bak, ne oldu sana kız? Bana ne emekten, patrondan, iş'ten, işçi'den?

Filiz gene mırıldandı:

— Hava'dan, su'dan sonra ekmek gelir!

Nur anlıyordu bu deli kızın şimdi de, günlerdir öfkeyle sözünü ettiği dokumacı'ya kendini kaptırdığını. Biraz da hırsla, arkasını döndü, onu unutmak istedi. Annesiyle günlerdir konuşuyorlardı.. Kıza gene bir şeyler olmuştu galiba. Romancı'yla ilk zamanlar tıpkı böyle.. ama, ondan hep iyi söz açmış, romanlarını okumuş, okutmuş, anlatmıştı. Sonra birden sanki suyu kesilmiş bir musluk gibi kurumuş, şimdi de suyu gürül gürül akmağa başlayan bambaşka bir musluğa dönmüştü.

Nur'u dürttü.

Nur sinirli:

— Ne var?

— Hani asık suratlı, kaşları çatık, yüzü hiç gülmez diyordum ya?

— E..?

— Hiç öyle değil!

— Ya?

— Bugün hem güldü, hem de tam istediğim gibi...

— Anlaşıldı, Romancı da geçti. Şimdi bu.. haydi hayırlısı!

Filiz duymadı bile. Kendi havasındaydı:

— Bilmediğini öğrenmelisin dedi. O, yüksek makine mühendisi olmak istermiş. Olamamış..

— Niye?

— Öğrenimden önce ekmeğini kazanması için çalışması gerekmiş. Kardeşini okutuyormuş. Üniversitedeymiş, doktor olacakmış. Ben ilk zamanlarda çok aksi sanmıştım. Kızıyordum ama, şimdi kızmıyorum. Haa... Maşa var ya? Her gün yolunu kesiyormuş!

— Niye?

— Ne olursunuz işten çıkarın da benim yanıma dönsün diyormuş..

— O ne dedi?

— Sana âşık dedi.

— Sen?

— Hiç, deli dedim. İnsanlara karşı daha saygılı olmak insanlığın şartlarından dedi. Her sözüm yanlış, her hareketim falso. Öyle meşgul oluyor ki benimle. Bil-mediklerimi öğretiyor...

— Bakıyorum Römancı da yürüdü... ha?

Filiz omuz silkti.

— Demek Maşa...

Sözünü kesti:

— Maşa demekten de vazgeçelim bundan sonra!

— Niye?

— İnsanları insandan başka şeylere benzetmek de doğru değil. Hele insanlarla alay etmek, insanlığa yakışmaz!

Nur kızdı:

— Maşa, Maşa, Maşa!

— Ama, Nuur!

— Maşa şekerim. Bana ne senin dokumacıdan?

— Mavi gözlü üniversitell?

Nur heyecanla döndü:

— O zaman iş değişir!

Filiz'in İçinden gene o, her zamanki keskin bıçak sı-zısı geçti.

— Ne dedi biliyor musun?

Nur'un aklı mavi gözlü üniversitelide:

— Ne dedi?

— Öğleden sonraları daktilo kursuna git, dedi.

Nur:

— Nasıl yani?

— Sendika hesabına, öğleden sonraları daktilo kursuna devam edeceğim. Yetişmemi, bir şeyler öğrenmemi istiyor. Sonra da, ortaokul imtihanlarına çalış dedi. Or'-ta'yı bitirirsem elimde diploma, nerede olsa iş bulabilir-mişim...

— Seni sakın kendisi için yetiştirmek istemesin?

Filiz kardeşine heyecanla sarıldı, onu öptü öptü:

— Ah Nur, hani o günler? Vallahi bilsem böyle ol-duğunu, sevinçten çıldırabilirim!

— Neden olmasın?

— Olabilir mi?

— Senin karşında yola gelmiyecek erkek var mı?

Filiz yatakta kalkıp oturdu. Uçuyordu sevinçten. Mavi gözlü üniversiteliden ötürü aklından geçenlere pişman, kardeşinin boynuna gene sarıldı:

— Senin? Senin karşında ya?

— Bana boşver. Ben senin yanında...

— Asıl ben senin yanında hiçim...

Nur içini çeke çeke ağlamağa başladı.

Filiz sıkıştırdı:

— Ne var Nur? Ne oluyorsun? Ha? Ne oluyorsun

Nur?

Nur, ablasının göğsü üzerine dayadığı başıyla içini çeke çeke ağlıyordu. Niçin ağladığını söylemedi, hiçbir zaman da söylemiyecekti ama, ne çıkardı bundan? Filiz ablası boyuna seviyor, seviliyordu da, kendisi?

Mavi gözlü üniversiteliyi aklından ilk defa öfkeyle geçirdi! Pis, pisti, evet. Ne diye Dokumacı'nın Filiz'e dediklerini dememişti?

Ertesi sabah erkenden kalkıp, el, yüz yıkadıktan sonra Eylül sonlarının artık soğumağa başlamış sabahında heyecanlarla evden çıkışına dalan annesi, kızın gene kimbilir hangi dallarda dolaştığını düşünüyordu. Nur yanına geldi. Yeni uyanmıştı.

Annesi:

— Bu kız gene havalandı, dedi. Bunda bir şeyler var!

Nur güldü:

— Kızının huyunu bilmez misin?

— Şimdi de Sendikacılara mı abayı yaktı yoksa?

— Yanında çalıştığı Dokumacı'ya!

Kadın telâşlandı:

— Sahi mi kız? Babası duymasın!

— Niye?

— Niyesi var mı? Maşa her gün babanı buluyor-

muş, kahvede oturuyorlarmış, kafaları birlikte çekiyorlarmış falan...

Nur şaştı:

— Niye?

— Herif karısını boşamak için mahkemeye baş vurmuş!

— Yoksa hâlâ Filiz mi?

— Dilinden düşürmüyormuş...

— Avucunu yalar. Söyle babama, herife ümit vermesin. Ablam o Dokumacı'ya abayı yakmış diyorum ya!

— Peki adam?

— Ne bileyim? Herhalde o da ona!

XVII.

Nur dilediğince ablasına, «— Senin karşında yola gelmiyecek erkek var mı?» desin. Gelmiyordu, gelmiyordu işte yola. Sabahleyin erkenden onun için kalkıyordu, elini yüzünü onun için yıkıyor, saçlarını onun için tarıyor, kasketi sol kaşına yıkık çapkın ev sahibinin aşağıdan bacaklarına bakacağına aldırış etmeden onun için merdiveni bir türkû gibi iniyor, sarı saçlı, mavi gözlü üniversiteliyle arkadaşlarına aldırış etmeden onun için yolu tutuyor, sendikaya onun için geliyor, onun için müsveteleri önüne çekip, onun istediğince «mi» leri, «mı» ları, «misiniz, mısınız» ları ayrı yazıyordu. Her şey onun içindi. Romancının kırmızı tükenmeziyle imzalayıp verdiği romancıklardan ikinci cildin dokumahane bölümünü onun için daha çok ilgiyle okuyordu da o, Filiz için kılını bile kımıldatmıyordu.

Cıldıracaktı. Neden? Beğenilmeyecek kız mıydı Filiz? Daha doğrusu, çevresinde fırıl fırıl dönüp dolaşanların topuna boşvermişti de, o? O hiç oralı değildi. Yoksa, sakın şımarmış olmasındı bundan?

Öğleyin ikide, uzun boyu, pamuk tozu içinde kara, kıvrıkcık saçları, üstü başıyla geldiği zaman Filiz bütün

isteğine karşılık bakmadı yüzüne. Dokumacı umursamaz göründü.

— Eveet, dedi. Hani yazılar?

Filiz bakmadan önüne koydu. O, iskemlesini çekti, yazıları teker teker okudu, altlarını imzaladı, sonra da belki ilk:

— Aferin, dedi. Aferin sana Filiz!

Filiz için bu kadarı bile dünyalar değerdi. Buzlar eridi. Başını kaldırıp:

— Demek beğendiniz?

— Çok. Bakın, yanlışsız yazıyorsunuz artık.. Daktilo kursu arızasız gidiyor mu?

Gidiyordu. Hem de kursta daha şimdiden, o kadar kız, oğlanın arasında başı tutmuştu. Öğretmen çok memnundu ama, bir başka öğretmenin tutumunu beğenmiyordu. Kısa boylu, kuru saçları ondüleli bu kıskanç öğretmen, kurs'un ortaklarından biri olan nişanlısını Filiz'den kıskanıyordu. Filiz ne zaman bir iş için idareye gitse, kısa boylu bücür karı mı, kız mı ne, hemen koşar gelir, adamıyla Filiz'in konuşmasına engel olurdu. Filiz'e göre hava hoştu ama, adam.. yakışıklıydı da. Genç irisi, dalgali saçlı, tatlı bakışlı. Filiz, üzerinde bile durmuyordu.

Dokumacı'nın «Daktilo kursu arızasız gidiyor mu?»-sunu cevapladı :

— Gidiyor.

Günler ilerledikçe, daktilo kursundaki genç adamın ilgisi artıyordu. Öyle anlıyordu ki Filiz bunu.

Bir gece Nur'a :

— Daktilo kursunda beşi öğrenci, biri kurs sahiplerinden Demir bey, altı tane âşığım var! dedi.

Nur güldü :

— Sen?

— Pöh, dedi. Beni bilmez mlsin?

— Senin için varsa da, yoksa da dokumacı değil mi?

İçini çekti, sinirli sinirli :

— Kaç para eder. O bana hiç yüz vermiyor ki!

— Madem yüz vermiyor, sen de...

— Boşvermek lâzım ama, yapamıyorum. Üstüme düşenler değil de, bana aldırış etmiyenler daha çok sarıyor beni galiba..

Ertesi akşam kurstan çıkmış, ağır ağır eve geliyordu ki, tam caddenin başında Maşa :

— Merhaba Filiz!

Filiz korkuyla durdu. Korkuyla, çünkü Maşa iyice sarhoştü.

— Merhaba.

— Daktilo kursundan geliyorsun değil mi?

— Evet.

— Sana yazık değil mi? Sen öyle sendika, daktilo kursu, el kapılarında kendini harcıyacak kız mısın? Dinle beni; evinde otur, çalışma. İstedığın gibi giyin, gez toz, maaşını vereceğim!

Filiz küfür yemişcesine :

— Ne münasebet? dedi. Seninle ne alâkam var benim? Çekil yolumdan!

Maşa direndi :

— Çekilmiyeceğim!

— Nasıl çekilmezsin?

Maşa çevik bir davranışla bileğini yakaladı :

— Taksi!

O sıra yanlarından geçmekte olan bir dolmuş şıp, durdu. Filiz direndi. Bileğini kurtarmak için çabaladı. Baktı ki olacak gibi değil, çömeldi, ağlamağa başladı :

— Anneciğim, anneciğim, anneciğim.. bırak beni, bırak beni bel!

Hemen bir kalabalık ve aralarında Filiz'i hayretlere düşüren biri: Dokumacı!

Dokumacı son derece şık giyinmişti. Lâcivert kostüm, kırmızı kravat, zarif iskârpınler.

— Ne oluyorsunuz? dedi Maşa'ya.

Maşa bileğini bıraktı Filiz'in. Sertçe :

— Sana ne?

Filiz hemen yanına kaçmıştı Dokumacı'nın, sığınmıştı ona. Genç adam :

— Yanımda çalışan bir memura hakaret edemezsiniz!

— Daha önce benim yanımda çalışıyordu. Hem sana ne? Ben onların aile dostlarıyım. Babası tekrar benim yanımda çalışmasını istiyor!

Filiz :

— Hayıır, diye bağırdı. Senin yanında çalışmak istemiyorum!

Maşa sendeledi. Yumruk atacak bir öfkeyle baktı Dokumacı'ya. Gözü kesmedi.

— Peki, dedi. Zarar yok. Ben yapacağımı bilirim...

Durdurduğu dolmuşa «Taksi» olarak bindi. Araba çekti gitti.

Filiz uçuyordu. Demek onu korumuş, en yardıma muhtaç olduğu anında arka olmuştu ona? Peki ama, ne tesadüftü bu? Sonra ne şıklık? Ne yakışıklılık?

— Buralarda ne işiniz var?

— Hiç. Geçiyordum..

— Nerden geliyordunuz?

— Gece lisesinde öğrenciyim. Söylememiş miydim?

— Yoo..

— Ortaokulu hariçten girip bitirmiştim. Şimdi gece lisesinin onuncu sınıfındayım...

— Bitirince?

— Makine öğrenimi yapmak istiyorum. Hooş, bütün bu çabam, bir şeyler öğrenmek için. Size de böyle davranmanızı tavsiye ederim. İsterseniz evinize kadar arkadaşlık edeyim?

Bilek saatine baktı :

— Vakit de kalmadı ama... Filiz :

— Yok canım, ben kendim giderim, demek zorunda kaldı.

Genç dokumacı, genç kızın elini sıkıp ayrıldı.

Filiz uça uça eve geldi. Merdiveni filân rüzgâr gibi

çıktı. Nur'a müjdeyi verdi. Ama Nur ona kötü havadisi korka korka yetiştirdi :

— Maşa taksiyle geldi, babamı aldı, gittiler!

— Nereye?

— Bilmiyorum.

Filiz'in neşesi uçuvermiş, yerini karanlık bir sıkıntı almıştı. Annesi mutfaktan çıkınca sordu :

— Maşa babamı nereye götürdü anne?

Genç kadın omuz silkti :

— Ne bileyim ben? Herif, babamı yalnız bugün, bu gece götürmüyor ki. İçtikleri ayrı gitmiyor. Hem herif babana kahve açacakmış!

Filiz öfkeyle :

— Babam? dedi.

— Bilmiyorum.

Filiz bilmiyordu ama, Beyoğlu ara sokaklarından birindeki pavyonlardan birinde Maşa'yla karşılıklı oturmakta olan babası gayet iyi biliyordu, bundan böyle ne yapacağını: Filiz'i artık ne sendikadaki işine yollıyacaktı, ne de daktilo kursuna!

Maşa :

— Sana istediğin yerde bir kahve açarım. Filiz de evde otursun, yesin, içsin, giyinip kuşansın gezsın. Ayda altı yüz lira vereceğim. Tamam mı?

— Tamam, dedi adam. Çalışıp da ne olacak?

— Hiç canım. İş yerleri ahlâksızlık yuvası tekmill!...

— Bir kadın, bir kız çalıştı mı, elini yıka. Erkeğe karşı sen sen'sin, ben ben. Allah kadını erkeğin hizmetlerini görsün diye yarattı. Öyle değil mi?

Babaya göre hava hoştu :

— Ona ne şüphe? Kahvemi açtıktan sonra ben de karıyı terziden alacağım. Kadın demek, evinin esiri demektir!

Ertesi, daha ertesi sabahlar Filiz işe yollanmadı.

— Niçin? diye tepiniyordu, niçin?

Adam gayet soğukkanlı :

— Ben öyle istiyorum!

— Peki ne yiyip ne içeceğiz?

— Baban düşünür orasını..

— Daha önce neden düşünmedinizdi?

— Fazla konuşma!

Ama Filiz hiçbir şey dinlemiyordu :

— Gideceğim, çalışacağım. Çalışmak istiyorum ben. Kafes arkası kızı olmak istemiyorum!

— Çalışmak istiyorsan işte kitap deposu..

— Hayır, orada değil, canımın istediği yerde çalışmak istiyorum. İnsan değil miyim ben? Benim hürriyetim yok mu?

— Yok!

— Niçin?

— Çünkü onyedine bile girmedin daha. Onsekizinden önce, babanın emrindesin. Bu hakkı babana kanun veriyor kanun, anladın mı?

Dünya dönüyordu Filiz'in tepesinde. Bir ara kötü, çok kötü şeyler geçti kafasından: kendini pencereden aşağı atmak, bolca uyku ilâcı, ya da tentürdiyot içmek! İyi ama ölmek istemiyordu, yaşamak istiyordu. Üstelik bu dünyanın bir parçası olan Dokumacı'yı da seviyordu, evet seviyordu. Onun için yaşamalıydı, savaşmalıydı onun için. Ondan ayrılmamalıydı, hiç kimse ayırmamalı, ayıramamalıydı.

Anî bir davranışla yerinden fırlayıp yan odaya geçti, kapıyı ardından sürgüledi. Tentürdiyot şişesi. Kaptı. Dışardan babası, annesi, Nur'un kapıyı yumruklayıp sarsmaları, babasının tehditleri para etmedi. Şişeyi tepesine dikti.

Havadisi ertesi gün gazetede okuyan Dokumacı, hastayken bile bırakmadığı tezgâhını bırakıp, pamuk tozları içindeki üstü başı, kıvrır kıvrır kara saçları, kocaman postallarıyla hastahaneye koştu.

Filiz'in midesi hemen o gece yıkanmış, kurtarılmıştı.

Filiz karyolasından fırlıyarak kollarını açtı.

Genç Dokumacı, artık sendikadaki ciddî adam değil, seven, sevgisini gizlemiyen blriydi. Filiz'i kolları arasında sıkıttı :

— Peki bu güzel dünyayı bırakıp nasıl ölecektin?

Filiz :

— Bu güzel dünyada insan çokluk, sevdiğine kavuşabilmek için...

— Haklısın, dedi Dokumacı. Bu yollara başvurmak zorunda...

Filiz sordu :

— Beni seviyor musun?

Dokumacı açıktan açığa: «— Çok» falan demedi :

— Anlamıyor musun?

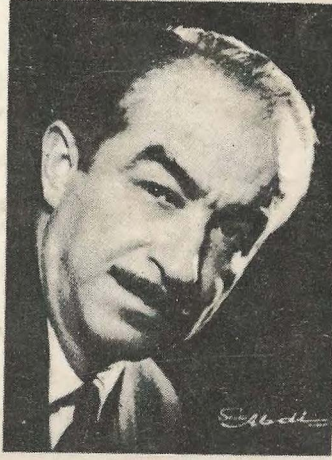
— Anlıyorum.

Nur, sarışın, mavi gözlü üniversitelisiyle dopdolu, yavaşça dışarı çıktı.

S O N

*«Bu eserin Türkiye'de yayın hakkı ONK
COPYRİGT Ajansı'dan satın alınmıştır.»*

BİR FİLİZ VARDI

ORHAN KEMAL

1914 • 1970

Çağdaş hikaye ve romancıları-mızdandır. Ceyhan'da doğdu. Asıl adı Mehmet Raşit Ögütçü'dür. Babasının siyasî sebeplerle Suriye'ye kaçması üzerine, çetin günler geçirdi. 18 yaşında yurda döndü.

Gazete ve dergilerde şiirler yazarak edebiyata atıldı. Daha sonra hikâye türünde karar kıldı. «Varlık» dergisinde devamlı yazmağa başladı. «Babaevi» ve «Ekmek Kavgası» adlı romanları ile ün kazandı. 1957'de «Kardeş Payı» adlı eseriyle «Sait Faik» armağanını kazandı. Bundan sonra, «Sokaklardan Bir Kız», «Üç Kâğıtçı», «Yalancı Dünya», «El Kızı», «Kötü Yol», «Vukuat Var», «Hanımın Çiftliği», «Suçlu», «Kaçak» adlı romanlarını ve «Nazım Hikmet'le Üçbuçuk Yıl» adlı anı kitabını yazarak edebiyatımızda bugünkü yerine ulaştı.

150 Lira